BASMELE ROMÂNILOR

VII

O colecție nemuritoare

I.G. Sbiera (1836-1916) este un cunoscut folclorist şi istoric literar bucovinean. Născut într-o familie de ţărani înstăriţi, Sbiera are şansa de a învăţa carte mai întâi în satul natal, Horodnicul de Jos, iar apoi la Rădăuţi şi Cernăuţi. La 19 ani pleacă la Viena pentru a urma studii universitare de drept, frecventând totodată şi cursuri de filozofie. Revine în ţară în 1861 şi lucrează la gimnaziul din Cernăuţi în locul fostului său profesor, Aron Pumnul. Ulterior, va fi custode la Biblioteca Bucovinei şi, începând cu 1875, profesor de limba şi literatura română la Universitatea din Cernăuţi, unde va preda până în 1906.

Începe să publice articole, cronici, studii de istorie literară sau de lingvistică, culegeri de folclor în periodice precum *Almanahul Societăţii Academice Social-Literare „România Jună"*, *Arhiva*, *Vatra*, *Familia*, *Gazeta Transilvaniei*, precum şi în *Foaia Soţietăţii pentru Literatura şi Cultura Română în Bucovina*, publicaţie pe care a şi fondat-o şi în fruntea căreia se află până în 1869. În 1866 este ales membru al Societăţii Literare Române (viitoarea Academie Română).

Încă din tinereţe, Sbiera a fost interesat de culegerea textelor de factură populară, convins fiind că folclorul trebuie să se afle la originea oricărei literaturi naţionale. Basmele culese în satele din preajma locului de baştină vor vedea lumina tiparului abia în 1886 (*Poveşti populare româneşti*), pentru ca, ulterior, Sbiera să publice şi culegerea de folclor *Colinde, cântece de stea şi urări la nunţi* (1888).

I.G. SBIERA

BASMELE ROMÂNILOR

volumul VII

BUCUREŞTI, 2010

Textul volumului este reprodus după I.G. Sbiera,
Poveşti şi poezii populare româneşti, Editura Minerva, Bucureşti, 1971
Copyright © 2010 Curtea Veche Publishing, pentru prezenta ediţie.

JURNALUL NAŢIONAL

Director general	Director executiv	Director marketing
Marius Tucă	Sorin Stoian	Adriana Ioniţă

Piaţa Presei libere nr. 1, Corp D, etaj VIII, Bucureşti,
Sector 1, tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35
E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

Curtea veche

CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, Bucureşti
tel.: (021)222.57.26, (021)222.47.65;
www.curteaveche.ro; redactie@curteaveche.ro

Editor: Grigore Arsene

Redactor: Răzvan Năstase
Ilustraţii: Adrian Barbu
Tehnoredactor: Crenguţa Rontea

Design copertă:

GRIFFON & SWANS
creative services
www.griffon.ro

BANCA COMERCIALĂ FEROVIARA
www.bfer.ro

Adresa: Str. Popa Tatu nr. 62A, Tronson A,
Sector 1, Bucureşti, România
E-mail: office@bfer.ro
Telefon: 021 303 4000, 0758 050 004

Tipărit la G Canale Bucureşti

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Basmele românilor. - Bucureşti : Curtea Veche Publishing, 2010. –
10 vol.
ISBN 978-606-588-004-7
Vol. 7 / I.G. Sbiera. - ISBN 978-606-588-055-9

I. Sbiera, Ion G.

821.135.1-93-34

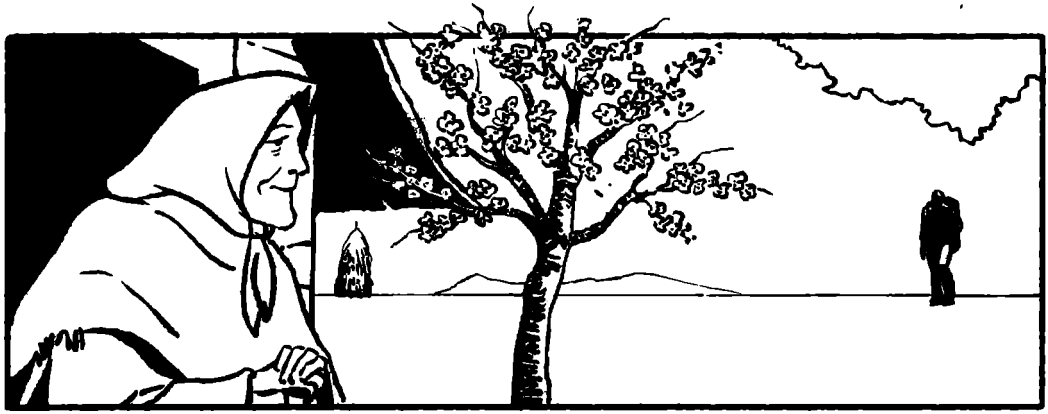

PETREA VOINICUL ŞI ILEANA COSÂNŢANA

Pe timpurile voiniceşti trăia o văduvă săracă, săracă, care a fost rămas îngreunată încă de la bărbatu-său. Iată că a sosit timpul să nască şi a născut un fecior. Acum din născare se cunoştea că are să fie mai presus decât alţi oameni. Maică-sa îl avea foarte drag nu numai pentru că sămăna cu bărbatul ei şi-i tot aducea aminte de dânsul, dar şi pentru că într-însul punea toată nădejdea sa pentru zile grele şi de bătrâneţe. De aceea grija şi ea cât se poate mai tare de dânsul, îl ferea de toate relele şi i-a dat ţâţă mult timp, până ce a crescut acum unul, doi, trei, patru... şapte ani şi tot nu-l înţărcase. Crescând Petrea Voinicul, căci aşa îi era numele, tot sugând la ţâţă, se făcu un voinic ca acela, carele nu-şi avea seamăn niciunul pe toată faţa pământului. Cum a prins voinicelul la putere, nu-şi mai afla loc acasă, ci îmbla totdeauna în vitejii. Cutreierând aşa lumea, a dat într-o pădure de o curte foarte frumoasă. Într-însa erau încuiaţi şapte zmei. El a intrat înlăuntru şi a ucis şase, iar pe unul nu s-a îndurat să-l ucidă pentru frumuseţea lui cea mare, ci l-a luat de l-a închis în cămara a şaptea, şi strângând cheia la sine, a mers acasă şi a spus mamei sale ce a aflat, ce fel de curţi cu atâta bine şi a rugat-o să se mute acuma acolo.

Luând pe maică-sa au purces amândoi la curtea aceea şi s-au aşezat ca să trăiască în bine şi în îndestulare. Lângă curtea aceea se afla un măr nalt frumos, carele înflorea îndată ce sosea feciorul babei acasă; şi când se ducea de acasă, pica floarea. Mărul acesta era aşadară sămnul cel mai bun de ştia baba când îi vine feciorul acasă.

Petrea Voinicul îmbla în toate zilele în vitejii. Odată a dat de altă curte încă mai frumoasă într-o pădure. Aice locuia Ileana Cosânţana, o fată scrisă de frumoasă, încât nu se mai afla asemenea ei alta sub soare. Petrea Voinicul a intrat înlăuntru şi a găsit-o cosând la gherghef şi i-a zis:

— Bună ziua, Ileană Cosânţană, frumuşică, drăguţică, din cosiţă flori îţi pică!

Iară ea i-a mulţumit cu gingăşie cunoscând într-însul pe Petrea Voinicul, care încă era foarte frumos şi tânăr, şi l-a poftit să şadă. El s-a pus lângă dânsa şi s-au dat la sfaturi amândoi. Pentru frumuseţile şi isteţiile lor şi-au căzut drag unul altuia, încât de aice înainte nu trecea o zi în care să nu fi venit Petrea la dânsa. Cam de cătră sară îşi luă Petrea rămas-bun de la Ileana Cosânţana şi porni să meargă acasă. Cum a ajuns aice, a şi înflorit mărul. El a intrat în curte şi s-a hodinit.

A doua zi la pornit îi ceru maică-sa cheile de la toate cămările curţii zicând că ar vrea să le curăţească, dacă vor fi ceva necurate. El ia şi-i dă cheile ca unei mame, numai i-a zis:

— Măicuţă dragă, iată aice toate cheile! Poţi să umbli prin toate cămările, numai în a şaptea să nu intri!

Şi după aceea s-a dus iarăşi în treaba sa.

Luând maică-sa cheile, a umblat prin toate cămările, numai în cea oprită nu; dară pe urmă nu se putu răbda mai mult, ci a descuiat şi uşa cămării aceleia, şi văzând pe zmăul acela aşa de frumos, i-au trecut fiori prin trup, şi spăimântându-se, a vrut să închidă uşa şi să fugă, dară el i-a zis:

— Nu te teme, draga mea, vino mai încoace!

Mergând ea înlăuntru, a vorbit puţin cu zmăul şi s-au şi îndrăgit unul cu altul, încât de acum înainte venea ea în toată ziua la dânsul, de se dezmierda cu el, şi când vedea că înfloreşte mărul, îl încuia în cămară până ce se ducea fecioru-său de-acasă. Dară odată a întrebat ea pe zmău, cum de stă el încuiat întru acea cămară? Zmăul i-a spus că ei au fost şapte inşi aice; dară Petrea Voinicul a omorât şase, şi pe dânsul

numai l-a cruţat, pentru că nu se îndura de frumuseţea lui să-l ucidă. Ea îi şopti îndată cu plăcere:

— Hm!, spre norocul meu nu te-a pierdut el pe tine!

Aşa petreceau ei nu o dată amândoi până mai numai că nu-i prindea Petrea dezmierdându-se. Întâmplându-se aceasta de mai multe ori, nu-i plăcea dracului de muiere nicicât că era stingherită tocmai atuncea când le era dragostea mai mare, şi de aceea nu chitea la alta decât numai ce să facă să se curăţească de feciorul său şi să trăiască cu zmăul în desfătare. Odată a întrebat ea pe zmău, cum ar putea ea prăpădi pe feciorul-său, ca să trăiască numai amândoi, îmbiindu-l ca să se înarmeze cândva şi să-l taie; „ori poate să-ţi dau drumul într-o noapte ca doară i-ai putea face capătul într-un chip cumva!“, zise ea.

Zmăul însă se temea de Petrea Voinicul şi nu cuteza să se apuce aşa de dânsul, dară ştia alte meşteşuguri, prin care socotea că-l va pierde mai lesne, şi i-a zis ei:

— Ştii tu ce, draga mea? Tu te fă bolnavă când îi zări că vine fecioru-tău acasă, şi dacă te-a vedea că eşti bolnavă, s-a supăra foarte tare şi s-a mâhni, şi te-a întreba ce te doare şi ce-ţi lipseşte? Atuncea tu să-i răspunzi, că tare ţi-i rău şi că Sânta Vinere ţi-a spus prin vis, că numai atuncea te-ai însănătoşa, când îi mânca zamă de pui de Pasăre Măiastră! Căci de va merge el acolo, apoi să ştii că viu n-a mai veni îndărăpt, pentru că noi am fost şapte fraţi, dară nicicând n-am fost în stare să ne apropiem de cuib şi să luăm vreun pui.

Auzind aceasta netrebnica de maică s-a bucurat foarte, socotind că în chipul acesta se va putea curăţi mai lesne de fecior şi va trăi apoi fără stingherire în dezmierdare cu zmăul. Cum numai a zărit că înfloreşte mărul, îndată se făcu bolnavă şi începu a geme şi a se văieta, încât socoteai că o ia dracul, dar pe dânsa n-o durea nimică. lată că intră şi feciorul ei în casă şi o găseşte în pat bolnavă. Văzând-o văicărindu-se în pat, s-a scârbit foarte şi a început a o întreba ce-i lipseşte, ce o doare şi de când i s-a făcut rău?

Ea i-a răspuns:

— Dragul meu, fătul meu! Tot trupul mă doare şi mă arde şi nu ştiu ce să mă fac! Se vede că acesta-i sfârşitul meu!

Petrea Voinicul începu a o mângâia şi a o ruga ca să nu se lase, ci să se caute că doară vor fi leacuri pe lume şi pentru dânsa!

— Hm!, dragul meu, zise maică-sa, leacuri ar fi, că fiecare boală îşi are leacul său pe lume, dară de astă dată este greu de adus. Mie, fătul meu, mi-a spus Sânta Vinere prin vis, că de aş mânca zamă de pui de Pasăre Măiastră, m-aş însănătoşi, dară eu ştiu că tu nu mi-i putea aduce; of, of!

Petrea însă i-a răspuns clătinând din cap!

— Măiculiţă dragă, la greu lucru mă puseşi! Cu toate acestea oi căuta ca să-ţi scap viaţa cum oi putea; numai mai suferă şi mă mai îngăduieşte până mâne dimineaţă!

A doua zi cum numai s-a zărit de ziuă, a pus Petrea Voinicul şeaua pe cal şi a plecat la drum. Dară întâi a mers pe la Ileana Cosânţana. Cum l-a văzut ea mai înarmat şi mai gătit decât în alte dăţi, l-a întrebat unde merge. El i-a răspuns supărat că maică-sa-i bolnavă şi că a poftit pui de Pasăre Măiastră, zicându-i că de nu i-a aduce, va muri.

— Hm!, dragul meu! zise leana Cosânţana, mă-ta nu îmblă să te crească, ci să te prăpădească... De aceea mai bine ai face să nu bagi în samă poftele mamei tale, ci să rămâi pe loc, că de te-i duce într-acolo, tu te-i pierde!

Petrea Voinicul nu-i crezu, socotind că ea numai de acea îi spune aşa, ca doară nu s-ar duce de la dânsa, ci să petreacă împreună. Deci îi răspunse cu hotărâre.

— Nu, draga mea, nu pot să stau aice o clipă măcar! Dragostea mea către maică-mea nu-mi dă niciun astâmpăr; trebuie să mă duc îndată să-i aduc leacul, căci şi ea a făcut multe pentru mine!

Văzându-l Ileana Cosânţana atâta de hotărât şi de gata spre ajutorul maicii sale, i s-a făcut milă de dânsul şi n-a vrut să-l lase ca să se piardă, el un voinic aşa de frumos pentru o maică atât de netrebnică, ci i-a zis:

— Dragu-meu, dacă te duci, du-te, nu te opresc; dară ascultă de mine, dacă voieşti să fie bine! Mergi până aproape de cuibul Păsării Măiestre şi te-ascunde acolo ca să nu te vadă nime, şi când va fi soarele cruce amiazăzi, atuncea te răpede iute şi apucă un pui, căci numai pe acel timp merge pasărea după hrană şi nu-i la cuib; dară cum îl vei lua, să fugi cât va răsputea calul şi să nu te uiţi înapoi, oricât de grozave trăsnete şi ţipete ai auzi, căci, cum îi căta, pe loc îi fi prăpădit!

Cu acest sfat s-a pornit Petrea Voinicul şi a făcut tocmai aşa, cum l-a învăţat Ileana Cosânţana. Când a fost soarele cruce amiazăzi, a răpit un pui şi a fugit necurmat, măcar că înapoia lui părea că se prăvale pământul şi se prăpădeşte lumea

de vuiete, ţipete şi trăsnete. Cu calul plin de spume abia a sosit Petrea Voinicul la Ileana Cosânţana, care s-a bucurat foarte, văzându-l că vine nevătămat şi i-a cerut puiul să-l strângă până ce a mânca şi s-a hodini puţin. Când dormea el, i-a schimbat Ileana Cosânţana puiul cu altul asemenea.

După ce s-a trezit, şi-a luat Petrea Voinicul puiul, a încălecat calul şi a mers acasă. Când s-a apropiat el de curte, pe loc a înflorit mărul. Văzând maică-ca şi zmăul aceasta, s-au spăimântat foarte mirându-se cum de a scăpat el, fiindcă ei socoteau că n-a veni mai mult îndărăpt, şi începuseră a trăi acu fără de grijă. Dară văzându-se înşălaţi în aşteptarea lor, a încuiat maica lui Petrea iute pe zmău în cămară şi s-a pus în pat şi începu să ofteze şi să se vaiete.

Cum a intrat Petrea în casă, a şi întrebat-o, ori de nu i-i ceva mai bine, şi răspunzându-i ea că nu, a tăiat îndată puiul acela, l-a curăţit bine, l-a pus la foc şi l-a făcut zamă. Cum numai a gustat ea din zamă, se prefăcu îndată şi a şi început să zică cum că i-i mai bine.

A doua zi a mers Petrea iarăşi, ca şi mai năinte, în voiniciile sale, dară precum totdeauna, aşa şi acuma, pe la Ileana Cosânţana. După aceea a mai îmblat pe unde a îmblat şi sara s-a întors iarăşi acasă. Dară până a nu sosi el, s-a sfătuit maică-sa iarăşi cu zmăul, ce să facă ei ca să se curăţească odată de Petrea. Zmăul i-a zis:

— Draga mea! Mâine să te faci iarăşi bolnavă şi când va veni ficioru-tău acasă, să-i spui că ţi-i tare rău şi că ai visat iarăşi că, dacă ai mânca carne de purcel lins prelins, te-ai însănătoşa îndată; că de a merge el acolo, să ştii bine că nu s-a mai întoarce, pentru că scroafa aceea îşi are culcuşul între nişte munţi, care se bat ne-ncetat cu capetele unul în altul, încât nu-i nime în stare să se apropie acolo.

Auzind maica lui Petrea Voinicul cuvintele acestea, s-a bucurat foarte, cugetând că acuma s-a curăţi cu bună samă de ficioru-său şi că va trăi în pace cu zmăul său. A doua zi sara, când a zărit că înfloreşte mărul, s-a făcut iarăşi bolnavă tare şi a început să geamă şi să se vaiete şi mai grozav decât întâi. Intrând Petrea în casă şi văzând pe maică-sa iarăşi bolnavă, s-a întristat foarte şi-a întrebat-o ce-i lipseşte. Ea i-a spus că o doare tot trupul şi că-i mai beteagă decât întâi! El a mai întrebat-o ori de nu pofteşte ceva, că doară s-ar însănătoşa, căci el o iubea peste toată măsura de tare. Ea atuncea i-a zis:

— Drept, fătu-meu, eu am visat că de-aş mânca carne de purcel lins prelins, m-aş însănătoşa, dară nu ştiu ori de mi-i putea aduce!

— Bunu-i Dumnezeu! zise Petrea, aşteaptă numai până mâne şi atuncea oi căuta să-ţi aduc şi aceasta, chiar de mi-aş pune şi capul.

Cum s-a sculat dimineaţa, şi-a pus şeaua pe cal, a încălecat şi a plecat iarăşi pe la Ileana Cosânţana. Cum l-a văzut întristat, l-a şi întrebat îndată, că încotro e gata de călătorit? El i-a spus toate cu de-amănuntul. Acuma Ileana Cosânţana n-a mai căutat să-l oprească, pentru că-i cunoştea iubirea către maică-sa şi ştia de mai înăinte că orice desfătuire ar fi de prisos, şi de aceea i-a zis suspinând:

— Hm, hm!, mă-ta nu îmblă să te crească, ci să te prăpădească! Dacă voieşti să mergi numaidecât într-acolo, apoi ascultă ce-ţi spun eu: te du, ia, în cutare loc şi când a fi soarele cruce amiazăzi te răpede iute că poate vei putea răpi vreun purcel, că numai atuncea stau munţii molcum, şi scroafa merge la primblare. Dacă vei răpi vreunul, apoi dă pinteni calului, şi fugi cât va putea alerga calul, şi înapoi să nu te uiţi, căci, cum te-i uita, pe loc te va înşfăca scroafa şi mai mult nu vei bea apă.

Ţinând bine în minte cuvintele acestea, a călătorit Petrea Voinicul încotro i-a spus Ileana Cosânţana. Cum a ajuns acolo, a fost şi soarele cruce amiazăzi şi munţii încetaseră de a se bate şi scroafa mersese la primblare. Îndată s-a apropiat şi el şi a înhăţat repede un purcel; apoi dădu iute pinteni calului şi plecă îndărăpt. Dară munţii unde n-au început să se bată cap în cap şi scroafa să-l fugărească, încât socoteai că piere lumea înapoia lui; însă el nu s-a uitat îndărăpt, ci şi-a păzit drumul drept şi a scăpat aşa! Cum a ajuns la Ileana Cosânţana, l-a primit cu bucurie mare, l-a ospătat bine şi l-a pus să hodinească puţin. În timpul acesta i-a schimbat ea iarăşi purcelul, punându-i altul în loc ca şi acela, şi pe celălalt l-a ascuns într-o cămară.

După ce s-a deşteptat şi-a luat Petrea Voinicul purcelul şi a plecat spre casă, ca să nu lase să pătimească maică-sa atâta, căci el o iubea ca ochii din cap. Dară ea acasă, după ce s-a dus ficioru-său, s-a dat la dezmierdăciuni cu zmăul şi la desfătări, socotind că acuma-i pace de dânsul şi că nu s-a mai întoarce înapoi. Soarta însă vru altmintrelea. Şi amu mai că era să-i pripească Petrea Voinicul în dezmierdăciunile cele mai mari, pentru că ei nu mai aveau grijă de nimică şi se îmbătară cu totul de plăceri. Când numai deodată ce văd ei că înfloreşte mărul! Spaima lor! Îndatamare a închis maică-sa pe zmău în cămară şi s-a culcat în pat şi a început a geme şi a se văieta, câtu-ţi părea că moare acuşi!

Cum a sosit Petrea Voinicul, a descălecat şi a intrat cu grabă în casă să vadă de maică-sa, cumu-i mai este, şi aflând că i-i tot rău, ba încă mai tare, a făcut iute o zamă din purcelul acela şi i-a dat-o s-o mănânce! Cum a mâncat-o, i-a zis ea:

— Îţi mulţămesc, fătul meu! Acuma mi-i mai bine!

Petrea Voinicul s-a bucurat foarte şi a început să îmble iarăşi după vitejii ca şi mai năinte. Dară maică-sa acasă s-a dus la zmău să se sfătuiască, ce să facă de-acuma şi cum să-l piardă mai de bună samă? Zmăul i-a zis:

— Draga mea, ficioru-tău e un voinic foarte mare, dacă a scăpat şi de acolo de unde l-am trimes mai năinte! Va fi cu greu să ne cotorosim de dânsul! Nu ştiu încotro să-l mai trimetem! Dară iată, îmi mai vine una-n cap: să te faci iarăşi bolnavă şi când te-a întreba de nu mai ştii de vreun leac, să-i spui ca să-ţi aducă apă-moartă de la fântâna moartă, că ai visat că, de cum te-i spăla cu dânsa, îndată te-i şi însănătoşa; căci de aice ştiu bine că n-a mai scăpa, pentru că oricine voieşte să iaie apă dintr-însa, pică îndată mort jos!

— Bine! răspunse ea, lasă c-oi face aşa.

Peste puţine zile iarăşi găseşte Petrea Voinicul pe maică-sa bolnavă şi culcată în pat, şi s-a întristat foarte neştiind de ce se tot bolnăveşte maică-sa aşa de des, şi a întrebat-o, ori de nu ştie ceva de leac şi acuma? Atuncea ea i-a zis:

— Ba da, am visat, fătul meu, că de-aş avea apă-moartă din fântâna moartă şi de m-aş spăla cu ea, eu m-aş însănătoşa!

— Bine, măiculiţă dragă, răspunse Petrea Voinicul, mâne dimineaţă voi căuta să-ţi aduc şi aceasta!

A doua zi s-a pornit bietul Petrea cum numai începu să se zărească de ziuă, închingându-şi calul cu putere ca nu cumva să paţă ceva, şi a mers iarăşi pe la Ileana Cosânţana. Cum l-a văzut ea că vine aşa de îngrijat, l-a întrebat încotro merge? El i-a spus toate câte s-au întâmplat cu maică-sa şi ce i-a poruncit ea, fiindcă dorul ei era pentru dânsul poruncă. Ileana Cosânţana însă, clătinând din cap şi suspinând, i-a spus iarăşi:

— Hei, dragu' meu! Mă-ta nu vrea să te crească, ci să te prăpădească! Dară bun e Dumnezeu! Mergi în cutare loc, că vei afla fântâna aceea; să ştii însă că acel care ia apă dintr-însa, cade îndată mort jos; numai când e soarele cruce amiazăzi, îşi pierde fântâna aceea însuşirea aceasta. Deci dară ia bine sama să nu sminteşti, ci să te răpezi

iute când va fi soarele cruce amiazăzi, să iai apă într-o clipă şi să fugi cât îi răsputea şi să nu te uiţi înapoi, căci fântâna va începe să arunce apă după tine, şi dacă te va ajunge vreun strop, vei pica pe loc mort jos.

Petrea Voinicul a făcut tocmai aşa precum l-a învăţat Ileana Cosânţana. Când a fost soarele cruce amiazăzi, s-a repezit de a luat apă, şi de acolea îndărăpt cât răsputea calul. Înapoia lui fântâna vuia şi clocotea şi împroşca şiroaie de apă, dară Petrea Voinicul s-a ţinut de sfatul prietinii sale şi nu s-au uitat îndărăpt, şi aşa a scăpat şi cu astă dată de moarte.

Mai înăinte de a veni acasă la maică-sa, s-a abătut iarăşi pe la Ileana Cosânţana. Ea l-a primit foarte bine şi l-a ospătat, şi când s-a culcat el puţin, ea iarăşi i-a schimbat apa şi i-a dat alta în loc. Cum s-a trezit Petrea Voinicul, s-a şi pornit îndată la maică-sa acasă.

Dară maică-sa acasă cum s-a pornit el, a început iarăşi să trăiască cu zmăul în dezmierdăciuni şi veselii, fără nicio grijă, căci nu-l mai aştepta să se întoarcă şi de aice. Dară uitându-se afară, ce văd deodată că înfloreşte mărul. Spaima şi frica lor! Într-o clipă a încuiat maică-sa pe zmău în cămară, s-a aşezat în pat şi începu a geme şi a se văiera, cât îţi era mai mare mila de dânsa.

Cum numai a intrat ficioru-său în casă cu apa, a şi alergat la pat să-i deie apă să se spele, ca doară s-ar însănătoşa mai degrabă. Ea a luat apa şi i-a mulţămit, dară numai din buze căci cu inima l-ar fi înghiţit deodată, numai să fi avut putere! După aceea s-a spălat cu dânsa şi s-a prefăcut că-i sănătoasă.

Petrea Voinicul socotea în sine: „Acuma n-am grijă! Voi putea să îmblu nesupărat în trebile mele.“ Dară maică-sa n-a încetat nici acuma să măşineze împotriva ficiorului său! Îndată ce s-a pornit Petrea Voinicul de-acasă, ea a şi alergat la zmău şi a început a se tângui şi a se văiera înăintea lui că fiu-său trebuie să fie născut într-un ceas de noroc, că de aceea nu mai pot scăpa de dânsul, şi că ei n-or mai avea zile bune împreună! Zmăul însă a mângâiat-o cu dezmierdări şi apoi a învăţat-o să-l mai trimată şi la fântâna-vie după apă-vie, crezând că de aice de bună samă nu s-a mai întoarce! Aşadară peste puţin timp a căzut maică-sa iarăşi la zăcare şi s-a făcut bolnavă şi mai grozav decât mai înăinte.

Într-o sară când a sosit Petrea Voinicul acasă, a aflat-o iarăşi gemând şi văietându-se. Supărarea şi scârba lui era foarte mare. Mult se mira el, de ce oare se bolnăveşte

maică-sa aşa de des?! El bietul nu presupunea nimică rău şi de aceea întrebă, ori de mai ştie şi acuma vreun leac ceva, ca să se poată însănătoşa? Ea i-a răspuns oftând şi văicărindu-se:

— Fătul meu, văd că tu mă iubeşti şi că eşti tare bun pentru mine! Am visat şi acuma că dacă aş bea şi m-aş spăla cu apă-vie din fântâna cea vie, eu m-aş însănătoşa îndată.

Petrea Voinicul, cum numai a înţeles că se mai află leac pentru însănătoşarea maicii sale, a mai prins la inimă şi s-a mai liniştit. A doua zi des-dimineaţă, cum s-a sculat, şi-a gătit calul şi a şi plecat după leac, abătând iarăşi pe la Ileana Cosânţana. Aceasta văzându-l venind scârbit, îndată s-a priceput ce este, şi l-a întrebat:

— Încotro voinice?

— Tot după leacuri, răspunse el, măiculiţa mea iarăşi s-au bolnăvit mai cumplit decât înainte şi m-a mânat după apă-vie la fântâna cea vie!

— Hm, hm!, zise ea suspinând şi dând din cap, mă-ta nu vrea să te crească, ci să te prăpădească! Dară bun e Dumnezeu, cu ajutorul Lui se fac toate! Du-te dară în cutare loc şi când va fi soarele cruce amiazăzi să te răpezi iute, că vei putea lua apă, însă după ce-i lua-o, să fugi cât îi răsputea şi să nu cauţi înapoi, măcar să auzi orişice.

După învăţătura Ilenei Cosânţenei, Petrea Voinicul a luat şi acuma bine apă şi întorcându-se a venit iarăşi pe la dânsa. Aice a poposit puţintel, şi în timpul acesta i-a luat ea şi această apă. După aceea s-a pornit el în graba mare acasă.

Aice la curte petrecea maică-sa şi zmăul tot în dezmierdăciuni şi zburdau de bucurie cugetând că de acolo nu s-a mai întoarce. Dară ce mirare şi scârbă când au văzut ei mărul iarăşi înflorind! Îndatamare începură care de care a se ascunde mai degrabă, zmăul în cămară, iară ea în pat. Aice se dădu la gemut şi la văierat, nu că doară o durea ceva, ci numai că nu se putea curăţi de ficior!

Cum numai ajunse Petrea Voinicul acasă, îşi lăsă calul nedestărniţat* în ogradă şi dete fuga în casă să deie mâni-sale apă ca să se spele. Aceasta, cum s-a spălat, a şi zis:

— Îţi mulţămesc, fătul meu, parcă mai m-am uşurat şi sâmţesc cum mă tot însănătoşez!

---

* a destărniţa – a deşeua

Văzând Petrea Voinicul această prefacere grabnică, se bucură şi ieşi afară de-şi griji calul, şi intrând iarăşi înlăuntru, s-a hodinit până de cătră ziuă, când s-a dus iarăşi în vitejii. Nici n-a ieşit bine din ogradă, şi maică-sa a şi mers de a dat drumul zmăului. Din nou începură a ţine sfat, ce să facă şi în ce feli să-l poată prăpădi. Atuncea a zis zmăul:

— Eu mai ştiu încă un loc într-o depărtare foarte mare şi de va îmbla şi acolo nevătămat, apoi să ştii că-i voinicul voinicilor şi că nu-i mai poate face nime nimică! Când va veni acasă, să te faci iarăşi bolnavă şi să-i spui că te-i însănătoşa, dacă-ţi va aduce o smicea, adecă un rămurel crescut într-o primăvară, dintr-un măr-dulumăr, căci, cum se va apropia de acest măr-dulumăr, îl va face îndatamare bucăţele cu ramurile sale, cari îs tăioase şi se tot mişcă ne-ncetat!

Ea i-a făgăduit că după vro câteva zile va cerca şi acest mijloc.

Venind Petrea Voinicul într-o sară din vitejii acasă, a aflat pe maică-sa iarăşi zăcând, şi s-a mirat de ce nu se mai poate ea însănătoşa odată cumsecade. Apoi supărat şi cu jale a întrebat-o, ori de nu mai ştie şi-acuma vreun leac pentru dânsa? Ea i-a răspuns:

— Dragul meu, fătul meu, eu poate m-aş însănătoşa, dacă mi-ai aduce o smicea de măr-dulumăr, ca să o fierbi şi să-mi faci scăldători!

Ce să facă bietul Petrea? S-a luat a doua zi şi s-a dus după leac, trecând iarăşi pe la Ileana Cosânţana. Văzându-l ea îngrijat şi înţelegând de la dânsul încotro merge, i-a zis iarăşi:

— Hm, hm! Mă-ta nu vrea să te crească, ci să te prăpădească! Ramurile pomului aceluia sunt tăioase şi nu stau molcum nicio clipă, ci se tot mişcă necurmat, şi care cutează să se apropie numai, nu se mai întoarce! Dară tu, dragul meu, dacă voieşti să scapi teafăr şi cu viaţă, păzeşte când va fi soarele cruce amiazăzi şi atuncea te răpede iute de rumpe o smicea, căci numai atuncea păuzează mărul-dulumărul cu ramurile sale; şi cum îi rumpe-o, s-o ştergi de acolo cât îi răsputea mai degrabă, şi ferească Dumnezeu să te uiţi cumva îndărăpt, c-apoi eşti pierdut!

Petrea Voinicul a făcut cum l-a învăţat ea, şi a scăpat şi acuma întreg, şi venind cu smiceaua aceea pe la Ileana Cosânţana şi poposind acolo, ea iarăşi i-a schimbat-o şi aceasta, dându-i altă smicea în loc, şi pe cea adevărată a ascuns-o într-o cămară cu

celealalte lucruri schimbate. După ce a ospătat Petrea Voinciul ceva şi a dormit puţintel, s-a pornit cu smiceaua spre casă ca să lecuiască pe maică-sa.

Acasă la dânsul s-a fost sfătuit acuma maică-sa cu zmăul, cum să-i facă capătul, dacă va mai scăpa de unde l-au fost trimes. Zmăul i-a zis:

— Na-ţi aceste trei scule de mătasă, şi de-a veni el teafăr acasă, să-i spui că tu n-ai fost bolnavă şi că, cu toate încercările de până acuma, n-ai vrut alta decât să-i cerci numai voinicia! După aceea să-i dai aceste trei scule de mătasă unul câte unul să le rumpă în mână, căci de s-a apuca de aceasta, să ştii că de bună samă îşi va tăia mânile cu dânsele. Atuncea să mă strigi repede pe mine şi eu l-oi dumica-n bucăţele, căci atuncea nu mi-a putea face nimică!

După sfatul acesta a şi urmat şerpoaica de maică. Cum numai a ajuns Petrea Voinicul acasă şi i-a dat smiceaua în mână, i-a zis maică-sa:

— Dragul meu, fătul meu! Ştii tu una? Eu până acum n-am fost niciodată bolnavă, şi de câte ori te-am trimes încotrova, a fost numai pentru aceea ca să-ţi văd voinicia, ori de eşti voinic sau ba! Acuma te-am cunoscut că eşti voinic ales, care nu-şi află păreche pe toată faţa pământului. Dară încă un lucru voi să-ţi mai dau, şi dacă-l vei face şi pe acesta, apoi să ştii că rămâi voinicul voinicilor! Vezi! Eu derădicând am aflat într-o cămară trei scule de mătasă, şi auzind din bătrâni că mătasa ar fi cea mai tare dintre toate feliurile de aţă, aş voi bucuroasă să văd, ori de eşti tu în stare să le rumpi sau ba!

Auzind Petrea Voinicul aceasta de la maică-sa, i-a crezut pe cuvânt, socotind că şi ea-i aşa cu dreptate ca şi dânsul; dară s-a înşălat grozav! Deci dară el a luat acele trei scule de mătasă şi a ieşit afară cu ele dinăintea curţii, unde sta de faţă şi maică-sa. Aice a pus două scule jos, adecă pe cel de mătasă albă şi pe cel de mătasă roşie, iară pe cel de mătasă neagră l-a luat pe mâni, pe unde pun unii brăţelele şi a smuncit o dată, şi mătasa s-a rupt pe loc. După aceea a luat sculul cel de mătasă roşie, l-a pus pe mâni ca şi pe cel dintâi, şi cum a izbit o dată, s-a rupt şi acesta. Dară maică-sa schimba numai feţe privind adâncită şi deznădăjduind că nu-şi va ajunge scopul nici acuma. După ce a rupt el cele două scule, a luat şi pe al treilea, pe cel de mătasă albă, şi punându-l pe mâni, smuceşte o dată, nu se rumpe; zbucneşte a doua oară mai tare, nu se rumpe; când a fost a treia oară, a izbit în lături cu mânile cât a răsputut! Dară vai! Şi acuma nu s-a rupt sculul, ci i s-au curmat mânile, de au picat

palmele de la încheietură jos, şi el a rămas ciunt, numai cu monturile de mâni, cu carile nu putea face nimică.

Văzând aceasta, şerpoaica de mamă s-a bucurat foarte şi a început a striga pe zmău cât îi lua gura, să iasă din cămară, să-i iaie lui Petrea Voinicul sabia şi să-i taie capul cu ea, căci acuma nu i-a putea face nimică!

Îndată a ieşit zmăul afară, şi înşfăcând sabia, voia să-i taie capul. Dară Petrea Voinicul, neputându-i face nimică, a început să-l roage zicând:

— Acu văd că mă veţi prăpădi, căci eu nu vă pot face nimică; dară cu limbă de moarte vă rog şi vă jur pe tot ce aveţi mai scump şi mai drag pe lume, ca să-mi împliniţi o singură dorinţă, adecă: după ce mă veţi tăia, să-mi strângeţi toate bucăţelele din trupul meu şi împreună cu armele mele, cu cari am voinicit, să le puneţi într-o păreche de disagi pe cal; apoi să luaţi un bici şi să plesniţi o dată calul zicându-i:

— Du-l şi mort pe unde l-ai purtat când a fost viu!

Nici n-a sfârşit tocmai bine de vorbit, şi zmăul i-a şi tăiat capul dinăintea mamei sale şi după aceea l-a făcut tot bucăţele. Pe urmă i-a zis ei:

— Hai să-l punem în disagi să-l poarte calul şi mort pe unde l-a purtat viu, că-s încredinţat că nu s-a mai întoarce calul înapoi cu el niciodată, dacă va merge pe unde a mai fost; şi de s-ar şi întoarce calul, viu nu va mai fi Petrea Voinicul nicicând.

Şi aşa au şi făcut! După ce l-au pus în disagi pe cal, au dat cu biciul într-însul, zicându-i:

— Poartă-l şi mort pe unde l-ai purtat viu!

Calul a pornit îndată şi a mers la Ileana Cosânţana, fiindcă stăpânu-său mergea totdeauna mai întâi pe la dânsa şi apoi pe aiurea. Ajungând la poartă, a început să bată cu piciorul într-însa şi a necheza. Ileana Cosânţana a ieşit afară şi a deschis poarta. Cum a văzut calul cu disagii pe dânsul, a şi zis: „De mult te-am aşteptat eu să-mi vii aşa!“ şi luând calul de frâu, l-a dus în grajd; iară disagii i-a băgat în casa cea mare şi i-a deşertat pe masă. După aceea a mers în cămara aceea unde ţinea ea toate lucrurile cele schimbate şi, prinzând puiul cel de Pasăre Măiastră, l-a dus în casa cu bucăţile şi i-a zis:

— Pui de Pasăre Măiastră, eu-ţi poruncesc să pui din bucăţelele acestea bucăţică lângă bucăţică, care cum au fost, că de nu le-i pune, te-oi face şi pe tine aşa bucăţele.

Zicând acestea a închis uşa şi a ieşit.

Peste câteva timp a intrat iarăşi înlăuntru şi a aflat trupul urzit, numai că bucăţele nu se ţineau una de alta. Atuncea a prins puiul şi l-a dus iarăşi înapoi, şi a adus de acolo pe purcelul cel lins-prelins. Acestuia i-a zis:

— Vezi tu, purcel lins prelins, trupul acesta? Să mi-l lingi prelingi, ca să nu se cunoască de a fost bucăţi, căci de mi-l vei linge şi nu mi-l vei prelinge, apoi şi pe tine te-oi face aşa bucăţele ca acestea.

Zicând aceasta a ieşit din casă.

După puţină vreme a intrat iarăşi acolo şi a aflat trupul lins prelins, încât nu se cunoştea că a fost dumicat cândva. Ea a prins purcelul şi l-a dus iarăşi înapoi unde a fost, şi a adus apa cea moartă de a spălat trupul cu dânsa şi a făcut un trup de om abia mort. După aceea l-a spălat cu apa cea vie şi trupul s-a făcut ca un om rumăn şi frumos la faţă care abia a adormit. După aceasta a mers iarăşi în cămară de a luat smiceaua aceea de măr-dulumăr, şi lovind cu ea încetişor de vro câteva ori trupul, pe loc a sărit Petrea Voinicul drept în picioare şi a zis:

— Of, că greu am mai fost adormit!

— Da, zise Ileana Cosânţana, ai fi fost tu dormit de veci, mi se pare, să nu te fi adus calul tău la mine bucăţele în disagi!

Atuncea şi-a adus el aminte de fapta mamei sale şi a zmăului, cari trăia acuma fără de nicio grijă în dezmierdăciuni şi lucruri rele, şi a vrut numaidecât să plece acasă şi să se răzbune. Însă Ileana Cosânţana i-a zis:

— Dragul meu, iubitul meu, dacă voieşti să răsplăteşti cânelui de zmău şi căţelei de maică mârşăvia lor, apoi te du înarmat acasă! Dară când te-i apropia, descalecă şi-ţi lasă calul de o parte şi te dă peste cap de te fă păun foarte frumos şi te primblă pe dinăintea curţii, căci zmăul, când te-a vedea, a vrea să te prindă! Dară tu să sari atuncea în măr! El se va sui după tine; dară tu să sari tot una de pe creangă pe creangă mai sus, până ce veţi ajunge în vârful mărului, şi de acolo să sari, când va vrea să te prindă, tocmai jos şi aice să te dai iute peste cap şi te-i face iarăşi cum ai fost.

Cu acest sfat s-a suit Petrea Voinicul pe cal, plin de mânie aducându-şi aminte cît de cu priinţă i-a fost el mamei sale, şi cum l-a cruţat el pe zmău, când a tăiat pe ceilalţi fraţi ai lui şi cum ei acuma i-au răsplătit aşa de cu amar binele lui. Când era

aproape de curte, iată mărul că începu să înflorească iarăşi! Cum a zărit maică-sa aceasta, a încremenit de nu mai ştia ce să zică! Zmăul însă i-a zis:

— Nu te teme, draga mea! Lasă să înflorească mărul cât va vrea, că Petrea Voinicul şi-a împlinit vitejiile! De acuma nu-ţi mai vine el înapoi!

Petrea Voinicul a descălecat aproape de casă şi şi-a ascuns calul; după aceea s-a dat peste cap de s-a făcut un păun mândru-mândru, şi a zburat în ogradă la curte, şi tot se primbla pe sub fereşti rotindu-şi coada cea lungă şi frumoasă. Văzându-l femeia din casă, a zis către zmău:

— Ian du-te afară de prinde păunul acela, căci, câtu-i de frumos, tot de-a dragul să-l ţii la curte, şi un feli de păun aşa ca acesta nici nu se află pe lume.

Atuncea ieşi zmăul afară să-l prindă, dară păunul a sărit în măr! Zmăul după dânsul, şi când da să-l apuce, păunul atuncea sărea mai sus pe altă creangă, şi tot aşa, tot aşa, de pe creangă pe creangă, până ce a ajuns în vârful mărului. Şi zmăul tot după dânsul, zicând acu pe urmă:

— Ian să te mai văd, unde mi-i mai sări de-acuma înăinte!

Atuncea păunul ţup jos, se dete iute peste cap şi se făcu iarăşi cum a fost mai înăinte, şi scoţându-şi sabia din teacă, a poftit pe zmău să se scoboare jos! Cum l-au zărit numai, au încremenit şi zmăul în măr şi maică-sa jos, încât nu mai ştiau ori de trăiesc, ori de sunt morţi! Nevrând să se scoboare zmăul din măr de bunăvoie, l-a făcut să se scoboare de nevoie, cu de-a frica, şi l-a tăiat tot bucăţele, şi scoţându-i inima care era foarte mare, a pus-o pe ţiglă. După aceea a înfierbântat un cuptor de fier şi-a început să o frigă, şi a înfierbântat-o într-un feli ca acela, încât numai-numai să iaie foc şi să ardă. Atuncea a scos-o din foc şi a zis către maică-sa:

— Maico, ţine de cela capăt de ţiglă şi eu oi ţine de cestălalt, şi dacă nu ţi-am fost eu cu priinţă, să-mi pocnească inima aceasta de câne de zmău drept în ochi; iar dacă nu mi-ai fost tu mie cu priinţă, apoi să plesnească în ochii tăi.

Nici n-a sfârşit bine cuvântul de pe urmă, şi iată că pocneşte inima ceea drept în ochii maicii sale, ca dintr-o harmată (tun) de tare, încât i-au sărit ochii amândoi departe din cap. Şi aşa şi-a răcorit Petrea Voinicul inima sa asupra duşmanilor săi!

Maică-sa a rămas oarbă acolo, numai spre pieire, şi zmăul în bucăţele; iară Petrea Voinicul a încălecat pe cal şi s-a dus la Ileana Cosânţana. Cum a ajuns la dânsa, l-a primit foarte frumos, şi de-acuma nu s-au despărţit mai mult, ci au trăit laolaltă, în dragoste, mulţi ani şi de n-au murit, apoi trăiesc încă şi acuma.

PEPELEA

Era odată un om şi avea trei feciori. Cum se numeau cei doi mai mari nu ştiu, dară cel mai mic se chema Pepelea, alţii îi ziceau Păcală. El se purta cu fraţii săi tot pe dos şi nu mai făcea nimică ca oamenii; pentru aceea îl şi ţineau toţi de prost.

Într-o zi iată că le muri tatăl lor şi li lăsă numai un bour. După ce i-au făcut comânda* cum se cade, au dat să împărţească bourul acela. Dară cum să poată ei aceasta? Un bour cum să-l împărţească ei în trei părţi fără de a-l tăia? Au început a se certa. Unul zicea că i se cuvine numai lui bourul, pentru că el a grijit mai mult de dânsul; altul ba ca să fie al lui, pentru că el a căutat mai mult de tată-său când a fost bolnav; al treilea ba nu, ca să fie al lui, pentru că el a grijit pentru gospodărie mai mult; şi aşa nu se puteau învoi nicicând.

Sfătuindu-se şi încolo şi încoace cum să împărţească bourul, a zis mai pe urmă unul:

— Ştiţi, fraţii mei, ceva? Eu socot să ne facem fiecare câte un ocol şi după aceea să dăm bourului drumul, şi într-al cărui ocol se va băga, al aceluia să fie!

---

* comândare – pomană

Cu acest sfat s-au învoit tustrei şi aşa a început fiecare să facă câte un ocol. Cei doi fraţi mai cuminţi şi-au făcut nişte ocoale frumoase de răzlogi şi le-au umplut de fân şi pe dinăuntru şi pe dinafară; dară Pepelea a ridicat un ocolaş numai de frunziş şi n-a mai pus nimică într-însul.

Când au dat bourului drumul între ocoale, a mirosit numai fânul de la ocoalele celor cuminţi şi s-a dus după aceea de a intrat în ocolul lui Pepelea şi a prins a roade la frunze.

Aşadar a rămas lui Pepelea bourul şi ceilalţi fraţi n-aveau nicio gură pentru aceasta, căci aşa le fusese învoiala.

Pepelea avea acum bourul, dară nu ştia ce să înceapă cu dânsul. El de mic umbla numai lelea încolo şi-ncoace; de lucru greu se prea apuca; de gospodărie nu căuta niciodată şi nici nu-i plăcea lui aceasta. Neştiind el aşadar cum să lucreze cu bourul, şi-a propus ca să-l vândă. Într-o zi de târg s-a pornit la drum şi mergând acum cât a mers, iată că a întâlnit un om venind de la târg şi dându-i bună calea, l-a întrebat:

— Mă rog, bade, da cum se vând boii ca al meu în târg?

— Dă, tot s-ar vinde, îi răspunse omul în batjocură, dacă i-ai rupe coarnele.

Pepelea i-a mulţumit şi s-a apucat de a rupt bourului coarnele şi, mai ducându-se o bucată, s-a întâlnit cu alt om. Şi pe acesta l-a întrebat:

— Bade, da' vându-se boi ca al meu în târg?

— Tot ai lua bani buni pe dânsul, îi zise omul, în glumă, dacă n-ar avea urechi!

Pepelea s-a apucat şi i-a tăiat şi urechile. Şi mergând mai departe a întâlnit pe alt om şi iarăşi l-a întrebat, ori de se plătesc boi ca al lui în târg? Omul i-a răspuns:

— Da' tot s-ar plăti cum s-ar plăti, dacă n-ar avea coadă!

Pepelea i-au tăiat şi coada, şi călătorind mai departe a dat peste alt om şi l-a întrebat:

— Bădişorule, da' se vând boi ca al meu în târg?

— Tot s-ar trece, îi răspunse omul, numai are prea mari ochii!

Pepelea a luat şi i-a scos şi ochii. Mai ducându-se o bucată de loc, s-a întâlnit iarăşi cu un om. Şi pe acesta l-a întrebat tot aşa, şi el i-a răspuns că boii cei cu trei picioare se plătesc mai bine.

Pepelea n-a aşteptat multe şi fiindcă se înserase acum, a tras într-o pădure sub o haşcă[9] foarte înaltă şi groasă şi a tăiat bourului şi un picior. Bourul nu s-a mai

[9] haşcă – copaci uscat, de regulă înalt, gros şi chiar bortos (*nota culegătorului*)

putut ţine acum pe picioare şi a picat jos. Pepelea l-a legat de haşca aceea până mâne dimineaţă şi apoi avea să meargă mai departe la târg cu dânsul. Şezând aice amu până spre miezul nopţii, iată că s-a pornit o furtună grozavă, un vânt ca acela că-ţi părea că se răstoarnă toată pădurea. Toţi copacii au început a se clătina şi haşca aceea a scârţâi. Atuncea a sărit Pepelea care aţipise puţin, drept în picioare, căci lui i se părea că haşca-l întreabă, ori de i-i de vândut bourul şi-i răspunse:

— Da, mi-i de vândut!

Haşca iarăşi mai face scârţ! Lui Pepelea i s-a părut că-l întreabă ce cere şi răspunse:

— Eu cer o sută de lei!

Haşca mai scârţâie. El a socotit că zice că-i prea mult, dară nu vru să lase nimică. Haşca mai scârţâie. Lui Pepelea i se părea că-i dă optzeci de lei.

— Ei bine! îi răspunse el cam socotindu-se puţin, fie şi optzeci de lei! Dară când mi-i da paralele?

Haşca, clătinată de vânt, mai face iarăşi scârţ, scarţ!

— Până marţi să te aştept eu? îi zise Pepelea. Bine, dară să ştii că eu de bună samă voi veni marţi; numai caută ca să-mi fie banii gata că apoi nu ne-om prea învoi.

După aceasta a luat Pepelea şi s-a dus acasă, iar bourul l-a lăsat legat acolo. Acasă l-au întrebat fraţii ce-a făcut cu bourul. El le-a răspuns:

— L-am vândut!

— Da' cu cât?

— Cu optzeci de lei!

— Cui l-ai vândut?

— la la un copac în pădure. Şi spunându-le încă cum a grijit el pe bour după sfatul oamenilor, au început fraţii a-l râde şi a-l mustra, că de ce a fost aşa de prost şi s-a dat înşelat de toţi şi de ce nu le-a vândut lor bourul, că de la dânşii ar fi căpătat măcar de mâncat şi de-mbrăcat, dară acuma pe bour l-or mânca lupii în pădure, şi el are să piară aşa de foame.

Lui Pepelea nu-i prea plăcea să-l povăţuiască alţii, ori să-l mustre pentru neghiobiile lui şi de aceea s-a cam supărat pe fraţii săi şi le zise:

— Ce ştiţi voi ce-i în lume! Bourul a fost al meu, şi eu am făcut ce am vrut cu dânsul şi vouă nu vă pasă nimică! Cu aceasta a astupat gura fraţilor.

Marţea viitoare a mers Pepelea la haşcă, în pădure, ca să-i ceară banii. Aice n-a aflat nimică decât curmeiul legat de haşcă şi ciolane în jurul ei. Lupii au fost mâncat bourul, dară Pepelea socotea că haşca l-a crămpoţit şi i-a zis:

— Noa, am venit acum! Dă-mi banii!

Din întâmplare iarăşi bătea vântul, şi haşca tot făcea scârţ, scârţ. Lui Pepelea i se părea că se roagă s-o mai aştepte încă până marţi. El nu voia întâi nicidecât, dară tot scârţâind haşca, s-a înduplecat de la un timp şi i-a zis:

— Bine, fiindcă mă rogi, te-oi mai aştepta încă până marţi, dară să ştii că de nu mi-i da atuncea banii, are să fie moartea ta, că eu n-oi şăgui, ci de bună samă am să te tai, de nu ţi-i ţine cuvântul!

În marţea viitoare a venit Pepelea iarăşi la haşcă, însă acum cu un topor în mână, şi a întrebat-o:

— Noa, îmi dai banii acum, că iată am venit după dânşii?

Astăzi nu mai bătea vântul şi haşca tăcea molcum. Mai strigă Pepelea de vreo două-trei ori către dânsa, dară haşca nu-i da niciun răspuns.

Atuncea Pepelea mânios, se răsti către dânsa zicându-i:

— Ce? Taci tu?! Nu vrei nici să vorbeşti cu mine? Te-ai prea fudulit, haşcă vicleană! Ştii tu că mi-ai mâncat avuţia toată, şi acum nu vrei nici să-mi plăteşti? N-am fost eu încă destul de bun că te-am aşteptat atâta vreme, şi tu acum te mândreşti şi nici nu-mi răspunzi? Heeei, stai tu, că eu ţi-s popa tău! Hoţii şi înşelătorii n-au milă înaintea mea!

Zicând acestea a înhăţat toporul şi a început a o tăia de la rădăcină, şi când a fost curmat partea cea mai tare, numai ce vezi că se cumpeneşte haşca şi se izbeşte jos cu un vuiet aşa de grozav de a răsunat toată pădurea! Ea era bortoasă şi plină de galbini, de sorocoveţi şi ruble şi, răsturnându-se jos, s-au vărsat o grămadă înaintea lui Pepelea. Văzând Pepelea atâta avuţie înaintea sa, s-a mirat foarte şi a zis în sine: „Na!, da' înşelătoare şi zgârcită a mai fost haşca aceasta în viaţa sa! Ea numai bani a mâncat în toată viaţa, bani agonisiţi cu nedreptul ca şi de la mine; de aceea s-a şi uscat ca iasca!“

Pepelea era om foarte cu dreptate; el n-ar fi luat de la nime nicio para degeaba, dară nici nu suferea ca să nu i se deie şi lui aceea ce i se cuvenea. De aceea el şi-a numărat din această grămadă de bani numai optzeci de lei, cu cât se tocmise cu haşca, şi luându-i a plecat cu ei acasă.

Văzându-l fraţii lui cu banii în mână, s-au mirat foarte, de unde să-i fi căpătat el şi l-au întrebat cu binişorul:

— Frăţioare, da' de unde ai tu banii aceştia?

— Aceştia-s banii bourului! le răspunse Pepelea.

— Cum se poate aceasta? ziseră ei, că tu ţi-ai vândut bourul la o haşcă, după cum ne-ai spus şi-apoi cum de vii tu cu bani de la dânsa?

Pepelea era om deschis; el n-a ascuns nimică înaintea fraţilor săi, ci le-a povestit toate cum s-au întâmplat, şi cum că se află la haşca aceea o mulţime de bani. Fraţii lui s-au bucurat foarte de aceasta şi ziseră între sine: „Tot îi Pepelea nostru prost, că ne-a spus şi nouă toate! N-ar fi fost pentru dânsul mai bine să fi tăcut, să fi luat comoara singur, şi ar fi putut să fie cel mai bogat om şi să trăiască boiereşte!" După aceea au rugat foarte pe Pepelea ca să meargă cu dânşii în pădure şi să le arate şi lor comoara aceea. Pepelea nu prea voia dintru început, dară pe urmă s-a învoit şi el, mai ales după ce i-au spus fraţii că acea comoară nu este averea dreaptă a haştii, ci că nişte fugari din timpurile vechi au ascuns-o acolo cu gândul sau s-o iaie ei când s-or întoarce înapoi, sau s-o folosească alţii cari vor găsi-o în urma lor, şi că ea este menită pentru dânşii, deoarece el a găsit-o şi că de aceea ar fi bine ca s-o aducă acasă şi să o împărţească frăţeşte. Pepelea s-a apucat că i-a duce la comoară. Spre a o putea căra acasă, fraţii au împrumutat vreo trei cară din sat zicând că au să aducă nişte lemne din pădure. Pepelea s-a dus cu dânşii de le-a arătat haşca aceea, şi ei au încărcat comoara toată şi au venit acasă cu dânsa. Când la împărţit, le-a venit prea greu să numere ei atâţia bani, şi au trimis pe Pepelea la popa din sat, care le era şi nănaş, să li se facă bine cu pătrarea*, dară, pentru că se temeau ca să nu fie vădiţi că au găsit o comoară, au dat de grijă lui Pepelea ca să nu spună popii nimică, zicându-i:

— De te-a întreba nănaşul la ce ne trebuieşte pătrarea, tu să-i spui că avem de măsurat mălai!

Mergând Pepelea la popa, acesta l-a întrebat:

— La ce-ţi trebuie, finule, pătrarea?

Dară el, cum era cam într-o ureche, i-a răspuns:

— Ia, avem de măsurat nişte bani-mălai!

Nănaşu-său mirat foarte, ce să fie aceea „bani-mălai" şi dându-i pătrarea, şi-a cugetat: lasă că m-oi duce şi-i voi pândi, să văd şi eu ce-i aceea „bani-mălai".

* pătrare – baniţă

Pepelea le-a adus pătrarea, şi fraţii săi s-au dat la măsurat, dară tot se temeau să nu le iaie cineva sama şi să zică pe urmă că au furat banii şi aşa să-i aducă la spânzurătoare, şi au trimis pe Pepelea afară să cerce ori de nu-i pândeşte cineva, şi pe cine va afla să-l bată bine, ori să-l omoare. Pepelea a apucat o măciucă şi, ieşind afară, a dat peste nănaşu-său pândind sub fereastră şi trântindu-i cu măciuca aceea peste cap, l-a omorât şi l-a aruncat apoi într-un heleşteu dinaintea casei, şi a intrat iarăşi înlăuntru. Fraţii lui auziseră vuietul acela afară şi l-au întrebat ce este şi pe cine a găsit el şi ce-a făcut cu dânsul?

— Nu-i nimică! răspunse Pepelea. Ia am aflat un ţap rozând pe prispă şi l-am dihocat şi eu şi l-am azvârlit în heleşteu.

Ei n-au vrut să-l creadă, şi ridicându-se unul de jos, s-a uitat pe fereastră şi văzând pe popa în heleşteu numai cu barba afară, a strigat deodată:

— Da' ce-ai dres tu, măi Pepele? Acela nu-i ţap, ci nănaşul! Vai de capul nostru! Ce să facem noi acuma, că de-or auzi oamenii c-ai omorât pe popa, au să ne ucidă pe toţi!

— Hm, zise Pepelea posomorât, voi mi-aţi poruncit ca să ucid pe acela pe care l-oi afla afară; nu-i vina mea!

Acuma au început ei a se văiera, pentru că li era frică să nu-i oblicească cineva şi ziseră: „Degeaba ne mai văierăm noi! Pe popa nu l-om mai învia! Deci hai să luăm ce-om putea duce cu noi şi să fugim încotro ne-or duce ochii!"

Fraţii cei cuminţi au apucat la bani cât au putut duce; dară Pepelea a înhăţat râşniţa în spate şi s-au cam mai dus cu toţii.

Călătorind ei aşa, au ajuns sara într-o pădure, şi fiindcă era foarte întuneric, s-au sfiit să meargă mai departe, ci s-au suit tustrei într-un copaci frunzos de lângă drum şi s-au aşezat acolo! N-a trecut mult şi iată că a sosit o tabără de neguţători, care au tras peste noapte tocmai sub copaciul acela, pentru că era foarte stufos şi se putea feri bine de ploaie, de s-ar fi întâmplat vreuna, care şi sămăna, pentru că îmblau nourii în toate părţile. După ce s-au aşezat neguţătorii bine şi şi-au grijit caii şi căruţele, au făcut un foc mare sub copaciul acela şi căutau de-a rândul mâncării. După ce au ospătat ei, au început să mai vorbească până ce li se face somn. Dară pe Pepelea l-au năpădit trebile omeneşti şi zise către fraţii săi:

— Auziţi voi, mie mi-i a pişa!

— Da' cum să te pişi tu acuma, c-or da neguţătorii de noi, şi-apoi vai de capul nostru!

— Ba eu mă piş, că nu mai pot răbda! răspunse Pepelea.

— Da ţine-te să nu ne vădeşti!

— Eu nu mai pot! zise el, şi dă udului drumul.

Auzind neguţătorii cum picură prin frunze, ziseră:

— Hei, pică rouă de la Dumnezeu!

N-au mai întârziat mult şi iarăşi a strigat Pepelea către fraţii săi:

— Mă scap!

— Da' cum să te scapi tu, că ne-or simţi neguţătorii, ia-ţi mai bine ţurca şi-ţi fă treaba-ntr-însa! îl sfătuiră fraţii.

Dară Pepelea le răspunse:

— Decât să-mi spurc şi să-mi stric eu ţurca, mai bine să pice jos! Şi se scăpă.

Neguţătorii strigară atuncea:

— Pică cucuruzul bradului, dară mirozna e a...! Şi se liniştiră, necercetând mai departe ce este.

Nu trecu mult timp şi iarăşi zice Pepelea către fraţi:

— Auziţi voi, mie mi-i prea grea râşniţa, eu o scap!

— Să nu se afle, îi şoptiră ei, c-apoi de bună samă vom fi vădiţi, şi-a fi rău şi de tine şi de noi!

A mai ţinut-o el cât a mai ţinut-o, dară de la un timp l-a curmat la mână şi a scăpat-o jos. Picând râşniţa a făcut un vuiet foarte mare printre crengile copaciului. Atuncea neguţătorii, pe care-i furase somnul, s-au trezit îndatamare şi, spăriindu-se de pârâitul crengilor, au rupt-o cu toţii la fugă spre vale. Dară râşniţei, cum a căzut jos, i-a sărit roata şi a apucat-o de-a dura la vale după neguţători. Văzând ei această minune s-au înspăimântat şi mai tare, căci socoteau că-i necuratul, şi au prins-o şi mai groaznic la fugă. Ei fug, roata după dânşii; ei aleargă, roata după dânşii.

— Dară aceasta ce să fie? ziseră neguţătorii, şi i-a cuprins o groază aşa de straşnică, încât au picat leşinaţi jos, şi au rămas acolo până ce s-au mai răcit şi şi-au venit în fire.

Această spaimă a neguţătorilor a căzut foarte bine fraţilor fugari. Ei s-au scoborât îndată de pe copaci jos şi au început a cotrobăi prin căruţele neguţătorilor cu marfă, şi aflând o mulţime de odoare, au încărcat cei doi fraţi cuminţi cât au putut

pe o căruţă şi, înhămând patru cai la dânsa, s-au cam mai dus prin lume. De acolea nu s-a mai auzit nimică de numele lor.

Dară Pepelea a găsit printre marfă o pereche de desagi cu tămâie şi a înhăţat-o pe spate socotind că aceasta nu-i nici uşoară, dară nici prea grea pentru dânsul, şi a luat-o într-o parte cu desagii, şi a mers şi a mers cu dânşii prin pădure până ce se făcea acum ziuă, şi a sosit la un munte înalt. Aice s-a suit în vârful lui, şi strângând o grămadă mare de lemne uscate, a scăpărat şi a aprins-o. După ce au ars lemnele toate şi s-a făcut un jăratec ca o mare de foc, a turnat acea păreche de desagi cu tămâie deasupra, şi îndată s-a rădicat un fum groaznic drept în sus spre cer. Pepelea sta numai de-o parte şi privea cu mirare cugetându-şi: „Ce nimică-i tămâia din biserică pe lângă o jertfă aşa de mare ca aceasta!“ Atuncea numai ce văzu cum se deschise cerul şi-i primi jertfa. Dumnezeu şedea pe scaunul său cu o faţă galbănă şi smolită, că era cam bolnav, şi cum a ajuns atâta fum de tămâie la Dânsul, pe loc s-a şi însănătoşat, şi îndată a dat semn unui înger să vină la Dânsul, şi l-a trimes la Pepelea pe pământ să-l întrebe ce pofteşte el de la Dumnezeu pentru binele ce i l-a făcut.

Îngerul a ascultat porunca şi zburând la Pepelea, i-a zis:

— Eu-s înger trimes de la Dumnezeu să te întreb ce pofteşti tu pentru jărtfa aceasta mare ce l-ai adus-o? Cere orişice vrei, că Dumnezeu e gata să-ţi împlinească toate.

— Eu, răspunse Pepelea, nu voiesc alta nimică decât numai fluierul cela ce-i la Dumnezeu după uşa tinzii, căci el ştia că după zicătura acestuia joacă orişice fiinţă.

Îngerul a fost într-o clipă la Dumnezeu cu dorinţa lui Pepelea. Dară Dumnezeu i-a zis:

— Mergi îndărăpt de-i spune lui Pepelea că aceasta nu-i niciun feli de răsplată pentru binele cel mare ce mi l-a făcut, ci să poftească mai mult de la Mine, căci Eu sunt în stare să-i dau orişice!

Îngerul a venit iarăşi la Pepelea şi i-a spus toate câte a zis Dumnezeu, dară el n-a vrut nici într-un feli alta ceva, ci a rămas morţiş la fluierul acela. Împărtăşind lui Dumnezeu îngerul dorinţa nestrămutată a lui Pepelea, i-a dat Dumnezeu să-i ducă fluierul acela. Cum numai l-a căpătat în mână, a şi prins Pepelea a sări de bucurie că are acum un odor aşa de mare. Dară ce chef şi veselie a avut el atuncea, când a încercat să zică într-însul, şi când a văzut că joacă toate dinăintea sa! Lui Pepelea nu i-a trebuit mai mult să-i fi dat şi lumea-ntreagă!

După ce a umblat Pepelea o bucată prin lume, a ieşit la un sat şi a mers la popă. Întrebându-l popa ce vrea, i-a răspuns Pepelea că el este păstor şi ar voi să se năimească*.

— Mie mi-ar trebui un păstor la oi, zise preotul, dară pe cât ai vrea să te năimeşti şi ce simbrie ai cere?

— Eu, răspunse Pepelea, m-aş năimi până ce-a cânta cucul, şi ce se atinge de simbrie, eu caut mai mult la oameni şi sunt îndestulat dac-oi avea ce mânca şi ce bea şi cu ce mă îmbrăca!

— Tare bine! zise preotul, poţi rămâne la mine ca păstor.

— Prea bucuros! răspunse Pepelea, dară încă o învoială trebuie să avem mai năinte de toate!

— Bine! zise popa care se bucura foarte întru inima sa că a căpătat un păstor aşa de ieftin; bine, să aud ce mai vrei!

Pepelea ia şi-i sărută mâna şi-i zice:

— Domnule părinte, să mă ierţi că vorbesc aşa înaintea unei feţe cinstite; eu sunt, ia, un păcătos cum a dat Dumnezeu, şi tare aş voi să mă pocăiesc şi eu, că nici nu ştii când soseşte ora morţii, şi n-aş vrea să vin înaintea lui Dumnezeu aşa încărcat de păcate. Eu am patima mâniei, şi când mă hărăţeşte** cineva, atuncea-s ca şi turbat, şi nu mai ştiu ce fac. Deci, domnule părinte, pe mine m-a sfătuit un om bătrân, că eu m-aş lecui de toată mânia, dacă mi-ar jupi atuncea pielea de pe spate acela asupra căruia mă mâniu eu. Aşadară, de te înţelegi la aceasta că mi-i jupi pielea de pe spate dacă m-oi mânia cândva, să facem o scrisoare şi să o întărim de martori!

— Bucuros, prea bucuros! răspunse popa repede, cugetându-şi: „Lasă, că aceasta nu-i rău!“

— Dară, zise Pepelea mai departe, dumneata trebuie să primeşti aceasta şi de la mine, ca şi eu să-ţi jupesc pielea de pe spate, dacă te-i mânia vreodată asupra mea; să fie încalte o învoială cumsecade!

Auzind preotul aceasta, s-a cam înfricoşat, pentru că se ştia de om cam harţăgos şi mânios, şi nu prea vrea dintru-ntâi să se învoiască, dară nevrând Pepelea altmintrelea să se năimească, a primit şi popa pe urmă învoiala cuvenită numai ca să nu scape de la casa sa pe un hargat aşa de ieftin. Îndată s-a scris învoiala pe hârtie,

---

* a se năimi – a se angaja, a se tocmi

** a hărăţi – a aţâţa, a întărâta, a provoca

s-a întărit de martori, şi fiecare a căpătat câte un izvod, pe care l-a şi strâns bine. Pepelea a căpătat după aceea de mâncat, şi fiindcă era amu seara, s-a culcat degrabă.

A doua zi s-a sculat Pepelea de dimineaţă, şi punându-i preoteasa merinde într-o traistă, s-a pornit cu oile la păscut. El le-a mânat într-o pădure până pe un picior de plai şi le-a lăsat aice să pască pentru că era foarte bună păscătoarea. Pepelea s-a întins pe coasta muntelui la soare, care nu prea pălea tare, pentru că era toamna şi, scoţând fluierul de sub curea, a început a zice şi a zice de-ţi era mai mare dragul să-l asculţi. Atuncea toate de primprejurul lui au prins a juca de se sfărâmau nu alta. Mare bucurie avea Pepelea când privea la bietele oi, care jucau înaintea lui de se prăpădeau. Ele au ţupăit toată ziua la sunetul fluierului şi, numai atuncea puneau gura pe iarbă când Pepelea era foarte ostenit şi înceta puţintel de a zice.

Sara a mânat Pepelea oile acasă. Popa-l aştepta în poartă ca să iaie sama, ori de n-au păţit oiţele nimică, şi când le-a văzut aşa de flămânde, l-a întrebat pe Pepelea pe unde le-a păscut, de nu le-a săturat cumsecade. El i-a spus că le-a dus unde a fost iarba mai mare, şi că nu-i de vină dacă au sărit toată ziua ca mieii primăvara, şi n-au vrut să pască nimică. Preotul nu-l prea credea, ci socotea că poate nu le-a adăpat sau poate-s bolnave, dară băgându-le în staul şi dându-le fân, a văzut că apucă precum lupii, pentru că erau fripte de foame, şi liniştindu-se, s-a dus în casă.

Pepelea a cinat şi s-a pus după aceea la hodină.

A doua zi a adus oile încă şi mai flămânde acasă, pentru că acuma se mai deprinsese cu fluierul şi cântase din el mai mult decât ieri. Preotul iarăşi s-a mirat de ce-s oile aşa late de foame, dară văzând că îmflă bine la fân în staul, i-a trecut grija că sunt bolnave.

Tot aşa a mers vreo câteva zile. Pe urmă i-a trecut popii de şagă, pentru că oile lui slăbiseră şi se făcuseră numai abia calde de hitioane* ce erau. Deci şi-a propus să meargă într-o zi după Pepelea pe nevăzute şi să-l pândească, ce lucră el cu oile de le aduce totdeauna flămânde acasă. Aşa a şi făcut.

Pepelea s-a luat de dimineaţă cu oile şi le-a mânat unde-a fost iarba mai mândră şi le-a lăsat acolo. Popa l-a tot urmărit, îmbrăcat într-un cojoc nou-nouţ, şi s-a ascuns între nişte spini ca să nu-l zărească. Când au început să pască oile mai bine, unde n-a prins Pepelea a zice din fluier la feli de feli de hore, unele mai frumoase decât altele,

* hition – slab, prăpădit, jigărit

iar oile se apucară la joc de nu-şi aflau loc. Toate lucrurile săltau împrejurul lui; chiar şi bietul popa dintre spini unde n-a început a ţupăi şi el acolo şi a se sfărma jucând, cât şi-a rupt tot cojocul bucăţele şi s-a zgâriat aşa de amarnic, cât se umpluse tot de sânge. Norocul lui că a încetat Pepelea oleacă, fiind acum ostenit de a putut ieşi popa dintre spini şi s-a cam mai dus acasă. Cum l-a zărit preoteasa aşa de sfâşiat şi cu cojocul nou-nouţ rupt, s-a supărat foarte, şi pentru că era femeie sfădicioasă, a început cu gura la dânsul şi a-l sudui, că de ce s-a bătut ca un potlogar de s-a încruntat aşa de grozav, şi de ce şi-a rupt cojocul bun bunuţ.

Sărmanul preot abia a venit la vorbă din harcătele* ei şi i-a povestit pătărania sa.

Auzindu-l ea că el, jucând, s-a încruntat aşa de tare şi şi-a rupt cojocul, a început şi mai cu gura şi cu ocări asupra lui, şi a-l mustra, cum de a fost el aşa de nebun şi de tont, şi cum de el, om bătrân şi moşneag de-a putere-a fi, şi să-l cuprindă aşa jocul când aude o turluitură de fluier!

— Bine, bine, zise preotul, vei vedea desară dacă-l voi pune să-ţi zică şi ţie, ori de nu vei juca şi tu!

— Aracan de mine! Şi eu încă să joc? Mă socoţi tu aşa de proastă şi copilandră? Vai, că de aceasta încă n-am mai auzit! Eu am să pun desară încă pită în cuptor! Poţi tu să-i spui să zică el şi de o mie de ori, pe mine nu m-a zăhăi**!

— Haide hai, răspunse preotul, acuma zici tu aşa, dară atuncea te-oi vedea eu ce-i drege!

Sara a venit Pepelea cu oile acasă, le-a băgat în staul şi dându-le fân peste noapte, a intrat în casă. După ce a cinat el bine, i-a zis preotul:

— Măi Pepele, să-mi zici oleacă din fluier, că preoteasa mea nu vrea să creadă că tu zici aşa de minunat cât şi oile nu-şi dau rând la joc la zicătura ta!

Pepelea s-a mirat de vorba popii şi nevoind să se arate că ştie zice din fluier, i-a zis că el nu-i zicaş şi că doar numai de urât se încearcă din când în când a şuiera şi el câte ceva, dară altfel nu cântă.

Atuncea i-a zis popa ca să nu se mai deie îndărăpt, căci el ştie că el este zicaş de frunte, şi-apoi i-a spus toate cum s-au întâmplat, cum l-a urmărit în pădure, cum l-a ascultat cu urechile sale şi cum şi el a jucat sub un ciretel*** până ce i s-a rupt cojocul.

---

* harcăt/harhăt – gălăgie

** a zăhăi – a supăra, a sâcâi, a necăji

*** ciretel/ciritel – tufiş, desiş

Văzând Pepelea că popa le ştie toate, s-a înduplecat să-i cânte şi în casă, şi scoţându-şi fluierul, a început să se tocmească la zis.

Ca să nu mai joace popa şi acum, s-a legat cu pletele la borta laiţei. Mama popii, o babă bătrână şi cam groasă, s-a suit într-un poloboc cu fasole în pod, ca să nu-i audă zicătura, iar preoteasa a tras focul din cuptor şi a prins să puie pânea.

Acum a început Pepelea a zice din fluierul său, şi zice şi trage cu un foc ca acela că au prins cu toţii a juca şi ţupăi! Preotul se zgâţâia cu pletele de borta laiţei; preoteasa juca cu lopata în mână şi a împrăştiat toată pânea prin casă; bătrâna în pod a început a dupăi cu polobocul cel cu fasole, buf!, buf!, poc!, poc! Ceştia din casă iarăşi se sfărmau de perit* la joc. Preotul a început a smuci laiţa, laiţa pe dânsul, cât acum mai că i s-a fost coşit pielea de pe cap. Preoteasa nu numai că a fost umplut casa de aluatul acela, ci a fost spart şi mai toate oalele cu lopata; iar baba din pod hurducându-se atâta, numai ce se auzi cu durăit, şi după aceea un trosc!, în tindă jos cu poloboc cu totul de şi-a rupt capul şi a murit.

Într-această groază şi spaimă au prins cu toţii a striga, a răcni, a face un vuiet ca acela şi a se ruga lui Pepelea ca să înceteze odată, că-i va omorî pe toţi. Dară el, văzându-i aşa de aprinşi la joc, zicea din fluier şi mai cu inimă şi mai minunat şi numai atuncea s-a lăsat de fluierat, când nu mai putea zice de râs.

După ce s-au ogoit ei şi s-a descurcat preotul de laiţă, a început să-l cam cârtească pentru daunele ce i-a făcut. Atuncea Pepelea i-a răspuns că nu-i vina lui, şi-apoi să nu se prea mânie, ci să-şi aducă mai bine aminte de învoiala lor cea dintru-nceput.

Preotul n-a vrut să-l mai usture şi spatele şi s-a molcomit. Abia cu mare greu au pus ei toate în rânduială şi pe biata bătrână pe laiţă, şi s-au dat la jelit.

Acum trebuia să se gătească de comândă** şi să-i facă bietei babe şi un praznic. Cam aveau ei de toate ce li trebuia, numai lemne nu aveau de ajuns acasă. Dimineaţa a trimes popa pe Pepelea cu un car în pădure după lemne. El s-a băgat unde era pădurea mai deasă şi mai fioroasă şi, desjugând boii, i-a legat la proţap, li-a dat ceva fân dinăinte, şi a mers după aceea la strâns lemne prin pădure. Culegând aşa prin toate părţile, numai ce vede că vine un urs şi cu un lup la boi, şi se apucă de dânşii. Pepelea a strigat să le deie pace, căci de nu, vor trage ei în locul lor. Ei au început numai să mormăiască. Pepelea a mai răcnit pe dânşii, dară ei nu i-au ţinut vorba-n

* de perit – de moarte

** comândă/comând – praznic

samă şi au mâncat boii. Atuncea a alergat Pepelea la dânşii de i-a prins şi i-a legat în locul boilor la jug cugetându-şi: „Acum pot încărca mai tare carul, pentru că am boi tari şi mai sătui!“

După ce a grămădit o mulţime de lemne pe car, a înjugat ursul şi lupul la dânsul şi a pornit spre casă. Mergând aşa, a ajuns la un pod. Sub acesta se afla o baltă. Aice s-a fost ascuns căpitanul dracilor ca să sparie boii lui Pepelea. Când a fost cu carul pe pod, a făcut Ucigă-l-crucea un harcăt în baltă şi nişte mieunături schimosite că s-au speriat ursul şi lupul şi, izbind într-o parte, au rupt o osie la car şi au stricat două roţi. Ce să dreagă acum Pepelea? A apucat repede o piatră mare de a trântit-o în balta de sub pod. Îndată a secat balta, şi Ucigă-l-crucea a început a ţipa şi a ţiui acolo. Pepelea s-a scoborât iute la dânsul şi l-a prins cu baierul izmenelor şi i-a spus, ori să-i tocmească carul, ori îi va face îndatamare capătul. Ucigă-l-crucea s-a rugat foarte să-l lase cu zile, că-i va aduce carul cu lemnele până acasă.

— Bine! zise Pepelea.

Atuncea Ucigă-l-crucea a şuierat o dată în degete cât îţi ţiuiau urechile, şi s-au strâns într-o clipă o mulţime de draci, câtă frunză şi iarbă. Acestora le-a poruncit căpitanul să prindă cum şi cu ce vor putea, şi să înfiripe carul şi să-i ajute a-l duce până-n ogradă la popa. Necuraţii au trebuit să-l asculte, şi au început a se apuca de ţinut la car, unul cu mânile, altul cu spatele, al treilea cu umerii, al patrulea cu capul, alţii cu dinţii, alţii cu pieptul, iar alţii cu cozile, şi aşa mai departe şi, cât plesneşti în pălmi, a fost carul iarăşi la loc cum a fost şi Pepelea s-a pornit mai departe.

Când a ajuns acasă la poartă, a strigat pe popa:

— Părinte, părinte, vină de-mi deschide poarta!

Cum l-a zărit popa, s-a băgat în toate boalele şi s-a temut să-i deschidă poarta, zicându-i:

— Deschidă-ţi-o ursul şi lupul, căci mie mi-i frică de dânşii!

Ei au început să mormăiască atuncea.

— Da' vino, părinte, de-mi deschide poarta! mai zise Pepelea, că aş deschide-o eu singur, dară mă tem să nu mi se sparie boii şi să-mi fugă!

Văzând popa încă şi atâta mulţime de draci cu dânsul, s-a îngrozit şi mai mult, şi nevrând să-i deschidă poarta, i-a zis:

— Să ţi-o deschidă dracii, ucigă-i crucea, căci mie-mi trec prin spate numai fiori de groaza lor!

Auzind dracii glasul popii au prins a ţiui şi a răcni, zicând fiecare: „că eu n-o pot deschide, pentru că ţin carul cu umărul!“ altul: „cu dinţii“ altul „cu spatele!“ mai altul: „cu coada!“ şi aşa s-au răspuns ei toţi răcnind şi strigând cât clocotea tot împrejurul.

De aceasta s-a înspăimântat bietul popă şi mai groaznic, şi nevrând nici într-un chip să vie la poartă, s-a repezit iute Pepelea de a deschis-o, şi a intrat cu carul cu lemnele în ogradă, şi după ce l-a tras la locul lui, a dat drumul la draci, cari s-au şi cărat într-o clipă, ţipând şi stricnind de se cutremura pământul. Pepelea a desjugat lupul şi ursul şi vrea să-i bage în grajd; dară popa a răcnit pe dânsul să nu se afle să-i bage lui dihăniile acelea în staul, că i-or mânca oile şi alte vite! Pepelea i-a răspuns să nu aibă frică, că aceştia-s boii lui, şi trag mai bine la jug decât zece alţii. Dară popa a strigat să le deie drumul îndatamare, că lui nu-i trebuiesc de aceşti boi la casa sa!

— Bine dară! răspunse Pepelea, numai să nu fie vina mea, că aceştia-s pentru boii dumitale, pe care i-au mâncat în pădure! Şi apoi le-a dat drumul. Îndatamare au apucat unul într-o parte şi altul în alta, şi s-au cam mai dus în pădure.

Popa cam venise puţin în mânie şi începu a se oţărî, dară Pepelea i-a spus cu binişorul să ia sama la învoială şi să n-o strice, că va păţi rău. Popa se domoli atuncea, şi fiecare se apucă de treaba sa.

Mai după aceea a trimes popa pe Pepelea în staulul oilor ca să taie care oaie se va uita mai întâi la dânsul. Pepelea a îmbrăcat un cojoc pe dos şi intrând în staul, s-au spăriat toate oile, şi îndesându-se într-un cot, s-au uitat toate la dânsul. El le-a prins şi le-a tăiat pe toate, şi a început să le jupească.

Popa a aşteptat cât a aşteptat să vină Pepelea cu oaia jupită gata, dară el nici deloc. De la un timp i-a fost prea lungă aşteptarea şi s-a dus la dânsul în staul şi l-a întrebat:

— Da' ce faci tu aice?

— Jupesc oile! răspunse Pepelea repede.

Când şi-a văzut popa toate oile tăiate, a început să-şi frângă mânile şi să strige:

— Bată-te-ar Dumnezeu să te bată, da' ce daună mi-ai făcut tu mie! Cine ţi-a zis să tai tu toate oile? Nu ţi-am spus eu apriat*, că numai pe aceea s-o tai, care s-a uita mai întâi la tine? O, tu, bătutule de stele!

* apriat – limpede, clar

Şi în necazul său voia popa să se apuce de dânsul şi să-i tragă vro două. Pepelea însă a sărit atuncea iute înaintea lui şi-i zise:

— Părinte, ia-ţi sama şi nu te mânia, că nu-s eu de vină; eu ţi-am împlinit numai porunca! Ele s-au uitat toate deodată la mine şi eu le-am tăiat pe toate. Aşadar nu strica învoiala şi nu mă face să-mi ţin cuvântul!

Popa n-a avut încotro, ci a trebuit să-i spună că-i bine, măcar că-i era inima plină de amărăciune. Dară ce să facă acum cu atâta carne? Avea să se strice toată, pentru că n-avea atâţia mâncători. Deci dară ca să mântuie carnea şi să facă şi o faptă bună şi plăcută lui Dumnezeu, a poruncit lui Pepelea să cheme tot satul pe mâine la praznic. Pepelea i-a împlinit strâns porunca, şi nicio casă n-a rămas necălcată şi nechemată de dânsul.

A doua zi s-a adunat tot satul la popa. El le-a întins tot mese peste mese şi au mâncat şi au ospătat pentru sufletele tuturor morţilor până amu într-un timp când au început a se rădica, mai ales nevestele care aveau copii mici pe-acasă. Popa şi preoteasa au prins a le îmbia şi a le ruga să mai îngăduiască, că nu de mult au venit şi le-au spus şi jitia*, că au prea multe bucate şi s-ar strica, dacă nu le-or ospăta astăzi toate. Nevestele nu voiau nici într-un chip să rămâie jeluindu-se că le-or plânge copiii pe-acasă, şi că ele ar mai îngădui bucuroase, dacă ar avea copiii aice.

— Aceasta se poate face degrabă! zise popa, eu voi trimite pe loc după copii, fiţi liniştite şi îngăduiţi numai aice!

Nevestelor încă le cam plăceau bucatele, pentru că aşa nu se întâmpla totdeauna, şi au rămas. Popa a trimis pe Pepelea cu un car după copii pe la casele oamenilor. El a înjugat la un car mare patru boi, a pus odgonul şi drucul în car, şi înhăţând o furcă de fier în mână, s-a pornit cu carul prin sat. Umblând pe la case tot striga:

— Unde sunt copii mititei să iasă afară, că am să-i duc la popa să le dea colaci, iar mamele lor ţâţă!

Şi cum ieşea vreunul sau îl scoteau alţii, îndată-l înţepa cu furca cea de fier şi-l arunca în car. El a mers pe la toate casele şi aşa a încărcat tot carul cel mare plin cu vârf de băieţi mititei şi, legându-l cu odgonul, a venit acasă la popa.

Ce plânsete, ce strigăt şi bocete s-au ridicat deodată când a intrat Pepelea în ogradă cu carul încărcat de copii înţepaţi şi şi-au zărit mamele copiii săi morţi într-însul! Era o minunăţie şi o grozăvie între toţi, numai bietul popă nu putea să

* jitie – păţanie, poveste

se mânie şi să strige, pentru că i-ar fi fost atuncea spatele jupit. Au plâns bietele neveste şi au bocit cât au bocit, dară de la un timp s-au mai ogoit. Şi ca să nu aibă cheltuială multă cu înmormântăciunile, le-a juruit popa că va îngropa fiecăruia copiii degeaba şi aşa au avut ce astruca* o săptămână întreagă în toată ziua de dimineaţă până în sară.

Lui Pepelea nu i-a fost nimică, pentru că el s-a dezvinuit în scurt zicând:

— Eu aşa ştiu că se umblă cu carul, şi dacă au murit copiii, nu-i vina mea; pentru că şi fânul şi snopii îi străpungi şi-i încarci aşa şi lor tot nu le mai este nimică!

Cam şchioapă dezvinuire, dară pe atuncea tot a trecut.

Pepelea tot s-a învoit cu popa până ce au trecut patruzeci de zile de la moartea bătrânii. Atuncea a vrut popa să serbeze în biserică un parastas pentru sufletul ei şi, mergând într-acolo cu preoteasa cu totul, au lăsat pe Pepelea acasă şi i-au poruncit ca să ia sama de copilul cel mic şi să-l curăţească, când îl va vedea spurcat, şi apoi să păzească zama din oală să fiarbă la foc, şi să pună într-însa câte-o coadă de mărar, de cimbru şi de pătrunjel.

Preotul avea numai un copilaş de ţâţă, şi ca unicul şi întâiul fiu până acum îl avea foarte drag. După ce s-au dus popa şi preoteasa la biserică, s-a uitat Pepelea la copilaşul din leagăn şi văzându-l spurcat, a alergat la dânsul, l-a apucat iute din leagăn, şi nemaivăzând cum se curăţesc copiii cei mici, a crezut că trebuie să-l curăţească ca pre o găină. De aceea l-a tăiat, l-a opărit, l-a spintecat, i-a scos toate mărunţaiele, şi spălându-le frumuşel le-a înşirat prin pari afară la soare; după aceea a spălat şi copilul cumsecade, şi l-a pus pe stâlpul porţii. Acum socotea Pepelea că a isprăvit o poruncă de-a stăpânului său şi s-a apucat şi de cealaltă. Popa ţinea la casa sa trei dulăi harnici, care se chemau Mărar, Cimbru şi Pătrunjel. Pepelea a cugetat că popa i-a zis ca acestora să le taie cozile şi să le puie în zamă. Cu mare greu şi mai cu muşcături a prins Pepelea pe fiecare dulău şi le-a tot tăiat coada. Cozile aceasta erau foarte flocoase, ia cum sunt pe la cei dulăi, şi aşa cum erau, le-a clătit puţin în apă şi apoi le-a pus în zamă la foc să fiarbă.

Numai bine a fost el gata cu toate, şi iată că a sosit şi stăpânu-său cu preoteasa de la biserică. Ei au intrat în casă nemaiuitându-se pe afară, pentru că erau foarte flămânzi, şi au întrebat pe Pepelea, ori de-i zama gata?

---

* a astruca – a îngropa, a înmormânta

— Trebuie să fie de-acum gata, răspunse el, că au tot fiert de atuncea; ia doar cozile celea n-or fi încă fierte bine, pentru că-s prea flocoase, şi dumneata nu mi-ai spus să le tund!

Preotului şi preotesei nu le plesnea o tonoasă* de-ale lui Pepelea prin cap şi-i ziseră să le pună la masă acum cum a fi, pentru că-i curmă foamea! Pepelea le-a turnat zama cu cozi cu totul şi le-a pus-o dinainte pe masă. Un trăsnet i-a lovit deodată când au văzut cozile cele de câne în zamă şi că le-a spurcat-o de nu pot să mănânce acum nimică! Popa de supărare a început cu rău la dânsul, dară Pepelea i-a zis:

— Numai nu te supăra, părinte, căci învoiala încă nu-i ruptă! Eu ţi-am împlinit numai porunca! Ia caută şi mânile mele, cât sunt de zgâriate, căci ei nu se da să le tai cozile!

Preotul văzu că nu-i de mânie aice şi s-a molcomit; dară picându-i copilul în cap, l-a întrebat ce-a făcut cu dânsul?

— Nu avea grijă, părinte! zise Pepelea, că ţi-am împlinit şi acea poruncă! L-am curăţat cum îi ghiocul şi l-am pus, ia, acolo, pe stâlpul porţii să se zbicească!

Când şi-a zărit popa băiatul spintecat, a încremenit numai! Ce să facă el? De bătut, nu putea să-l bată, de alungat, iarăşi nu, pentru că nu sosise încă vedeaua! Ce să dreagă ei şi cum să scape de dânsul? Acum trebuia să părăsească sau el sau ei casa, căci la un loc nu mai era loc să rămâie, pentru că se temeau popa şi cu preoteasa ca să nu le iaie şi lor zilele de la un timp. În frica şi nedumerirea lor cea mare s-a sfătuit popa cu preoteasa, ca a doua zi, când va merge Pepelea cu vacile la apă, să trimeată mai înainte pe hargata care o mai aveau ei, să se suie într-un copaci, care se afla lângă părău, şi când va ajunge el cu vacile acolo, să strige ca cucul, şi aşa poate se vor curăţi ei de dânsul.

Sfatul nu a fost rău şi ei au făcut aşa. Când a sosit Pepelea cu vacile la adăpat, a prins a striga hargata de pe copaci: „Cucu! Cucu! Cucu!“ Pepelea-şi cugeta: „Acuma-i iarnă şi cântă cucul!? Hm!, minunat lucru!“ Şi plecându-se la pământ a apuca o piatră vârtoasă mare şi a făcut sfârr!, în copaci cu dânsa, şi a pălit pe biata hargată tocmai în cap, de a picat moartă jos.

— Na! zise Pepelea, nu ţi-a degerat clonţul, măi cucule? De acum ştiu că nu mi-i mai cânta tu mie, măcar să se împrimăvăreze şi de o sută de ori!

---

* tonoasă – poznă, ispravă, pocinog

După ce au băut vacile bine apă, le-a mânat acasă. Aice i-a ieşit popa înăinte şi l-a întrebat, ori de n-a auzit cântând cucul?

— Ba da, părinte, răspunse Pepelea, l-am auzit, dară i-a şi îngheţat clonţul, şi acum zace mort, ia acolo pe malul părăului.

Auzind popa aceasta, a înlemnit şi mergând la părău, a aflat pe hargată moartă jos. Abia a adus-o acasă ca s-o comănde şi pe dânsa. Acuma-i stau bietului popă toate minţile în loc, căci nu ştia ce-a mai face şi ce-a mai drege ca să scape teafăr şi să se curăţească de Pepelea. Cugetând în toate părţile, a mai venit la una, şi zise către preoteasă:

— Auzi tu, femeie hăi, să umpli trei saci cu cenuşă ca să nu ştie Pepelea, şi l-om trimite la moara dracilor cu dânşii să-i macine, că de acolo cu bună samă nu s-a mai întoarce, că dracii nu pricep şaga, şi găsindu-l pe dânsul de înşelător, i-or lua zilele şi aşa ne-om mântui şi noi de el!

— Bine! răspunse preoteasa, şi i-au pus toate în rânduială ca să poată pleca cât de dimineaţă.

După ce s-a zărit de ziuă, a luat Pepelea traista cu merinde şi, înjugând boii la sanie a pornit la moara dracilor. În desară a fost acolo. Aice a desjugat, a pus fân la boi, şi băgând sacii în moară, a dat că într-înşii nu-i grâu, săcară şi păpuşoi, după cum îi spusese popa, dară n-a prea băgat de samă, ci i-a aşezat într-un ungher. După ce a înnoptat bine, şi-a făcut un foc în moară, şi scoţând o bucată de slănină a pus-o pe o ţiglă şi a început s-o frigă la jăratec. În moară nu se afla nimică, căci ea era pustie. N-a întârziat mult, şi iată că a venit un drac la dânsul, şi punându-se lângă foc, s-a dat la vorbă cu Pepelea. Vorbind ei ba una ba alta, a cerut dracul să-i dea şi lui o bucată de slănină. Pepelea n-a vrut, dară necăjindu-l mult dracul, i-a zis:

— Mergi pe lătoace* şi-ţi vei prinde acolo destulă slănină pentru tine!

Dracul s-a dus şi a prins o broască râioasă, şi înţiglând-o, a venit la foc să şi-o prăjească şi el, şi când s-a înfierbântat broasca, a început a curge dintr-însa nişte zoi spurcate. Dracul, bucuria lui că şi din bucata sa curge untură, a început s-o tot lipească de slănina lui Pepelea şi să i-o spurce. Pepelea-i tot zicea:

— Măi drace, nu-mi spurca slănina, că tu-i păţi rău!

Dar dracul, ca să-i facă în ciudă, pentru că vedea că nu-i prea plăcea, atingea şi mai des cu friptura sa de slănina lui Pepelea. Pepelea însă tot striga pe dânsul să-i

* lătoc/lăptoc – jgheab de scânduri prin care trece apa la moară pentru a învârti roata

dea pace că de nu, va vedea ce va păţi. Dracului nu i-a venit la socoteală că strigă Pepelea pe dânsul, şi l-a întrebat:

— Cine eşti tu şi cum te chemi, de te răsteşti aşa asupra mea? Nu ştii tu că aceasta îi moara noastră?

— Cine sunt eu vei vedea, răspunse Pepelea; cât despre numele meu, să ştii că eu mă chem Eu-singur, şi dacă am venit la moara voastră, apoi tu de-a acestea să faci cu mine? Ori se cuvine ca să te porţi tu aşa?

Zicând acestea, unde nu înhăţă Pepelea slănina de pe jăratic cum fierbea ea mai grozav în untură, şi unde nu mi-l loveşte pe drac peste ochi de i-au plesnit zgâiţii.

Atuncea a prins dracul a striga, a ţipa şi a răcni, că îndatamare s-au strâns dracii câtă frunză şi iarbă şi nisip în mare şi au început a-l întreba ce-i este? El a arătat la ochi că i-au plesnit zgâiţii.

— Cine ţi-a făcut ţie ceva, cine ţi-a scos ochii? îl întrebară dracii mai departe.

Dar el răspunse:

— Eu-singur! Eu-singur! arătând pe Pepelea, pentru că socotea că aşa-l cheamă pe el, după cum îi şi spusese mai înainte.

Ceilalţi draci nu-l pricepură şi cugetară că el singur, adică el însuşi şi-a făcut aceea şi-i ziseră:

— Hm!, apoi ce-ţi suntem noi de vină, dacă ţi-ai fript ochii?! Să iei sama în altă dată mai bine!

Dar el bietul nu-şi afla loc de ţipet şi de vaiet şi tot striga:

— Eu-singur, Eu-singur mi-a scos ochii!

Văzând Pepelea atâta mulţime de draci împrejurul său, a mers la cel mai mare dintre dânşii şi i-a zis:

— Foarte bine! Aşa vă purtaţi voi? Eu, un străin, am venit acum întâia dată la moara voastră şi iată ce mi-aţi făcut! Eu am adus trei saci: unul cu grâu, altul cu săcară şi celălalt cu păpuşoi să-i macin aice, şi voi mi-aţi furat toată pânea şi mi-aţi pus în locul ei cenuşă, şi acum încă mai strigaţi asupra mea! Oare aşa se cade? Ce faimă să duc eu acum pe la oameni despre moara voastră? Hm!, să mai vie vreodată cineva la dânsa? Ba, lasă, că eu cu cine numai m-oi întâlni, tuturor am să le spun să nu se mai trudească aice, că voi le furaţi toată pânea şi le puneţi cenuşă în locul ei!

Auzind dracii aceasta, i-au răspuns că nu se poate să fie una ca aceasta.

— Da' cum nu se poate? zise Pepelea, căutaţi numai singuri în saci şi veţi vedea!

Dracii au dezlegat sacii şi cercându-i, i-au aflat toţi plini de cenuşă, şi ca să nu se lăţească o faimă rea despre moara lor, au poruncit de au deşertat sacii de cenuşă, şi scuturându-i bine, i-au umplut, unul cu făină de grâu pitluită*, altul cu făină de secară pitluită, şi pe al treilea cu făină de păpuşoi, zicându-i lui Pepelea să nu spuie nimănui că i s-ar fi întâmplat lui una ca aceasta la moara lor.

Pepelea s-a juruit că nu va lăţi nicio faimă rea, şi puind sacii pe sanie şi înjugând boii la dânsa, a fost a doua zi dimineaţa cu făina acasă la popa.

Când l-au văzut popa şi preoteasa că intră pe poartă în ogradă, încă şi cu saci cu făină, i-a trăsnit frica şi groaza prin toate mădularele încât nu ştiau, ori de trăiesc, ori de sunt morţi!

Pepelea a descărcat făina, a aşezat-o la locul ei şi s-a pus la ospăţ. Dar popa şi cu dânsa s-au dus într-o cămară şi-au prins a se sfătui, ce să mai facă, că doară ar putea scăpa de Pepelea. Sfătuindu-se aşa multă vreme, au văzut că acum nu le mai rămâne alta nimică decât să ia ce au mai de trebuinţă din casă într-un sac şi să se ducă în lumea mare, încotro i-or duce ochii!

— Aşadară, preoteasă, zise popa, să pui toate cărţile mele într-un sac, şi mâne de noapte, până nu se va scula încă Pepelea, să apucăm lumea-n cap şi să-l lăsăm pe dânsul aice cu toate, că de-a fi el mult cu noi, de bună samă că ne-a lua şi nouă zilele!

Toate acestea le-a tras Pepelea cu urechea şi zise către sine zâmbind: „Aha! tot i-s dragi popei spatele, nu vrea să i le jupiesc! Dar eu tot trebuie să fiu cu dânsul până va cânta cucul, altfel aş rămâne de minciună! Şi ce-ar zice lumea, când ar auzi că Pepelea nu şi-a ţinut cuvântul?“

Preoteasa a gătit toate după zisa popii şi după aceea s-au culcat cu toţii. Dară Pepelea s-a sculat într-un timp de noapte, a dezlegat sacul cu cărţile, s-a dat peste cap, s-a făcut o muscă, şi s-a băgat în evanghelia popii, care era legată în aur.

Foarte de noapte s-au sculat popa şi preoteasa, şi luând sacul în spate, s-au cam mai dus socotind: „Mulţumindu-ţi, Doamne, că ne-ai mântuit de Pepelea acela!“ Aşa au tot mers ei până ce era amu soarele aproape de apus, şi au ajuns la o apă, pe care voiau s-o treacă mai întâi şi apoi să poposească şi să mâie peste noapte. Peste apa aceasta nu era niciun pod; ei au trebuit aşadar s-o ia prin apă. Popa s-a băgat înainte cu sacul

* pitluită/picluită – care a fost cernută fin, de cea mai bună calitate

pe spate şi preoteasa mergea înapoia lui. Când au fost prin mijlocul apei, a ajuns capătul sacului de greu ce era oleacă în apă. Atuncea a strigat Pepelea din cartea aceea:

— Sus, părinte, sus, că se udă cărţile!

Popa s-a uitat îndată îndărăpt şi a întrebat pe preoteasă, ce a zis ea? Ea i-a răspuns că nimică! Mai mergând ei puţin prin apă, iarăşi a scăpat popa sacul în apă. Pepelea a răcnit atuncea mai tare:

— Sus, părinte, sus, că se udă cărţile!

Popa a întrebat îndatamare, ori de n-a auzit şi ea ceva?

— Ba am auzit, răspunse preoteasa uimită, strigând o carte din sac: „Sus, părinte, sus, că se udă cărţile!“

— Aceasta am auzit şi eu, zise popa, oare care carte să fie aceea care vorbeşte aşa de înţelept? Cu bună samă că va fi cea mare legată în aur! O, Doamne, ce odor mai avem noi în cartea aceea! Trebuie numaidecât să fie sfântă!

Cu bucurie şi mare aşteptare a ajuns la mal, şi cum a pus sacul cătinel pe uscat, îndatamare l-a şi dezlegat ca să scoată cartea aceea şi s-o sărute mai curând. Dară ce spaimă şi fiori l-au cuprins deodată, când au văzut că le sare Pepelea înainte bucuros şi voios! Când a dezlegat popa sacul, Pepelea a zburat, ca muscă afară şi dându-se peste cap, s-a făcut ca şi mai înainte, şi popii i s-a părut că el încă a fost cu trup cu totul în sac. Popa a încremenit la fiinţa lui de faţă, dară şi-a adus degrabă aminte de învoiala lor şi n-a zis nimică, pentru că aice se temea şi mai grozav decât acasă; el a trebuit să-şi ascundă toată urgia sa înaintea lui. Dar Pepelea a început a se tângui, după ce s-au aşezat tustrei pe malul apei la şezut, şi a zice:

— Of, domnule părinte, câte am păţit eu în sacul cu cărţile, mă mir singur că nu m-am năduşit; dară ce frică am dus eu când treceam prin apă! Vai!, atuncea socoteam că m-oi îneca, că va fi pace de mine, dară dumitale tot ţi-a fost milă de mine şi ai mai ridicat sacul! Vezi, se cunoaşte că eşti om bun; dară şi eu toate acestea le-am suferit numai ca să nu-mi stric învoiala şi să fiu la dumneata până ce-a cânta cucul!

Ce să mai zică bietul popă? A trebuit să închidă toate în inimă şi să se arate deşi nu vesel, cel puţin nu mânios.

Pepelea se bucura numai de tonoasele sale cele nimerite, şi s-a culcat lângă apă să doarmă, pentru că înnoptase acuma. Dară popa s-a sfătuit cu preoteasa ca

într-un timp de noapte, când va dormi Pepelea mai greu, să-l izbească în apă şi aşa, înecându-se, se vor curăţi de dânsul.

— Deci dară, zise popa, tu femeie să te culci lângă Pepelea în mijloc şi eu mai spre mal lângă tine şi când ţi-oi da semn cu ghiontul noaptea, tu atuncea să-l împingi repede în apă, şi aşa ne vom mântui cu bună samă de dânsul.

Pepelea însă nu adormise încă, ci se făcea numai şi aşa a tras toate şoaptele lor cu urechea.

După ce au adormit de cu sară toţi, s-au sculat Pepelea şi s-a aşezat între popă şi preoteasă. Într-un timp de noapte s-a trezit popa şi ghionteşte pe Pepelea zicându-i:

— Auzi, dormi?

— Da' ce-i? răspunse Pepelea în graiul preotesei.

— Da' ştii ce am vorbit noi aseară, zise popa, hai acum şi-l vom împinge repede în apă!

Era foarte întuneric şi popa n-a cunoscut pe Pepelea şi sculându-se, au izbit amândoi pe preoteasă în apă, şi îndată s-a şi înecat.

Atuncea a strigat popa: „Mulţămescu-ţi, Doamne că ne-ai izbăvit şi de nevoia aceasta!" şi după acea s-a culcat iarăşi. Dară Pepelea îşi cugeta: „Lasă că ţi-ai făcut tu una bună! Vom vedea ce ne-a mai aduce şi ziua de mâne!"

A doua zi dimineaţa s-a sculat popa, dară când a văzut pe Pepelea lângă dânsul şi pe preoteasa sa înecată, nu s-a mai putut conteni de atâta scârbă şi amărăciune şi a prins a sudui şi a batjocori pe bietul Pepelea, ba încă voia să se apuce de dânsul la bătaie. Dară Pepelea a început a râde şi a-i zice:

— Nu aşa de aspru, părinte, că singur mi-ai poruncit să-ţi ajut a da pe preoteasă în apă! Şi ce? Poate te-ai mâniat pentru aceasta?

— Da' cum să nu mă mâniu? răspunse popa înfuriat, dar de acesta şi dracul s-ar mânia.

Zicând acestea o apucă popa şi mai cu răul şi mai cu gura la Pepelea. Dară acesta i-a zis:

— Părinte, părinte, adu-ţi aminte numai de învoiala noastră şi te domoleşte, că de nu, nu ştiu ce ţi-or zice spatele!

Popa însă nu mai era de ogoit; el l-ar fi băut într-o lingură de apă numai dacă ar fi putut; el se sfărma încă şi mai tare de furie înaintea lui Pepelea.

Atuncea Pepelea n-a mai aşteptat multe, ci scoţând învoiala, i-a zis:

— Na, părinte! Aice este scris că-mi eşti dator şi ce am să fac cu dumneata! Ai călcat învoiala şi acum n-ai să-mi spui niciun mârc! De-aş fi om rău, ţi s-ar cădea altminterea; dară eu rămân ca om de omenie la învoiala noastră! Aşadar îndatamare să mi te pui jos, că de nu, zilele tale sunt în mânile mele!

Văzând popa că acum s-au trecut toate şi că nu mai are încotro, a prins a se ruga lui Pepelea şi a se neguţa cu dânsul ca să nu-i jupească toate spatele, ci numai ca de o dutcă* de doi griţari**, ba de trei, ba de şase. Dară Pepelea i-a răspuns hotărât, că despre toate acestea nu stă nimică în învoiala lor şi că se teme să nu păcătuiască înaintea lui Dumnezeu, dacă şi-a călca cuvântul şi nu va împlini învoiala cum se cuvine.

Popa a trebuit numaidecât să se puie jos şi Pepelea i-a jupit frumuşel spatele. Bietul popă a leşinat de dureri şi de amar acolo jos, unde a şi rămas; dară Pepelea i-a luat sacul cu cărţile, de l-a deşertat lângă dânsul, şi luându-l cu sine, a mers mai departe zicând:

— Citeşte, părinte, aice în cărţi, că sacul nu ţi-a trebui mai mult, pentru că te-or durea spatele să-l porţi! Deci mi-oi face numai pomană, dacă ţi-oi lua greul cu mine!

Pepelea a apucat-o de aice într-o latură şi, mergând amu cât a mers, a ajuns într-o dumbravă de stejari. Aice a aflat o mulţime de ghinde pe jos, şi strângând-le, şi-a umplut sacul cu ele. Pornindu-se aşa pe drum mai departe, a întâlnit o nuntă, care venea pesemne de la cununie tot strigând şi chiuind. Când a fost Pepelea în dreptul lor, a stat căruţa, şi nuntaşii l-au cinstit pe bietul Pepelea. El nu s-a prea dat poftit, ci a supt cam binişor dintr-o ploscă. După aceea l-au întrebat nuntaşii ce are el în sacul acela? Pepelea le-a răspuns că „ouă"!

— Ouă! strigară nuntaşii, da' de unde atâtea ouă?

— Da' ia de pe coasta ceea de deal în pădure! Acolo sunt o mulţime pe jos, vă puteţi culege câte voiţi, şi nu vă zice nime nimică!

Auzind nuntaşii aceasta, au alergat cu toţii într-acolo, numai mireasa a rămas singură plângând în căruţă. După ce nu s-au mai văzut aceia prin pădure, s-a dat Pepelea pe lângă mireasă şi a început a o întreba, de ce-i aşa de supărată, că astăzi este ziua ei de bucurie şi de veselie, şi că nu se cade să plângă, ci să fie voioasă ca

* dutcă – monedă veche

** griţar/creiţar – monedă mică

şi ceilalţi. Dară mireasa a pus nasul în piept şi se sclifosea şi mai tare! Pepelea însă îi cam pricepu scârba şi întristarea şi-i zise suspinând:

— Of, draga mea, da' cum de-ai putut tu merge după un mire hâd ca acesta? Nu s-au mai aflat alţi tineri în lume ca să te iaie?

— Da' cum nu, răspunse mireasa, care văzu că-i arată străinul acesta atâta compătimire; dară părinţii m-au silit să merg după acesta, pentru că-i mai bogat decât ceilalţi, şi eu n-am putut să le calc cuvântul!

— Bine! zise Pepelea, dară n-ai vrea tu să te mântuieşti de hâzenia asta de mire?

— Da' cum nu! răspunse mireasa cam ruşinată.

— Ei bine, zise Pepelea, aceasta-i o nimica toată, numai dacă vrei! Scoboară-te dară din căruţă, îmbracă straiele mele, ia sacul meu şi te ascunde ia acolo în huciul* acela până ce-om trece noi mai departe, şi apoi te vei duce în treabă-ţi!

Ea a făcut aşa, iar Pepelea, îmbrăcându-se în hainele miresei, s-a îmbodolit** bine pe faţă şi s-a aşezat în locul ei pe căruţă.

N-au întârziat de acuma mult, şi au venit şi nuntaşii, înjurând şi strigând pe înşălătoriul de Pepelea. De l-ar fi avut atuncea la mână, l-ar fi făcut fărâme de mânie, pentru că şi-a bătut aşa tare joc de dânşii. Nemailuând sama la mireasă, au purces înainte tot strigând şi chiuind. După ce au venit acasă, s-au pus la masă, au ospătat până-n noapte, au mai jucat după aceea şi ducându-se oaspeţii nuntaşi pe-acasă şi astâmpărându-se toate, s-au dus tinerii la somnul cel de cununie. Când să se dezbrace mireasa şi să se culce, a zis către mire:

— Dragul meu iubite, te rog să mă laşi oleacă până-n tindă afară, ca să mă rog lui Dumnezeu încă o dată singură; că aşa m-am juruit eu în fetia mea, ca să spun o rugăciune singură înainte de ce m-oi culca cu mirele meu!

Mirele însă nu vrea nicidecât să-i încuviinţeze, pentru că ştia că n-a prea mers cu voie bună după dânsul şi se temea să nu-i facă vreo tonoasă. Dară zicându-i ea ca să-i lege o frânghie de picior, dacă se teme să nu-i fugă, şi s-o tragă, dacă i-ar părea că rămâne prea mult, s-a învoit şi mirele, mai ales pentru că era acum şi cam tocat la cap şi a lăsat-o afară. Cum s-a văzut Pepelea în tindă, a fost bucuria lui. Îndatamare a furat de acolo nişte veşminte bărbăteşti, a ieşit în ogradă şi aflând un ţap, l-a adus

* huci – desiş, crâng

** a se îmbodoli – a se înfofoli

în tindă şi i-a legat frânghia aceea de picior. Văzându-se Pepelea acum la largul său, sări gardul din ogradă şi se cam mai duse.

Mirele a auzit dinlăuntru bătând câinii afară şi a socotit că bat la mireasă-sa, care s-a dus poate pentru dânsa în ogradă, şi pe care n-o cunosc încă. A aşteptat amu cât a aşteptat şi nemaivenind ea, a început a zgâlţâi de frânghia aceea. Dară ţapul, pe care-l strângea acum şi mai tare la picior, a început a se smuci şi a zbiera. Aceasta i-a venit mirelui lucru cam ciudat, şi ieşind afară, a văzut un ţap în locul miresei sale celei frumoase. N-a ştiut ce să fie aceasta, pentru că la părinţi acasă nu şi-a mai aflat mireasa.

Pepelea, după ce a scăpat din mâna mirelui, a aflat la un om pe gard un sac, şi înhăţându-l s-a dus mai departe cu dânsul în lume. Într-un loc a aflat o grămadă de rugumătură* de feresteu şi şi-a umplut sacul cu dânsa. Mergând aşa prin lume, s-a întâlnit cu altul ca dânsul, care purta iarăşi un sac pe spate. După ce şi-au dat ei bună calea, şi şi-au mulţămit unul altuia, s-au prins amândoi la vorbă. Vorbind ei ba despre una, ba despre alta, începură a se îmbia unul pe altul ca să-şi schimbe sacii. Al doilea călător avea în sacul său nişte pietricele. Ştiind fiecare ce este în sacul său, şi presupunând că în sacul celuilalt sunt lucruri mai de preţ, n-au stătut mult la îmbială, ci s-au învoit şi şi-au schimbat sacii. Fiecarele era voios pentru că credea că va fi înşelat pe celălalt. Deci cum şi-au schimbat ei sacii, s-a grăbit fiecarele ca să-l dezlege mai curând ca să vadă ce-i înlăuntru, doară ar putea râde pe celălalt că s-a înşelat.

Dezlegând ei sacii şi văzând ce-i înlăuntru, s-au uitat amândoi lung unul la altul şi apoi începură a râde cu hohot. Atuncea zise Pepelea:

— Mi se pare că ne-am înşelat amândoi!

— Ba aşa-i! răspunse celălalt.

— Dacă ni s-a întâmplat la amândoi una ca aceasta, zise Pepelea, se vede că ne potrivim; vrei dară să fim fraţi de cruce?

— Bucuros! răspunse celălalt şi îndată s-au îmbrăţişat şi s-au pupat. După aceea au început amândoi a cutreiera toată lumea şi de-atuncea nu li s-a mai auzit nimică de nume.

---

* rugumătură – rumeguş

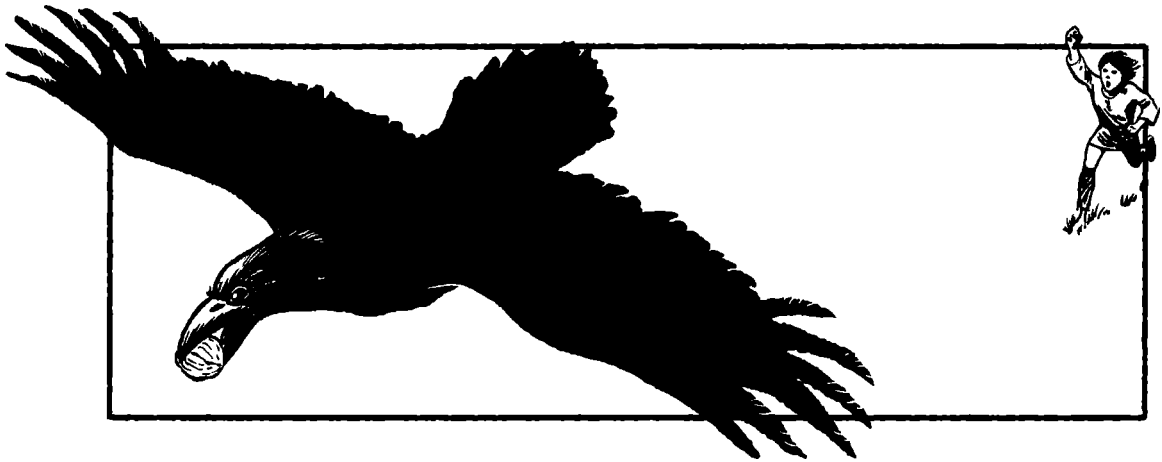

PETREA FĂT-FRUMOS ŞI ZÂNELE

Era o femeie care avea un pomăt de nuci. Ea a fost pus pe un băiat al său să-l păzească pomătul, ca nu cumva să iaie cineva vro nucă din el, căci apoi va fi vai de dânsul.

Băiatul acela s-a dat la păzit. Când de cătră sară, iată că a venit o cioară şi, înhăţând o nucă, a zburat cu ea cătră pădure. Băiatul acela se ia după dânsa să-i scoată nuca. Cioara însă s-a băgat în pădure şi s-a pus pe un copaci. Băiatul tot după dânsa şi dă să-i iaie nuca; dară ea tot ţup de pe un copaci pe altul până ce s-a vârât foarte afund în pădure. Acuma şi înnoptase. Ce să facă bietul băiat acuma? Acasă nu putea nimeri, şi apoi se şi temea să meargă sângur-sângurel prin pădure. Deci s-a luat şi s-a suit pe un copaci, de frica fiarelor. De aice a zărit pintre copaci o zare mare de foc. După ce s-a uitat mai bine s-o vadă încotro-i, s-a scoborât jos şi a mers la dânsa. La focul acesta a aflat un uriaş. Uriaşii sunt ca oamenii, dară mai nalţi şi mai groşi decât copacii cei groşi, şi au şi coadă îndărăpt. Uriaşul acela smulgea copacii din rădăcină şi-i punea pe foc cu crengi cu rădăcină cu tot; şi după aceea se încolăcea împrejurul focului, îşi punea capul pe coadă şi dormea aşa. Când a ajuns băiatul

la foc, n-a ştiut ce-i acesta, un deal ori alta ceva? A dat să treacă peste dânsul şi n-a putut. Îmblând băiatul pe lângă minunăţia aceasta, a dat de o văgăună, şi crezând că-i vreo vizunie în care s-ar putea ascunde de frica fiarelor sălbatice, s-a vârât într-însa. Dară aceasta nu era alta decât crestătura dintre bucile curului. Când s-a vârât acolo, uriaşul nici n-a sâmţit nimica. Mai hăt după aceea se-ntinde uriaşul şi sloboade un vânt de izbeşte pe bietul băiat departe-n pădure! Plin de spaimă, începe băiatul a ţipa. Uriaşul caută îndărăpt să vadă ce-i, şi zăreşte pe băiat văietându-se şi-l întreabă cine-i acolo şi ce este?

Băiatul îi spune că el este ficiorul lui, că el l-a făcut acuma cu vântul.

Auzind uriaşul aceasta, l-a strigat:

— Vină dară la tata, dragul tatei!

Băiatul a venit. Uriaşul îl ia şi-l pune pe palmă, se uită la dânsul cu mirare, şi vede că-i om şi încă băiat foarte frumuşel. După ce s-a uitat mult la dânsul şi l-a privit din toate părţile cu mirare, i-a zis:

— Da ştii tu, băieţele, că eşti tare frumuşel şi drăgălaş. Am să te chem Petrea Făt-Frumos!

Apoi l-a ţinut până a doua zi dimineaţa, şi pentru că n-avea copii, l-a dus acasă, l-a arătat nevestei sale şi i l-a dat să se joace cu dânsul. Nevastă-sa l-a ţinut foarte bine, l-a hrănit cu toate dulceţile lumii, şi băiatul a mai crescut amu cât a mai crescut, şi s-a fost făcut un voinic foarte frumos.

Aice la uriaş nu lucra nimică şi i-a venit urât de la o vreme. Pe urmă şi-a tras pe samă, că de ce să şadă el aice? Şi pentru că nu putea nimeri acasă, s-a luat aşa prin pădure. A mers amu cât a mers, şi a dat de nişte bătrâni, de o babă şi un moşneag, cari păşteau oile, le mulgeau şi le hrăneau aşa, şi sara veneau acasă cu dânsele, le închideau în ocol şi dormeau.

S-a întâmplat atuncea când a venit Petrea Făt-Frumos la dânşii, că ei mâncau dintr-o oală lapte cu păsat. Bătrânii aceştia era orbi amândoi, pentru că scăpaseră odată oile pe moşia Zânelor şi ele le-au scos pentru aceea ochii. Petrea Făt-Frumos era flămând, pentru că îmblase foarte mult prin pădure şi n-a putut afla ceva cu ce să-şi aline foamea. Deci a luat şi el o lingură şi s-a dat la ciorpăit cu moşnegii din oală. Când la urmă, nu s-au săturat moşnegii şi s-au mirat ce să fie aceasta? Totdeauna se săturau din acea oală cu păsat, numai acuma nu!

— Trebuie, ziseră ei, să mai fi mâncat cineva cu noi din oală, căci altmintrelea nu-i cu putinţă ca să nu ne fi săturat noi! Şi ca să se încredinţeze, ori de nu s-a furişat cineva la dânşii în casă, a luat moşneagul lopata şi s-a aşezat la uşă, iar baba cociorva şi s-a dat a hăitui prin casă şi a întreba: cine este cu dânşii aice? Văzând Petrea Făt-Frumos că nu-i încotro, a răspuns zicând:

— Eu sunt, uncheşule şi mătuşică!

— Da' cine eşti tu?

— Ia, un sărman rătăcit! Şi apoi le-a povestit toată viaţa sa.

— Şezi la noi, îi ziseră ei, şi ni-i paşte oile, că noi tot nu le prea putem, pentru că suntem orbi! Însă să iai sama la un lucru, uită-te încoace şi încolo primprejur! Toate acestea sunt tot moşiile noastre; numai în cutare loc să nu treci, căci acolo-i moşia Zânelor, carile ne-au scos nouă ochii, pentru că am scăpat şi eu şi baba mea câte odată oile într-însa!

Feciorul s-a prins că le va paşte oile cumsecade.

Într-o dimineaţă a cerut voinicul acesta, carele era viteaz mare, vin şi rachiu de la moşneag, căci bătrânul avea de toate. El i-a dat o ploscă cu vin şi alta cu rachiu. Voinicul de fecior le-a pus pe spate şi fluierul în brâu, a luat oile pe dinapoi şi a trecut pe moşia Zânelor să le pască acolo. Cum numai a intrat, iată că şi soseşte Zâna cea mai mare c-o falcă-n ceri, şi cu alta-n pământ, şi-l întreabă:

— Da' cum de ai cutezat tu să te bagi cu oile aice? Cine ţi-a încuviinţat ţie? Şi dă să-i scoată ochii.

Atuncea i-a zis voinicul:

— Eu n-am ştiut ale cui-s moşiile acestea, că acum-s sosit aice!

Zâna însă nu voia să ştie nimică de această dezvinuire şi voia numaidecât să-i scoată ochii. Văzând voinicul că nu-i încotro, îi zise cu drag:

— Zână Zânişoară, dacă-i treaba aşa, că nu pot găsi iertare înăintea ta, apoi te rog lasă-mă să-mi jălesc zilele şi să mai zic o dată o doină de jale, din fluierul acesta de la brâu. Până ce voi sfârşi, na plosca aceasta, bea puţin dintr-însa şi te răcoreşte! Apoi ia şi-i dă plosca cea cu vin.

Zâna o ia şi bea şi apoi îi zice:

— Hei, ce bună-i băutura aceasta!

— Bună, bună, răspunse el, de aceea mai bea!

Ea a băut-o toată, amu cât a fost, poate ca o ocă, sau jumătate. El îi mai dă şi cealaltă ploscă cu rachiu să beie şi dintr-aceasta. Ea a luat-o şi a băut şi dintr-aceasta, şi-apoi i-a zis:

— Hei! Aceasta-i altă băutură! Bate mai tare la cap!

Voinicul tot trăgea de jale din fluier şi o tot îmbia să mai beie. Zâna a băut şi această ploscă toată şi s-a îmbătat şi a început a plânge, căci aşa de bine zicea el de jale. Atuncea a prins voinicul să zică de joc, cât te rădica pe dedesubt. Zâna prinde acuma a juca şi joacă, şi joacă, amu cum a jucat. Văzând voinicul pe zână aşa de înfocată la joc, a smintit cu limba dopul la fluier şi încetează de a mai zice. Atuncea l-a rugat Zâna să mai zică! Dar el i-a răspuns:

— Zână, Zânişoară, nu mai pot zice, pentru că mi s-a stricat dopul la fluier! Dar iartă-mi să caut un jugastru şi să-mi fac din inima lui un dop, că numai din inimă de jugastru se poate face!

Zâna i-a îngăduit. Petrea Făt-Frumos şi-a ales jugastrul cel mai mare şi mai gros; dă cu toporul într-însul şi-i nimereşte breaşa şi-l crapă. După aceea cheamă pe zână şi-i zice:

— Prinde c-o mână de această parte de crăpătură şi cu cealaltă mână de ceea parte, şi-mi ţine copaciul crăpat până ce i-oi scoate inima!

Zâna l-a ascultat şi-a băgat o mână pe de o parte de copaci în crăpătură şi ceea mână pe de cealaltă parte, şi a început să tragă. Atuncea a scos voinicul toporul şi copaciul i-a strâns zânei mânile în crăpătură, încât a început biata Zână să răcnească şi să strige cât răsunau codrii şi munţii şi a-l ruga ca să-i scoată mânile din crăpătură.

Petrea Făt-Frumos i-a zis atuncea:

— Eu ţi-oi da drumul, dacă mi-i spune unde-s ochii moşneagului şi ai babei!

Zâna i-a răspuns:

— Nu ştiu, că nu i-am luat eu, ci soră-mea cea mai mică!

Petrea Făt-Frumos n-a mai aşteptat, ci i-a tăiat capul, şi când a venit sara cu oile acasă, l-a azvârlit în pod.

Auzind moşneagul şi baba vuietul acela-n pod, l-au întrebat:

— Da' ce-i copile? Ce duruitură se aude în podul casei?

— Am păţit o poznă, răspunse voinicul, doi berbeci au început a se bate, şi unul şi-a spart capul şi ca să nu piară, l-am tăiat şi eu, şi acuma i-am azvârlit capul în pod!

— Cât de acesta nu-i nimică, fătu-meu! zise moşneagul, de ţi-ar fi numai capul tău sănătos, berbeci s-or mai face!

A doua zi şi-a luat Petrea Făt-Frumos iarăşi vin şi rachiu în ploşte şi a mers într-alt loc cu oile, tot pe moşia Zânelor. Cum numai a dat oile la păscut pe moşia Zânelor, iată că şi soseşte Zâna cea mijlocie, mai înfuriată decât cea dintâi, cu o falcă-n ceri şi cu alta-n pământ, şi-l întreabă cum de a cutezat să vie cu oile pe moşia ei? El s-a dezvinuit înaintea ei ca şi ieri, că adecă-i de curând venit pe aceste locuri şi că n-a ştiut a cui e moşia aceasta. Zâna n-a voit să bage în samă nicio dezvinuire şi s-a apucat cu furie de dânsul ca să-i scoată ochii. Voinicul a început a se ruga ca să-l ierte de astă dată, dară ea nu voia nici într-un feli, ci tot căuta să-i scoată ochii. Văzând voinicul că nu isprăveşte nimică cu ruga de iertare, a început s-o poftească ca să-l îngăduie măcar oleacă până ce-şi va jăli zilele şi va zice o doină două din fluierul acesta de la brâu, şi apoi poate să-i scoată ochii. Zâna i-a îngăduit. Atuncea voinicul a scos mai întâi din traistă plosca cea cu vin, a dat-o în mâna Zânei şi a poftit-o să beie din ea până ce-şi va jăli el viaţa. Zâna a luat plosca şi a început să beie din ea, iar voinicul s-a apucat şi a tras vreo câteva doine de jale cu atâta duioşie, cât numai lacrimile o podidiră pe Zâna aceea. Văzând voinicul pe Zână atât de înduioşată, a scos şi cealaltă ploscă din traistă, cu rachiu, şi i-a dat-o să beie şi dintr-aceasta. După aceasta s-a apucat să zică nişte cântice de joc cu atâta foc, cât te rădica în sus şi nu-ţi da niciun astâmpăr. Zâna cam cu chef cum era, a început deodată să joace, şi unde nu juca de-i mergeau petecele.

Când era Zâna mai în focul jocului, atuncea voinicul a smintit iarăşi cu limba dopul şi a stat. Zâna i-a spus să zică mai departe. El însă i-a răspuns că i s-a stricat dopul la fluier şi că nu poate zice mai departe, dar dacă voieşte numaidecât, apoi să-l îngăduiască până ce-şi va drege fluierul, adecă să caute prin pădure un jugastru, să-l crape, să-i scoată inima, şi să-şi facă din ea dopul ce-i lipseşte.

Zâna i-a încuviinţat cu bucurie. Voinicul s-a dus atuncea prin pădure şi şi-a ales un jugastru încă mai mare şi mai gros, şi crăpându-l a strigat pe Zână să vie ca să-i ţie crăpătura deschisă până va scoate el inima din copaci. După ce şi-a vârât Zâna mânile în crăpătură şi a prins bine de margini, voinicul a scos repede toporul, şi jugastrul a strâns mânile Zânei în crăpătură. Ea atuncea a început a plânge şi a striga de durere şi a-l ruga să-i scoată mânile. El i-a spus că va slobozi-o de acolo, dacă-i va spune unde-s ochii moşneagului şi ai babei. Ea i-a răspuns că nu ştie

unde-s anume, atâta ştie că i-a luat soră-sa cea mai mică şi-i ţine undeva ascunşi. Neputând voinicul afla mai mult de la dânsa, i-a tăiat şi ei capul şi sara când a venit cu oile acasă, l-a aruncat în pod.

Auzind moşnegii hurducătura l-au întrebat şi acuma ce este. Petrea Făt-Frumos le-a răspuns cu dezvinuire, că iarăşi s-au bătut doi berbeci, şi bolnăvindu-se unul, ca să nu piară, l-a tăiat.

— Nu-i nimică, ziseră ei, bine că eşti tu sănătos; berbeci ne-a mai da Dumnezeu!

A treia zi şi-a împlut voinicul iarăşi ploştile cu vin şi cu rachiu şi a plecat cu oile de păscut într-alt loc, dar tot pe moşia Zânelor. Abia a păşit pe moşia lor şi iată că a şi venit Zâna cea mai mică, dară mai furioasă decât toate, cu o falcă-n ceri şi cu alta-n pământ, şi dă deodată la dânsul să-i scoată ochii, strigând şi răcnind, cum de a cutezat el să treacă cu oile pe moşia ei.

Începând voinicul a se dezvinui, că el a crezut că moşia este a moşneagului şi a babei, că el n-a ştiut că este a ei, pentru că abia acuma a sosit hargat la moşneag, şi altele. Atuncea Zâna i-a răspuns şi mai cu asprime zicându-i:

— Minţi! Tu bine ai ştiut ale cui sunt moşiile acestea! Au nu ţi-a arătat ţie moşneagul locul? Socoţi tu că eu nu ştiu că tu eşti acela carele mi-ai tăiat surorile mele? De dânsele ai scăpat, dar de mine n-ai să mai scăpi!

Şi apoi se apucă şi mai cu turbare de dânsul, ca numaidecât să-i scoată ochii. Văzând bietul voinic că nu-i încotro şi că nu-i scăpare de dânsa altmintrelea, a început a se ruga şi a-i zice:

— Zână dragă şi puternică, văd că acuma-i moartea mea! Dar înainte de a mă pierde, te rog să-mi dai numai o ţâră răgaz ca să-mi jălesc viaţa şi să cânt puţin din fluierul acesta de la brâu. Până atuncea na ploscuţa aceasta şi bea dintr-însa, că-i păcat să se piardă bunătate de băutură ca aceasta.

Zâna s-a înduplecat şi a început să beie tot câte o ţâră din ploscă. Iar voinicul a scos fluierul de sub brâu şi s-a apucat să zică aşa tare de jale, cât ţi se topea inima nu alta! El tot zicea, dar Zâna tot bea şi plângea de se prăpădea. După ce a gătit vinul de băut, i-a dat voinicul şi plosca cea cu rachiu, şi deşertând-o şi pe aceasta, s-a îmbătat de tot. Atuncea a început voinicul a trage de joc şi a trage cu un foc ca acela, cât te rădica pe sus nu alta! Zâna cu chef cum era, s-a dat la jucat şi juca, şi juca de-i mergea colbul. Când era ea mai înfocată la joc, atuncea a urnit voinicul cu vârful limbei dopul la fluier şi a încetat deodată. Zâna-i spune să-i zică mai departe. El însă

îi răspunde că nu poate, că i s-a stricat dopul la fluier; dar dacă-i va îngădui să scoată inima de la un jugastru şi să-şi dreagă un dop din ea, apoi i-a mai zice cât i-a plăcea.

Zâna i-a încuviinţat bucuroasă. El şi-a ales jugastrul cel mai gros şi mai mare, şi dând cu securea într-însul, i-a nimerit deodată breaşa şi l-a crăpat. Atuncea a strigat el pe Zână să vie repede şi să-i ţie aşa crăpătura cu mânile până-i va scoate el inima! Ea l-a ascultat. Şi când a prins mai bine cu mânile, atuncea a scos voinicul securea. Unde n-a început biata Zână a ţipa şi a răcni cât răsunau munţii şi codri, şi a-l ruga să-i deie drumul că-l va ierta cu astă dată. Dară Petrea Făt-Frumos i-a zis că i-a da drumul, dacă i-a spune unde-s ochii moşneagului şi ai babei! Zâna atuncea i-a spus:

— Du-te în cutare loc la mine acasă, şi te suie în pod şi caută pe costoroava de cătră răsărit şi vei afla acolo într-un hârb ochii moşneagului şi ai babei; ai moşneagului sunt negri, iar ai babei verzi!

Petrea Făt-Frumos s-a dus la Zână acasă şi găsind aice ochii, după zisa ei, i-a luat şi au venit înapoi la dânsa şi a întrebat-o cum să-i poată el pune iarăşi la loc cum au fost. Ea i-a răspuns scrâşnind de durere:

— Mergi la curtea mea şi vei afla înapoia ei o fântână cu apă moartă; ia apă de aceea şi spală cu dânsa ochii, şi s-or face ca la un om abia mort; şi-apoi este dinăintea curţii altă fântână cu apă vie şi dacă-i vei spăla şi cu de-aceasta, atuncea s-or face ca vii; şi apoi mai este încă un măr acolo; să iai şi dintr-însul două smicele şi să plesneşti cu ele peste ochi după ce-i vei aşeza la locul lor în cap, şi atuncea vor vedea!

Petrea Făt-Frumos a dat îndărăpt de a luat apă moartă şi vie şi acele două smicele de măr, şi întorcându-se pe la zână, i-a tăiat şi ei capul, şi după aceea a plecat sara cu oile acasă. Când a sosit acasă şi a intrat în tindă, a azvârlit capul Zânei iarăşi în pod. La vuietul acesta l-a întrebat moşneagul:

— Da' ce mai este?

El i-a răspuns că şi astăzi s-au bătut doi berbeci şi bolnăvindu-se unul, l-a tăiat ca să nu piară, şi acuma i-a aruncat capul în pod.

— Bine că nu-i alta ceva! De-aceasta nu-i nimică, zise moşneagul, că berbeci s-or mai face! Bine că ţie ţi-i capul sănătos!

A doua zi, sâmbătă, a zis voinicul că n-a merge astăzi cu oile la păscut, căci vrea să mai hodinească şi el.

— Da' bine, dragul meu, zise moşneagul, or mai paşte şi singure amu pe unde-au mai păscut!

După aceea a zis voinicul către moşneag şi babă:

— Ce mi-ţi da mie să vă fac eu iarăşi cu ochi, cum aţi mai fost?

— Hei, dragu-meu, zise moşneagul, numai dacă poţi! Toate câte sunt ale mele, să fie ale tale!

Ei au fost orbi de şapte ani de zile, dar dacă au strâns, tot au avut cu ce trăi.

Atuncea a luat voinicul pe moşneag şi l-a culcat pe laiţă, i-a pus ochii la locul lor, şi i-a uns întâi cu apă moartă şi s-au prins; apoi i-a udat cu apă vie şi s-au făcut ca vii, dară tot nu vedea; după aceea a luat o smicea de-acelea de măr şi a plesnit o dată peste ochi nu tare şi l-a întrebat pe moşneag:

— Vezi, moşule?

— Ca prin sită, răspunde el.

Mai dă a doua oară, şi apoi iar îl întreabă:

— Vezi moşule?

— Ca prin ciur, fu răspunsul.

Mai dă şi a treia oară, şi-l întreabă iarăşi:

— Vezi, moşule?

Moşneagul atuncea a sărit drept în picioare şi i-a zis:

— Văd, dragu-meu, ca un copil de şapte ani! Dumnezeu să-ţi deie noroc şi sănătate şi să fie de sufletul cui te-a făcut! Amu toate câte sunt ale mele sunt ale tale!

Tot aşa a făcut şi pe babă cu ochi.

Acuma s-au bucurat bătrânii foarte şi au zis:

— Mâne vom merge şi noi la biserică, căci acuma n-am mers de şapte ani, pentru că nu vedeam calea pe unde!

A doua zi, duminică dimineaţă, se sculară bătrânii şi ziseră către Petrea Făt-Frumos:

— Tu şezi acasă! Na-ţi cheile acestea, te primblă prin toate cămările, numai în cutare cămară, în fund, să nu mergi, până n-om veni noi! După aceea s-au dus ei la biserică.

Voinicul s-au primblat prin toate cămările şi încă tot nu ieşiseră de la biserică. Acuma-şi cugeta el după ce a venit la cămara cea din fund, de ce să nu mă bag eu şi într-aceasta? Nu s-a prea gândit mult şi a deschis-o. Şi ce-a văzut acolo? Un cal de aur, îmbrăcat într-o piele de urs, şi frâul într-o piele de şerpe. Calul mânca jăratic şi băliga galbini. El n-a mai căutat la galbini, ci s-a apucat de cal şi vrea să-l scoată afară. Dar calul atuncea a ţipat o dată aşa de tare cât au auzit moşnegii de la biserică.

Cum au auzit moşnegii nechezul calului, au zis unul către altul:

— Hai iute acasă, că voinicul nostru s-a băgat şi la cal şi calul l-a prăpădi de-l va scoate cumva afară!

Moşnegii au alergat în fuga mare acasă şi-au aflat pe voinic scoţând calul şi i-au zis:

— Nu scoate calul afară; bagă-l iute înlăuntru, că tot al tău este, numai să nu te prăpădească, că nu-i primblat acuma de şapte ani de când am fost noi cu ochi, şi tu nu ştii încă cum se îmblă cu dânsul!

Voinicul, cam ruşinat de călcarea poruncii moşneagului, a băgat calul iarăşi înlăuntru în cămară şi l-a lăsat acolo. După aceea s-au pus ei cu toţii la masă şi au ospătat. La ospăţ au spus bătrânii voinicului că este un împărat, carele se cheamă Împăratul Roşu, şi că acesta are o fată foarte frumoasă într-un foişor; dară lângă foişor este un glod foarte larg şi mare; şi că acest împărat a dat veste în toată ţara sa, că cine va sări peste glodul acela şi va veni la fata sa şi va săruta-o şi-i va lua coroana, aceluia-i va da fata şi jumătate de împărăţie.

Fata aceea însă era numai de făcut râs curtenilor, pentru că toţi câţi veneau şi îmblau să sară, toţi picau într-acel glod şi se înglodau, şi-apoi între curteni se făcea un râset ca acela şi un chicot, cât socoteai că se răstoarnă curtea.

După ce s-au sculat moşnegii şi voinicul de la masă, a zis baba către voinic:

— Mergi şi tu, dragu-meu, la împăratul acela căci cu calul acesta vei putea sări peste glodul acela şi lua coroana!

Voinicul, voios, aleargă la cămara cu calul împreună cu moşnegii şi dă să încalece deodată pe cal. Baba însă l-a oprit zicându-i:

— Stăi, fătul meu, că aşa nu-i putea încăleca pe dânsul!

După aceasta ia baba şi îmbracă mai bine pe cal cu o piele de urs şi pe frâu cu una de şerpe, şi după ce l-a scos afară, a zis voinicului:

— Acuma te poţi sui dragu-meu, dară să nu-i dai drumul, nici să nu smuceşti ca să nu te prăpădească, că de şapte ani nu-i primblat! Caută şi vorbeşte tot binişor cu dânsul şi mergi încet pe drum!

Voinicul a încălecat şi s-a pornit şi el la Împăratul Roşu. Aice la foişor era o mulţime de peţitori, cari tot săreau unul după altul şi toţi picau în glod şi se împroşcau grozav, şi apoi începeau a râde şi a hărcăti* cu toţii, curteni şi peţitori, de se răsuna

* hărcăti/hărhăti – a face larmă

pământul. Când a venit rândul şi la voinicul nostru, au început a striga cu toţii râzând: „Sari şi tu cu ursul tău!“ Ei cugetau că sărind va pica şi el cu ursul lui cel flocos în glod, şi apoi să râdă şi să-şi bată joc de dânsul. Dară voinicul, când s-a repezit cu calul său, deodată a sărit peste glod până pe cealaltă margine lângă foişor, nici nu l-a atins; îţi părea că a zburat numai peste dânsul. Aice a sărutat iute pe fata împăratului, şi când i-a luat coroana de pe cap, a dat ceva drumul la cal. Atuncea calul s-a înălţat deodată în înaltul ceriului şi s-a pierdut în nouri. Dară el, ca un voinic bun, tot s-a ţinut pe cal, şi strunindu-l mai aspru, s-a scoborât iarăşi la bătrâni acasă. Aice a băgat calul la locul lui şi coroana în casă.

După ce a luat voinicul coroana, n-a ştiut împăratul cine-i el şi de unde-i, şi a trimes şi-ncoace şi-ncolo, în şapte părţi ale lumii, soli să caute coroana, căci la cine vor afla-o acela va fi care a şi luat-o. Altmintrelea nici nu putea să-l cunoască, doar numai după pielea cea de urs şi de şerpe de la cal.

Îmblând şi întrebând solii prin toată lumea, n-au aflat coroana; dară pe urmă au dat şi de acei moşnegi unde era voinicul. Aice au văzut coroana pe masă şi îndată i s-au închinat lui, întrebându-l de ce nu merge la împăratul? Petrea Făt-Frumos le-a răspuns:

— Eu m-aş duce, dar ştiu eu, ori de mi-a da el fata, sau ba?

Solii îi spuseră că i-a da-o, numai să vie, că aşa-i voia împăratului.

Voinicul nu s-au dat poftit de două ori, ci s-a luat şi a încălecat îndată. Dar la pornit şi când şi-a luat ziua bună de la moşneag şi de la babă, l-au întrebat ei, ori de n-a mai veni la dânşii? Iar voinicul le-a zis:

— Nu ştiu ori de mi-a fi cu putinţă; dac-oi căpăta fata şi jumătate de împărăţie, atuncea voi fi nevoit poate să rămân acolo şi să caut de dânsa ca să nu mi-o încalce alţii şi să mi-o prade!

Moşnegii însă i-au răspuns:

— Oricum va fi, dragul nostru, tu tot nu uita de noi, mai vină cândva! Şi apoi să-ţi fie aminte şi aceasta: calul să nu-l dai de sub tine nici când îi merge la cununie, nici când îi sta la masă şi oriunde te-i afla, nici ziua, nici noaptea, până nu vei vedea la ce stare vei rămâne şi până nu vei avea staulul tău şi moşia ta!

Cu acest sfat bătrânesc s-a dus voinicul Petrea Făt-Frumos la împăratul. Cum l-a văzut împăratul, îndată i-a ieşit înăinte şi i-a zis:

— Bine-ai venit, voinice! Tu eşti acela care ai luat fetei mele coroana?

— Eu sunt acela, înălţate împărate! răspunse Petrea Făt-Frumos.

Împăratul s-a bucurat foarte şi îndată l-a logodit cu fiică-sa şi după aceea le-a făcut şi nuntă foarte frumoasă. Voinicul nici la cununie, nici la masă n-a dat calul de sub dânsul. Cu toţii se mirau de un lucru ca acesta. Când acuma să-i culce, voinicul nici aici nu voia nicidecât să lase calul de lângă sine. Nunii cei mari, împăratul şi împărăteasa începură a-l ruga încoace şi-ncolo şi a-l sfătui ca să deie măcar aici dobitocul acela de lângă sine, că nu se cuvine dobitoc pe lângă ginere de împărat; dară el nu s-a dat înduplicat ca să se despartă de calul său; nu voia să calce sfatul bătrânilor!

Ce să facă ei acuma? Unde să-i culce? În iatacul împărătesc nu voiau să-i lase, că se temeau de râsul lumii. Împăratul s-a cam supărat de îndărătnicia ginerelui său. El avea afară de curte o poiată. Aice a poruncit să facă un pat şi să culce pe cei tineri.

Cum a poruncit, aşa s-a şi făcut. Voinicul a tăcut molcum şi n-a zis nimică la aceasta. Au dormit însurăţeii acolo o noapte, două, fără ca să zică ceva. Era abia după cununie. Dar mai pe urmă fata împăratului începu a cam mârâi şi cârti, că ei nu i-i îndămână aice de şezut; că ea nu este învăţată să locuiască aşa; că ea este deprinsă numai în curte şi pe perini, şi apoi a început a-l ruga ca să deie calul acela de lângă sine, ca doară or putea locui în curte. Dară Petrea Făt-Frumos n-a vrut nici într-un modru să se despartă de cal, ci s-a ţinut morţiş de sfatul moşnegilor. Văzând mireasa că nu poate înduplica pe bărbăţelul său, a tăcut mai departe ca să nu-l supere cumva.

La curte încă s-au sfătuit unii cu alţii, ce să facă ei, că doar ar da voinicul calul de lângă sine, şi n-au putut afla niciun modru. Pe urmă au mai întrebat şi de babe, că babele totdeauna ştiu multe şi de toate. Ele au dat sfatul să meargă împăratul sau împărăteasa la fata lor şi s-o roage ca să aleagă un timp potrivit şi să întrebe pe bărbăţelul ei, că de ce nu voieşte să deie calul de lângă sine şi de ce nu-l dezbracă, căci se vede că-i îmbrăcat.

Cum au sfătuit babele, aşa au şi urmat.

Când s-au culcat tinerii sara, s-a pus fata împăratului pe lângă bărbăţelul său cu vorbe dulci măgulitoare, zicându-i:

— Sufleţele, dragul meu! Tare mă rog să nu te superi de o întrebare! Văd că nici într-un feli nu voieşti să te desparţi de calul tău! Trebuie să ştii tu ceva de nu-l dai de lângă tine! Iubiţele, drăguţul meu! De-ai şti tu cât de greu mi-i mie aici, poate tot mi-ai face măcar o plăcere! Vezi că de când ne-am luat noi, tot aice dormim în poiată şi eu nu mai pot răbda acuma, căci n-am fost învăţată aşa! Şi dacă tot rămân aici

cu tine, nu o fac de alta decât de aceea că te iubesc ca ochii din cap, ba chiar şi mai mult, că pe ochi i-aş da, dară pe tine ba! De aceea te rog să-mi spui măcar atâta, de ce nu dezbraci tu calul acesta aşa de hâd, să văd şi eu ce feli de cal ai tu.

Tot măgulindu-l ba cu una, ba cu alta, s-a înduplecat voinicul pe urmă şi a dezbrăcat calul. Cum a luat pielea cea de urs de pe dânsul şi cea de şarpe de pe frâu, îndată s-a luminat poiata aceea, ca şi cum s-ar fi fost aprins mii de făclii.

Când s-au uitat din curte afară, s-au spăriat sfetnicii împăratului de o lumină aşa de mare şi au crezut dintâi că arde poiata, şi au alergat acolo să vadă ce-i. Când s-au uitat ei printre gard, au văzut calul acela steclind tot ca aurul şi pielea cea de urs jos de-o parte, şi s-au minunat foarte, şi întorcându-se la curte, au povestit împăratului toate. Acuma s-au sfătuit cum să prăpădească ei pielea aceea? Cât s-au gândit ei încolo şi-ncoace, tot n-au aflat chip şi cale. Au chemat dară iar babele într-ajutor cu sfatul lor cel adânc. Ele au zis să facă un foc mare lângă poiată şi când a mai dezbrăca voinicul calul şi a pune pielea jos, atuncea fata împăratului să se facă a se întinde şi să împingă pielea cu picioarele în foc.

În noaptea viitoare iarăşi a dezbrăcat voinicul calul în urma unor vorbe dulci din partea soţiei sale, şi a pus-o jos aproape de o bortă, şi s-a culcat. Dar ea a împins pielea cea de urs şi de şarpe în foc, care era acuma pregătit lângă poiată, şi îndată a şi luat jar. Atuncea s-a stârnit voinicul mânios şi a zis:

— Hei, tu spurcată, da' ce-ai făcut? Cine te-a învăţat, rău te-a învăţat, şi de-ai făcut-o tu din mintea ta, rea minte ai avut. Acuma să ştii că eu te-oi lăsa şi m-oi duce în lume, încotro m-or duce ochii!

Soţia lui a început a se dezvinui spunându-i adevărul, cum fost smomită* de alţii, şi mai ales de părinţii săi. Dar Petrea Făt-Frumos nu voia să ştie de nicio dezvinuire. Văzând soţia lui această fire vârtoasă, a început a plânge şi a se boci şi a-l ruga, pentru toţi Dumnezeii, ca să nu o părăsească, mai ales acuma când se simţeşte că are să fie mamă, căci ea purcesese îngreunată.

Toate rugile şi bocetele ei au fost în zădar! Petrea Făt-Frurmos nu s-a dat înduplecat. Însă mai năinte de a o părăsi, s-a dus el la un fierar unde a dat de i-a făcut un cerc de fier şi venind cu el acasă, l-a pus pe pântecele soaţei sale zicându-i cu urgie:

— Când oi pune eu mâna pe cercul acesta, atuncea să plesnească el şi tu să naşti pruncul!

---

* smomită – momită, amăgită, prostită

Dar ea i-a răspuns:

— Atuncea să ţi se albească cămeşa ta de mire, când ţi-oi spăla-o eu!

După aceea a încălecat Petrea Făt-Frumos pe calul său şi s-a cam mai dus zburând. El n-a mai abătut pe la moşnegii săi, ci de scârbă a apucat-o prin lume, şi mergând aşa cât a mers, a dat de la o vreme de un împărat, carele avea numai o fată. Văzând împăratul ce cal are el, l-a preţuit că face mai mult decât o împărăţie, şi plăcându-i şi voinicul, şi-a dat fata după dânsul şi împărăţia întreagă. Aice trăia Petrea Făt-Frumos cu soţia sa aceasta nouă în pace şi în ticnă.

Nevasta lui cea mai dinainte însă şi-a făcut nişte papuci de fier şi un toiag de fier şi a purces şi ea prin lume, că doară ar putea da undeva peste bărbatu-tău s-o dezlege ca să poată naşte.

Mergând ea aşa prin lume, au ajuns de la o vreme la Sânta Luni. Aceasta i-a dăruit o furcă ce torcea singură. Mai îmblând ea prin lume, a sosit şi la Sânta Miercure. Aceasta i-a dăruit o vârtelniţă care se învârtea singură şi singură depăna. De aice mai mergând ea cât a mai mers, a ajuns şi la Sânta Vinere. Aice a căpătat ca dar nişte stative, carile se aşezau singure şi singure ţeseau.

Cu aceste trei daruri a purces ea mai departe prin lume şi de la o vreme a nimerit şi la curtea împăratului aceluia, carele i-a fost bărbat. Împrejurul curţii lui era o apă, şi la apa aceasta spălau hargatele împărătesei cămeşile; dar o cămeşă a împăratului, oricât o spălau ele, tot nu se mai albea. Văzând biata călătoare cămeşa aceasta, îndată a cunoscut-o că-i a bărbatului ei şi aşa a presupus că şi el trebuie să fie tot aice. Ca să deie vreun sămn bărbatului său că şi ea este pe aceste locuri, a poftit de la hargatele acelea cămeşa ca s-o spele ea, juruindu-le că ea va face-o albă ca ghiocul. Hargatele nu voiau dintru început să i-o deie zicându-i:

— Ce? Tu socoţi că eşti mai procopsită decît noi? Noi de câte ori am spălat-o, feli şi chip, şi tot n-am mai putut-o albi, dar tu, bărdăhănoasă, socoţi că îi albi-o? Crezi tu că eşti mai cu coarne decât noi?

Călătoarea noastră a înghiţit în tăcere împroşcăturile spălătoreselor şi a început din nou a se ruga ca să facă măcar o încercare, dacă nu cred că ea va fi în stare să înalbească cămeşa! După multă rugare n-au avut încotro spălătoresele şi i-au dat cămeşa ca să o spele şi ea. Cum a prins-o ea în mâni şi a frecat-o o dată, pe loc s-a făcut albă ca ghiocul; apoi a dat-o spălătoreselor îndărăpt. Acestea, pline de bucurie că s-a albit

cămeşa, au alergat în graba mare la curte şi au arătat-o împărătesei. Ea încă s-a mirat de un lucru ca acesta şi a poruncit ca să cheme pe acea femeie la curte.

Cum a sosit călătoarea înaintea împărătesei, îndată a pus jos, lângă sine, furca aceea ce torcea singură şi apoi a început a vorbi cu împărăteasa ba despre un lucru, ba despre altul. Plăcând împărătesei foarte furca aceasta, a întrebat-o ori de i-i de vândut şi ce-ar cere pentru un odor ca acesta, că ea ar voi să o cumpere.

Călătoarea i-a răspuns:

— Luminată împărătească! Eu ţi-oi da-o bucuroasă, dacă mă-i lăsa să dorm o noapte în cămara aceea în care doarme şi împăratul!

Dintru început cam nu-i veni îndămână cererea aceasta, dară mai pe urmă, aducându-şi aminte că împăratul nu doarme singur în cămara sa, i-a zis:

— Bine, mă învoiesc la aceasta, numai să-mi dai furca!

Împărăteasa era încredinţată că împăratului nu poate să-i fie nimică, pentru că în cămara lui se culca totdeauna şi cel mai credincios copil de curte ca, întâmplându-se ceva noaptea, să deie îndată de ştire şi celoralalţi curteni.

Când sara, a poruncit împărăteasa să aştearnă şi pentru femeia aceea în cămara împăratului. După ce s-au culcat cu toţii şi au adormit, s-a sculat ea într-o vreme de noapte şi a mers la patul împăratului, Petrea Făt-Frumos, şi a început a-i şopti şi a-i zice:

Scoală, Petre, scoală!
Să mă scapi de boală,
Că-i demult de când te cerc
Să-ţi pui mâna pe-al meu cerc,
Să plesnească cercul meu
Să nasc copilaşul tău,
Să-mi alin durerile,
Să-mi scurtez cărările!

Dară el nu auzea, pentru că sub capul lui era o pernă de somn, pe care, dacă se culca, nu se mai stârnea până n-o lua altul cineva de sub cap. Văzând biata că nu se trezeşte împăratul, s-a culcat iarăşi pentru că se făcea ziuă şi pentru că se temea ca să n-o pripească cineva lângă patul împăratului, că atuncea ar fi fost poate vai de dânsa.

A doua zi a şezut ea cu hargatele în bucătărie. Supărată cum era, a scos vârtelniţa aceea ce se învârtea singură şi singură depăna şi a pus-o înaintea sa. Când au văzut-o hargatele, au prins a se mira de un lucru ca acesta şi au alergat în grabă de au spus împărătesei, că iată ce lucru mare are femeia aceea! Împărăteasa le-a poruncit ca s-o aducă la dânsa cu vârtelniţă cu tot. Cum a văzut odorul acesta, a şi întrebat pe femeie, ori de nu i-ar vinde ei vârtelniţa şi ce ar cere pentru ea? Biata călătoare i-a răspuns că i-a da-o bucuroasă, numai dacă va lăsa-o să mai doarmă încă o noapte cu împăratul într-o cămară. Văzând împărăteasa că împăratul nu este stingherit în somnul lui prin aceea că mai doarme şi femeia aceea într-o cămară cu dânsul, i-a încuviinţat şi acuma, bucuroasă că va căpăta un odor aşa de mare!

Într-un timp de noapte, când a socotit ea că dorm toţi în curte, s-a sculat şi a mers iarăşi la patul împăratului şi a prins a-i şopti şi a-i tot repeţi cu jale:

Scoală, Petre, scoală!
Să mă scapi de boală,
Că-i demult de când te cerc,
Să-ţi pui mâna pe-al meu cerc,
Să plesnească cercul meu
Să nasc copilaşul tău,
Să-mi alin durerile,
Să-mi scurtez cărările!

Nici acuma n-a auzit-o împăratul, pentru că nu se putea stârni tot de perna ceea de somn, dară a auzit-o copilul de curte care dormea cu dânsul, şi fiindcă-i era foarte credincios, i-a spus împăratului a doua zi toate câte s-au întâmplat. Împăratul s-a mirat tare de aceasta şi presupunând că acea femeie poate să fie soţia lui cea dintâi şi că îl caută pe dânsul ca să o dezlege, a voit ca să se încredinţeze şi singur, şi a spus băiatului:

— Auzi tu băiete, ia bine sama! De s-a întâmpla ca femeia aceea să mâie şi a treia noapte tot în cămară cu mine, atuncea să-mi tragi perina de somn de sub cap când va veni ea la patul meu şi va rosti cuvintele acelea, că aş dori să le aud şi eu cu urechile mele!

Petrecând femeia aceea peste zi cu hargatele în bucătărie, a scos şi stativele cele minunate, cari se aşezau singure şi singure ţeseau, şi le-a pus jos. Văzând hargatele stativele acestea cum se aşezară singure şi cum începură a şi ţese singure, mult s-au

mirat de ele şi au alergat îndată la împărăteasa ca să-i spuie ce odor şi mai minunat decât cele dinăinte are femeia aceea! Împărăteasa a şi dat poruncă s-o aducă cu stative cu tot înăintea sa, ca să vadă şi ea această minunăţie.

Arătându-se femeia aceea cu stativele sale, mult s-a mai mirat împărăteasa de un lucru ca acesta nevăzut până acuma, şi a întrebat-o, ori de nu i-a vinde şi acest odor. Ea i-a răspuns că este gata să i-l deie degeaba, numai s-o mai lase încă o noapte să doarmă tot în cămara aceea în care doarme împăratul. Împărăteasa i-a încuviinţat cu grăbire, că doară numai ar căpăta şi acest odor nepreţuit.

Într-un timp de noapte, când se credea femeia aceea nesimţită şi neauzită de nime, s-a sculat şi a mers iarăşi la patul împăratului şi a început a-i şopti cu mai multă tânguire şi a-i repeţi cu mai mare jale cuvintele de mai năinte:

Scoală, Petre, scoală!
Să mă scapi de boală,
Că-i demult de când te cerc
Să-ţi pui mâna pe-al meu cerc,
Să plesnească cercul meu
Să nasc copilaşul tău,
Să-mi alin durerile,
Să-mi scurtez cărările!

Auzind copilul de curte din cămara împăratului aceste cuvinte, a tras iute perina cea de somn de sub capul împăratului, şi el atuncea s-a trezit şi a auzit şi el tânguirea bietei femei. Îndată i s-a făcut milă de dânsa şi a lovit-o cu mâna peste cerc. Cercul a plesnit într-o clipă şi pe loc femeia a şi născut un prunc foarte frumos cu părul de aur.

Cum a văzut împăratul un băiat cu părul de aur atât de frumuşel şi de drăgălaş, nu mai ştia ce să facă de atâta plăcere şi bucurie. Repede l-a luat în braţe şi l-a sărutat; a cunoscut că este al lui. S-a uitat apoi şi la mama băiatului. O jale mare l-a cuprins când a zărit-o cu papucii cei de fier aşa de roşi cât se vedeau degetele printr-înşii, şi cu toiagul cel de fier ros pe jumătate; atât de mult îmblase sărmana prin lume după dânsul! S-a dus îndatamare şi la dânsa, a rădicat-o de jos, a îmbrăţişat-o şi a sărutat-o de multe ori zicându-i:

— Draga mea! Multe ai suferit tu până acum pentru că ai plecat urechile tale la şoaptele altora, dară iată te iert pentru copilaşul acesta şi de astăzi înăinte putem trăi iarăşi împreună.

De aice înăinte a trăit Petrea Făt-Frumos în ticnă cu amândouă nevestele sale încă mulţi, foarte mulţi ani fericiţi şi au stăpânit în pace împărăţiile lor, şi de n-a murit cumva vreunul din ei, apoi de bună samă că trăiesc cu toţii încă şi astăzi.

Iar eu m-am încălecat pe un pai de săcară şi v-am spus o poveste-n iast-sară! Plătiţi-mi-o!

Ascultătorii răspund: Plătească-ţi-o Dumnezeu cu bine, iar nu cu rău!

Această poveste am auzit-o de la doi oameni din două sate, de la unul din Horodnicul-de-Jos şi de la altul din Voitinel; ambele sate nu departe de Radăuţ. Povestea de aici este după cum mi-a spus-o horodniceanul.

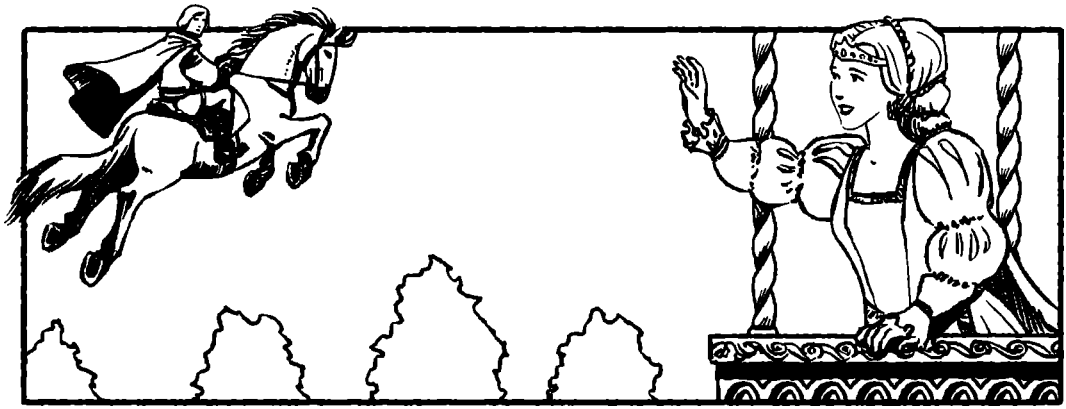

FATA CIUDEI, VÂNTUL, BRUMĂ ŞI GERUL

A fost odată un boier bătrân, şi acela avea un ficior şi trei fete. Trăind el multă vreme, iată că i-a sosit şi lui ora morţii. Văzându-se acuma c-un picior în groapă, şi-a chemat ficiorul şi fetele la sine să le spuie ce să facă după moartea lui. După ce s-au adunat ei cu toţii împrejurul lui, a vorbit tată-său cătră ficior:

— Iată, fătu-meu, că eu am să mor îndată! Deci, ţine bine minte ce-am să-ţi spun acuma! Pe tine te fac moştenitorul meu, ţie-ţi dăruiesc toate moşiile mele şi tot binele meu, dară tu să porţi grijă de surorile tale şi să le măriţi care cum le-a cere, să nu mai întrebi nimica, nici să nu te împotriveşti! Grăindu-le acestea, a şi răposat îndată.

Vieţuind bieţii nimernici mult timp în cea mai mare iubire frăţească, iată că vine într-o noapte nu ştiu cine şi strigă la fereastă:

— Dorm oamenii în casă?

— Am cam fost adormit, răspunse ficiorul, da' ce este?

— Ia, am venit să-mi dai pe soră-ta cea mai mare! îi zise străinul.

Aducându-şi aminte ficiorul de cuvintele tătâni-său, i-a scos străinului pe soră-sa afară şi i-a dat-o fără ca să-l mai întrebe cine este sau alta ceva.

Peţitoriul a luat fata pe cal şi a zburat cu dânsa prin aer şi s-a cam mai dus.

Aşteaptă fratele ca la săptămână să vie, dar n-au venit. Aşteaptă să sosească la şase săptămâni cu colaci, dar ei nu s-au arătat nici acuma. Ficiorul a început a cădea pe cugete, a se îngrijia şi a se scârbi foarte, pentru că nu ştia nici cui a dat pe soră-sa nici ce s-a făcut cu ea!

La anul, cam tot pe vremea aceea, dormea ficiorul într-o noapte în casă, când deodată aude prin somn pe cineva strigând la fereastră, afară. Se trezeşte şi ascultă, şi iarăşi aude strigând şi mai tare:

— Hodinesc căsenii?

Ficiorul răspunde:

— Am cam fost aţipit oleacă, dară ce este?

— Am venit să-mi dai pe soră-ta cea mijlocie, îi spune străinul.

Dintru început cam sta ficiorul pe cugete, ori de să i-o deie sau ba, pentru că se temea să nu păţească şi cu aceasta ca şi cu cea mai mare, dară aducându-şi aminte de cuvintele tătâni-său de pe patul morţii, tot n-a vrut să fie neascultător şi i-a scos-o afară.

Cum a văzut-o peţitoriul, a apucat-o repede şi a pus-o pe cal şi apoi s-a cam mai dus cu dânsa zburând prin aer.

Aşteaptă ficiorul iarăşi să vie la săptămână şi nu vin; aşteaptă să sosească la şase săptămâni cu colaci, dar nici cam mai ba să audă el ceva de dânşii; parc-au fost intrat în pământ. A început ficiorul a se mâhni şi mai tare decât mai năinte şi a-şi propune ca pe a treia soră să nu o mai deie cu una cu două, ca să nu păţească şi cu aceasta ca şi cu celelalte.

Când la anul iarăşi soseşte noaptea nu ştiu cine în ogradă şi începe a striga la fereastră:

— Sunt oamenii pe-acasă?

După ce s-a deşteptat ficiorul, îi răspunse :

— Sunt! Da' ce este?

— Ia, am venit să-mi dai pe sora ta cea mai mică! îi zice străinul.

— Ba nici într-un chip nu ţi-oi da-o! îi răspunde ficiorul cu tărie, că iată ce am păţit cu cele două mai mari! Şi apoi începe a-i spune toată porogania.

Peţitorul nu se lasă, ci începe a se ruga şi a-l pofti ca să i-o deie numaidecât, că aceasta îi ursita lui. Ficiorul însă n-a vrut să i-o încredinţeze nicidecât, până ce nu

i-a spune cine este şi unde locuieşte. Străinul n-a vrut să-i spuie nici numele, nici moşia de unde este.

A doua noapte iarăşi a venit peţitoriul şi a început a stărui feli şi chip tot cu binele ca să i-o deie numaidecât, dară neînduplecându-se ficiorul, s-a apucat străinul a-l amenința straşnic, dacă nu va face aşa cum vrea el.

Văzând ficiorul că se cam îngroaşă trebile, şi aducându-şi aminte şi de cuvintele tătâni-său de pe patul morţii, n-a avut încotro, a trebuit să o scoată afară şi să i-o deie. Peţitoriul a apucat-o repede, a suit-o pe cal şi a zburat cu dânsa cine ştie unde prin aer.

Şi de astă dată nu s-au mai arătat ei, nici la săptămână, nici la şase saptămâni, şi nici de pe aiurea nu i-a mai venit bietului ficior nicio veste despre dânsa! Ce să facă el acuma singur în curţile sale? Îi era grozav de urât. Deci s-a hotărât să se însoare, şi-a poruncit hargaţilor săi să-i aducă toate hergheliile acasă ca să-şi aleagă un cal mândru, sireap şi apoi să meargă undeva în peţite. După ce i-au adus hergheliile acasă, a îmblat printre armăsarii cei ageri şi încolo şi-ncoace, tot alegându-şi ba pe cela, ba pe cela. Neputându-se hotărî pe care să-l iaie, iată că un căluţ prizărit şi împiercit începu a vorbi către dânsul:

— Stăpâne, alege-mă pe mine şi mă hrăneşte o lună de zile cu foc, şi eu te-oi purta pe unde numai ţi-a fi gândul!

Ficiorul s-a cam minunat deocamdată de o minune ca aceasta; dară tot a poruncit hargaţilor să-l bage în grajd şi să-l hrănească o lună de zile tot cu jăratec. Şi aşa au şi făcut. După o lună de zile au scos hargaţii pe căluţ înşăuat bine din grajd, ca să se pornească boierul la drum. Cum s-a văzut calul afară, unde nu începu a sări cu picioarele cele de dinăinte tot în sus şi a se agăţa cu dânsele pe streaşina casei. După ce a ieşit boieriul din curte, îndată a mers căluţul lângă dânsul şi l-a întrebat:

— Amu, stăpâne, încotro vrei să călătoreşti în peţite? Nu cumva la fata Ciudei?

— Aşa este, căluţul meu! îi răspunse boieraşul.

— Dacă-i aşa, apoi sui-te pe mine şi-ţi ia sama că ea şede într-un foişor sus, şi de a zâmbi când om trece pe la fereastră, să ştii că atuncea va merge după tine, dar dacă nu apoi nici să nu-ţi mai baţi capul să te bagi înlăuntru şi s-o ceri!

Sfârşind cuvintele acestea, au zburat prin aer şi s-au dus, s-au dus, s-au dus şi peste o bucată de vreme au ajuns la foişorul fetei Ciudei, şi zburând căluţul cu boieraşul

pe sub fereastă, a zâmbit fata la dânsul, sămn că voia să meargă după el. Descălicând peţitoriul, a intrat înlăuntru.

— Bună ziua! îi zise peţitoriul.

— Mulţămim dumitale! îi răspunse fata.

— Ce mai faceţi? Cum vă aflaţi? Şi bine-am găsit!

— Foarte bine! Da' dumneata?

— Că şi eu! Mulţămesc dumitale, domniţă, de-ntrebare!

— Poftim, şezi la noi!

Boieraşul se aşează pe-un scaun; mai vorbesc ei una alta, şi mai pe urmă o întreabă el, ori de n-a merge ea după dânsul?

— Bucuroasă, i-a fost răspunsul; numai nu pot să mă duc cu dumneata la moşiile dumitale; dar de voieşti să rămâi aice pe moşiile mele, apoi bine!

— Mă învoiesc şi la aceasta cu plăcere! îi zise boieraşul, şi s-au aşezat cu totul în curţile ei.

După o bucată de vreme s-a stârnit un război cumplit în împărăţia ei, şi ea a trebuit să meargă cu oştile la bătălie. Vrând fata Ciudei să purceadă, i-a dat bărbatului său cheile de la toate cămările, zicându-i:

— Te poţi primbla pe unde ţi-a fi voia, numai în cutare cămară să nu te bagi!

Şi apoi luându-şi ziua bună de la dânsul, s-a pornit către duşmanii săi, şi întâlnindu-i, a ţinut o bătălie cruntă şi i-a învins de istov.

Bărbatu-său acasă însă s-a primblat prin toate cămările şi venind şi la aceea în care-i era oprit să intre, nu s-a putut răbda să nu se bage şi-ntr-aceea, ci deschizând-o, a intrat înlăuntru. Aice au aflat un zmău răsticnit, pironit şi căptuşit bine pe părete, şi văzându-l aşa de grozav s-a spăimântat foarte. Dară zmăul a început a vorbi cu blândeţe la dânsul şi a-l ruga cu cuvinte măgulitoare să-i deie puţină apă să beie. Boieraşul l-a ascultat şi i-a dat o cofă plină cu apă. Cum a băut-o zmăul toată, numai ce s-a îmflat o dată şi s-a despironit şi descătuşat de pe părete cum era răstignit, şi zicând boierului ziua bună, a zburat prin aer tocmai la soţia lui, la fata Ciudei, pe câmpul războiului şi înhăţând-o, s-a sălăşluit cu dânsa în pustie la moşiile sale.

Aşteaptă boierul acasă să-i vie soţia şi nu-i vine; aşteaptă să-i sosească şi nu-i soseşte! Ce să facă el acuma? Încalică pe căluţul său şi zboară cu dânsul tocmai unde a fost bătălia, la oştile ei, şi le-ntreabă unde-i domniţa lui?

— A venit un zmău, răspunseră ele, şi-a apucat-o şi s-a cam mai dus cu dânsa prin munţi cărunţi în pustie.

Tocmai acuma i-a dat boieriului prin cap că zmăul acela, pe carele l-a adăpat cu mâna sa, a fost cel care i-a furat soţia. Aceasta i-a căşunat o scârbă şi supărare nespusă. Dară tot se-mbărbătă după putinţă, încrezându-se în puterile căluţului său şi propunându-şi să nu s-astâmpere până ce nu şi-a răscumpăra soţia. Şi aşa dând căluţului pinteni, a pus gând la soră-sa cea mai mare, şi bietul căluţ, simţindu-i gândul, l-a dus peste codri, peste munţi, peste dealuri, peste văi şi prăpăstii, departe, departe, tocmai la dânsa, într-o poiană în pustie, unde-i era locuinţa. Aice a descălicat el în ogradă şi a strigat afară:

— Acasă-s oamenii?

— Cam pe-acasă! îi răspunse cineva din casă; poftim înlăuntru!

Intrând el în casă şi văzându-şi surioara cea mai mare, l-a cuprins o bucurie nespusă. N-a ştiut ce să zică de atâta dragoste, ci numai s-au îmbrăţişat şi au vărsat lacrimi. Dulce-i întâlnirea după atâţia ani de aşteptare! După ce s-au întrebat unul pe altul de sănătate, a zis el către dânsa:

— Da' unde ţi-i soţul?

— Că s-a dus în pădure la vânat, îi răspunse soră-sa, dară va sosi îndată!

Nu sfârşi bine cuvântul, iată că şi izbeşte buzduganul cumnatului său în poartă şi uşi de i le deschide. Atuncea surioara-i zice:

— Frăţioare dragă, vină-ncoace să te ascund, că de te-a vedea bărbatu-meu, are să te-nghită de bucurie!

După ce l-a ascuns, sosi şi bărbatul ei acasă. Intră-n casă, se puse pe laiţă şi adulmecând ceva, îi zise soţiei sale:

— Auzi tu, drăguţă, da' cine-i la noi aice?

— Nu-i nime! îi răspunse ea.

— Da' cum nu? Nu se poate să nu fie nime pe-aice, că mie-mi miroase a om pământean! Să mi-l scoţi îndată să-l văd cine-i!

— Eu ţi l-aş scoate, îi zise ea, dară mă tem să nu-i faci ceva, să nu-l înghiţi de bucurie!

— Da' cine-i ?

— Frăţioru-meu!

— Să mi-l arăţi îndată, că nu i-oi face nimică rău! Mă jur!

Ea i-l scoate, şi cum s-au văzut, îndată s-au îmbrăţişat şi s-au sărutat fierbinte, şi apoi nu-şi mai da rând unul altuia cu întrebările. După aceea s-au pus la masă cu toţii, au ospătat şi au băut bine mai toată noaptea, bucurându-se foarte de această întâlnire neaşteptată. Mai pe urmă s-au culcat. Dimineaţa s-au sculat cu toţii şi au prânzit puţin. Dară boieraşul, voind să meargă mai departe, a întrebat pe cumnatu-său, pe care-l chema Vântul, ori de nu ştie el ceva şi de n-a auzit nimică de soţia lui, de fata Ciudei, spunându-i toată pătărania cum s-a fost întâmplat.

— Eu, răspunse Vântul, cât umblu prin munţi şi prin câmpii încolo şi-ncoace, n-am văzut, nici n-am auzit nimică de dânsa; dară te du la cumnatu-meu, la Brumă, iată-n cutare loc, că poate ţi-a putea spune el ceva despre dânsa!

Boieraşul şi-a luat ziua bună de la surioara sa şi de la cumnatul său Vântul, a încălicat pe cal şi a purces mai departe.

Zburând boierul călare amu cât a zburat, peste munţi şi peste văi, peste codri şi câmpii, a dat după o bucată de vreme de o poiană plină de verdeaţă, foarte frumoasă şi plăcută. Aice se afla o curte. El se băgă-n ogradă şi strigă la fereastră:

— Acasă-s oamenii?

— Pe-acasă! Poftim în casă! îi răspunse cineva din casă.

Întrând boierul înlăuntru, iată că află aice pe surioara sa cea mijlocie făcând de mâncare. Cum l-a văzut biata, îndată i-a sărit înainte, şi îmbrăţişându-se şi sărutându-se, au vărsat multe lacrimi de bucurie. După ce s-au întrebat de sănătate, de petrecere, a întrebat boieriul pe surioara sa:

— Da' unde ţi-i bărbatul?

— Că s-a dus în pădure la vânat; dară îndată va veni acasă!

Nu zăbavă vreme, şi iată că soseşte buzduganul, şuierând şi lovind în poartă şi în uşi de i le deschise, şi apoi sări pe masă şi de-aice ţup!, în cui. Surioara a îngheţat numai, pentru că se temea de viaţa frăţâni-său, şi de aceea l-a ascuns într-o clipă. Mai după vro câteva minute, iată că pică şi bărbatul ei, Brumă, se pune pe laiţă şi întreabă-ndată:

— Ce străin este aice în casă, că mie-mi miroase a om pământean? Spune-mi în grabă!

— Eu ţi-aş spune, dragu-meu, că ştii că nu-ţi tăgăduiesc nimica, dară mă tem să nu-i faci ceva rău de bucurie!

— Nu purta frică de aceasta, draga mea, ci descoperă-mi îndată cine se află aice!

— Frăţiorul meu! îi răspunse soţia.

— Da' unde-i să-l văd? Arată-mi-l în grabă!

Ea-l scoate. Şi cum s-au zărit ei în clipă s-au şi îmbrăţişat, s-au sărutat, s-au întrebat de sănătate şi mai de una alta. După aceea s-au aşezat cu toţii la masă şi au benchetuit, veselindu-se până târziu noaptea când s-au aciuat. Dimineaţa s-au sculat, au prânzit ceva, şi când să-şi iaie boieriul ziua bună, a întrebat pe cumnatu-său Brumă, ori de n-a prins el ceva veste de soţia lui, de fata Ciudei, pe care i-a furat-o un zmău.

— Cât am îmblat eu prin păduri şi munţi, prin codri şi câmpii, n-am dat nicăirea de dânşii, nici n-am auzit nimica de ei; dară poţi merge la cumnatu-meu, la Gerul, că poate va şti el să-ţi spuie ceva despre dânsa!

După ce s-au mai îmbrăţişat şi s-au mai sărutat frăţeşte, a încălicat boieriul pe căluţ iarăşi şi au început a spinteca aerul, ducându-se repede ca gândul.

Zburând boieriul peste munţi şi codri, peste văi şi prăpăstii, ca o săgeată, iată că s-a trezit iarăşi într-o poiană, şi mai frumoasă şi mai plăcută decât cealaltă. În mijlocul ei se afla o curte. Boieraşul se băgă-n ogradă şi strigă la fereastă:

— Pe-acasă-s oamenii?

— Tot sunt pe-acasă! îi răspunse oarecine dinlăuntru. Poftim în casă!

Boieriul descălică îndată şi intră înlăuntru. O bucurie nespusă simţi el când zări aice pe surioara sa cea mai mică la vatră făcând bucate! Ea încă l-a cunoscut şi îndată i-a sărit înainte, s-au îmbrăţişat şi s-au sărutat plângând de bucurie. El era acuma foarte fericit că şi-a fost aflat toate surorile. După ce şi-au mai destoiat ei inima şi s-au întrebat de sănătate, de trai şi mai de una-alta, a întrebat frăţiorul pe soră-sa că unde i se află bărbatul?

— Că-i dus în pădure la vânat! îi răspunse ea, dară n-a întârzia mult şi a veni!

Vorbind ei aşa, iată c-aud deodată pâr, poc, hop!, buzduganul pe masă şi ţup!, în cui!

— Ascunde-te frăţioare degrabă, îi zice surioara, că îndată va sosi bărbatu-meu şi mă tem să nu te strice de bucurie!

După ce l-a ascuns bine, iată că soseşte şi soţul ei, Gerul; se aşează pe-un scaun şi se uită cu nasul pe sus încolo şi-ncoace.

— Drăguţă, da' cine-i pe-aice?

— Că nu-i nime, îi zise ea.

— Da' cum nu, că mie-mi pute a om pământean! Să-mi spui îndată cine-i în casă; că de nu, eu l-oi prăpădi!

N-a avut biata încotro şi i-a spus; dară tot n-a vrut să i-l arate până ce n-a încredinţat-o prin jurământ că nu i-a face rău nimică, nimică! După ce i-a juruit că nu l-a strica nici într-un chip, ea l-a scos. Cum s-au văzut cumnaţii, îndată s-au îmbrăţişat şi s-au sărutat şi s-au întrebat de sănătate, de unele, de altele, şi mai pe urmă-i zise Gerul cumnatului său:

— Cumnăţele, da' ce vânt te-a adus pe la noi pe-aice şi cum de ne-ai nimerit?

Cumnatu-său a luat şi i-a povestit toate din capăt în capăt cum au fost şi după ce-a venit şi ce caută. După aceea l-a întrebat, ori de n-a auzit el, îmblând atâta, măcar ceva de soţia lui, şi ori de nu ştie el încotro s-o caute?

–- Ba da! Am auzit, cumnate! îi grăi Gerul, şi te pot îndrepta la dânsa; dară ce folos, că zmăul acela îi tare straşnic şi puternic, şi cum te-a vedea, îndată te-a prăpădi! Să lăsăm noi dară vorbele acestea pe altădată, acum poftim la masă. Întâi să ospătăm şi apoi vom putea vorbi mai bine şi mai pe ticnă despre toate!

Aşezându-se ei la masă, au ospătat şi au băut cumsecade până cam târziu noaptea şi după aceea s-au pus la hodină.

Dimineaţa se scoală ei şi prânzesc ceva. După prânz n-a vrut boieriul să se mai alinească la cumnatu-său, că tare-i era greu la inimă şi dor de soţia sa. De aceea dară şi-a luat ziua bună şi a purces încotro i-a fost arătat cumnatu-său că se află mândra sa. Măcar că l-a sfătuit să nu meargă mai departe, ci să-şi lase soţia în plata lui Dumnezeu, că în călătoria aceasta îi va fi pieirea, el tot n-a voit să-l asculte şi s-a pornit mai departe.

Călătorind boieriul peste munţi şi codri, peste văi, prăpăstii şi pustiuri grozave, timp îndelungat, iată că a dat, în fundul munţilor, de nişte curţi mândre şi frumoase. Acestea erau curţile zmăului. Boieriul se duce la dânsele, intră-n ogradă şi strigă la fereastă:

— Acasă-s stapânii?

Femeia lui din casă s-a înspăimântat deodată, că nu ştia ce să fie, că pe acolea nu se mai pomenea de urmă de om pământean şi apoi ieşi afară. Ce bucurie negrăită a simţit ea când a văzut pe iubitul său bărbăţel! Lacrimi fierbinţi şi sărutări duioase le-au fost lor vorba cea dintâi care o schimbară unul cu altul. După ce s-au mai deşteptat ei din această norocire, a aruncat bărbatul pe soţia sa pe căluţ şi strângând-o în braţe, au zburat prin nouri către ţara sa.

Când sara, a azvârlit zmăul buzduganul acasă spre sămn de sosirea sa în grabă. Buzduganul, sosind vâjâind, a deschis porţile şi uşile şi s-a izbit întâi pe masă şi după aceea s-a agăţat în cui. În urma lui sosi şi zmăul cu iuţeală. Intră în curte, căută-ncolo şi-ncoace, dădu dintr-o cămară într-alta, dară mândruţa lui nu mai era acum nicăieri.

Îndată i-a dat prin cuget că cineva i-a furat-o. Ce să facă el acum? Aleargă-n grabă la mâţa sa de pe cotruţă* şi-o întrebă:

— Mâţişoara mea, unde mi-i nevasta?

— A furat-o bărbatul ei de mai năinte! îi răspunde ea.

— Dară voi putea-o eu ajunge cu căluţul meu, dacă oi sămăna acu mălai mărunţel şi l-oi lăsa să crească, să se coacă şi apoi să-l strâng, să-l pun în stog, să-l îmblătesc, să-l curăţesc, să-l fac păsat, să-l spăl şi să-mi fac lapte cu păsat şi să mănânc, şi apoi să mă pornesc după dânsa s-o fugăresc: oare putea-o-voi eu ajunge atuncea?

— Putea! îi zise mâţa.

Zmăul se ia şi samănă mălaiul (meiul), şi-l lasă să crească şi să se coacă; după aceea-l strânge, îl pune-n stog, îl îmblăteşte, îl curăţeşte bine, îl pisează, face păsat, îl spală şi-şi drege un lapte bun cu păsat şi mănâncă bine. După aceea încalică pe cal şi se aburcă cu dânsul în înaltul ceriului, scânteind şi zburând ca fulgerul, şi cât clipeşti a şi ajuns pe boier şi-i înhaţă soţia; pe dânsul însă l-a dumicat bucăţi mărunţele şi l-a pus în nişte disagi pe calul lui, zicându-i:

— Poartă-l şi mort pe unde l-ai purtat viu!

După aceea zmăul s-a întors acasă la sine.

Căluţul cu părechea de disagi cu carne a mers cât a mers şi a ajuns la surioara boieriului cea mai mică, la cumnatul lui, la Gerul. Cum a văzut el căluţul cu disagii, îndată s-a priceput ce este, şi a zis:

— Na, nu i-am spus eu că are să păţească aşa, căci calul zmăului are două inimi?!

Pe urmă luă disagii de pe căluţ şi-i răsturnă pe o masă-n casă; după aceea chemă doi şoimuşori ce-i avea, şi le porunci ca să lipească bucăţică lângă bucăţică şi să alcătuiască trupul omului tocmai cum a fost. Împlinind ei porunca, i-a trimes stapânu-său peste munţi cărunţi, unde se bat munţii pururea cap în cap; numai când este soarele cruce amiazăzi, stau munţii un pic, şi după aceea iarăşi încep a se bate. Acolo se aflau două fântâni, una cu apă vie şi alta cu apă moartă. Aice le porunci

* cotruţă – vatră mică

să se repezească şoimuşorii cu iuţeală când or sta munţii de amiazăzi, şi să iaie-n guşă apă vie şi apă-moartă şi să o aducă acasă.

După ce au isprăvit bieţii şoimi tot lucrul cumsecade şi au venit acasă cu apa, a poruncit Gerul să sloboadă apele în câte un păhar, şi luând el apa cea moartă, a spălat trupul cel alcătuit de bucăţi şi s-a închegat îndată şi s-a făcut ca un om abia acum mort. După ce l-a spălat şi cu apa cea vie, iată că a înviat, şi rădicându-se de pe masă, a zis:

— Of, că greu am mai fost adormit!

— Ba-i fi fost dormit câtu-i lumea, să nu fi fost eu, îi răspunse Gerul, că iată ce păţişi tu, şi iată numai cum te-am vindecat! De-acum să nu te mai încerci aşa cu nebăgare de samă la una ca aceasta, că nu-i putea isprăvi nimică, ci numai ţi-i mânca capul, pentru că are două inimi calul zmăului şi-i iute ca săgeata. Dară de vrei să-ţi scapi soţia din braţele zmăului, apoi mergi ia-n cutare loc pe-un ostrov de mare, la baba Relea, că ea are o iapă cu doi mânzi; cel mai mare e mândru foarte şi gingaş, şi are două inimi, iar cel mai mic îi prizărit şi găinăţat de gobăi*, dară are trei inimi. Pe acesta dacă-l vei căpăta, atuncea te poţi duce la zmău, că nu te-a putea ajunge, măcar să se alunge el cât şi cât după tine. Să ştii mai departe că baba aceea nu ţi-a da altmintrelea mânzul, până ce nu i-i paşte iapa trei zile şi să n-o pierzi; că de-i pierde-o, apoi ţi-a sta capul în par, pentru că ea are un gard de nuiele primprejurul casei şi-n fiecare par se află câte un cap de om; numai unul n-are încă niciun cap, şi tot cere: Cap de om! Cap de om! Aşadară, dacă te bizuieşti că vei paşte-o şi să n-o prăpădeşti, apoi te poţi duce la dânsa şi te năimeşte!

— Cum mi-a ajuta Dumnezeu! îi răspunse boieriul, şi apoi luându-şi ziua bună de la toţi, a încălicat pe căluţul său şi s-a cam mai dus.

Călătorind boieriul aşa pe drum, iată că dă peste un lup, carele zăcea pe lângă drum, stricat la un picior. Văzând lupul pe drumeţul acesta, l-a rugat zicându-i:

— Voinice, fă-ţi un bine şi te coboară de pe cal şi-mi leagă piciorul cest bolnav, că însănătoşindu-mă, ţi-oi prinde şi eu vrun bine odată!

Boierul a descălicat şi i-a înfăşat piciorul cumsecade, şi apoi s-a întors iarăşi la cal să încalice şi să purceadă mai departe. Dară bietul căluţ i-a zis:

— Stăpâne, ia-mă şi mă taie şi mă dă lupului să mă mănânce, şi când te-i întoarce înapoi, să vii pe aice să-mi strângi ciolanele şi să le iai cu tine.

---

* gobaie – pasăre de curte, orătanie

Cam cu greu s-a hotărât boieriul la un lucru ca acesta, dară în urmă tot a făcut aşa cum i-a zis căluţul. Văzându-i lupul facerea de bine şi grija lui cea mare pentru dânsul, i-a zis:

— Foarte-ţi mulţămesc, voinice! Şi să ştii că atuncea când te-i afla şi tu odată într-o nevoie, să cugeţi numai la mine şi eu ţi-oi răsplăti binele ce l-ai făcut cu mine!

Boieriul şi-a luat ziua bună de la lup şi a mers mai departe pe jos amu cât a mers şi a găsit un corb zăcând lângă drum. Corbului îi intrase un spin într-o aripă, de s-a fost îmflat tare, cât nu mai putea să zboare nimică. Cum a văzut corbul pe călător trecând, îndată l-a şi rugat să-i scoată spinul din aripă şi să i-o lege bine, că i-a prinde şi el vreun bine odată. După ce i-a împlinit boieriul rugămintea, i-a zis corbul:

— Să ştii, voinice, că dacă te-i afla cândva într-o nevoie, să cugeţi numai la mine, şi eu te-oi scoate pentru facerea aceasta de bine!

Boieriul şi-a luat ziua bună de la corb şi a purces mai departe. Când după o bucată de vreme a ajuns la mare şi află în nisip o mreană stopcind, că fusese revărsare de apă, şi după ce s-a fost tras apa-napoi, a rămas ea pe mal. Cum l-a zărit mreana, a şi început a-l ruga foarte să o arunce-n apă, că i-a prinde şi ea vrun bine, şi când s-a afla şi el în vrun necaz, atuncea să cugete numai la dânsa, că ea va veni şi i-a ajuta.

Făcâdu-i boieriul pe voie, s-a pus apoi într-o luntre ce era lângă ţărm şi a luntrit către ostrovul acela, unde locuia baba Relea. Când a ajuns la dânsa, era amu de către sară.

— Bună vremea, mătuşică! îi zise boieriul.

— Mulţămesc dumitale, drăguţă! îi răspunse baba Relea, da' ce vânturi te-au bătut pe la noi?

— Că ia caut şi eu, ori de nu m-oi putea năimi şi eu undeva!

— D-apoi, drăguţă, eu am o iapă, zise baba, de te bizuieşti că mi-i putea-o păzi trei zile ca să nu mi-o prăpădeşti şi sara să mi-o aduci tot acasă, apoi ţi-oi da unul dintre aceşti mânzi ca să-ţi alegi pe carele îi vrea; dară de nu-i fi în stare să mi-o paşti cumsecade, şi de nu mi-i aduce-o sara acasă, apoi auzi cum tot strigă acel par: Cap de om! Cap de om! Acolo ţi-a sta capul!

— Bine, mătuşică, îi zise boieriul, cam la greu lucru mă pui, dară eu tot m-oi apuca s-o păzesc!

— Dacă vrei, drăguţă, apoi na!, mănâncă aice ceva şi te hodineşte, că mâne des-dimineaţă te-oi trimite cu iapa la păscut.

Boieriul ia şi mănâncă şi după aceea se aciuează. Dară baba ia vătrariul şi-l înfierbântă-n foc şi iese cu dânsul în grajd la iapă şi o bate cu vătrariul cel roşu, şi-o bate, şi-o bate şi pe urmă-i porunceşte:

— Auzi tu, iapă hăi!, mâne să cauţi să te ascunzi în fundul munţilor, să nu cumva să te găsească, c-apoi va fi vai de tine!

Când dimineaţa se scoală baba, pune omului merinde-n traistă şi-i dă iapa de căpăstru zicându-i:

— Desară să mi-o aduci şi să mi-o dai iarăşi în mână!

Boieriul a luat iapa şi a mers cu dânsa la păşune şi-a păscut-o bine, tot ţinând-o de căpăstru, până către amiazăzi. Atuncea i s-a făcut somn straşnic, cât nu se mai putea ţine, i se tot lipeau genele, şi aşa aţipind puţin, a slăbit căpăstrul cum îl ţinea-n mână şi atuncea şi iapa să te cam mai duci băiete! S-a ascuns în fundul munţilor unde nu străbăteau nici pasările ceriului. Când se deşteaptă boieriul, căută iapa... ea nu-i! Ce să facă el acuma? Începe a plânge şi a se văieta, că ştia că desară i-a sta capul în par! Văierându-se aşa, îşi aduce aminte de lupul acela care i-a fost zis, că atuncea când s-a afla într-o nevoie mare, să cugete numai la dânsul şi el i-a ajuta. „Hei, zise el în sine, de s-ar afla amu lupul acela aice, poate că mi-ar prinde un bine!“ Cum numai a cugetat aceasta, iată că şi lupul stătu lângă dânsul.

— Ce faci, voinice? îl întrebă lupul, de ce eşti aşa de scârbit?

— Da' cum nu m-oi scârbi, când ştiu ce m-aşteaptă! Că iată ce mi-a zis baba Relea: de nu i-oi aduce iapa desară acasă, apoi mi-a sta capul în par! Şi acum nu ştiu ce să mă fac şi unde s-o caut!

— N-aibi grijă, voinice! Şezi numai aice, şi când îi vedea că vine, să strigi numai la dânsa: ptru!, ptru!, iapa babei!, şi ea va sta; atuncea tu o prinde şi fă după aceea ce ştii cu ea!

Lupul acesta s-a întâmplat că era mai-marele, căpitanul tuturor lupilor, şi cum a început a urla, îndatamare s-au adunat toţi lupii împrejurul lui, de s-a spăriat bietul voinic încă şi mai tare. Acestor lupi le-a poruncit căpitanul lor ca să iaie munţii frunziş şi să caute iapa babei, şi aflându-o, s-o hăituiască-ncoace. Lupii s-au înşirat cu toţii unul lângă altul şi au luat toţi munţii frunziş, şi hăituind ei aşa, au găsit în fundul munţilor iapa babei. Cum au dat de ea, unde nu mi-o încep ei, unul a o pişca, altul a o muşca, unul a o împinge, altul a o ghionti şi aşa mai departe. N-a avut biata iapă-ncotro, a trebuit să se deie urnită şi să fugă de gurile lor! Alergând ea ba-ncoace,

ba-ncolo, lupii o tot colotiră* şi o tot îndreptară spre locul unde o aştepta boieriul. Cum o zări el îi ieşi înăinte şi strigă pe ea: ptru!, ptru!, iapa babei! Ea a stat pe loc şi el a prins-o şi-a mai păscut-o ceva până a însărat bine. Sara a adus-o acasă şi a dat-o la mâna babei.

Văzându-l baba cu iapa acasă, s-a mirat foarte, că încă nime nu s-a fost aflat până acuma s-o fi putut paşte şi să i-o aducă acasă. Apoi intră-n casă şi puse vătrariul în foc şi-l făcu roşu. După aceea se duse în grajd pe nesimţite, să n-o vadă boieriul, şi începu s-o bată, şi-o bate, şi-o bate bine, bine şi apoi îi spune:

— Mâne, iapă, să mi te ascunzi prin nouri, în înălţimea ceriului, şi să nu deie cineva ca să mi te afle, c-apoi te-oi ucide! M-ai auzit?

Când dimineaţa, iarăşi pune baba merinde năimitului pe toată ziua şi-i încredinţează iapa ca şi mai înăinte ca s-o păzească, zicându-i că de nu i-a aduce-o desară acasă, apoi parul tot nu mai înceată a striga: Cap de om! Cap de om!

Boieriul ia iapa din mâna babei şi-o duce la păscut ş-o paşte bine până către amiazăzi. Când atuncea unde nu-i vine un somn straşnic şi greu, numai, numaidecât să adoarmă, dară tot şi-a ţinut firea până-ntr-o bucată de vreme când a fost copleşit cu totul de somn şi aţipeşte oleacă. Cum numai aţipise, i se slăbi căpăstrul din mână, şi-atuncea, iapa babei s-a cam mai dus şi s-a ascuns tocmai în fundul nourilor.

Când se trezeşte el, se uită-n toate părţile, caută iapa, dară iapa lui a pierit, nu-i nicăieri s-o cauţi cu lumina! Ce să facă el? Începe iarăşi a plânge şi a se tângui, căci capul lui era acuma prăpădit! Văierându-se aşa, îşi aduce aminte de corb, că i-a fost făgăduit că l-a scoate odată dintr-o nevoie mare şi cugeta în sine: „Hei! Când s-ar face amu corbul acela pe aice, poate că m-ar scăpa de la moarte!“

Cum numai a cugetat, iată că şi corbul începu a croncăi lângă dânsul, zicându-i:

— Voinice, da' de ce eşti aşa de supărat şi trist foarte?

— Da' cum n-oi fi eu supărat, răspunse el, că iată în ce împrejurări de necazuri dau eu şi ia ce mi-au zis baba Relea: că mi-a sta capul în par, de nu i-oi duce desară iapa acasă! Acuma nu ştiu ce să fac şi unde s-o mai găsesc!

— Nu te înspăimânta, voinice! îi zise corbul, şezi numai acolea, şi când îi vedea că vine iapa babei, atuncea să-i ieşi înăinte şi să strigi pe ea: ptru!, ptru!, iapa babei! Şi ea va sta, şi tu o prinde de căpăstru şi fă după aceea cu dânsa ce vei vrea!

---

* a coloti – a fugări, a goni

Corbul acesta era împărat peste ceilalţi corbi, şi cum a început a croncăi, în clipă s-au strâns toţi corbii din lume, câtă frunză şi iarbă. Acestora le-au poruncit el să zboare prin aer şi să caute iapa babei prin nouri, şi de-or pripi-o undeva ascunsă, s-o scoioreasc㠄 de acolo!

Corbii toţi s-au împrăştiat cari încotro prin nouri şi-ndată au dat peste dânsa şi începură a o pişca cu clonţurile, a o zgâria cu căncile şi a o bate cu aripile cât n-a avut încotro biata iapă, ci a trebuit să fugă de unde era ascunsă! Atuncea corbii toţi după ea şi i-au îndreptat cursul să meargă pe unde sta boieriul la pândă. Acesta văzându-o, i-a ieşit înăinte strigând: ptru!, ptru!, iapa babei!, şi a prins-o de căpăstru şi a mai păscut-o până-n sară şi după aceea a dus-o iarăşi acasă şi a dat-o în mâna babei.

Biata babă cum a văzut-o, a şi vârât vătrariul în foc, l-a înfierbântat şi mai tare şi-a mers cu el în grajd şi a bătut-o, şi a bătut-o cât nu mai încăpea într-însa, şi apoi i-a zis:

— Auzi tu, iapă! Să ştii că-i sfârşitul tău, de te-a mai aduce şi mâne acasă! Să cauţi să te ascunzi în fundul mării prin năsip, să nu te mai afle! Întorcându-se baba-n casă, i-a dat omului de ospăţ. După ce a ospătat cumsecade, s-a culcat şi a dormit.

Când dimineaţa, iarăşi se scoală baba de-i pune boieriului merinde-n traistă; scoate iapa din grajd şi i-o dă-n mână tot cu acele cuvinte, ca şi mai înăinte. Boieriul a luat iapa de la babă şi a dus-o iară la păscut, şi o păscu bine până amiazăzi. Când a fost soarele cruce amiazăzi, unde nu i se făcu un somn ca acela, cât nu-şi putea dezlipi genele una de alta! Ce să facă el! Tot nu se da somnului, tot se-mbărbăta; dară mai pe urmă a fost biruit de fire şi a aţipit puţin. Cum a clipocit, a slăbit căpăstrul din mână. Atuncea iapa să te cam mai duci pârleo, s-a ascuns tocmai în fundul mării în năsip.

Când se deşteaptă boieriul, priveşte-mprejur şi nu vede iapa; se scoală, aleargă-ncolo şi-ncoace, caută, dară iapa nicăiri! Ce să facă bietul? Începe a plânge şi a ofta cugetând în sine: „Acuma la urmă are să-mi steie capul în par!“ Dară-şi aduce aminte de mreana aceea ce a scos-o el de la pieire, şi-şi zice în sine: „De-ar fi mreana aceea pe-aice, poate tot m-ar ajutura şi m-ar scoate din nevoie!“ Atuncea iată că şi mreana-i lângă dânsul şi-l întreabă:

— Voinice, ce-ţi este de te jăleşti şi te întristezi atâta până la moarte?

— Da’ cum nu m-oi jăli şi nu m-oi întrista, îi răspunse el, când ştiu că-mi soseşte sfârşitul! Căci iată ce-i pricina, şi-n ce stări mă aflu eu şi ce mi-i menit, dacă n-oi duce desară iapa babei acasă!

— Hm, zise mreana, nu te supăra şi să n-aibi nicio grijă! Rămâi numai acolea, şi când îi vedea că vine iapa, atuncea să-i ieşi înăinte şi să strigi pe ea: ptru!, ptru!, iapa babei!, şi ea va sta pe loc. Atuncea o prinde de căpăstru şi fă după aceea ce-ţi place cu ea!

Vorbind mreana aceasta, sare-n mare şi stihneşte pe ceilalţi peşti câtă frunză şi iarbă şi le porunceşte să scociorească toate ungherele mării, şi de-or afla undeva iapa babei ascunsă, s-o stârnească şi s-o fugărească către mal. Acolo sta boieriul la pândă, s-o prindă numai, cum va vedea-o.

Peştii au făcut cu toţii o poteră straşnică şi s-au dat la cutrierat marea de-a lungiş şi curmeziş, şi ajungând ei în fundul mării, au dat peste iapa babei, ascunsă-n năsip. Cum au simţit-o, au şi-nceput a o pişca, a o muşca, o samă a o bate cu aripioarele, alţii a o tăia cu feresteul, cât n-a avut sărmana iapă-ncotro şi a prins la fugă; dară peştii după ea pe din toate părţile şi au îndreptat-o să meargă drept unde rămăsese boieriul la pândă.

Cum numai a zărit-o boieriul, îndată i-a ieşit înăinte, strigând: ptru!, ptru!, iapa babei! Ea atuncea a stătut îndată, şi el a apucat-o de căpăstru şi a mai păscut-o până ce-a însărat cumsecade, şi după aceea a dus-o acasă şi a dat-o-n mâna babei, zicând:

— Cum mi-ai dat-o, aşa ţi-am şi adus-o-napoi. Acuma să-mi dai dreptul ce mi se cuvine, că eu ţi-am păscut-o cu credinţă!

— Aşa este, drăguţă! îi zise baba, dară mai rămâi la mine până mâne dimineaţă, că tot n-ai acuma unde merge asupra nopţii!

— Bine zici, mătuşică, îi răspunse el, eu te-oi asculta cu mulţămită!

Baba ia şi-l ospătează bine şi dup-aceea-i dă să se culce şi să se hodinească. După trudă mare e foarte dulce răpausul!

Când dimineaţa, se scoală amândoi, şi baba ia pe boier de mână şi-l duce în grajd, îi arată doi armăsari, unul voinic şi mândru, iar celălalt prizărit şi spurcat, şi-i zice să-şi aleagă unul dintr-acei doi mânzişori ce erau înlăuntru. Boieriul şi-a ales, după zisa cumnatului său, pe cel mai mic şi mai prizărit, dară năzdrăvan şi cu trei inimi.

— Da' cum să-ţi dau eu acel căluţ prizărit şi-nglodat pentru o slujbă ca aceasta?! Oare n-ar fi păcat de Dumnezeu? îi zise baba, ia pe ăstalalt, că ian caută numai câtu-i de mândru şi de chipeş, de sireap şi iute! Dară acest mic nu-i nici de-o treabă!

— Eu, mătuşică, îi zise boieriul, nu ştiu care-i mai bun, dară mie-mi place acesta, şi aşa am avut şi tocmala, să-mi dai pe acela pe care mi l-oi alege eu, că dacă nu mi

l-oi da pe acesta, atuncea ţi s-a întâmpla dumitale aceea ce era să fie cu mine, dacă nu ţi-aş fi putut paşte iapa, după cum am şi avut tocmeala.

Biata babă n-a avut încotro, a fost silită să împlinească voia boieriului.

Cum au luat boieriul căluţul şi au vrut să-ncalice pe dânsul, i-a zis acesta:

— Stăpâne! Vină-ntâi cu mine la apă şi mă spală bine şi-apoi îi încălica pe mine!

Boieriul a mers şi l-a spălat cumsecade. Atuncea i-a zis căluţul:

— Bagă mâna-n urechea dreaptă şi scoate frâul şi şeaua, şi mă-nşăuază bine, pune-mi frâul în gură şi apoi sui-te pe mine şi-ncotro-i cugeta, într-acolo te-oi duce cât clipeşti!

După ce-a făcut boieriul toate câte i-a spus căluţul, a încălicat pe dânsul şi a zburat pe la ciolanele căluţului său de mai năinte, ce l-a fost mâncat lupul, de le-a strâns şi, cât clipeşti cu ochii, a şi fost la cumnatu-său, la Gerul.

Cum l-au văzut că intră-n casă sănătos şi voios, s-au umplut cu toţii de o bucurie nespusă. Aice le-a povestit boieriul toate cu de-amănunţelul, câte-a păţit şi cu ce feli de mijloace a fost el în stare să dobândească cel cal cu trei inimi. După aceasta l-a sfătuit cumnatu-său aşa, zicându-i:

— Dragă cumnăţele! Dacă vrei ca să nu mai aibi grijă de zmău, după ce ţi-i lua soţia din mâna lui, apoi să nu ţi-o iai aşa îndată, măcar că ai putea fără frică, ci mai întâi te du până acolo la dânsul şi caută să te-ntâlneşti cu soţia ta, când nu va fi zmăul acasă. După ce te-i întâlni, să-i spui ca ea să se facă aşa cam bolnavă şi supărată tare, şi când a veni zmăul sara acasă, să-i grăiască aşa:

— Auzi tu, dragu-meu, tu te duci de-acasă şi nu-mi vii toată ziua, şi mie mi-i foarte urât singură şi greu la inimă că nu te tot văd înaintea ochilor! Te rog dară foarte, spune-mi: unde ţii tu inimioara ta, că dacă aş şti-o eu unde-i, apoi tot m-aş mai molcomi, c-aş avea cu cine să mă mângâi în singurătate!

— Dacă-i fi tu aşa de norocos, îi zise cumnatu-său mai departe, să-i poţi căpăta inima lui în mână, apoi îi fă şi capătul ca să nu mai beie el apă rece. Abia după ce-i face aşa, să-ţi iai soţia de la dânsul, că numai atuncea îi putea trăi cu dânsa-n pace şi liniştit, pentru totdeauna, altfeli, dacă nu l-ăi omorî, să ştii că el nu ţi-a da pace niciodată, şi poate că pe urmă ţi-a mânca şi capul. Aşa cumnate, ţine toate acestea aminte şi fă întocmai aşa, dară ia cu tine şi calul acesta cu trei inimi, că nu ştii cum vine păcatul, încalică pe dânsul şi te du la curţile zmăului, şi de-i vedea cândva vro nevoie cumva, atuncea cu calul acesta îi scăpa de bună samă. Fă numai aşa, cumnate,

cum ţi-am spus eu! Acolo, să te ascunzi pin munţi pe aproape şi să tot mergi la soţia ta, când nu va fi zmăul acasă şi dacă i-a descoperi ea locul unde i se află inima, apoi vină numai la mine şi eu te-oi învăţa cum să lucrezi şi ce să faci mai departe, că altmintrelea, cu bună samă, nu-i fi în stare să-i faci capătul şi să-ţi scoţi soţia-n pace!

După acest sfat a încălicat boieriul pe căluţul cel cu trei inimi şi a zburat la mândra sa. Cât baţi în pălmi a şi fost la curţile zmăului şi a intrat în casă. Ce bucurie mare, ce fericire nespusă a simţit nevasta sa când l-a văzut lângă dânsa că ea îi socotea acu mort pentru toţi vecii. Dară bucuria aceasta le-a fost scurtă, pentru că au trebuit să se despărţească-ndată, că să temeau să nu-i prindă zmăul la un loc. Mai năinte de toate a învăţat boieriul pe soţia sa cum să se poarte ea când va veni zmăul acasă, după aceea s-a ascuns bine prin munţi pe aproape, de unde se tot întâlnea, în fiecare zi, cu soţia sa.

Sara, iată că soseşte buzduganul azvârlit înăinte, ca să-i deschidă porţile, şi-n urma lui şi zmăul. Cum au intrat pe uşă-n casă, îi iese ea înăinte, dară supărată şi scârbită, făcându-se cam bolnavă.

— Ce-ţi este, dragă? o întreabă zmăul, de ce eşti aşa de mâhnită? Poate eşti bolnăvioară?

— Da' cum n-oi fi eu scârbită şi-ntristată, ba tocmai şi bolnavă, dacă tu-n toată ziua te duci de-acasă şi nu mai vii până sara! Eu rămân singură singurică şi îngrijată foarte pentru tine şi mă doare tare la inimă, că nu te tot văd, şi nu ştiu ce să mă fac! Când aş şti unde ţi-i inimoara, atuncea tot m-aş mai molcomi, că aş griji-o şi aş avea cu cine mă petrece, că altfeli pier de urât!

Auzind-o zmăul cât de cu jale i-a spus ea toate acestea, n-a putut să nu prepuie ceva, că poate vrea să-l prăpădească, şi voind să-i ispitească credinţa, i-a zis:

— Apoi ce, drăguţă, dacă vrei tu să ştii unde mi-i inima mea, iată, ea se află în vătrariul acela de acolo!

După ce s-a dus a doua zi zmăul de acasă, ea ia vătrariul acela şi-l spală frumos, îl cicileşte, îl spoieşte cu aur, îl împodobeşte foarte mândru şi-l anină în cui la icoane, măcar că se pricepuse îndată că inima zmăului nu poate fi acolo, şi că el caută numai s-o cerce.

Când soseşte zmăul sara acasă, află pe nevasta sa voioasă şi veselă, şi cămara cea mare era luminată cu făclii şi împodobită nespus de frumos. Când se uită el încolo,

vede vătrariul spoit cu aur şi grijit bine în cui la icoane, şi zâmbeşte a râde, cugetându-şi că ea i-i credincioasă şi-i zice:

— Da ce eşti tu nebună, de ai agăţat vătrariul la icoane?

— Da' cum să nu-l pun eu acolo? Ce am eu mai scump în lumea aceasta decât inima ta?

— Hm!, zise el, inima mea, dragă, nu-i în vătrari!

— Da' unde-i dară? îl întreabă ea scârbindu-se şi supărându-se iarăşi foarte, făcându-i aruncături că el vrea s-o înşele şi că crede că ea nu i-ar fi cu credinţă, şi ce va face ea de acuma, că nu va şedea acasă singură, că i-i urât şi o doare tare la inimă, şi vai de dânsa, câtu-i de nenorocită ea!

Zmăului i se făcu milă de dânsa pe de o parte, dară pe de alta-i venise în cuget că poate tot vrea să-l înşele şi să-l prăpădească cu totul, şi se hotărî ca s-o mai cerce încă o dată şi-i răspunse cu măgulire, dezmierdându-o:

— Draga mea, inima mea n-au fost în vătrari, dară ea este în mătura aceasta de sub vatră!

La cuvintele acestea pare că s-a mai înveselit biata muiere şi aşezându-se la masă, au ospătat, s-au culcat şi au dormit.

Când dimineaţa, se ia zmăul şi se duce iarăşi în treaba sa. Ea însă apucă mătura, o spală, o şterge, o spoieşte cu aur, o împodobeşte mândru cu flori şi o pune-n cui la icoane.

Sara vine zmăul acasă şi se bagă-nlăuntru. Ea încă-i iese veselă-năinte şi-l duce iarăşi în casa cea mare, unde ardeau mulţime de făclii şi care era împodobită într-un chip ca acela, cât tot de-a dragul ai fi stat acolo. Cum a zărit zmăul mătura minunat de grijită-n cui la icoane, i s-a făcut numai cald la inimă şi sângele-i stropcia prin toate vinele. Acuma s-a fost încredinţat el foarte de credinţa ei şi i-a căzut peste grumaz, de-a îmbrăţişat-o şi a început a o ruga de iertare zicându-i că acestea toate au fost numai o ispită pentru dânsa, ori de-i prieşte ea lui cumsecade; că acuma vede el bine că ea i-i cu priinţă şi cu credinţă, şi de aceea îi spune acum cu adevărat că inima lui se află într-un paltin mare şi înalt pe cutare ostrov în mare. După aceasta s-au pus ei la masă, au mâncat, s-au culcat şi au dormit.

Dimineaţa s-a dus zmăul, după datina sa, iarăşi prin munţi şi păduri. Dară boieriul a venit acasă la curţile zmăului, de pe unde şezuse ascuns pân-acuma, şi ea i-a povestit toate, cum a fost şi unde se află inima zmăului. Auzind el toate acestea, şi-a luat ziua bună de la soţia sa şi a purces la cumnatu-său, la Gerul.

Plin de bucurie a sosit boieriul într-o clipă la cumnatu-său, Gerul. Aice i-a spus şi lui toate, câte s-au fost întâmplat, şi unde se poate găsi inima zmăului. După ce a prins Gerul de veste despre toate acestea, a pus pe şoimii săi să aşeze ciolanele calului celui mâncat de lup aşa după cum au fost ele când era calul încă viu, şi după aceea i-a trimes peste munţi crunţi, unde se bat munţii cap în cap, ca să se răpadă, când a fi soarele cruce amiazăzi şi-or înceta munţii a se bate, şi să iaie din fântânile de-acolo, în guşă, apă vie şi apă moartă şi să vie cu dânsele acasă. Cum au isprăvit şoimuşorii pusul ciolanelor la un loc, au zburat să aducă apă vie şi apă moartă. Când a fost soarele cruce amiazăzi, s-au repezit şoimii c-o iuţală mare să apuce apă vie şi apă moartă, dară întorcându-se ei în clipă cu apele-n guşă, le-au prins munţii vârful cozilor şi le-au rupt deprăci*. Ajungând ei acasă, au vărsat apa vie şi cea moartă în câte un pahar. Gerul a luat întâi apa cea moartă şi a spălat oasele calului, şi i-a crescut carnea ca la un cal abia pierit; şi spălându-l şi cu apa cea vie, a înviat îndată. Acuma au încălicat cumnaţii amândoi, care-şi pe un cal, au luat şoimii cu dânşii şi au purces la ostrovul acela în mare, unde se afla ascunsă inima zmăului. Ajungând ei pe loc, a dat cumnatul boieriului un ger cumplit, cât a îngheţat marea de trei palme de adânc. După aceea au tăiat ei paltinul şi picând el pe gheaţă, s-a despicat drept în două şi inima zmăului a zburat îndată în sus şi s-a ascuns prin nouri. Ei au dat în grabă drumul la şoimi s-o prindă; şi zburând ei după dânsa, au căpuit-o îndată şi au adus-o stăpânului lor. Gerul a dat-o cumnatului său zicându-i:

— Mergi acuma la zmău acasă, şi când a azvârli el buzduganul, sămnul sosirii sale, atuncea să-i strângi inima-n mână şi s-o tot strângi şi s-o strângi, că el tot va slăbi; şi când va sosi acasă, tu să-i omori inima şi să-ţi iai soţia şi să te cam mai duci cu ea în pace!

Mulţămind boieriul cumnatului său Gerul pentru facerea de bine şi ajutoriul lui, a pornit către curţile zmăului, şi sosind acolo, a intrat în casă. O bucurie îngerească a împlut inima bietei femei când şi-a văzut soţul şi scăparea sa înaintea ochilor! Atâta era ea de bucuroasă şi de veselă cât nu-şi afla loc. Nu multă vreme după ce a sosit boieriul, iată că pocneşte buzduganul în poartă, deschide poarta şi uşa, ţup pe masă, se-nvârteşte de trei ori, sămn ca să fie bucatele pe masă, nici reci, nici calde, pe când a sosi zmăul, şi apoi se agaţă-n cui! Dară vai!, că bune bucate i s-au fost gătit lui acuma! Cum a simţit boieriul venirea zmăului, a început a-i tot strânge inima în mână,

* deprăci – cu desăvârşire, complet

şi zmăul tot a slăbit; el tot o strânge, zmăul tot slăbeşte. Acuma poate-şi cugeta zmăul: „la mâţa blânda tot zgârâie rău!“ şi când a sosit acasă, boieriul i-a şi fost omorât inima tot strângând-o în mână. Zmăul era amu numai abia cald; şi când a văzut pe boier în curte la sine, l-a înholbat grozav, şi scrâşnind din dinţi, l-a întrebat:

— Da' ce vrei tu aice?

— Ia, am venit să mă lupt cu tine!

— Se poate, îi zice zmăul, da' cum vrei să ieşi afară să te lupţi? Pe uşă, voiniceşte, ori prin cahlă* scânteieşte?

— Ba pe uşă, voiniceşte! — îi răspunse boieriul.

— Iară eu, îi zise zmăul, oi ieşi pe cahlă scânteieşte!

Atuncea ieşi boieriul repede afară şi punându-se la gura cahlei cu paloşul în mâni, i-a ţinut calea, şi când a dat zmăul să iasă, i-a şi ras capul.

După aceea a încărcat pe calul său şi pe al zmăului mulţime de bine, cât a putut; s-au suit şi ei deasupra şi tule-o băiete prin aer zburând. Într-o clipă au şi ajuns la cumnatu-său la Gerul. Aice au benchetuit ei şi s-au veselit toată noaptea cu mâncări, băuturi şi jocuri de acelea, cari nici nu se pomenea.

Când a doua zi, şi-au luat ei şi pe-al treilea căluţ şi pe surioara sa şi pe cumnatu-său Gerul şi au purces cu toţii la cumnatu-său, Brumă. Aice iarăşi bucurie nespusă, benchete, mâncări ca acelea şi jocuri şi băuturi, cât nici nu se mai auzea de acelea.

De aice s-au pornit ei iarăşi cu toţii împreună la cumnatul lor, Vântul. Nespuse şi negrăite bucurii săltau în feţele lor când s-au văzut amu toţi cumnaţii laolaltă. Sărutări dulci şi îmbrăţişări duioase le-au fost cuvintele cele dintâi. Aice încă au petrecut cu toţii vro lună, două de zile, tot în benchete şi-n jocuri ca acelea cari nici nu ţi-au dat ochii a le vedea, şi nici nu s-au pomenit minuni ca acelea!

Pe urmă sosi şi ora despărţirii! Plângând şi-au luat ei ziua bună unul de la altul şi aşa s-au împrăştiat cari-şi pe la casele lor.

Boieriul cu soţia sa, cu fata Ciudei, a venit la împărăţia şi la curţile ei şi au vieţuit amândoi tot în linişte şi în pace adâncă ani mulţi, buni şi fericiţi.

Iar eu m-am încălicat pe o şea şi v-am spus povestea aşa!

— Plătiţi-mi-o!

— Să ţi-o răsplătească Dumnezeu cu bine, cu pace şi cu sănătate!

---

* cahlă – coşul sobei

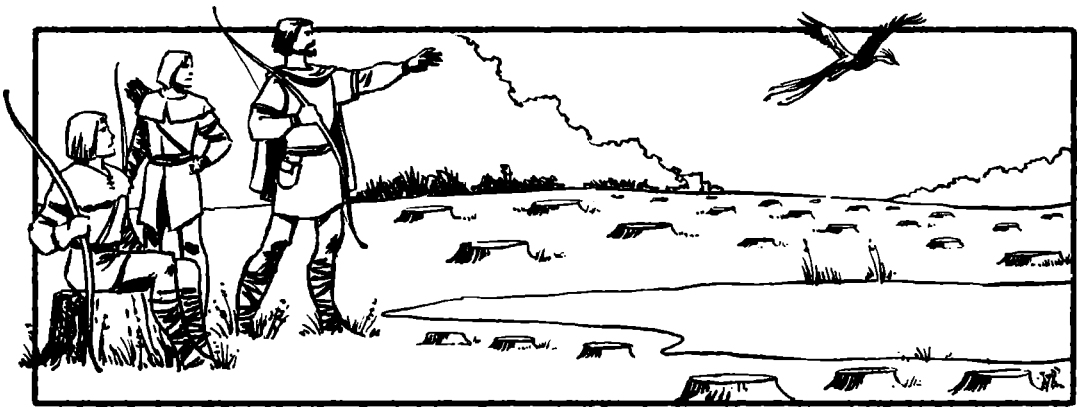

VOINICUL FLORILOR

Era odată un boier foarte avut, şi stăpânea o moşie nespus de mare. El ţinea o mulţime de puşcaşi, cari cutreierau pădurile şi-i grijeau de sălbătăcime pentru masă, fiindcă el era obicinuit să aibă totdeauna şi câte ceva vânătură la ospăţ.

Între aceşti puşcaşi erau trei mai iscusiţi şi mai vestiţi, ei îmblau în toată ziua la vânat, şi fiecare aducea cu sine deosebi câte ceva vânătură pentru masa boierească. Îmblând ei aşa tustrei totdeauna la vânat, s-a fost împuţinat într-aceea parte de pădure sălbătăcimea într-atâta, cât arareori şi foarte cu greu mai dau ei peste vro fiară sau pasere. Deci ei fură nevoiţi să părăsască acea parte de pădure şi să se deie la vânat prin alte părţi, pe unde nu mai îmblase pân-atuncea nimene.

Mergând ei aşa odată la vânat prin părţile cele necunoscute, au vânat doi puşcaşi câte ceva, dară al treilea nu află de împuşcat nimică; deci a trebuit să se bage şi mai afund în codrul cel des şi necălcat de picior de om pân-atuncea. Însă pentru că ei erau obicinuiţi să meargă deodată acasă, s-au dus tustrei în pustiul acela mai înăinte. Dară şi acum n-a aflat puşcaşul al treilea nimică de vânat şi de aceea s-au băgat şi mai tare prin pustiu; dară cu toate acestea puşcaşul al treilea tot n-a vânat nimică. Când căutară ei pe urmă să meargă şi aşa acasă, n-au mai ştiut încotro s-o apuce. Ei s-au

fost rătăcit! Acuma de spaimă că n-or putea nimeri acasă, au uitat şi de vânat şi de tot. Ei se îngrijeau mai mult de aceea să nu-i cârtească stăpânul lor, dacă nu va avea mâne sălbătăcime la masă. Dau încolo, încoace, dară nime nu poate chibzui că încotro să fie drumul spre casă, şi în loc să se scoată, ei rătăceau şi mai tare. După ce s-au izbit în toate părţile şi după ce s-a făcut, hăt, bine noaptea s-au hotărât să mâie aice în pădure, că poate a doua zi vor putea nimeri cumva calea spre casă. Când s-au sculat ei a doua zi, s-au dat iarăşi la cercat. Dară în zădar, că se rătăceau tot din ce în ce mai tare. Cu cât îmblau mai mult, cu atâta era şi mai greu de străbătut! O mulţime de găteje şi de rupturi de copaci le împiedica drumul, şi locurile le erau tot de ce în ce mai necunoscute. Dară de la o vreme dădură de-o pădure foarte curată, frumoasă şi grijită, încât se mirau, de unde să fie aceasta într-o pustietate aşa de mare! Mai merg ei cît mai merg, dară cu cât mergeau mai deoparte, cu atâta era şi mai curat şi mai grijit prin pădure, încât ţi se părea că îmbli printr-o grădină foarte bine păstrată şi rânduită. Această curăţie mare şi aceste locuri bine întocmite îi făcură să uite să cerce mai departe drumul şi să meargă acasă, şi i-au îndemnat să se tot ducă înăinte ca să vadă, ori de n-or da de vro locuinţă ceva pe acolo prin pădure.

Mergând ei aşa prin pădure, au dat de la un timp de un lac foarte mare şi frumos. Primprejurul lacului era tăiaţi copacii până hăt, depărtişor, ca să poată străbate razele soarelui peste toată faţa lacului; şi pe pământul curăţit era crescută o iarbă verde, cât tot de-a dragul să priveşti la ea! Până ce-au ajuns vânătorii aice, soarele era mai la amiazăzi. Pentru mândreaţa lacului au rămas ei aice să poposească de amiazăzi şi totodată să vadă, ori de n-or putea zări pe cineva, ale căruia să fie acestea toate. Pândind ei aşa preţ de o oră, iată că vine o pasăre foarte frumoasă zburând pe deasupra lacului şi se lasă subt un copaci jos, carele era mai aproape de lac şi sub carele era foarte bine grijit şi împodobit, cât de-a dragul ai fi şăzut tot numai subt el. Atunce a zis cel al treilea puşcaş, care nu vânase încă nimică, către ceialalţi:

— Fărtaţi, eu am să împuşc pasărea aceea, că tot n-am nicio vânătură!

Dară ei i-au răspuns să n-o împuşte, pentru frumuseaţa ei cea mare, şi pentru că ei încă nu văzuseră până acuma pasăre ca aceasta, ci să aştepte să vadă ce va face ea acolo.

Privind ei aşa la dânsa, iată că pasărea se dete peste cap şi se prefăcu într-un voinic foarte frumos, ramâindu-i penele coştiug lângă copaci. Uimiţi de aceasta, stau vânătorii şi pândesc mai departe. Dară voinicul şi-a dezbrăcat cămeaşa cea subţire,

care era de giolgiu, şi a sărit în apă şi a început să înoate, şi după aceea a se spăla şi a se juca prin apă. Deci scăldându-se el acu vro oră, două, a ieşit din apă şi s-a îmbrăcat iarăşi cum a fost, şi după aceea s-a dat peste cap de s-a făcut pasăre, ca şi mai năinte, şi a zburat şi s-a cam mai dus.

Văzând vânătorii aceasta, se rădicară de la locul lor de pândă şi merseră până la copaciul acela ca să privească locul cel frumos mai de-aproape, dimpreună şi lacul, tot cugetându-şi, oare ce feli de pasăre să fi fost aceea! După aceea s-au luat ei iarăşi la cercat drumul, ca doară ar nimeri acasă pentru că ştiau cu cât de mare nerăbdare îi va fi aşteptând boieriul la curte. Deci cercând ei drumul, iată că vână şi al treilea puşcaş un ied, şi mai mergând ei aşa tot laolaltă, pentru că se temeau să nu rătăcească unul de altul, începură de la o vreme parcă a cunoaşte ceva locul. Mai ducându-se tot într-acea parte, au dat de locuri tot din ce în ce mai cunoscute. Urmând ei tot acea direpciune necurmat, au dat şi de drum şi o dată cu sara au fost şi la curte.

Îndată au intrat la boier şi i-au închinat vânatul. Cum i-a văzut el, pe loc i-a şi întrebat, că unde au rămas ei atâta, şi de ce n-au venit încă ieri acasă. Ei i-au spus toate de-amănunţelul, ce li s-a întâmplat, cum au rătăcit şi ce au văzut. Boieriul i-a ascultat cu foarte mare luare-aminte, mai ales când îi spuneau ei despre pasărea aceea, care se făcuse voinic. El le făgăduise foarte mult bine şi un bacşiş mare, dacă i-or putea prinde acea pasăre de vie. Vânătorii s-au apucat că i-or prinde-o, numai să le deie două ploşte pline de băutură tare; una să fie cu vin, cealaltă cu rachiu. Boieriul le-a împlinit cerinţa bucuros.

A doua zi s-au sculat cei trei vânători des-dimineaţă şi s-au pornit drept într-acolo. Încă n-a fost bine amiazăzi, şi ei au ajuns pe loc, pentru ca acuma ştiau drumul. Aice au mers îndată la copaciul acela unde se dezbrăcase pasărea aceea, şi au dat cu baltagul de două ori într-însul şi au bătut în locurile acelea două pene şi au aninat ploştele de dânsele. Pe urmă s-au ferit într-o lături şi s-au pus la pândă, ca şi mai năinte, fără ca să-i poată vedea pasărea când va veni.

Aşteptând ei aşa pitulaţi şi ascunşi nu mult, iată că soseşte pasărea, tot pe acelaşi timp ca şi ieri, se dete iarăşi peste cap şi se făcu voinic. Acuma s-a uitat repede primprejur să vadă, ori de nu-i nime pe aice, şi uitându-se aşa, a zărit ploştele aninate în pene, şi s-a mirat foarte de dânsele, căci era împistrite foarte frumos, tot cu argint şi cu aur, şi străluceau aşa de tare, cât se vedea de departe. Privindu-le voinicul aşa puţin timp, nu-şi putea închipui cine să le fi pus acolo şi a mers la dânsele să le iaie

jos. După ce le-a luat, a început să le caute pe toate părţile şi să se mire de lucrul cel rar şi iscusit. Pe urmă a destupat pe cea cu vin şi plecând-o într-o parte, a văzut că se scurge din ea ceva de coloare cam gălbinie. El ia şi gustă! După ce a gustat, i-a plăcut foarte tare gustul, şi mai punând-o la gură, a tras tot vinul din ea; şi fiindcă i-a căzut beutura aceasta aşa de bine, a apucat şi cealaltă ploscă şi a deşărtat-o într-o duşcă. Acuma a pus ploştele iarăşi la locul lor şi a sărit în apă să se scalde. Se scaldă cât se scaldă şi după ce s-a scăldat, a ieşit din apă, s-a îmbrăcat frumos şi dându-se peste cap, s-a făcut iarăşi pasăre ca şi mai năinte. Dară când dă să zboare, nu poate; se mai opinteşte, dară nu poate, că tocmai acuma începură beuturile să-şi arate puterea.

Văzând vânătorii aceasta, au sărit iute din culcuşurile lor de pândă şi au încunjurat pasărea, unul pe de-o parte, altul pe de alta, şi au prins-o lesne, pentru că nu mai putea zbura, şi legându-i picioarele şi aripile bine să nu scape, au purces cu ea spre casă. Cum numai au ajuns la curte, le-a şi ieşit boieriul înăinte, că era tare dorit să vadă cât mai degrabă pasărea cea minunată şi rară. Ei i-au şi închinat-o îndată, şi pe loc au şi primit nu numai juruita, ci încă şi câte un bacşiş bun pe deasupra. Mulţămindu-i frumos, vânătorii şi-au păzit şi de-acuma treaba lor.

Boieriul nu se putea sătura privind această pasăre măreaţă, şi a luat-o de a încuiat-o într-o cămară de piatră, care era fericată foarte bine şi cu gratii la fereşti aşa de dese, încât nu era cu putinţă să iasă ea vrodată dintr-însa. Uşa încă-i era încuiată cu cheia, pe care o purta boieriul totdeauna la sine, şi deşi o punea undeva, nu mai ştia nime de dânsa. Dară pentru că nu ştia ce feli de pasăre îi aceasta, dete poruncă scriitorilor săi să trimeată cărţi prin toată lumea, de-a lungiş şi curmeziş, să se adune în cutare zi toţi învăţaţii şi să ţie sfat ca să afle ce feli de pasăre să fie aceasta, şi de i-ar afla numele şi însuşietăţile ei, să le făgăduiască mare preţ pentru aceasta. După porunca boieriului, au trimes scriitorii lui cărţi prin toată lumea şi au îmbiat pe toţi învăţaţii să se adune în ziua anumită la curtea boieriului.

Acest boier avea numai un ficioraş în vârstă, cel mult, de opt ani. Într-o duminică s-a fost dus boieriul cu cucoana sa la biserică şi au lăsat pe băieţel singur acasă. Afară era o zi foarte frumoasă şi plăcută. Băieţelul a fost ieşit în ogradă să se joace şi primblându-se pe dinăintea cămării aceleia, în care era închisă pasărea, iată că-l strigă ea la fereastă, şi-i arată un pistolaş de aur foarte frumos, zicând către dânsul:

— Vină-ncoace, drăguţă! Ian uită-te ce am eu!

Văzând băieţelul frumuseaţa aceea de pistolaş, îi sălta numai inima de bucurie şi a alergat la fereastră şi a început, ca un brudiu* ce era, să ceară de la pasăre pistolaşul.

Atuncea i-a răspuns pasărea:

— Bine, fătu-meu, eu ţi l-oi da, dacă mi-i da şi tu drumul de aice!

Băieţelul, plin de bucurie că poate să capete pistolaşul acela, îi zise:

— Eu ţi-aş da drumul, dară nu ştiu unde-s cheile de la cămară!

Pasărea aceasta era năzdrăvană şi i-a spus să caute cheile sub căpătâiul tătâni-său şi le va afla sub perina a treia. Băieţelul a dat iute fuga să caute cheile, şi aflându-le, a descuiat uşa şi a dat paserii drumul.

Cum a ieşit ea, i-a dat băieţelului pistolaşul şi încă i-a mai zis:

— Să ţii bine minte, fătu-meu, când ţi-a fi ţie greu vrodată, să cugeţi numai la mine! Şi după aceea a zburat şi s-a cam mai dus.

Peste puţin timp iată că vin şi părinţii baieţelului de la biserică acasă. El le ieşi voios şi sărind înainte ca să le arate pistolaşul. Boieriul socotea că i l-a dăruit cineva dintre învăţaţii ce se adunară pe astăzi la dânsul; l-a luat în mână şi-l privea cu mare plăcere, că era şi foarte iscusit lucrat. Mai mergând ei aşa trustrei prin livadă, întrebă tată-său pe băieţel, cine i-a dat lui pistolaşul acesta aşa de frumos?

— Pasărea cea din cămară! răspunse iute băieţelul.

— Da' cum de ţi l-a dat ea? îl întrebă tată-său spăriat.

Băieţelul i-a spus toate pe rând: cum a ieşit el afară să se joace; cum l-a chemat pasărea la fereastă de i-a arătat pistolul; cum i-a spus că i l-a da, dacă-i va da drumul, şi cum i-a spus ea unde să caute şi cheile, şi că el pe urmă i-a şi dat drumul.

Auzind tată-său acestea, înlemnise numai, că nu ştia ce să facă acuma cu învăţaţii chemaţi şi cu fiu-său pentru că a dat paserii drumul, şi s-a supărat foarte amar şi a mers aşa acasă. În ograda curţii lui era acuma plin de căruţi, de butci şi de rădvane, încât nu mai încăpeau caii prin grajduri şi învăţaţii prin cămări, că se adunase o mulţime foarte mare de învăţaţi, unii mai bătrâni, alţii mai tineri, încât se aflau de toată vârsta, de la cincisprezece ani înainte.

Văzând oaspeţii pe boier că vine, i-au ieşit cu toţii înainte de l-au binevenit. Boieriul le-a mulţămit frumos, dară s-a întristat şi mai tare pentru ruşinea lui; ce să facă el acuma cu mulţimea aceasta de oameni învăţaţi, cari s-a adunat în zădar la casa lui?

---

* brudiu – necopt la minte

Văzându-l învăţaţii aşa de supărat şi scârbit, l-au întrebat de ce se întristează el aşa de tare? Boieriul, fript de ruşine, le zise că le-a spune numaidecât după masă!

După ospăţ s-au adunat toţi oaspeţii într-o sală foarte mare, unde să steie la sfat şi să le spuie şi boieriul pricina întristăciunii sale. Şăzând ei aşa adunaţi laolaltă şi petrecându-se tot în vorbe învăţate, iată că soseşte în mijlocul lor şi boieriul cu ficioru-său de mână, şi le cuvântă aşa:

— Prea cinstită adunare! Dumneavoastră aţi înţeles din cărţile mele, că am prins o pasăre foarte rară şi frumoasă, şi că am dorit să-i ştiu numele şi însuşietăţile ei! Aşa este! Eu am avut-o. Dară astăzi mergând cu cucoana mea la biserică, s-a jucat copilul acesta prin ogradă, şi văzându-l pasărea aceea, l-a strigat la sine şi i-a arătat pistolaşul acesta zicându-i că i l-a dărui, dacă i-a da drumul. Copilul nu ştia unde ţin eu cheile de la cămară; dară pasărea, se vede că era năzdrăvană, i-a spus şi aceasta. Copilul meu, ca un brudiu, şi plin de bucurie că va căpăta pistolaşul, a luat şi i-a dat drumul. Şi iată, de aceasta sunt şi eu aşa de supărat, şi mai ales că v-am ostenit pe dumneavoastră degeaba până la mine. Vă spun, că mie mi-i foarte ruşine, cât nu ştiu ce să mă fac şi cum să vă răsplătesc truda domniilor voastre. Dară vă dau aice pe ficioru-meu, judecaţi-l cum ştiţi pentru dauna cea mare şi pentru ruşinea ce mi-a făcut, că eu m-oi supune totdeauna judecăţii domniilor voastre, ca la judecata unor oameni prea învăţaţi! Spuneţi-mi, cu ce feli de pedeapsă să se pedepsească el? Zicând acestea, a lăsat pe copil în mijlocul lor să-l judece, şi el s-a dat într-o lature.

Auzind adunarea acest lucru, au strigat mai cu o gură, că-i vrednic de pedeapsa cea mai grea pentru că a dat drumul unei păsări atât de preţioase şi rare, şi pentru ruşinea şi scârba cea mare ce i-a făcut-o el tătâni-său! Unii ziceau să se pedepsească cu moartea prin împuşcătură, iar alţii prin apă, mai alţii prin foc; şi încă mai ziceau unii, că prin temniţă şi foame, în scurt mai fiecarele spunea tot alt feli de pedeapsă. Dară un învăţat bătrân sta de-o parte şi asculta socotinţile celorlalţi, şi după ce-au gătit ei de vorbit, a păşit şi el înainte şi le-a zis:

— După părerile domniilor voastre s-ar cădea să moară copilul! Dară eu socot că nu se cuvine, pentru că el este un copil brudiu, şi singur la tată-său, şi dacă l-am judeca spre moarte, poate că s-ar scârbi părinţii lui încă şi mai tare. Deci eu cuget că ar fi mai bine aşa: să i se dăruiască zilele, şi tată-său să se îndure să-i dăruiască trei pungi de bani, căruţă măcar cât de proastă, şi un vizitiu, şi apoi să-i deie drumul prin lume ca să se întoarcă înapoi numai atuncea când s-a întoarce şi paserea aceea, căria i-a dat el drumul!

Acest sfat plăcu tuturora şi au hotărât ca să rămâie aşa. Încă înaintea tuturora a poruncit boieriul unui ţigan să înhame doi cai la un rădvan, iar fiului său i-a dat trei pungi de bani şi i-a zis:

— Mai ia-ţi încă câte un rând de haine din ale tale, pălăriuţa pe cap, şi apoi te du încotro te-or duce ochii!

Văzându-se băieţelul lepădat de părinţii săi, scos din casa părintească şi din tot binele, mai a leşinat de jale şi a început a plânge şi a striga şi a se ruga feli şi chip să nu-l izgonească, că ce va face el şi încotro se va duce! Dară toate n-au ajutat nimică! Judecata era rostită şi nu se mai putea răsturna. El dară a trebuit să se puie numaidecât în rădvan şi să purceadă mai departe în lumea largă. Învăţaţii adunaţi s-au împrăştiat cari-şi pe la casele şi ţările lor, şi boieriul a rămas de acum singur acasă, zdrobit de scârbă atât pentru pierderea paserii cât şi pentru îndepărtarea băieţelului său.

Călătorind copilul aşa prin lume, se învoia dintâi foarte bine cu ţiganul; dară de la un timp încoace nu le prea mergea bine. Ţiganul prinsese o ură foarte mare asupra bietului copilaş, şi mai ales pentru că el era vizitiu şi trebuia totdeauna să grijească şi caii şi să facă şi toate acelea ce-i spunea copilul.

Aşa mergând ei odată, iată că vede băietul o pană foarte frumoasă lângă drum şi strigă pe vizitiu să steie şi să se scoboare ca să-i aducă pana aceea, pentru că ar fi păcat ca o pană atât de frumoasă să rămâie acolo jos. Dară ţiganului nu i-a plăcut aceasta nicidecât şi numai mârâind s-a scoborât jos de i-a adus-o, şi după aceea a început a mâna caii cât răsputea, ca doară va ajunge mai curând în pădurea de dinăinte şi să-i facă capătul, cugetându-şi: „Ce? O scârnăvie de băiat să mă tot hănţăluiască şi să-mi poruncească mie? Mai bine i-oi pune crucile în drum şi apoi oi rămâne eu boier cu rădvan şi cu cai şi cu trei pungi de bani!“

Cum a luat băieţelul pana aceea, îndată a şi pus-o după ureche şi pe loc stătu năzdrăvan, că era o peană de la paserea aceea căria-i dedese el drumul mai înăinte. Acuma îndată, a şi ştiut el ce cugetă ţiganul să facă cu dânsul! Mergând ei aşa pe drum, zice băieţelul către ţigan:

— Măi ţigane! Ştii tu ce-am socotit eu?

Ţiganul îi răspunde cam mânios:

— Oi şti, dacă mi-i spune!

— Eu am socotit să-ţi dau ţie o pungă de bani, că pentru mine-s prea multe trei!

— Bine ai socotit, cuconaşule! zise ţiganul mai învoioşându-se puţin.

Băieţelul ia şi-i dă o pungă de bani.

Acuma cugeta ţiganul în sine: „Noa! Aşa-i ceva alta! Ce? Tu cu trei pungi de bani şi eu nici cu una? Deci, pentru că mi-ai dat şi mie una, tot te iert cu astă dată!“

Copilul ştia acuma toate ce cugeta ţiganul. Se duc ei, se duc şi se tot duc acuma mai multe luni de zile tot înainte. Ţiganul trebuia ca hargat ce era, să grijască de cai şi să aducă stăpânului său toate cele trebuincioase. Văzându-se ţiganul că tot nu mai iese dintru ale sale, măcar că avea acum o pungă de bani, socoti în sine: „Tot îs eu prost! De ce treabă să hărgăţesc eu, om bătrân, pe-o scârnăvie de copil ca acesta şi să alerg eu atâta pe unde mă tot mână el? De ce să mă duc tot eu prin târg să cumpăr de mâncare şi pentru dânsul şi pentru cai? Oare n-ar fi mai bine să şăd eu în fundul rădvanului şi lui să-i dau cu ceva-n cap şi să mă curăţ de dânsul? Şi-apoi încă ce! El tot tu, tot tu cu mine? Dară lasă numai până mai înainte, că i-oi face eu capătul!“

Băiatul îndată a ştiut ce-şi cugeta ţiganul, şi pentru că-l prinsese o frică cam mare, zise către dânsul:

— Ştii ceva, măi ţigane?

— Nu ştiu, croncăi el, dară oi şti, dacă mi-i spune!

— Eu am chitit aşa. Să-mi zici de-acuma înainte mie tu, şi eu să-ţi zic dumneata, şi să-ţi dau dumitale şi aceste două pungi de bani ce mai am; să mân eu caii şi să-i grijesc, că eu-s mai tânăr şi mi s-ar mai şede, iar dumneata să şezi, ia, acolo în fundul căruţii, că tot eşti acu bătrân!

— Tare bine ai chitit tu măi băiete! răspunse ţiganul săltând de bucurie, aşa-mi mai place şi mie!

Şi de aice înainte a fost băiatul vizitiu şi hargat ţiganului, iar ţiganul şedea ca un boier în fundul căruţii şi poruncea numai băiatului să-i aducă ba una, ba alta, că toate erau acuma pe mâna lui!

Călătorind ei aşa mai vro jumătate de an, iată că au ajuns la un împărat şi au tras la dânsul ca să-l roage să-i primească şi pe dânşii în ţara lui, şi dacă va vrea şi la curte ca hargaţi. Împăratul i-a primit foarte bucuros. Văzând însă pe acel copil că vorbeşte atât de înţelept şi că-i atât de cumincior şi de curăţel, l-a luat la sine în curte să-l crească ca pe un copil al său, fiindcă şi aşa n-avea copii de parte bărbătească niciunul, ci numai o fiică foarte frumoasă şi pe care, de frica zmeilor, o ţinea numai

închisă într-un foişor întărit foarte bine. Pe ţigan însă l-a pus împăratul hargat la cai, iarăşi la acea mărie la care fusese el mai înainte.

Acuma nu era ţiganul mai mult boier, nu sta tot a porunci ca mai năinte ci trebuia să facă toate trebile singur şi să doarmă în grajd cu caii, pe când băiatul trăia la curtea împăratului, încunjurat de o mulţime de oameni învăţaţi, poate mai bine decât şi la tată-său. Deci, văzându-se ţiganul hargat iarăşi şi pe băiat în binele cel mai mare la curtea împăratului, a început să-l pizmuiască, şi căuta tot chipul ca doară i-ar strica starea lui cea plăcută, cugetând în sine: „Ce? El să trăiască în bine şi eu să fiu hargat la cai? Tot am fost eu un tontălău, că, să-l fi omorât atuncea cum aveam de cuget, poate că gâceam* mai bine! Dară lasă că i-oi face-o eu!“ El a socotit să spuie împăratului că băiatul s-ar fi lăudat către dânsul, că ar aduce calul zmăului aceluia carele vrea să-i fure fata. Cum şi-a propus, aşa a şi făcut!

Deci, primblându-se împăratul într-o zi pe lângă grajdul cailor, i-a ieşit ţiganul înainte şi închinându-i-se cu mare plecăciune, i-a zis:

— Luminate împărate! Ştii măria ta ce s-a lăudat băiatul acela de către mine?

— Ce? îl întrebă împăratul.

— Luminate împărate! El a zis că, de ar vrea, ar aduce calul zmăului aceluia carele vrea să-ţi tot fure fata măriei-tale!

— Da’ ce zici tu, măi ţigane?

— Ba zău aşa, luminate împărate! Aşa s-a lăudat el de către mine! Acuma cugeta ţiganul în sine: „Noa, lasă, că i-am făcut eu una bună! Nu s-a mai dezmierda el tot în bine!“

Auzind împăratul aceasta, s-a mirat foarte, ori de-ar fi de la un copil aşa de mic cu putinţă una ca aceasta, mai ales pentru că el îmbiase mai înainte pe mulţi voinici spre aceea, dară niciunul nu s-a fost prins, nici chiar pentru făgăduinţa că, acela carele ar face una ca aceasta, acela să aibă pe fiică-sa de soţie şi împărăţia toată ca zestre. Deci după ce s-a întors împăratul la curte, a poruncit să aducă îndată pe băiat la sine şi l-a întrebat, ori de-a zis el aceasta? Băiatul începu a se dezvinui în tot chipul şi a se lepăda, că lui nici nu i-a plesnit prin cap una ca aceasta, nu tocmai să fi spus şi ţiganului!

Împăratul însă n-a vrut să-i creadă, ci i-a poruncit ca să-i aducă numaidecât calul zmăului că, de nu i l-a aduce, apoi i-a sta capul unde-i stau acum tălpile.

* a gâci – a ghici

Auzind bietul băiat această poruncă aspră a împăratului, a început a plânge cu amar şi a se căina: ce să facă el acuma şi încotro s-o apuce? Văzând că acuma-i pace de dânsul, s-a pornit să se ducă unde l-or duce ochii. Mergând aşa tânguindu-se, a ajuns într-o pădure. Aice a fost slăbit de picioare într-atâta, cât nu mai putea să meargă. Ce să facă el? Ar fi poposit, dară se temea tare să nu deie vreo fiară peste dânsul şi să-l crâmpoţească! Dară cu toată frica tot s-a pus oleacă pe-un copaci, carele căzuse lângă drum, şi a început aice iarăşi a plânge şi a se căina: „Vai de mine şi de mine! Ce timpuri am mai ajuns eu! Ia, să nu fi dat eu drumul păserii aceleia, ce aş ave să îmblu eu amu pe-aice?!“

Aducându-şi el aminte de pasere, şi-a adus aminte şi de cuvintele ei: ca să cugete numai la Voinicul Florilor, că aşa se chema paserea aceea, când a fi la un greu! Cum numai a cugetat la dânsa, iată şi Voinicul Florilor lângă el, şi-l întreabă:

— Da' de ce plângi, dragul meu?

— Da' cum n-oi plânge, îi răspunse el cu jale, că iată ce-am păţit eu şi la ce vremi grele am ajuns! Şi-apoi ia şi-i spune toate câte s-au întâmplat cu dânsul de la început până acuma.

Voinicul Florilor i-a zis:

— Nu te teme, fătu-meu, că eu-s lângă tine! Prinde-te numai de grumazii mei şi te ţine bine!

Atuncea s-a dat Voinicul Florilor peste cap şi s-a făcut pasere. Băiatul s-a prins de grumazii ei, şi ea a zburat cu dânsul până la fetele Soarelui şi l-a lăsat la dânsele zicându-i să-l aştepte aice până ce s-a întoarce îndărăpt!

Voinicul Florilor s-a luat şi s-a dus la zmău să-i fure calul, carele era închis într-un grajd foarte tare şi bun, încât nu era nimene în stare să-l deschidă, fiindcă zmăul îl încuia pe dinlăuntru şi cheile le lăsa acolo într-un cui. Cum a sosit el noaptea acolo, s-a dat peste cap de trei ori, de s-a făcut muscă, şi intrând în grajd, s-a ascuns acolo într-o crăpăturică. Zmăul şi-a grijit calul şi s-au dus după aceea la culcat.

Cum numai adormise zmăul, a ieşit Voinicul Florilor din crăpăturică, s-a dat peste cap şi s-a făcut om şi a pus mâna pe cal. Dară calul unde n-au nechezat o dată, cât s-au răsunat toate pădurile de primprejur, pentru că el făcea totdeauna aşa când punea altul mâna pe dânsul. Atuncea sare zmăul înspăimântat din somn, aprinde făcliile şi fuga la grajd să vadă cine îmblă la cal! Intrând în grajd n-a aflat pe nime, pentru că Voinicul Florilor se făcuse iară muscă şi se vârâse în crăpăturică. Zmăul a

cercetat toate ungherele de-amănunţelul şi nedând de nime, s-a mirat foarte, ce să fie aceasta, şi-apoi s-a dus iarăşi în curte să se culce. Abia adormise bietul zmău, şi Voinicul Florilor pune iară, ca mai năinte, mâna pe cal. Calul necheză încă şi mai cumplit decât întâi. Atuncea a sărit zmăul ca fript, drept în picioare, de a dat fuga la grajd să vadă ce este. Dară şi acuma n-a aflat pe nime, pentru că Voinicul Florilor se ascunsese iară ca muscă în crăpăturică, măcar că zmăul a cercat toate ungherele şi mai de-amănuntul, încât nu rămăsese niciun pai care să nu-l fi urnit el din loc. Pe urmă a mai şters calul, socotind că poate nu-i grijit cumsecade şi de aceea nechează, şi-apoi s-a dus iarăşi la culcat. Dară şi acuma abia a fost aţipit, când calul a nechezat încă mai vârtos şi mai înfiorător! Atuncea a sărit zmăul mânios din pat, a apucat un harapnic şi s-a dus în grajd. Şi acuma a cercat tot paiul de-amănunţelul, şi neaflând pe nimene, s-a apucat de-a bătut calul cumplit, tot suduindu-l şi blăstămându-l cum îi venea la gură, că de ce-l stârneşte de-atâtea ori din somn, că doară nu-i Voinicul Florilor pe aice?

Bietul cal a suferit numai degeaba o sfântă de bătaie; dară şi pentru aceasta şi-a cugetat el: „Ei bine, lasă că de-a veni de-acuma cineva, n-oi striga mai mult, ci m-oi lăsa luat de oricine!“

Cum s-a îndepărtat zmăul, a şi ieşit musca din crăpăturică, s-a dat peste cap şi s-a făcut voinic. După aceea a pus mâna pe cal, dară calul a tăcut molcum, n-a mai nechezat. El a deschis grajdul, l-a scos afară şi a încălicat şi s-a cam mai dus cu dânsul până la băiat la fetele Soarelui. Aice a dat băiatului calul în mână zicându-i să-l ţie bine de frâu ca să nu-l scape, că mergând, calul zbura numai prin aer. Fetele Soarelui i-au mai dăruit o coroană foarte mândră, cu luceafărul în frunte şi-ncolo înfrumuseţată cu stele, spunându-i ca să o deie fetei împăratului, dacă va cere-o de la dânsul când va trece el zburând pe la foişorul ei.

Băiatul şi-a luat ziua bună de la toţi şi a zburat spre casă. Cât clipeşti a şi ajuns la curtea împăratului, şi trecând pe lângă foişor, îl văzu fata împăratului şi a cerut coroana de la dânsul. El i-a şi dat-o îndată, şi după aceea a intrat la împăratul de i-a dat calul în mână.

Văzându-l împăratul, s-a bucurat foarte, şi de-acu înăinte a început să-l aibă mai drag şi să-l ţie şi mai bine.

În grajdul împăratului se afla acum cu un cal mai mult. Acestuia îi trebuia mai multă căutare decât la toţi ceialalţi cai. Deci ţiganul nu o gâci bine cu sfatul ce-l

dăduse împăratului. El îşi făcuse numai ostineală mai multă şi trudă mai mare, fără ca să fi stricat băiatului nici câtu-i negru subt unghie; dimpotrivă, el avea acuma la împăratul mult mai mare trecere şi căutare. Nime la curte nu-i era aşa de drag ca acest băiat. Şi tocmai aceasta îl rodea pe ţigan la inimă şi-l făcea să nu doarmă nopţi întregi tot chibzuind la rele asupra bietului băiat. Ţiganul nu ştia ce să facă ca să se curăţească de băiat! Tot cugetând el aşa, a dat de una şi mai bună decât cea mai dinăinte. Netrecând nici jumătate de an, a început iarăşi ţiganul să clevetească pe băiat înăintea împăratului, când se primbla odată pe dinăintea grajdului cu caii, zicându-i:

— Luminate împărate, când ai şti măria ta ce s-a mai lăudat băiatul acela de către mine!

— Ce, măi ţigane?

— Luminate împărate! El a zis că, dacă ar vrea, ar putea aduce şi şeaua calului. Prin aceasta cugeta ţiganul să-l prăpădească, socotind că acuma l-a prinde zmăul, fiindcă s-a păzi mai bine decât înăinte. Şeaua aceasta avea însuşietatea aceea că, de se punea cineva pe dânsa, ea-l ducea prin aer unde numai cugeta el!

Împăratul a crezut şi acuma ţiganul, şi mergând în curte, a chemat pe băiat la sine şi i-a zis:

— Iată ce mi-a descoperit ţiganul, că tu ai putea aduce şi şeaua calului, numai dacă ai vrea!

Băiatul a început a se dezvinui, a se jura şi a zice, că lui nici în cap nu i-a venit aceasta, nu tocmai să fi zis cătră ţigan vrodată!

Împăratul nu i-a crezut nicidecât, ci i-a poruncit să i-o aducă, că de nu i-a aduce-o, apoi i-a sta capul unde-i stau tălpile.

Bietul băiat n-a avut încotro, a trebuit să meargă! S-a dus iarăşi până-n pădurea aceea şi s-a pus pe copaciul acela şi a început a se văieta şi a plânge socotind în sine: „Că acuma nu mi-a mai ajuta Voinicul Florilor, că mi-a ajutat o dată şi m-a scos de la greu!“

Cum a cugetat la dânsul, iată-l şi Voinicul Florilor de faţă şi-l întreabă:

— Da' ce plângi tu, drăguţă?

— Da' cum n-oi plânge şi cum nu m-oi văiera, că iată ce mi-a poruncit împăratul, să-i aduc şi şeaua calului zmăului!

Voinicul Florilor a mângâiat pe băiat zicându-i să n-aibă frică de nimică, că el nu i-a uitat binele ce i l-a făcut când l-a scăpat din închisoare şi că el ştie că toate acestea

le pătimeşte numai pentru dânsul, dară şi el va căuta să-l scape de la toate relele. Apoi l-a dus iarăşi la fetele Soarelui, şi el singur a mers după şea la zmău ca să i-o fure.

Cu acele mijloace ca şi întâiaşi dată, i-a furat zmăului şeaua şi a venit cu dânsa la fetele Soarelui de i-a dat-o băiatului să o ducă împăratului! Fetele Soarelui i-au dăruit şi acuma o coroană foarte frumoasă, cu luna în frunte, cu luceferii amândoi în umeri, şi încolo împodobită cu stele, zicându-i:

— De-ar cere-o fata împăratului când vei trece pe lângă foişorul ei, tu să i-o dai!

Cum s-a pus băiatul pe şea, în clipă a şi fost la curtea împăratului. Când a trecut pe lângă foişor, l-a zărit fata împăratului cu coroana cea atât de frumoasă şi strălucită şi i-a cerut-o. El i-a dat-o îndată. După aceea a intrat la împăratul în curte şi i-a închinat şeaua.

Împăratul s-a bucurat foarte pentru odorul acesta, şi-l ţinea acuma şi mai bine pe băiat şi-l iubea şi mai tare.

Dară ţiganul să crape nu alta de ciudă şi de urgie asupra băiatului! Acuma căuta iară în tot feliul să-l bage în alt necaz şi mai mare, că nu putea privi cu ochi buni starea cea fericită a băiatului şi a răbda necazurile şi nevoile sale ce-l încunjurau din toate părţile! Aşadar socoti ţiganul că, dacă va spune împăratului că ar fi zis băiatul către dânsul că va aduce şi pe zmău singur prins şi ferecat, apoi de bună samă nu s-a mai întoarce îndărăpt, căci îşi gândi el în sine: „Pe cal l-a adus el cum l-a adus, şi şeaua a furat-o el cum a furat-o, dară pe zmău ştiu că nu l-a mai aduce, pentru că un om pământean nu poate să învingă niciodată pe un zmău!“

Deci, primblându-se odată împăratul pe dinaintea grajdului cu caii, i-a ieşit ţiganul înăinte şi i-a zis:

— Luminate împărate! Eu nu ştiu câtu-şi încrede băiatul acela! El iarăşi s-a lăudat de către mine, că ar aduce măriei tale chiar pe zmău prins şi ferecat, numai dacă ar vrea!

Împăratul a crezut şi astă dată vorba ţiganului, mai ales când cugeta că, de va avea pe zmău prins şi ferecat, n-a mai fi nevoit să-şi ţie fata închisă, ci va putea trăi şi ea ca alte femei pe lume, fără pază şi fără frică de oameni răi. Deci a poruncit băiatului să-i aducă zmăul, că de nu, apoi ştie el acuma ce are să păţească!

Auzind băiatul aceasta, a început a plânge şi a suspina, că nu mai cugeta să scape şi de această nevoie; el socotea că de celelalte două a scăpat cum a scăpat, dară acuma a fi pace de dânsul! Mai mult mort de frică şi de întristare s-a pornit văierându-se la

drum. După ce a ajuns la copaciul acela în pădure, s-a pus pe el să poposească puţin şi şi-a adus iarăşi aminte de Voinicul Florilor. Cum numai a cugetat la dânsul, iată şi el de faţă, şi-l întreabă:

— Ce plângi, fătul meu?

Băiatul i-a răspuns:

— Cum n-oi plânge, că iată ce mi-a poruncit împăratul că, dacă nu i-oi aduce pe zmău prins şi ferecat, mi-a sta capul unde-mi stau tălpile!

Auzind Voinicul Florilor aceasta, i-a zis:

— Hm!, la mare lucru te-a băgat, fătu-meu! Dară bunu-i Dumnezeu, tot l-om prinde! După aceea a dus pe băiat iarăşi la fetele Soarelui şi le-a rugat ca să-l mai ţie până ce-a veni el.

De aice s-a dus Voinicul Florilor până-n pădurea zmăului. Acolo s-a dat peste cap şi s-a făcut un moşuc mititel, mititel, dară bătrân, bătrân, şi c-un ciocan mare în mână. Cu acesta lovea când într-un copaci, când în altul, de răsuna toată pădurea! Auzind zmăul vuietul acesta, s-a dus să vadă cine bontăneşte acolo, şi aflând pe moşucul acesta, l-a întrebat ce caută pe-acolo într-o pustietate aşa de mare?

Atuncea i-a răspuns moşucul zicând:

— Ia caut şi eu, care lemn ar fi mai tare, ca să fac un poloboc şi să prind pe Voinicul Florilor într-însul, că multe rele mi-a mai făcut el până acuma; dară nu pot afla niciun lemn destul de tare!

Auzind zmăul aceste cuvinte, îi zice:

— Hei, moşucule, şi eu am multe pe inimă împotriva lui, că şi pe mine m-a prădat, şi tare aş dori ca să-l pot prinde, însă nu ştiu cum! Dară, pentru că dumneata eşti bodnar şi voieşti să-l prinzi, apoi ţi-oi ajuta şi eu! Vină numai la mine şi eu ţi-oi da şi doage de lemn tare şi cercuri de fier, că doară ai face un lucru de treabă şi să mi-l poţi prinde mai lesne!

Moşneguţului i-a părut foarte bine că-i aşa de aproape de ţinta sa, şi a mers cu zmăul acasă la dânsul. Aice a făcut îndată polobocul, l-a înfundat de un capăt şi l-a cercuit bine, cerc lângă cerc, şi după aceea a zis către zmău:

— Polobocul e gata! Dară eu nu ştiu, ori de nu se vede ceva printre doage, şi ori de-or ţine cercurile acestea, că Voinicul Florilor e voinic foarte mare, şi de l-oi prinde într-însul, şi de-a sări cu el până în nouri şi de s-a izbi de acolea jos, nu ştiu, ori de n-or plesni cercurile! Deci ar fi bine să te bagi dumneata înlăuntru, că eşti mai tare şi vezi

şi mai bine decât mine, şi astupându-l eu de cestălalt capăt, apoi mi-i spune, ori de nu-i vro crăpăturică într-însul pe care s-o astup, şi după aceea vei sări cu dânsul în sus, şi te vei lăsa jos ca să cercăm, ori de n-a plesni vrun cerc, şi după aceea ţi-oi da drumul şi eu m-oi duce cu polobocul să prind pe Voinicul Florilor.

Zmăul s-a prins bucuros de toate, şi s-a băgat înlăuntru. Moşneguţul a astupat polobocul şi de cestălalt capăt şi apoi a întrebat pe zmău, ori de nu se zăreşte nimică? Zmăul i-a spus că printre cutări doage se vede puţin! Moşucul ia şi astupă acea crăpăturică bine şi apoi l-a mai întrebat iarăşi, ori de nu se mai vede pe undeva? Zmăul i-a răspuns că nu! După aceea i-a zis să sară în sus şi să se izbească de pământ ca să cerce, ori de n-or plesni cercurile! Când s-a urcat zmăul în înaltul ceriului, abia tocmai a doua zi sara a picat jos, şi atuncea au plesnit vro cinci cercuri. Moşucul a luat şi a pus altele şi mai bune în locul acelora, şi l-a întrebat, ori de nu se vede şi acuma nimică. Zmăul i-a răspuns că nu! După aceea i-a zis să mai sară încă o dată în sus! Zmăul a sărit şi tocmai a treia zi a picat jos, şi au plesnit două cercuri. Şi pe acestea le-a schimbat moşneguţul cu altele şi mai tari şi i-a zis să mai sară încă o dată. Când s-a aruncat zmăul în înaltul ceriului, a picat jos abia tocmai la săptămână. Acuma n-a plesnit niciun cerc. Moşucul l-a întrebat, ori de nu se vede nici acuma nimică? Zmăul i-a răspuns că nu, şi după aceea a zis să-i deie drumul. Atuncea i-a răspuns moşneguţul:

— Hei, zmăule! Ţi-a fi bine şi acolo, că eu-s Voinicul Florilor şi că polobocul acesta l-am făcut bun numai pentru tine.

Zmăul a încremenit numai în poloboc văzându-se aşa scos din minte şi amăgit! Voinicul Florilor l-a înhăţat îndatamare în spate şi a zburat cu dânsul la fetele Soarelui de i l-a dat băiatului. Fetele Soarelui au mai fost gătit şi altă coroană, încă mai mândră decât celelalte două, că acuma soarele era în frunte, luna în piept, luceferii în umeri, şi încolo înfrumuseţată cu toate stelele. Când au dăruit-o băiatului, i-au zis ca să o deie şi aceasta fetei împăratului, când a trece pe lângă foişorul ei, numai dacă a cere-o!

Băiatul şi-a luat ziua bună de la fetele Soarelui şi de la Voinicul Florilor, mulţămindu-le frumos pentru binele ce i-au făcut şi pentru darurile ce i le-au dat, şi punând pe zmău în spate, a şi împănat-o la împăratul. Trecând şi acuma pe lângă foişor, l-a văzut fata împăratului şi i-a cerut coroana. El i-a dat-o bucuros; şi după aceea a închinat împăratului zmăul.

Împăratul n-a ştiu ce să facă de bucurie văzându-se acuma scutit de toată grija şi pe băietanul acesta atât de voinic! Îndată a scos pe fiică-sa din foişor şi a măritat-o după dânsul, dându-i şi toată împărăţia.

Băietanul nu s-a dat îndărăpt de la un lucru ca acesta, ci a primit cu plăcere mâna fetei împăratului, şi s-a cununat cu dânsa. Nunta a fost una din cele mai strălucite. Chiar şi eu m-am întâmplat la dânsa, dară am păţit o poznă! Ospătând la masă, poate prea lacom, că eram şi cam flămând, rodeam la un picioruţ de raţă, şi nebăgând de samă, pentru că tocmai atuncea se închina în sănătatea mirelui şi a miresei, am înghiţit repede îmbucătura cu un ciolănel, carele mi-a rămas în gât de se cunoaşte până acum. De nu-mi credeţi, ian poftim de pipăiţi şi vedeţi, că a ieşit puţin în afară!

Tinerii au vieţuit de acuma înainte mulţi ani buni şi fericiţi în toată liniştea şi pacea, şi de n-au murit cumva, apoi de bună samă că trăiesc şi acuma!

Iară eu m-am încălicat pe-un pai de săcară
Şi cum vedeţi, v-am spus o poveste-n iast-sară!
Plătiţi-mi-o!

SUCNĂ-MURGĂ

A fost un împărat şi avea trei fete foarte frumoase. Nu departe de acesta trăia alt împărat, carele avea trei ficiori; cel mai mare şi mai puţin viteaz iubea pe fata cea mai mare a împăratului; cel mijlociu şi mai viteaz se îndrăgise de cea mijlocie, iar cel mai mic anume Sucnă-Murgă, şi mai voinic decât toţi, îmbla morţiş după cea mai mică.

Tatăl fetelor le ţinea pe toate închise în câte un foişor, pentru că avea frică de zmei să nu i le fure.

Într-una din zile a venit ficiorul cel mai mare la tatăl fetelor şi l-a poftit tare ca să-i deie fiicei sale celei mai mari drumul la primblare cu dânsul în grădină. Împăratul nu prea voia, spunându-i că se teme să nu i-o răpească vrun zmău; dară pe urmă, tot poftit fiind cu feli de feli de vorbe dulci, n-a avut încotro, i-a făcut pe voie şi a încuviinţat fetei sale celei mai mari să se primble cu el prin grădina de lângă curte. Această grădină era foarte frumoasă, cu pomi şi cu copaci şi cu feli de feli de flori într-însa; împrejurul ei se afla un zid foarte nalt.

Îmblând ei prin grădină pe cărăruşi încolo şi-ncoace, îşi culegeau unul altuia flori. Uitându-se ficiorul de împărat într-o parte, a zărit, hăt, încolo de la cărare,

o floricică tare frumoasă, şi voind s-o rumpă s-o deie fetei, s-a îndepărtat de la dânsa. Atuncea iată că se iveşte în pripă un nouraş mititel, se lasă asupra fetei, şi învăluindu-o, s-a cam mai dus cu dânsa în înălţimea ceriului. Când s-a întors feciorul cu floricele la dânsa, n-a zărit-o mai mult şi n-a ştiut ce s-a făcut cu dânsa. A căutat-o peste tot locul prin grădină, şi n-a dat nicăiri de dânsa. Scârba lui acuma că şi-a pierdut odorul inimii sale! Trist şi mâhnit foarte s-a dus la împăratul şi i-a spus întâmplarea. Când a auzit împăratul această veste, n-a ştiut ce să facă de supărare, căci acuma i se rupsese o bucăţică de inimă, pentru că el îşi iubea foarte tare fiicele! Însă lucrul făcut nu s-a putut desface, şi aşa s-au trecut toate cu timpul.

După un timp oarecare a venit şi ficiorul cel mijlociu la împăratul cu fetele şi l-a rugat foarte ca să nu tot ţie pe iubita sa închisă, şi să-i deie drumul măcar o dată la primblare cu dânsul în grădină ca să se desfăteze şi ei măcar cât de puţin în grădină la aer curat şi miros de floricele. Împăratul s-a tot opus amu cât s-a opus, dară pe urmă s-a aflat nevoit să-i împlinească şi lui ruga şi a dat fiicei sale drumul la primblare în grădină.

Primblându-se ei prin grădină amu cât s-au primblat, a zărit ficiorul de împărat într-o depărtare o floricică foarte frumoasă, şi voind ca să o deie fetei, s-a repezit după dânsa. Cum numai s-a depărtat el de la fată, îndată s-a arătat un nouraş deasupra ei, şi cuprinzând-o, s-a şi cam mai dus cu dânsa. Când a căutat ficiorul fata ca să-i deie floricica, n-a mai văzut-o acolo unde a fost lăsat-o; a mai cercat-o prin grădină prin toate ungherele, dară degeaba, n-a dat de dânsa, căci ea nu mai era acum pe aceste locuri! Jale, plânsuri şi suspine acuma în toate părţile, dară n-au ajutat nimică, era acu prea târziu!

Aşa a trecut iarăşi un timp, şi a venit şi Sucnă-Murgă la împăratul de l-a rugat ca să încuviinţeze fiicei sale celei mici să se primble cu dânsul oleacă prin grădină. Împăratul îndată a început s-o încurce în toate părţile şi să-i puie feli de feli de piedici; dară Sucnă-Murgă s-a tot linguşit pe lângă dânsul şi l-a tot rugat, până ce pe urmă nu i-a putut sta împăratul împotrivă şi a dat şi acestei fiice, unicului său odor ce-l mai avea, voie ca să se primble cu dânsul în grădină.

Bucuria tinerilor când s-au văzut ei într-un loc aşa de mândru la aer curat şi la miros de flori! Fiecarele a început a rumpe pentru iubitul său ba de ici, ba de colea, câte-o floricică frumuşică, a se desfăta la cântecul păserilor, la mirosul florilor, la abureala aerului, în scurt ei se visau acuma într-un rai de plăceri! Îmblând

amândoi despărţiţi după floricele, unul pentru altul, iată că se iveşte un nouraş, ca un fulger din senin, se lasă asupra fetei împăratului, şi apucând-o, a răpit-o spre ceri în sus cu sine. Când s-a uitat Sucnă-Murgă să vadă ce-i mai face iubita, n-a mai zărit-o. El a socotit deodată, că s-a ascuns prin grădină ca să-l amăgească pe dânsul şi a prins s-o caute peste tot locul, prin toate ungherele; dară în zădar. Foarte supărat s-a dus la împăratul şi i-a spus, că iată ce i s-au întâmplat şi lui. Atuncea scârba şi jalea lor nu mai avea margini! Într-amândouă curţile împăraţilor nu mai vedeai feţe vesele, nu mai vedeai bucurie, ci numai lacrimi, plânsuri şi suspine!

Văzând Sucnă-Murgă că au căzut toţi în scârbi şi supărări, cât nime nu mai avea voie bună, şi-a propus vârtos ca să facă jălii şi plânsurilor un capăt, şi a prins un purice. Dintr-însul şi-a lucrat un lanţ de douăsprăzece mii de oca de grâu, şi aşa de lung, că ajungea până în ceri! După aceea a luat pe fraţii săi şi s-a dus sub crângul ceriului. Aice a zis Sucnă-Murgă cătră frate-său cel mai mare să azvârle un capăt de lanţ în sus, că doară s-ar prinde de crângul ceriului, dară n-a putut! Apoi a spus şi celui mijlociu, dară nici acesta n-a fost în stare. Acuma a luat Sucnă-Murgă lanţul de un capăt, şi când l-a aruncat în sus, s-a şi prins îndată de crângul ceriului. Acuma au făcut ei sfat între sine, care din ei să se suie în ceri? Cel mai mare a zis că s-a încerca el! Şi s-a luat şi s-a suit până la jumătate, mai departe însă n-a putut şi s-a scoborât jos. Atuncea Sucnă-Murgă l-a întrebat:

— Noa', cum îi?

— Hm! Cum să fie? răspunse el. Ia, m-am suit până la jumătate, şi mai departe nu mi-au fost cu putinţă să străbat!

— Da' ce-ai văzut acolo? îl întreabă mai departe.

— N-am văzut nimică, zise el, decât că-i pământul ca un muşuroi, şi un feli de alboare, ca apa, primprejurul lui!

După dânsul a zis fratele cel mijlociu că se va sui el. Dară şi acesta n-a ajuns cu mult mai sus decât celalalt şi s-a scoborât şi el jos, şi când a fost întrebat, că ce a văzut acolo sus, a răspuns şi el ca şi cel dintâi!

Acuma a venit rândul lui Sucnă-Murgă. El le-a zis:

— Fraţii mei, să nu vă depărtaţi de pe aice, ci să rămâneţi tot pe-aproape, şi când oi scutura eu de lanţ, să ştiţi că-s viu şi că am găsit ursitele noastre! Apoi le-oi slobozi în jos una după alta, şi pe urmă m-oi scoborî şi eu!

Cuvântând aceasta s-a agăţat de lanţ şi s-a suit până în ceri! Încotro s-apuce el aice? S-a uitat în toate părţile şi a zărit un drum mare. Acesta era drumul carele ducea la curţile zmeilor cari răpiseră ursitele lor. Zmeii erau aice trei fraţi. Cel mai mare avea numai un cap, al doilea avea două şi al treilea, trei capete. Deci unul era mai puternic şi mai fioros decât altul. Sucnă-Murgă s-a dus la drumul acela şi a plecat pe el într-o parte. După o bucată de vreme a ajuns la o curte. Aice locuia zmăul cel mai mare, cu un cap, carele răpise pe fata cea mai mare a împăratului. Sucnă-Murgă a intrat înlăuntru şi când l-a zărit fata, a sărit numai în sus de bucurie, că a văzut şi pe-aice picior de om pământean. Dară cugetând la zmăul său, s-a întristat foarte şi a zis către Sucnă-Murgă:

— Sucnă-Murgă, ficior de împărat, spune-mi cine te-a adus pe tine pe aice? Of, văd că numai moartea ta, că are să te mănânce zmăul când a sosi acasă!

Auncea i-a răspuns Sucnă-Murgă zicând:

— Ascultă-mă, draga mea! Nu mai întreba de aceasta, ci spune-mi mai întâi, ce-i tăinul* zmăului!

— Sucnă-Murgă, ficior de împărat, tăinul zmăului este mare, adecă: douăsprăzece ialoviţe fripte, douăsprăzece cuptoare de pâne şi douăsprezece buţi de vin, şi când a pica buzduganul în poartă, să fie toate acestea pe masă nici reci, nici fierbinţi.

Nici n-au sfârşit bine de vorbit, şi iată că şi bufneşte buzduganul în poartă, de s-au cutremurat numai păreţii. Atuncea a întrebat-o Sucnă-Murgă:

— Da' unde să mă ascund eu mai bine ca să-i fiu în cale?

— Ia acolo sub podul cel de aramă! răspunse ea.

Sucnă-Murgă a ieşit din curte şi s-a ascuns sub podul acela. Nu mult mai târziu iată că aude un sunet ca tunetul, ce se tot apropia, şi cu dânsul şi zmăul călare. Când a ajuns la pod, a început calul a se încorda, a forăi din nări şi a sări cu picioarele cele dinainte în sus, şi nu voia să meargă nicidecât mai departe. Atuncea i-a zis zmăul:

— Utiutiu, căluţule! De cine ai tu frică în lumea aceasta?

— De Sucnă-Murgă! răspunse calul.

— Hei, n-avea grijă, murgule, că lui Sucnă-Murgă nici păr din cap nu i-a adus vântul pe-aice, nu tocmai să fie şi el singur!

Atuncea, ca un fulger, a sărit Sucnă-Murgă pe sub pod şi i-a zis:

— Latri tu, câne de zmău, că Sucnă-Murgă e cu trup cu totul pe-aice!

---

* tăin/tain – porţie

Cum l-a văzut zmăul, s-a cam îngrozit deodată, dară tot s-a îmbărbătat şi l-a întrebat:

— Cum voieşti să ne batem? Din fugă, din sabie, ori din trântă?

— Hai să le cercăm pe toate! răspunse Sucnă-Murgă.

Au dat să se lupte din fugă, şi îndată a crăpat calul zmăului; s-au luat la săbii şi s-a rupt sabia zmăului; pe urmă s-au prins la trântă. S-au trântit cât s-au trântit, dară de la un timp a băgat Sucnă-Murgă pe zmău pân' la genunchi în pământ. Zmăul se smulge repede şi izbeşte pe Sucnă-Murgă iarăşi pân' la genunchi. Atuncea, unde nu s-a opintit Sucnă-Murgă, şi când l-a trântit pe zmău, l-a băgat până-n grumaz în pământ, şi înşfăcând iute sabia, i-a tăiat capul îndată, şi stârvul l-a izbit sub pod. Acuma a mers Sucnă-Murgă la fata împăratului la curte şi s-au dat la ospătat amândoi, plini de bucurie că au scăpat din gura zmăului şi că l-au învins.

După trei zile de benchet, s-a pornit Sucnă-Murgă tot pe drumul acela mai departe. După un timp a dat de un pod de argint şi de o curte şi mai frumoasă. Aice petrecea fata împăratului, cea mijlocie, ce a furat-o un zmău cu două capete. El s-a băgat înlăuntru. Când l-a văzut biata domniţă, a sărit numai spăriată de bucurie şi de jale de la masă de unde cosea, şi i-a zis:

— Voinice Sucnă-Murgă, ce vânturi te-au adus pe tine pe aice? Of, vai de mine, că de-a veni zmăul meu, are sa te piardă cu totul!

— Nu-mi mai vorbi mie de-ale zmăului, îi zise Sucnă-Murgă, ci spune-mi mai degrabă, ce-i tăinul lui?

Atuncea i-a răspuns ea:

— Tăinul lui este: treisprăzece buţi de vin, treisprăzece ialoviţe fripte şi treisprăzece cuptoare de pâne şi când a izbi buzduganul în poartă, să fie toate pe masă, nici reci, nici fierbinţi!

Nici n-a gătit bine vorba, când iată că trăsneşte buzduganul în poartă de s-au cutremurat toate! Ce să facă Sucnă-Murgă? A întrebat-o îndată, că unde să se ascundă până ce-a sosi zmăul? Ea i-a răspuns:

— Ia acolo sub podul cel de argint, că pe-acolo vine el.

Sucnă-Murgă s-a şi aşezat acolo. Nu mult timp după aceasta, iată că vine zmăul cu două capete, vuind ca tunul, şi când a ajuns la podul acela, a început iarăşi calul să forăiască, să se încordeze, să deie din picioare, şi nu voia să păşească, nicicât înăinte.

Zmăul a strigat deodată:

— Utiutiu, măi murgule! Da' de cine ai tu frică în lumea aceasta?

— De Sucnă-Murgă! răspunse el.

— Hei, zise zmăul, lui Sucnă-Murgă nici paserea păr din cap nu i-a adus pe aice, nu tocmai să fie el singur pe aceste locuri.

Atuncea a sărit iute Sucnă-Murgă de sub pod şi i-a zis:

— Latri tu, câne de zmău, că Sucnă-Murgă e cu trup cu totul pe aice.

Îndată s-au întrebat ei, cum să lupte, din fugă, din sabie, ori din trântă? S-au învoit ca să le cerce pe toate. A dat zmăul să se lupte din fugă şi i-a crăpat calul; a mai dat şi din sabie, şi i s-a frânt sabia. După aceea s-au dat la luptă, voiniceşte. Smucindu-se încolo şi-ncoace, a înfipt Sucnă-Murgă pe zmău pân' la genunchi în pământ. Zmăul s-a smucit o dată, şi a trântit pe Sucnă-Murgă până-n brâu. El atuncea, înfocat, a înhăţat pe zmău şi l-a izbit până-n grumaz, şi apucând iute sabia, i-a tăiat capetele şi le-a azvârlit cu stârv cu totul sub pod, şi s-a întors îndărăpt la domniţă la curte. Ce bucurie şi ce plăcere mare a avut ea, când a auzit că Sucnă-Murgă i-a învins zmăul şi a scăpat-o de dânsul! Aice a trăit Sucnă-Murgă vreo câteva zile tot în benchete şi în veselii; pe urmă şi-a luat ziua bună de la dânsa şi a purces mai departe.

Iarăşi a luat-o tot pe drumul acela şi s-a dus, s-a dus şi de la un timp a dat de un pod de aur şi de nişte curţi încă mai mari şi mai frumoase. Aicea vieţuia ursita lui, pe care a fost răpit-o un zmău cu trei capete. Sucnă-Murgă a intrat repede-n curte. Cum numai l-a zărit ea, n-a ştiut ce să facă şi ce să zică de bucurie. Plângând, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat. Dară când a cugetat la grozăvia de zmău ce avea să vie în grabă, i s-a rupt inima de jale pentru ursitul său şi i-a zis:

— Oh, dragu-meu, ce ceas rău te-a adus pe tine pe aice! Tu ai venit ca să mă scapi pe mine de zmău, dară mi-e frică tare că aice ţi-a fi peirea ta!

— Nu-mi mai spune mie de-ale zmăului, răspunse Sucnă-Murgă, ci descopere-mi mai întâi care este tăinul lui!

— Hei, dragul meu iubite, zise ea, tăinul lui e foarte mare; sunt cinsprece buţi de vin, cinsprece ialoviţe fripte, şi cinsprece cuptoare de pâne; şi când a pica buzduganul în poartă, să fie toate pe masă nici reci, nici fierbinţi!

Nici n-a sfârşit bine de vorbit şi iată că buzduganul a şi trăsnit în poartă de au vuit toate. Acuma era ea mai moartă de frică, că ursitul ei va fi prada zmăului.

Sucnă-Murgă însă a întrebat-o:

— Ia spune-mi în grabă, pe unde vine zmăul, ca să mă ascund în partea aceea?

Ea i-a răspuns:

— Zmăul vine, ia, pe la podul cela de aur!

Sucnă-Murgă s-a dus îndată şi s-a băgat sub pod, iar ea a rămas gheaţă-n casă.

Nu trecu mult şi iată că soseşte şi zmăul cu trei capete trăsnind şi tunând, şi când s-a apropiat de pod, a început calul a se da îndărăpt, a forăi, a azvârli din tuspatru picioarele şi a nu voi să meargă nici pic înăinte. Atuncea a strigat zmăul:

— Utiutiu, cal murgule, de cine ai tu frică pe lumea aceasta?

— De Sucnă-Murgă! răspunse el.

— Hei, lui Sucnă-Murcă nici vântul păr de pe cap nu i-a adus pe aice, da' nu încă să fie şi el singur!

Atuncea s-a arătat Sucnă-Murgă repede de sub pod şi i-a zis:

— Latri tu, câne de zmău, că Sucnă-Murgă e cu trup cu totul pe-aice!

Îndată s-au apucat de luptă. A dat zmăul să se bată din fugă şi i-a crăpat calul; a mai dat şi cu sabia, şi i s-a frânt şi ea! S-au apucat acuma la trântă voinicească. Încep a se izbi ba într-o parte, ba în alta, se năcăjesc, se zgâţâie, dară şi unul tare şi altul tare! De la un timp însă i se părteşte zmăului şi-l aruncă pe Sucnă-Murgă până la genunchi în pământ. Atuncea se smuceşte şi Sucnă-Murgă, înfocat şi mânios, şi trânteşte şi el pe zmău iarăşi până la genunchi. Se mai mocoşesc ei, se mai zbuciuiesc, şi iarăşi trânteşte zmăul pe Sucnă-Murgă până la brâu. Sucnă-Murgă se mai opinteşte şi trânteşte şi el pe zmău tot până la brâu. Se mai scutură ei, îşi mai culeg puterile, dară nu se pot urni mai departe. Acuma erau amândoi aşa de osteniţi, cât abia răsuflau. Iarăşi mai încep ei, dară tot nu se pot învinge; când iată că vede zmăul doi vulturi trecând deasupra lor, şi strigă către dânşii:

— Vulturi, vulturaşii mei, udaţi-vă aripile în cea fântână de-acolo şi-mi stropiţi limba ca să mă răcoresc oleacă şi să mai prind la putere, că de-oi învinge pe acesta, v-oi da un stârv de om pământean!

Iar Sucnă-Murgă le-a zis:

— Vulturi, vultureii mei!, udaţi-mi mie limba ca să prind putere, că eu v-oi da trei stârvuri de zmei!

Vulturii, mai bucuroşi să capete trei stârvuri decât unul, au zburat repede la fântână, şi-au udat aripile, şi într-o clipă au fost pe loc, de au udat lui Sucnă-Murgă

limba. Atuncea Sucnă-Murgă a prins puţin la putere, s-a opintit o dată şi a trântit pe zmău până-n grumaz şi i-a tăiat tustrele capetele şi stârvul l-a dat vulturilor, spunându-le că la podul de argint şi la cel de aramă vor afla şi pe ceilalţi doi zmei tăiaţi sub pod.

După învingerea aceasta s-a dus Sucnă-Murgă la ursita sa la curte. Când a înţeles ea că Sucnă-Murgă a ucis nu numai pe zmăul ei, ci şi pe ceilalţi doi şi că i-a scăpat surioarele din mâna lor, era mai că să leşine de bucurie şi de dragoste către ursitul său! Aice a petrecut Sucnă-Murgă în plăceri şi în benchete de trei ori câte trei zile, şi după aceea s-au luat amândoi şi s-au dus pe la celelalte surori de le-au luat şi pe dânsele, şi apoi au venit cu toţii la crângul ceriului, unde era aninat lanţul. Aice a scuturat Sucnă-Murgă de lanţ. Văzând fraţii lui clătinătura lanţului, au ştiut acuma că Sucnă-Murgă nu este mort, şi că le-a scăpat ursitele. Dând şi ei de cunoscut că sunt pe-aice, a slobozit Sucnă-Murgă pe domniţa cea mai mare, şi a căzut în braţele frăţâni-său celui mai mare. După aceea a slobozit pe cea mijlocie, care a căzut în braţele fratelui celui mijlociu, şi în urmă a dat drumul şi domniţei sale, pe care însă a apucat-o un ţigan. Când acuma să se scoboare şi el însuşi, i-au tras fraţii lui lanţul, şi el a rămas în ceri, cu coroanele fetelor cu totul, cari le-a fost uitat la dânsul.

Ce să facă el acuma? Cum să se scoboare? Înşălat de fraţii săi cum era, şi scârbit de nemulţămirea lor, s-a luat şi el prin ceri într-o parte, şi mergea aşa trist şi supărat. În urmă l-a pălit un somn mare, şi s-a culcat sub un corci* de alun şi a dormit. El a fi fost dormit aşa ca la un ceas, când iată că l-a trezit din somn un trăsnet puternic şi un sunet grozav. După ce s-a deşteptat, a văzut că vine asupra sa o zmeoaică bătrână cu două capete şi cu ţâţile spânzurând, cu părul fluturând, pară din gură vărsând. El nici nu s-a urnit din loc, a închis iarăşi ochii şi s-a făcut ca mort, însă cu mâna pe sabie. După ce a venit zmeoaica la dânsul, a socotit că-i mort şi a zis:

— Tu, dus de lume ce-ai fost, păcat c-ai murit singur şi n-ai aşteptat moarte din gura mea!

Pe urmă pare că tot nu credea că-i mort şi a pus urechea la gura lui să-l asculte, ori de nu suflă! Atuncea Sucnă-Murgă a rădicat iute mâna şi i-a tăiat un cap, şi a prins-o să-i hărşnească şi celălalt. Ea însă, văzând că nu-i încotro, l-a rugat zicându-i:

— Lasă-mă măcar cu un cap, vestite Sucnă-Murgă! Tu mi-ai tăiat copiii şi mi-ai stârpit sămânţa! Lasă-mă, mă rog, să trăiesc măcar eu cu un cap aşa!

---

* corci – desiş, tufiş

Sucnă-Murgă însă i-a zis:

— Zmeoaică, pui de şerpe, eu te-oi lăsa, de mi-i spune cum să ies eu pe lumea mea!

Ea atuncea i-a răspuns:

— Iată că ţi-oi spune! Mergi la cutare luncuţă şi vei afla acolo un cap de cal; aceluia dă-i numai un bici, şi se va face cal, şi apoi te-a învăţa el singur ce să faci mai departe.

Auzind Sucnă-Murgă, această taină, i-a tăiat zmeoaicei şi celălalt cap, ca nu cumva rămânând ea, să plodească alţi zmei, şi aceştia să-l neliniştească mai pe urmă.

După aceea s-a dus Sucnă-Murgă în luncuţa însămnată şi a aflat acolo capul acela, şi i-a dat un bici. Îndată a stătut înaintea lui un cal frumos, frumos, cu o stea în frunte, şi i-a zis:

— Voinice Sucnă-Murgă, de voieşti să mă încalici, scoate-ţi din urechea mea ast' dreaptă haine şi te îmbracă împărăteşte, şi apoi mai bagă mâna şi în urechea mea stângă, şi scoate şeaua şi frâul şi le pune pe mine!

După ce-a împlinit Sucnă-Murgă zisa calului, l-a întrebat:

— Calule, căluţule, dară cum am ieşi noi pe ceea lume la pământeni?

— Prea lesne, răspunse calul; pune-ţi mâna la ochi după ce mă vei încălica, şi îndată vei fi pe draga ta lume!

Sucnă-Murgă a făcut după cum l-a învăţat calul, şi când şi-a luat mâna de la ochi, s-a şi văzut în ţară cunoscută.

Fraţii lui Sucnă-Murgă şi ţiganul, după ce şi-au luat fiecarele domniţa, au mers la împăratul, la tata fetelor. Aice a fost o bucurie nespusă când şi-a văzut împăratul fiicele iarăşi acasă! Au trăit un timp tot în benchete şi în veselii. Ţiganul a fost apucat danţul lui Sucnă-Murgă, ca acelui mai voinic; el a prins a se lăuda şi a se făli, că el a fost acela carele a ucis zmeii şi a scos fetele împăratului de la dânşii, şi că pentru aceea şi-a şi ales pe domniţa cea mai mică şi mai frumuşică.

Măcar că se apăra biata fată că n-a fost ţiganul acela, ci Sucnă-Murgă, dară împăratul tot mi l-a crezut, pentru că ţiganul purta o limbă ca aceea, de-i mergea vestea, şi a poruncit ca să se facă gătiri de nuntă pentru tustrele fetele deodată!

Toate erau acuma gata şi rânduite, numai una mai lipsea: coroanele fetelor! Pe acestea le uitaseră ele la Sucnă-Murgă când s-au coborât din ceri. Deci dară a lăţit împăratul în toate părţile vestea, că lui îi trebuieşte un aurar tare iscusit, care să-i facă nişte lucruri foarte preţioase!

Auzind de aceasta Sucnă-Murgă, care se afla acum pe pământ, a trimes carte la împăratul de l-a înştiinţat, că el face tot feliul de lucruri scumpe, ba chiar şi coroane, numai dacă-i trebuiesc.

După vro câteva zile a şi venit fratele său cel mai mare la dânsul cu o pătrare de galbini ca să-i facă o coroană. El n-a putut cunoaşte pe Sucnă-Murgă, pentru că acesta s-a fost îmbrăcat cu totul altmintrelea, şi s-a fost uns pe faţă cu cărbuni şi cu funingini, şi şi-a fost luat şi inelul cel de ficior de împărat de pe mână. Iar Sucnă-Murgă, cum l-a văzut, îndată l-a şi cunoscut şi l-a întrebat ce voieşte. El i-a spus că doreşte ca să-i facă o coroană, ia cam într-acest chip, aşa de mare şi aşa de frumoasă! Sucnă-Murgă s-a prins că-l va mulţămi, şi-i zise ca să vie a doua zi şi va afla-o cu totul gata. Când a venit a doua zi, a găsit coroana pe masă, şi încă spre cea mai mare bucurie a sa, că era de tot asemenea aceleia care o avusese domniţa mai înainte. Ea însă era chiar aceea, pentru că Sucnă-Murgă n-a mai făcut alta. Fratele i-a mulţămit cu o pătrare de galbini pentru iscusinţa lui şi s-a dus acasă.

Peste câteva ore a sosit şi celălalt frate, cu altă pătrare de galbini, şi l-a poftit ca să-i facă şi lui o coroană pentru mireasa sa, în cutare şi în cutare modru. Sucnă-Murgă s-a juruit că i-a face şi lui, zicându-i să vie a doua zi şi va fi gata. Şi acest frate n-a cunoscut pe Sucnă-Murgă. A doua zi a venit după coroană. Sucnă-Murgă iarăşi n-a făcut alta, ci i-a dat-o chiar pe aceea, care fusese a ursitei lui, a domniţei celei mijlocii. Frate-său s-a bucurat foarte tare pentru că se lovea aşa de bine cu coroana miresei sale şi i-a dat şi el o pătrare de galbini.

În urmă a venit şi ţiganul colea grijit, pieptănat, cicilit*, şi îmbrăcat numai în aur şi mărgăritare, cu două pătrări de galbini, ca să-i facă şi lui o coroană după capul miresei sale. Sucnă-Murgă i-a zis să aştepte până desară şi i-a da coroana făcută gata! Ţiganul, bucuros, pentru că a mai aflat prilej ca să se fălească şi înaintea lui, că el este acela care a mântuit de zmei pe fetele împăratului. Sucnă-Murgă l-a ascultat cu răbdare, cugetând în sine: „Hai, hai, lasă c-om vedea noi mai târziu ce plătesc laudele tale!“ Sara i-a dat ţiganului coroana, şi el a plecat acasă săltând de bucurie, pentru că acuma se vedea la capătul dorinţilor sale!

Văzând acuma împăratul că sunt toate în rânduiala cea mai mare, a aşăzat nunta pe cutare zi.

---

* cicilit – dichisit, gătit

Sucnă-Murgă însă a scris carte la împăratul că are să vie un împărat la nunta fetei celei mai mici. Împăratul şi cu toată curtea lui s-au gătit de o primire cuviincioasă, măcar că nu ştia, cine să fie acel împărat. Când a sosit Sucnă-Murgă la cetatea împăratului, i-a ieşit toată nunta înăinte şi l-a poftit să intre în curte la masă. Dară el n-a vrut să meargă mai departe, până nu i-or da cuvenit că l-or pune în capul mesei, între mire şi mireasă. Aceasta i-a îngăduit împăratul. După ce-a intrat în curte, s-au aşăzat toţi nuntaşii la masă, fiecarele după cinstea şi puterea sa, dară pe Sucnă-Murgă l-au pus în capul mesei, între mirele de ţigan şi între mireasa sa. Şi aice ţiganul fălos, unde n-a început a se lăuda de cătră Sucnă-Murgă, pe care nu-l cunoştea fiind schimbat în haine: că el a scăpat pe fetele împăratului din mânile zmeilor, şi cât năcaz şi câte nevoi a dus el şi câte greutăţi a trebuit să învingă până ce-a ucis pe zmei, şi aşa ţi le înşira toate de bine, cât socoteai că-s leite. Când era tocmai în focul laudelor sale, atuncea s-a uitat Sucnă-Murgă la ţigan drept în ochi, şi i-a zis:

— Ei bine, jupâne mire, dacă eşti tu aşa de tare, şi dacă ai scos pe domniţele acestea de la zmei, apoi putea-mă-vei tu ţine pe mine pe palmă?

— Aolio, pă palmă! Da' cine a văzut una ca asta?! Aşa nu poate nime să facă, răspunse ţiganul înspăimântat, căci acuma şi-a fost dat el peste om, şi se temea să nu rămână de gol.

— Bine dară, îi zise Sucnă-Murgă mai departe, ian pune-te tu pe palmă la mine, să cercăm, ori de te-oi putea ţine eu pe tine!

Ţiganul s-a urcat pe palmă la Sucnă-Murgă. Atuncea Sucnă-Murgă l-a strâns numai în mână şi l-a turtit deprăci, şi deschizând fereasta, l-a suflat afară. După aceea s-a dat el de cunoscut şi împăratului şi miresei şi tuturor nuntaşilor, şi acuma au sărbat o nuntă de trei ori mai strălucită şi mai veselă decât s-a crezut.

Sucnă-Murgă a povestit acuma pe rând toate, pe unde a îmblat şi câte a păţit şi cum s-a scos el din toate nevoile, şi toţi nuntaşii stau cu gurile căscate de-l ascultau şi se tot mirau de atâta voinicie ce-a arătat el!

După nunta aceasta, se zice că a trăit Sucnă-Murgă mulţi ani fericiţi şi în pace, ca singur stăpânitor, căci cu toţii i se-nchinau lui pentru voinicia cea mare ce o arăta totdeauna.

Şi am fost şi eu la nuntă
De v-am spus-o vouă frântă!

MINTĂ-CREAŢĂ, BUSUIOC ŞI SUCNĂ-MURGĂ

Era o babă şi aceea avea trei ficiori. Ea rămăsese vădană cu dânşii. Aceşti ficiori nu făceau alta nimica, decât îmblau după vitejii şi voinicii. Cum se porneau dimineaţa de-acasă, veneau abia noaptea, şi anume, cel mai mare, Mintă-Creaţă, venea cum însăra, mânca şi se culca; cel mijlociu, Busuioc, venea pe la miezul nopţii, cerea, ca şi cel dintâi de la maică-sa demâncare, ospăta şi apoi se culca şi dormea, iar al treilea, Sucnă-Murgă, venea acasă tocmai în zori de zi, mânca, se culca, şi dormea mai puţin decât ceilalţi, pentru că venea mai târziu şi se pornea dimineaţa o dată cu dânşii. De aice urma că el şi ştia mai multe decât fraţii săi, pentru că vedea mai multe decât dânşii şi pentru că mai toată viaţa sa era deştept şi totuna cu lucru. Atâtea cunoştinţi îşi adunase el şi aşa de tare îşi vânjoşase trupul, încât întrecea pe amândoi fraţii săi şi în agerimea minţii şi în puterea braţelor. Tot pentru aceea că dormea mai puţin şi îmbla mai mult după voinicii, întrecea şi Busuioc pe frate-său Mintă-Creaţă, atât cu mintea cât şi cu tăria trupului. Aceşti trei fraţi mai aveau şi altă poreclă. Cel mai mare, Mintă-Creaţă, pentru că se născuse de cu sară, se numea şi Sărilă; cel mijlociu, Busuioc, pentru că se născuse pe la miezul nopţii,

se numia şi Miezilă, iară cel mai mic, Sucnă-Murgă, pentru că se născuse în zori de zi, se poreclea şi Zorilă. Alţii însă zic, că de aceea se porecleau fraţii aceştia Sărilă, Miezilă şi Zorilă, pentru că ei se culcau unul de cu sară, al doilea pe la miezul nopţii şi al treilea în zori de zi.

Îmblând ei aşa în voinicii cât au îmblat, iată că auzi şi împăratul locului de dânşii şi de vitejiile tor. El avea numai o fată, şi n-ar fi vrut s-o deie după orişicine, ci numai după un om iscusit şi viteaz foarte, carele să fie în stare să-şi apere împărăţia de duşmani. Împăratul, drept că auzise multe vorbindu-se despre voiniciile celor trei fraţi, dară nu ştia care din ei este cel mai viteaz şi mai vrednic ca să-i fie ginere şi să-i încredinţeze fata şi împărăţia. Deci a socotit să puie pe fiecare la probă cu ceva; căci, îşi zicea împăratul, care va trece proba mai bine, acela va fi şi cel mai viteaz şi mai în stare să-mi fie ginere şi urmaş în împărăţie; iar de nu s-a prinde niciunul de probă, am să le tai capetele ca să nu mai poarte degeaba numele de viteji; însă de s-or prinde ca să-mi facă aceea ce le-oi porunci eu, şi de s-a întoarce vreunul teafăr de unde l-oi trimete, apoi voi şti că este viteaz de frunte şi mai tare decât chiar zmeii!

Cugetând împăratul aceasta, a trimes îndată un sol la babă să-i ducă nişte pânză pentru o cămeaşă şi o păreche de izmene, şi nişte aţă, şi dându-i-le, să-i spuie aşa:

— Mătuşică! Împăratul îţi trimete pânza şi aţa aceasta, ca până mâne dimineaţă să coşi din ea o cămeşă şi o păreche de izmene; cu acestea să se îmbrace un ficior de-al dumitale, care va vrea, şi să meargă cu zori de zi ca să aducă împăratului cheia raiului şi lumina soarelui, că de n-or fi gata până mâne dimineaţă cămeşa şi izmenele, şi de nu i-a aduce vreun ficior cheia raiului şi lumina soarelui, apoi la toţi are să vă taie capetele!

Auzind biata babă această poruncă aspră, s-a spăimântat foarte şi s-a apucat îndatamare de a făcut de mâncat la ficiori ca să aibă pe când or veni acasă şi-apoi s-a dat iute la cusut. Cusând ea amu cât a cusut, iată că începe a însăra; ea aprinde lumina şi coase necurmat. Cum numai a amijit, pe loc a sosit Mintă-Creaţă, ficiorul cel mai mare, acasă şi a cerut de mâncat, ca şi mai năinte. Însă maică-sa i-a zis:

— Ia-ţi fătu-meu, singur, că-i gata, ia, acolo pe vatră, că eu n-am când să-ţi pun dinăinte, pentru că trebuie să gat până mâne cămeşa şi izmenele acestea; că ascultă numai ce ne-a poruncit împăratul: că, de n-oi găta eu până dimineaţă de cusut cămeşa şi izmenele astea, şi de nu i-ţi aduce unul din voi, îmbrăcat cu dânsele, cheia raiului şi lumina soarelui, apoi are să ne taie la toţi capetele!

Mintă-Creaţă i-a răspuns:

— Hm!, mare lucru ne cere împăratul! Cât despre mine poate să-mi taie şi capul, că tot am să mor odată; mie mi-i tot atâta! Eu nu sunt în stare să-i aduc aceea ce cere! Şi s-a luat şi s-a culcat.

Baba tot coase mereu. Când la miezul nopţii, iată că vine şi Busuioc şi cere iarăşi de mâncat. Baba i-a spus şi acestuia tot aşa, cum i-a spus şi lui Mintă-Creaţă. Şi Busuioc i-a răspuns că nu este în stare să facă un lucru ca acesta, şi dacă este să moară, apoi mai bine să moară acasă decât cine ştie pe unde!

Auzindu-l baba şi pe dânsul zicând aşa, s-a spăriat că nu s-a prinde niciunul să împlinească porunca împăratului şi c-a fi vai de dânşii! Dară tot nu-şi pierdu firea, ci a cusut mereu mai departe.

Când acuma în zori de ziuă, iată că soseşte şi Sucnă-Murgă. Acesta era năzdrăvan, el ştia toate câte s-au fost întâmplat acasă. De aceea, cum a intrat în casă, îndată a zis către maică-sa:

— Coşi, mamă, coşi? Coasă numai, coasă, ca să fie gata pe dimineaţă! După aceea a întrebat-o unde i-i mâncarea. Maică-sa i-a spus că-i pe vatră. El a luat şi-a mâncat şi apoi s-a culcat puţin.

Dimineaţa când s-a sculat, erau gata şi cămeşa şi izmenele. El le-a luat de s-a îmbrăcat cu ele, şi apoi a chemat şi pe fraţi să vie la el, că are să vorbească ceva cu dânşii. Cel mai mare, Mintă-Creaţă, n-a vrut să vie nici deloc, dară Busuioc tot a venit la dânsul. Cum a zărit Sucnă-Murgă pe frate-său Busuioc, l-a întrebat, ori de n-ar vrea să-l petreacă şi să meargă astăzi cu dânsul. Busuioc i-a răspuns că-i gata să-l petreacă şi să meargă cu dânsul, numai să nu-l puie la nimica greu! Sucnă-Murgă s-a prins bucuros de aceasta şi i-a făgăduit că nu l-a pune la nimica greu şi că numai de aceea îl ia cu sine, ca să nu-i fie urât la drum. După ce şi-au luat merinde de ajuns, s-au pornit şi s-au cam mai dus.

Mergând amu Sucnă-Murgă cu Busuioc, cât au mers, iată c-au ajuns la câmpul cu somnul, şi au intrat într-însul, şi călătorind ei aşa mai departe, unde nu i se făcu lui Busuioc un somn ca acela, încât numai numaidecât voia să doarmă un pic. Dară frate-său, Sucnă-Murgă nu l-a lăsat nici într-un feli. După ce l-a scos Sucnă-Murgă abia cu mare greu din câmpul cu somnul au mers amândoi mai departe şi s-au tot dus, până ce au dat de câmpul jălii. Cum numai au intrat într-însul, îndată i s-a şi făcut lui Busuioc o jale şi un dor ca acela, că numaidecât să se întoarcă el înapoi!

Dară frate-său tot l-a molcomit şi l-a îndemnat ba cu una, ba cu alta şi cu mare greu au trecut şi peste acest câmp.

Călătorind ei aşa mai departe, au ajuns de la o vreme la câmpul florilor. Aice se aflau feli de feli de flori, una mai mândră decât alta; una cu un miros mai plăcut decât alta! Cum numai au intrat ei într-însul, îndată au şi început florile, care din care, a se ruga mai tare şi a zice una ia-mă pe mine, alta ba ia-mă pe mine, a treia iarăşi ia-mă pe mine, că eu-s mai frumoasă, alta, ia-mă pe mine, că eu am miros mai plăcut, şi aşa una zicea una, alta iarăşi alta, tot lăudându-se, numai ca să le iaie. Dară mai năinte până a nu intra ei în câmpia aceasta i-a fost spus Sucnă-Murgă lui Busuioc, să nu se afle să iaie el vro floare, c-atuncea va fi vai şi amar de dânşii! Busuioc însă nu s-a putut răbda şi a luat una şi a băgat-o iute în tureatca ciubotei ca să n-o vadă frate-său. Dară cum a rupt-o el, au şi început munţii şi dealurile a alerga unul către altul şi a se izbi cap în cap tocmai ca şi cum s-ar bate nişte berbeci, şi aşa s-a rădicat un vuiet şi trăsnet ca acela, cât socoteai că se pierde lumea.

Văzând Sucnă-Murgă minunea aceasta, a stătut pe loc şi a întrebat îndatamare pe frate-său, ori de n-a rupt vro floare. El îi răspunse că nu! Dar Sucnă-Murgă nu l-a crezut şi s-a dat să-l caute, şi cercetându-l de-amănunţelul, a aflat floarea în tureatca ciubotei. Îndată a şi azvârlit-o, şi pe loc au încetat şi munţii de a se mai izbi unul în altul.

După ce au scăpat ei şi din câmpul florilor, s-au tot dus amândoi mai departe neauzind şi nevăzând pe nime, şi au ajuns la un pod ce ducea peste un râu mare şi lat, care despărţea moşia oamenilor de moşia zmeilor. La acest pod a lăsat Sucnă-Murgă pe frate-său să-l aştepte, zicându-i că de-a merge mai departe cu dânsul, a trebui să-i ajute a se lupta cu zmeii; dară fiindcă a avut de-acasă tocmeală cu dânsul ca să nu-l puie la nimică greu, nici să nu-i ajute, de aceea i-a şi zis să rămâie aice la pod şi să-l aştepte pân' ce s-a întoarce înapoi.

Aşa a şi făcut Busuioc. Sucnă-Murgă însă s-a pornit prin moşiile zmeilor, şi mergând singur amu cât a mers, iată că s-a întâlnit cu un zmău, care venea cu căruţa cu doi cai. Cum au zărit caii pe Sucnă-Murgă, de departe au început a forăi, a se încorda şi a nu vrea să meargă niciun pas mai înainte. Zmăul, carele auzise de voinicul Sucnă-Murgă, struni caii şi-i mână mai departe zicându-le:

— De!, de!, căluţii mei, că doară nu-i Sucnă-Murgă pe-aice!

Caii însă îi răspunseră:

— Dar dacă va fi?

Îngrijit aruncă zmăul o căutătură înăinte şi zăreşte pe Sucnă-Murgă venind. Cum l-a văzut, îndată i-a zis:

— Bun tâlnişul, fărtate!

— Mulţămim dumitale, nefărtate!

— Da' cum ne-om bate?

— Ne-om bate, cum îi vrea!

Atuncea zmăul îi zice:

— Hai la sabie, cătăneşte!

Sucnă-Murgă a primit bucuros, pentru că n-avea frică mare de acest zmău.

Între zmei încă erau trei fraţi, cari îmblau tocmai aşa, cum îmbla şi Sucnă-Murgă cu fraţii săi. Şi din aceşti trei zmei venea cel mai mare mai întâi acasă şi de aceea era şi cel mai becisnic dintre dânşii; cel de-al doilea era mai viteaz şi mai bărbătos şi venea mai târziu acasă; cel de-al treilea era şi mai voinic şi venea încă mai târziu acasă.

Sucnă-Murgă începu acum bătaia cu zmăul cel dintâi, şi pe loc i-a şi tăiat capul. După aceea i-a luat caii şi căruţa şi a adus-o la frate-său, la Busuioc, la pod, şi lăsând-o acolo, l-a rugat să-l mai aştepte puţin.

Sucnă-Murgă iarăşi s-a întors îndărăpt şi s-a dus, şi s-a dus prin moşia zmeilor până ce s-a întâlnit cu al doilea zmău primblându-se într-o căruţă cu patru cai. Cum au zărit caii de departe pe Sucnă-Murgă îndată s-au oprit pe loc şi au început a forăi, a sări în sus şi în laturi, şi nu voiau să meargă nicicum înăinte. Zmăul tot îi îndemna să meargă zicându-le ca şi frate-său cel mai mare:

— De!, de!, căluţii mei, că doară nu-i Sucnă-Murgă pe aice!

Caii însă, ciulind urechile forăind neîncetat din nări, i-au răspuns cu groază:

— Dar dacă a fi?

Atuncea deodată se arată şi Sucnă-Murgă înăinte. Zmăul îi dă:

— Bună calea!

Sucnă-Murgă îi mulţămeşte frumos. Zmăul îl întreabă:

— Da' cum vrei ca să ne batem?

— Cum îţi place! răspunse Sucnă-Murgă, alege!

Zmăul se coboară repede din căruţă şi-i zice lui Sucnă-Murgă:

— Hai la trântă voinicească!

— Bine, îi răspunse Sucnă-Murgă, şi îndată s-au prins amândoi cruciş şi au început a se smuci şi a se izbi unul pe altul încolo şi-ncoace şi a se frământa, cât huia pământul sub dânşii! Deodată mi se înfiripă zmăul, rădică pe Sucnă-Murgă în sus şi-l trânteşte aşa de tare în jos, încât i s-au înfipt picioarele-n pământ până la glezne. Atuncea s-a mâniat Sucnă-Murgă, s-a smuncit din pământ, a înşfăcat pe zmău şi rădicându-l în sus, l-a trântit în pământ până la genunchi. Dară zmăul se smulge repede şi apucând pe Sucnă-Murgă, îl înfige şi pe dânsul până la genunchi în pământ. Sucnă-Murgă se smulge şi el repede din pământ, prinde pe zmău şi mi-l trânteşte până la brâu în pământ. Zmăul iarăşi se smunceşte şi înfige şi pe Sucnă-Murgă în pământ tot până la brâu. Dară Sucnă-Murgă iarăşi se opinteşte, se smulge repede şi, mânios, înhaţă pe zmău, îl avântă în sus şi apoi îl izbeşte în pământ pân' la grumaz, scoate iute sabia din teacă şi-i taie pe loc capul. După ce-a învins Sucnă-Murgă şi pe acesta, a luat căruţa şi caii de i-a dus la frate-său la pod şi l-a poftit ca să-l mai aştepte acolo puţin, că încă mai are ceva treabă. După aceasta s-a întors îndărăpt.

Călătorind Sucnă-Murgă prin moşia zmeilor, a trecut mult mai departe de locul acela unde ucisese pe al doilea zmău, şi încă tot nu s-a fost întâlnit cu nime. Când deodată zăreşte în depărtare şi pe al treilea zmău venind în căruţă cu şase cai. Şi aceşti cai au început a forăi şi a sări în sus şi în laturi, dară nu aşa de tare, pentru că acest zmău era cel mai voinic din tustrei fraţii. Zmăul a strunit caii şi le-a zis:

— De!, de!, căluţii mei! Doară nu-i Sucnă-Murgă pe acest loc.

— Ba da! îi răspunseră caii.

Atuncea şi Sucnă-Murgă s-a arătat înaintea lor. După ce şi-au dat unul altuia bună calea şi şi-au mulţămit unul la altul, s-au întrebat cum să se lupte ei, pentru că amândoi erau totuna de tari. După mai multe chibzuiri s-au învoit la trânta voinicească. S-au apucat unul de altul şi au început a se trânti şi a se izbi în toate părţile, dar nu s-au putut învinge unul pe altul. Ce să facă ei acuma? S-au mai sfătuit cât s-au sfătuit, şi apoi s-au învoit ca să se lupte, ca roate, de-a berbecele. Deci s-au dat amândoi peste cap şi s-au făcut roate. Apoi s-au suit aşa, ca roate, unul pe un munte, iară celălalt pe alt munte din faţă, şi s-au repezit din răsputeri la vale unul către altul c-o iuţeală nespus de mare şi au început a se izbi unul în altul. Atâta de cumplit se loveau roatele una de alta, încât răsunau munţii şi vuiau văile, iar roatele săreau departe una de alta. Lovindu-se ei aşa de vro câteva ori, iată că la

o lovitură de acestea le sar câte trei spiţe din roate. Văzând ei ce-au păţit, s-au învoit ca să se bată altminterelea, într-un chip al treilea, ca pară de foc.

Prifăcându-se ei dară din roate acum în pară de foc, au început a se bate aşa de cumplit, încât socoteai că s-a spart soarele şi-şi varsă tot focul său pe pământ. Într-acest modru s-au bătut ei mult timp, şi neputându-se învinge unul pe altul, măcar că se părea că Sucnă-Murgă s-arată tot ceva mai tare, iată că trec doi corbi pe deasupra lor. Cum i-a zărit zmăul, le-a şi vorbit:

— Duceţi-vă, dragii mei corbi, de vă udaţi aripile în cea fântână de-acolo şi-apoi veniţi de le scuturaţi peste para cea roşie a lui Sucnă-Murgă şi i-o stingeţi că eu vă voi da pentru aceea un hoit de carne de rumân, care-i foarte dulce!

Văzând Sucnă-Murgă că zmăul cere de la corbi ajutor, le-a zis şi el lor:

— Mai bine udaţi voi para cea albă a zmăului decât pe a mea, că eu vă voi da nu unul, dar trei hoituri de zmei!

Corbii, cari nu prea căutau la carne dulce, mai bucuroşi s-au prins de carnea cea mai multă, decât de acea puţină şi bună, şi s-au dus de şi-au udat aripile de două ori în fântâna cea din apropiere, şi venind, le-au scuturat pe para cea albă a zmăului şi pe loc au stins-o.

Sucnă-Murgă s-a dat iute peste cap de s-a făcut iarăşi voinic, şi apucând sabia în grabă, a tăiat zmăului capul şi-a dat corbilor hoitul spunându-le că în cutare şi-n cutare loc vor mai afla încă două hoituri de zmei, să le iaie şi să le mănânce şi pe acelea!

După ce s-a curăţit Sucnă-Murgă şi de zmăul acesta, s-a pus în căruţa lui şi s-a dus pân' la Busuioc, care-l aştepta la pod. În căruţa acestui zmău a aflat Sucnă-Murgă cheia raiului şi lumina soarelui. Măcar că a aflat Sucnă-Murgă aceea ce a vrut, tot nu s-a bucurat tare, pentru că aceşti trei zmei aveau trei femèi, carile erau încă mai straşnice şi mai grozave decât bărbaţii lor, pentru că ele nu se luptau voiniceşte, cu puterea, ci muiereşte, cu prifăcătoria. Şi pe acestea trebuia Sucnă-Murgă să le învingă, dacă voia să scape teafăr cu odoarele sale şi să ajungă acasă. De aceste femei se temea Sucnă-Murgă foarte, pentru că ele nu ieşeau la luptă ca voinicii, cu puterea, ci întrebuinţau mijloace ascunse spre a se cotorosi de duşmanii lor. Ajungând la frate-său, la Busuioc, i-a spus toate câte a păţit şi ce încă-l mai aşteaptă mai năinte de a putea pleca spre casă.

După ce s-a hodinit puţintel, şi-a ales Sucnă-Murgă dintre toţi caii pe cei mai sirepi şi i-a înhămat la căruţa zmăului celui mai mic, pentru că aceasta era mai tare, şi a purces cătră curţile zmeoaicelor.

Aşteptând zmeoaicele acasă şi văzând că nu le mai vin zmeii, s-au adunat toate la un loc şi începură a se întreba, că oare de ce nu le mai sosesc zmeii acasă? Toate acestea le ştia Sucnă-Murgă ca năzdrăvan ce era. Deci apropiindu-se de curte, unde erau zmeoaicele adunate, a lăsat căruţa înapoi într-un ascuns, se dete peste cap şi se făcu muscă. Într-acest chip voia el să intre în curte şi să asculte sfaturile zmeoaicelor. Cum a intrat în curte, s-a ascuns într-o crăpătură şi de aice asculta cum se sfătuiau ele. Zmeoaica zmăului celui mai mare a început sfatul şi a zis:

— Ştiţi voi ce? Poate că s-au întâlnit zmeii noştri cu Sucnă-Murgă, că numele lui era vestit în toată lumea, şi el i-a ucis!

— De bună samă, răspunseră celelalte două; chiar aşa are să fie de n-au venit la timpul lor acasă!

După aceasta s-au sfătuit ele ce să facă, cum să se răzbune şi cum să piardă pe Sucnă-Murgă. Nevasta zmăului celui mai mare a zis:

— Ştiţi voi una? Când s-a porni Sucnă-Murgă spre casă, eu am să-i ies înainte şi în cutare loc am să dau o secetă şi am să fac o arşiţă atât de mare încât să clocotească fântânile, cum clocotesc oalele la foc, şi Sucnă-Murgă să nu mai poată de năduşală şi de sete, şi să fie nevoit a bea apă din acele fântâni şi aşa să se prăpădească!

Iar a doua zmeoaică a zis:

— Eu am să mă fac, în cutare loc, în drum, un rug* frumos, şi când m-a vedea el şi-a vrea să mă iaie, eu am să-l omor îndată!

A treia însă, nevasta zmăului celui mai tare, a zis:

— Eu m-oi duce încă mai departe înaintea lui, ca, dacă va scăpa de voi, să nu scape de mine. Eu am să mă fac zână şi am să-l aştept în pădurea cea de la marginea hotarului. Când a trece el pe-acolo, eu am să-l înghit de viu şi-am să-l mistuiesc în mine o săptămână întreagă şi tocmai după aceea am să-l screm!

Sucnă-Murgă, ca muscuţă în crăpătură, a auzit toate sfaturile şi propusurile zmeoaicelor, şi ieşind din ascunsul său, a zburat la căruţă, s-a dat peste cap de s-a făcut iar voinic cum era, s-a suit în căruţă şi îndatamare a fost la pod la frate-său,

* Povestitorul din Horodnicul-de-Jos nu mi-a putut spune alta despre rug, decât că este „o buruiană flocoasă care creşte prin păduri" (*nota culegătorului*).

la Busuioc. Cum a ajuns la dânsul, a înhămat toţi caii, adecă doisprezece, la căruţă în rând păreche, luă şi pe frate-său Busuioc într-însa şi au purces aşa la drum.

Mânând Sucnă-Murgă caii cât puteau fugi, iată c-au ajuns pe-un câmp unde era o fierbinţeală şi o arşiţă aşa de mare, încât clocoteau toate fântânile, şi mai că mureau de sete, mai ales Busuioc, şi fiindcă nu ştia ce-l aşteaptă, voia numaidecât să beie apă de cea fierbinte, şi ajungând la un puţ, a văzut cum clocotea apa de fierbinţeală. Lui Busuioc însă i se părea că apa izvorăşte pe aice fierbinte aşa, şi a rugat pe frate-său să steie puţin ca să beie. Dară Sucnă-Murgă i-a zis:

— Stăi! Lasă-mă să beu eu întâi! Şi apropiindu-se de puţ, a făcut cruce cu paloşul în apă, şi pe loc s-a prifăcut toată apa în sânge, pentru că în apă era prifăcută zmeoaica zmăului celui mai mare, şi făcând Sucnă-Murgă cruce cu paloşul în apă, a tăiat-o, şi de aceea s-a prifăcut apa în sânge.

Văzând aceasta, Busuioc a zis frăţâni-său:

— Of, frate, da' de ce-ai stricat tu izvorul iest frumos?!

Dară Sucnă-Murgă i-a răspuns:

— Lasă, lasă, frăţioare, că acuşi om afla noi alt puţ mai limpede! Şi mai mergând câtva loc, au sosit la alt puţ, unde au stătut de au băut apă de ajuns şi ei şi caii, pentru că acuma se răcoriseră şi se limpeziseră toate apele.

Stâmpărându-şi aşa setea, au purces mai departe, şi mergând amu cât au mers, au ajuns la rug. Aice a zis Busuioc cătră frate-său:

— Vai, frate, vai, ce rug frumos este acesta! la să stai oleacă să mă scobor din căruţă să-l iau!

Dară Sucnă-Murgă i-a răspuns:

— Na! Ţine tu caii, că l-oi lua eu! Şi apropiindu-se cu mare luare aminte de rug, pentru că el ştia cine-i rugul acela, a băgat paloşul cu ascuţişul în sus de sub rug şi l-a rădicat aşa de iute cu amândouă mânile în sus, încât a rămas din el un capăt de o parte de drum, şi alt capăt de cealaltă parte. Văzând aceasta Busuioc ţinu frăţâni-său de rău, pentru că a stricat un lucru aşa de frumos şi rar! Dară Sucnă-Murgă i-a zis:

— Taci, că tu nu ştii ce-i aceasta, şi hai mai departe!

Călătorind ei mai departe, chitea Sucnă-Murgă, cum ar putea el învinge şi pe zâna aceea. Şi-atunci şi-a adus aminte că acu de şapte ani de zile a fost dat unui fierar un buzdugan ca să i-l tot înfierbânte, şi socotind că acum va fi destul de fierbinte, a abătut pe acolo de l-a luat. Cu astfeli de armă au călătorit amândoi mai departe,

socotind că cu buzduganul acesta va face şi zânei capătul. Cum numai au început a se apropia de pădurea aceea, iată că se rădică şi zâna c-o falcă-n ceri şi cu alta-n pământ, şi le iese înăinte, voind să-i soarbă pe amândoi deodată cu butcă cu cai cu tot. Dară Sucnă-Murgă n-a aşteptat să se apropie ea tocmai de tot, ci a început a-nvârti buzduganul împrejurul capului ca să-i deie o repejune mai mare, şi l-a slobozit deodată zânei drept în gură de-a intrat într-însa şi pentru că era foarte fierbinte s-a şi lipit de ea; şi nu numai c-a oprit-o să meargă înăinte, ci, în iuţeală, buzduganul a şi luat-o cu sine, şi pe unde mergea, făcea tot drum de foc prin pădure. Şi aşa a scăpat Sucnă-Murgă curat şi nevătămat, cu cheia raiului şi cu lumina soarelui.

După ce-au ajuns acasă, n-a rămas mult să se hodinească, ci a mers de a dus împăratului cheia raiului şi lumina soarelui. Împăratul a cunoscut acuma că numai Sucnă-Murgă este în stare să-i fie urmaş vrednic pe scaunul împărăţiei, şi pe loc a făcut nuntă fiicei sale şi a măritat-o după dânsul, dându-i toată împărăţia ca zestre.

După ce s-a însurat Sucnă-Murgă, a trăit mulţi, foarte mulţi ani în fericire cu noroc şi pace, stăpânindu-şi împărăţia cu dreptate.

La nunta lui Sucnă-Murgă m-am întâmplat şi eu. Of!, ce bucate alese mai erau la acea masă, tot numai fripturi şi copturi ca acelea de le-ai fi înghiţit şi cu ochii! Da' încă vinurile acelea! Le-ai fi băut pe toate de nu te-ai fi temut de vro ameţeală! Mie mi-a plăcut mai ales un feli de friptură de raţă; am mâncat din ea cât n-am mai putut, şi pentru că îmi plăcea aşa de tare, am vârât un picioruţ în buzunar, ca să-l am de merinde pe drum când m-oi întoarce acasă. Când veneam acasă cam pe la mijlocul căii, am fost flămânzit şi m-am apucat să rod picioruşul acela. Tocmai când îmi era carnea mai dulce, m-am întâlnit cu un om învăţat, care îmi spunea că a învăţat carte pe la toţi înţelepţii lumii, şi a început a mă tot ruga şi a mă cehăi* ca să-i dau şi lui să mănânce, că era fript de foame. Tot năcăjindu-mă el ca să-i dau şi să-i dau, m-am cam supărat şi i-am azvârlit cam repede piciorul acela. El, sărmanul, în loc să-l prindă în mâni, a ţinut mânile în buzunar. Piciorul de friptură nu i s-a putut vârî în buzunar, ci l-a lovit amarnic peste un picior, de merge bietul şi până acuma şchiop. De nu mă credeţi ia să vă uitaţi numai la cutare învăţat şi-l veţi vedea şchiopătând până astăzi din pricina aceea!

* a cehăi – a sâcăi, a bate la cap

PETREA PIPERIUL, VOINICUL FLORILOR ŞI CIUDA LUMII

Poveste, poveste! Erau un împărat şi-o împărătească şi aveau trei fete, una c a una de mari. Odată a vrut împăratul să le facă o petrecere ceva şi a dat de ştire prin toată împărăţia ca să se strângă toţi cei mai mari şi mai de frunte la dânsul, spunând şi scopul că vrea să facă un joc pentru fiicele sale.

De aceasta prinseră de veste şi zmeii.

Aşadară, adunându-se toţi fruntaşii din toate părţile, a şi făcut împăratul un bal foarte mare şi vestit. Petrecând toată strânsura în veselie cu joc şi cu băuturi, cu şăgi şi cu râsuri, dinăintea curţii, unde privea o mulţime de oameni primprejur, iată că se repeziră trei zmei, fraţi, printre popor şi răpiră acele trei fete ale împăratului. Frumuseaţa lor cea mare a atras pe zmei la dânsele! Cel mai mare frate dintre zmei a luat fata cea mai mare; cel mijlociu pe cea mijlocie şi cel mai tânăr pe cea mai tânără, şi au zburat cu dânsele. Toată strânsura, cât era ea de voioasă şi de veselă, s-a prifăcut îndată într-o strânsură de bocete şi vaiete; toţi erau scârbiţi, toţi plângeau, toţi se văierau. Dară ce folos! Toate acestea au fost în zădar! Mulţimea de oameni s-a împrăştiat, fiecare dincotro a venit; tot aşa făcură şi cei poftiţi. Împăratul şi împărăteasa au rămas acuma singuri singurei şi tot plângeau şi se văietau.

Într-atâta se mâhnise împăratul, încât după un timp scurt, a şi murit şi a rămas biata împărătească numai singură, vădană.

Trăind împărăteasa aşa timp mai îndelungat, a fost sărăcit cu totul, încât ajunsese sărmana, dintr-atâtea slugi şi atâţia podani*, să-şi mături singură casa, şi singură trebuia să-şi facă şi celelalte lucruri trebuincioase. Măturând ea într-o dimineaţă singură casa, a aflat un fir de piperi jos. Ea l-a rădicat şi l-a pus pe masă. Dară el n-a vrut să şadă acolo, ci a sărit jos. Ea l-a luat şi l-a pus pe fereastă; el şi d-acolo a sărit jos. Ea l-a rădicat şi l-a pus într-o garafă**; dară şi de aice a sărit jos. Văzând biata împărătească bătrână că, de l-ar pune oriunde, el tot nu stă acolo, a socotit în sine: „Ian stăi tu, că te-oi lua-n gură, că de aice ştiu că nu-i mai putea sări jos!" După ce l-a luat în gură n-a mai sărit nicăieri, dar împărăteasa, măturând aşa cu el în gură casa, socotea în tot chipul, ori ce feli de piperi să fie acesta, şi rămânând aşa adâncită-n cugete, s-a uitat şi-a înghiţit piperiul acela. Cum l-a înghiţit, a şi purces îngreunată şi a născut un fiu, căruia i-a pus numele *Petrea Piperiul*.

După ce-a mai crescut puţin, l-a dat împărăteasa, cu toată sărăcia sa, la şcoală. Petrea Piperiul învăţa carte foarte bine şi era cel dintâi dintre toţi şcolarii, măcar că aceştia făceau adeseori râs de el pentru sărăcia lui. El strălucea între dânşii nu numai cu ştiinţa, ci şi cu vitejia, şi se făcu voinicul cel mai mare de pe timpul acela. Petrea Piperiul venea sara acasă tot supărat pentru că în şcoală îşi băteau şcolerii joc de dânsul, fiindcă el avea străiţele cele mai proaste dintre toţi, măcar că era, vezi Doamne, ficior de împărătească.

Dintre toţi locuitorii locului aceluia unde era şcoala, nu băga nime în samă că ficiorul împărătesei merge în toată sara trist acasă, afară de o babă foarte bătrână, care locuia lângă drum şi aproape de curtea împărătesei, şi care ştia toate ce are împărăteasa şi ce s-a întâmplat cu dânsa de a ajuns la atâta sărăcie. Văzând baba într-o zi pe bietul băiat că merge trist acasă, l-a chemat la sine şi l-a întrebat, de ce se duce totdeauna trist acasă? Petrea Piperiul i-a spus toată pricina. Auzind baba aceasta, i-a zis:

— Fătu-meu! Tată-tău a fost un împărat tare vestit şi bogat, şi avea trei fete; pe acestea le-au furat trei zmei la o petrecere făcută de dânsul. Dară maică-ta are trei năfrămi de la surorile tale în ladă; pe acestea se află foarte frumoase flori scrise. Dacă vrei tu să scapi de sărăcie şi de râsul şcolerilor, mergi acasă şi cere năframa

* podan – îngrijitor
** garafă – carafă

surorii tale celei mai mari. Mă-ta n-a vrea să ţi-o deie; dară tu te fă bolnav şi-i spune că ai să mori, dacă nu ţi-a da năframa aceea!

Petrea Piperiul mulţămi babei pentru sfatul acesta şi se duse acasă încă şi mai trist decât înăinte. Cum a ajuns acasă, s-a şi culcat şi a început a se văieta. Maică-sa l-a întrebat, ce-i lipseşte? El i-a răspuns că tare i-i rău, şi de l-a ţinea mult aşa, apoi n-are de unde, şi el trebuie să moară!

— Dară, zise mai departe către maică-sa, dacă mi-ai da năframa surorii mele celei mai mari, eu m-aş însănătoşa!

Maică-sa i-a tăgăduit aceasta, şi-i zise:

— Ce visezi, dragu-meu? Tu n-ai avut nicio soră, prin urmare nici eu nu pot avea astfeli de năframă!

Maică-sa de aceea îi tăgăduia pe surorile lui, pentru că se temea ca nu cumva să se ceară după dânsele şi să caute a le scăpa din mâna zmeilor, şi aşa să-şi piardă şi el viaţa, şi ea să rămâie fără de niciun sprijin la bătrâneţele sale şi fără de nicio mângâiare.

El însă a început a se întinde şi a striga cât putea, să nu-l lese, că nuş' ce l-a apucat de inimă şi că moare îndatamare! Văzând maică-sa aceasta, s-a spăriat şi a trebuit să-i juruiască năframa, căci se temea să nu moară, şi a mers la ladă de a scos năframa şi i-a dat-o. Cum numai a văzut-o, a şi început a se mai învoioşa şi a zice că i-i mai bine puţin, şi că în curând s-a şi însănătoşa, încât va putea îmbla iarăşi la şcoală.

Cum a mers a doua zi la şcoală, s-a şters îndată pe faţă cu năframa înăintea şcolerilor. Cum numai au zărit ei acea frumuseaţă, au şi început a se strânge pe lângă dânsul, încetând de-al mai porecli, şi-l rugară să le arate năframa! El le-au arătat-o. Ei însă nu fură mulţămiţi cu atâta, ci începură a-i da care de care mai mulţi bani, numai să le deie năframa să izvodească* florile de pe dânsa; şi aşa a fost strâns el hăt mulţi bani. Sara s-a pornit cu dânşii acasă. Văzându-l baba că acu-i mai vesel, l-a chemat iarăşi la sine şi l-a întrebat, cum îi mai merge?

— Bine!, răspunse băiatul, căci am strâns vro câţiva bani, şi şcolerii nu mă râd mai mult!

— Vezi, fătu-meu! îi zise baba, mergi acasă şi fă şi acuma ca adinioară, doară îi căpăta şi năframa surorii tale celei mijlocii, care încă-i şi mai frumoasă, căci aşa numai ţi-i câştiga bani destui ca să-ţi poţi cumpăra haine şi arme.

---

* a izvodi – a copia

Petrea Piperiul şi-a luat sara bună de la babă şi a mers acasă. Cum a sosit, s-a făcut iarăşi, ca mai năinte, bolnav, şi n-a încetat a se văiera şi a ameninţa cu moartea, până ce n-a căpătat şi năframa surorii sale celei mijlocii. Mergând acuma şi cu aceasta la şcoală, s-a şters iarăşi pe faţă înaintea şcolerilor. Aceştia, văzându-l, s-au strâns toţi pe lângă dânsul, dându-i fiecare din toate părţile mai mulţi bani, ca să le deie şi această năframă să izvodească florile de pe ea. Strângând Petrea Piperiul aşa bani mulţi, s-a dus iarăşi vesel acasă. Trecând pe dinăintea căsuţei babei, l-a chemat şi acuma înlăuntru şi l-a învăţat ca să ceară şi năframa surorii cele mai mici. Cum a sosit Petrea Piperiul acasă, s-a făcut şi mai bolnav decât mai înăinte, cerând să-i deie şi năframa surorii sale celei mai mici că, de nu i-a da-o, apoi n-a mai ajunge ziua de mâne. Văzându-l maică-sa pătimind aşa de greu şi tot văietându-se, i s-a făcut milă de dânsul şi i-a dat şi această năframă.

Petrea Piperiul s-a însănătoşat îndată şi s-a sculat din pat. A doua zi s-a dus iarăşi la şcoală şi s-a şters şi cu această năframă înăintea şcolerilor. Aceştia, cum au văzut-o, i-au dat o grămadă de bani, numai că să le-o deie să prescrie şi de pe aceasta florile, căci erau mult mai frumoase decât cele de pe năfrămile celorlalte două surori.

Bucuria lui Petrea Piperiul că avea acum o sumuşoară bună de bani şi putea să-şi cumpere şi haine şi arme. Deci dară nici n-a pregetat mult, ci s-a grijit şi de unele şi de altele, şi-apoi a venit acasă. Acuma nu s-a mai putut răbda între păreţii casei, ci s-a hotărât să scoată numaidecât pe surorile sale din mâna zmeilor, şi a zis către maică-sa:

— Mămuţă! Eu am să mă duc după surori să le scot din mâna zmeilor! Deci dară, fă-mi, ca merinde, o turtă frământată în lapte din ţâţa dumitale!

Aceasta a zis-o el de aceea, fiindcă şi acuma sugea încă ţâţă, măcar că era peste douăzeci de ani de bătrân, pentru că maică-sa îl iubea nespus de tare.

Auzind bătrâna ruga ficiorului său, n-a vrut nicidecât să-i facă turta aceea, zicându-i:

— Ascultă-mă, fătu-meu! Acum-s toate degeaba! Unde ţi-i mai găsi tu surorile? Se vede că numai moartea ta te trage să te duci după ele! Mai bine te-aş vedea mort acasă, decât să te ştiu mort printre străini pe undeva şi mâncat de corbi, neîngropat!

Dară toate aceste vorbe fură în zădar, pentru că el tot a rămas la ale sale, şi maică-sa fu nevoită să-i facă acea turtă de merinde, după cum a fost cerut-o el.

A doua zi des-dimineaţă şi-a luat Petrea Piperiul ziua bună de la maică-sa şi a purces călare la drum, şi a mers amu cât a mers, până ce-a sosit la moşia zmeilor acelora. Cum a ajuns la un puţ, acolo a descălicat şi s-a pus să hodinească oleacă. Atuncea iată că nu peste mult timp a venit o hargată de la o curte de zmău să iaie apă, şi văzându-l, s-a înspăimântat cu totul, fiindcă pe acele locuri nu se auzea să calce picior de om pământean, şi s-a apropiat iute de dânsul şi l-a întrebat, ce caută el pe-aice, că de l-a vedea zmăul, apoi a fi pace de capul lui! El însă i-a zis:

— Nu te teme, draga mea, că eu n-am frică de dânşii!

Cum a venit hargata acasă a întrebat-o stăpână-sa, sora cea mai mare a lui Petrea Piperiul, că unde a întârziat ea atât şi pentru ce? Ea atuncea i-a răspuns că a văzut un voinic frumos, călare, şi l-a privit cu multă plăcere, întrebându-l şi ce caută pe-aici. Auzind stăpână-sa aceasta, a oftat numai şi a zis în sine: „Oare acesta n-a fi cumva frate-meu, căci, după cum am auzit eu, maică-mea a născut un prunc, pe care l-a numit Petrea Piperiul? Dară cine să-l aducă pe aice? Poate moartea lui!“ Grăind ea aceasta, iată că intră şi voinicul acela în curte şi-i dă bună ziua! Soră-sa i-a mulţumit şi i-a zis:

— Cine te-a adus pe tine pe aceste locuri, unde nu calcă suflet de om pământean?

Iară el a zâmbit a râde şi a scos năframa ei din buzunar şi a pus-o la gură ca să se-ndosească că râde. Dară ea, văzându-şi năframa, a sărit cu fuga la el, de-a cerut-o s-o vadă, şi căutând-o mai bine, a cunoscut-o că-i a ei şi l-a întrebat:

— De unde ai, voinice, năframa aceasta, căci ea-i a mea?!

— Dacă-i a ta, răspunse Petrea Piperiul, apoi şi eu ţi-s fratele tău!

— De unde? zise ea, căci eu acasă la părinţi n-am avut fraţi!

Atuncea a scos el şi turta cea din sân şi i-a dat şi ei să guste din ea. Cum a gustat, îndată a şi cunoscut că-i frământată cu ţâţă de-a maicii sale şi a crezut că el i-i frate. Acuma tocmai a cuprins-o o frică şi o teamă, ca să nu-l prăpădească zmăul, dacă a veni acasă şi i-a spus-o aceasta şi lui. Dară el i-a zis:

— Nu te teme, surioară, ci spune-mi numai, ce feli de sămn are el când vine acasă?

Ea i-a zis:

— El azvârle buzduganul de-o milă de loc de departe înăintea sa, care vine zbârnâind, descuie poarta şi uşa, şi-apoi sare pe masă şi de pe masă pe cui!

Abia a sfârşit soră-sa de spus şi numai ce se auzi că vine buzduganul: pof în poartă şi în uşă de le descuie, sare pe masă şi de pe masă ţup pe cui!

— Vezi, frăţioare! zise soră-sa, acesta-i şi sămn ca să pun bucatele pe masă, să se răcească numai bine până ce-a sosi el!

Dară Petrea Piperiul nici n-a luat bine sama ce i-a spus surioara, ci a apucat iute buzduganul de pe cui şi l-a azvârlit două mile de loc înapoi. Văzând aceasta zmăul, s-a îngrozit foarte, neputându-şi tălmăci, ce să fie la curtea sa şi ce vuiet s-aude acolo, şi s-a grăbit să ajungă mai iute acasă, cugetându-şi în sine: „Că doară nu-i Petrea Piperiul pe aice?“ Sosind zmăul mânios la curte, a intrat înfocat înlăuntru, şi văzând aice pe Petrea Piperiul, a cunoscut într-însul pe cumnatu-său şi i-a zis:

— Ce mai faci, cumnate fărtate?

Iară el i-a răspuns:

— Bine! Da' dumneata, cumnate nefărtate?

După aceea l-a întrebat zmăul:

— Cum voieşti să ne batem?

Petrea Piperiul i-a zis:

— Eu n-am venit acum la tine ca să mă bat, ci numai să-mi văd pe soră-mea şi-apoi am să mă duc la Voinicul Florilor ca să-l întreb, de ce-a răcnit el odată aşa de tare, încât am auzit chiar din pântecele maicii mele?

Atuncea şi zmăul i-a răspuns:

— Şi noi am auzit răcnetul acela şi măcar că suntem mai puternici şi mai voinici decât ceialalţi pământeni, tot nu cutezăm să ne apropiem de moşia lui! Dar tu ce socoţi să faci?

Petrea Piperiul i-a zis:

— Ba eu m-oi duce!

— Bine! răspunse zmăul. Cearcă şi vom vedea ce voinic eşti! Dară te rog, dacă-i fi cu dânsul, să-mi aduci şi mie vreun sămn de la el, că altfeli nu ţi-oi crede c-ai fost!

De aceasta s-a prins Petrea Piperiul.

A doua zi a purces mai departe. Mergând aşa până către amiazăzi, a ajuns la curtea surorii celei mijlocii. Şi aice nu l-a cunoscut soră-sa până ce nu şi-a văzut năframa şi până ce n-a gustat din turta aceea. Şi această soră se temea de viaţa frăţâni-său, dară Petrea Piperiul a mângâiat-o ca să nu-i fie frică. Acest zmău era mai puternic decât cel dintâi. Când era să vină acasă, a azvârlit buzduganul de două mile de loc înăinte. Petrea Piperiul însă l-a prins şi l-a azvârlit îndărăpt de patru mile de loc.

Când a sosit zmăul acasă mânios, a vrut să se bată cu Petrea Piperiul, dară acesta i-a spus că el n-a venit acum pentru bătaie, ci numai să-şi vadă surioara, şi că de aice se va duce la Voinicul Florilor ca să-l întrebe, că de ce a răcnit odată aşa de tare, cât a auzit chiar din pântecele mâni-sale. Atunci i-a zis zmăul:

— Hei, cumnate! La greu lucru te duci. Şi noi zmeii am auzit acel răcnet, dară nime din noi n-a cutezat să meargă la el şi să-l întrebe. Iar tu socoţi că-i străbate până la el? Şi de-i şi ajunge până acolo, apoi să ştii că viu nu te-i mai întoarce!

Petrea Piperiul i-a răspuns că el nu se teme de Voinicul Florilor.

Atuncea zmăul i-a zis:

— De te bizuieşti să mergi până la dânsul, apoi te rog să-mi aduci un sămn de la el, când te-i întoarce îndărăpt, ca să mă încredinţez şi eu de voinicia ta!

— Bine! îi răspunse Petrea Piperiul.

A doua zi a plecat mai departe şi cătră sară a ajuns şi la soră-sa cea mai mică. Aice încă numai după năframă şi turtă l-a putut cunoaşte ca frate. Grija surorii pentru viaţa frăţâni-său era aice şi mai mare, pentru că zmăul acesta era cel mai puternic dintre toţi. Petrea Piperiul a mângâiat-o cu aceea, că el nu se teme şi că s-a întâlnit şi cu zmeii celorlalte surori.

Când era să vie zmăul acasă, a aruncat buzduganul de trei mile de loc înăinte, iar Petrea Piperiul l-a azvârlit de şase mile de loc înapoi. Şi aice a chemat zmăul pe Petrea Piperiul la luptă după ce-a sosit acasă, dară el i-a spus că n-a venit acum pentru luptă, ci numai să-şi vadă pe soră-sa şi apoi să plece la Voinicul Florilor ca să-l întrebe, de ce l-a stârnit cu răcnetul său, când era el în pântecele mâni-sale? Minunându-se de cutezarea aceasta şi presupunând că Petrea Piperiul numai se făleşte cu aceasta, l-a rugat zmăul ca, întorcându-se, să-i aducă şi lui vreun sămn de la Voinicul Florilor, ca să creadă şi el c-a fost pe-acolo.

Petrea Piperiul i-a juruit şi lui un sămn şi-apoi a plecat mai departe. Mergând timp foarte îndelungat, a ajuns la marginea moşiei Voinicului Florilor. Aice a trebuit să aştepte pân' ce-a fi soarele cruce amiazăzi, pentru că împrejurul moşiei era aşa întocmit, că jucau săbiile şi suliţile de sine totuna, ne-ncetat, din pământ până cât vedeai cu ochii în sus, încât nu era cu putinţă să intre cineva la Voinicul Florilor că, de-ar fi cutezat, apoi ar fi rămas bucăţele pe loc. Acele săbii şi suliţi stau neclintite numai când era soarele cruce amiazăzi. Cum numai fu soarele cruce amiazăzi, încetară toate armele care păzeau moşia Voinicului Florilor, şi Petrea Piperiul, ştiind

aceasta a mers de le-a dat în lături şi a intrat nevătămat pe moşie. De aice s-a pornit mai departe, şi a mers, şi a mers, pân' ce ostenise, şi abia atuncea a dat peste Voinicul Florilor, care dormea sub un pom înflorit. El avea această însuşietate, că pe unde mergea, înfloreau toate. Petrea Piperiul a venit până lângă dânsul aproape, şi el tot nu s-a stârnit. Acum putea Petrea Piperiul să-i taie capul cât de uşor, dară n-a vrut, socotind că aceasta n-ar fi cu cale pentru un voinic vestit ca dânsul, ci s-a luat şi s-a culcat şi el lângă dânsul, cugetând că s-or scula deodată. Dară fiind foarte ostenit, a adormit tare greu, încât n-a putut să se scoale deodată cu dânsul.

Trezindu-se Voinicul Florilor mai întâi, vede pe Petrea Piperiul dormind lângă patu-său şi-l priveşte lung, lung şi se miră că nu i-a făcut nimică! „Să-l ucid!" ,zise el deodată, mai pe urmă însă, luându-şi sama, îşi socoti: „Ba nu, nu l-oi ucide, căci şi el putea să mă ucidă pe mine dar nu m-a ucis!" Şi-apoi ia şi se culcă iarăşi ca, stârnindu-se să se scoale deodată, precum s-a şi întâmplat. Ceva mai după aceea, iată că se scoală ei amândoi deodată. Pe loc a întrebat Voinicul Florilor pe Petrea Piperiul, că ce caută aice, şi cum vrea să se bată? Iară el i-a răspuns:

— Ţi-oi spune ce caut! Eu n-am venit să mă bat cu tine, ci numai să te întreb, de ce-ai răcnit odată aşa de tare, de te-am auzit chiar din pântecele maicii mele?

— Dacă voieşti, ţi-oi spune! îi răspunse Voinicul Florilor. Ascultă! Pe moşia mea se află o pădure foarte deasă şi plină de fiare, pentru că nu poate nime să le ucidă, fiindcă împărăţeşte peste ele *Ciuda Lumii*, o muiere foarte grozavă. Pe aceea voiam eu s-o ucid odată, şi neputând-o ucide, mi-a luat jumătate de inimă, şi atuncea am răcnit eu aşa de tare, de m-ai auzit şi tu, după cum zici!

— Te rog, fărtate! îi zise Petrea Piperiul, ia să-mi arăţi şi mie acea pădure, căci voiesc şi eu să mă bat cu dânsa!

Voinicul Florilor însă nu vrea dintru întâi să-l lase; dară văzându-l că se trage aşa de tare, i-a spus unde se află pădurea aceea, şi i-a dat încă şi trei câni foarte bărbaţi ce-i avea el, şi-i zise:

— Ia şi cânii ieştia cu tine, că poate ţi-or prinde vreun bine odată!

Luând Petrea Piperiul cânii aceia, a purces către pădurea aceea. După ce-a ajuns în codru, mai nu putea îmbla de-atâtea jigănii, dară tot s-a tras cu greu înainte până ce-a înnoptat. Atuncea a împuşcat un porumb, a scăpărat şi-a făcut foc; a smuls porumbul, l-a curăţit şi l-a pus pe-o ţiglă, şi după ce s-a făcut un jăratec foarte mare,

începu să-l frigă. Atuncea numai ce aude un glas tremurător şi înfiorător vorbind în vârful copaciului sub care făcuse el focul:

— Frig mi-i mie, cald ţi-i ţie! Cine frige porumbul, va mânca broasca, iară cine frige broasca va mânca porumbul!

Tot aşa zice, tot aşa, acum mai de vro douăzeci de ori! Acuma-i fu prea mult lui Petrea Piperiul şi i-a răspuns glasului aceluia:

— Apoi dacă ţi-i frig, de ce şezi zgriburită acolo de nu te scobori jos ca să te încălzeşti, că nu te opreşte nime!

Glasul i-a răspuns:

— Da cum nu m-aş scoborî, dară mă tem de cânii tăi!

— De scobori, scobori! îi mai zise el.

— Eu m-oi scoborî, dacă îi pune pe câni mai întâi perii iştia ce ţi i-oi da eu! Şi sloboade trei peri jos.

Petrea Piperiul ia şi pune perii pe foc, cari, cum i-a pus pe foc, s-au făcut îndată nişte lanţuri grozave şi au strâns tot focul grămadă. Dară Ciuda Lumii, care a vorbit din vârful copaciului la dânsul, socotea că i-a pus pe câni şi că acuma ar fi cătuşiţi cânii bine, se scoboară fără frică c-o broască pe ţiglă în mână, şi începe şi ea a o frige tot zicând:

— Cine frige broasca va mânca porumbul, iar cine frige porumbul va mânca broasca!

Dară Petrea Piperiul tăcea mălcum şi-şi frigea porumbul. Cum s-a înfierbântat el mai tare şi a început a sfârâi untura pe dânsul, l-a şi trântit Petrea Piperiul femeii celei hâde şi urâte, de care te-nfiorai numai la căutătura ei, peste ochii cei boldiţi şi zgâiţi. Pe loc a şi sărit ea şi l-a strâns aşa de înfricoşat, încât era să plesnească Petrea Piperiul, până şi rânza-ntr-însul, şi tot căuta prilej ca să-şi bage limba-n gura lui şi să-i rumpă inima. Văzând aceasta Petrea Piperiul, a strigat numai o dată:

— Nu mă lăsaţi, cânii mei!

Atuncea au început cânii din toate părţile a o muşca şi a o sfâşia, până acu erau s-o gătească de zile. Atuncea a început Ciuda Lumii a se ruga să poruncească cânilor să-i deie pace, că nu numai i-a da drumul, ci şi orice-i va cere!

Auzind Petrea Piperiul aceasta, a strigat pe câni să înceteze, şi a cerut să-i deie jumătatea inimii Voinicului Florilor şi să-i spună în ce feli ar putea-o pune iarăşi la loc. Ea i-a răspuns:

— Eu am şapte inimi de la şapte voinici, şi încă jumătate, şi aceea jumătate este a Voinicului Florilor, pentru că nu i-am putut-o lua toată. Aceasta îi găsi-o la mine

în podul curţii mele, şi dacă îi muia-o în vin şi i-i da-o s-o beie, apoi s-a prinde iarăşi la loc cum a fost!

Atuncea a strigat el iarăşi pe câni:

— Înhăţaţi-o, cânii mei! Şi cânii unde n-au apucat-o şi, cât clipeşti, au şi făcut-o bucăţele!

De aici s-a luat Petrea Piperiul prin pădure şi a mers amu cât a mers şi abia a dat de curtea ei. Aice a aflat el inimile cele şapte şi jumătate şi a luat jumătatea aceea. Mai vânând el încă multe fiare, s-a întors cu prada să iarăşi pe la Voinicul Florilor, care avea o soră foarte frumoasă. Ajungând la el, s-a spăriat Voinicul Florilor deodată, văzându-l că aduce atâta sălbătăcime şi l-a întrebat, cum i-a mers şi ori de s-a întâlnit el cu Ciuda Lumii?

Petrea Piperiul i-a făcut numai cu capul. Apoi au început a vorbi puţin unul cu altul. Între altele a cerut Petrea Piperiul de la Voinicul Florilor ca să-i deie pe soră-sa de nevastă, că de i-a da-o şi s-or încumnăţi amândoi, i-a da şi el cealaltă jumătate de inimă!

Voinicul Florilor a şi dat îndatamare mâna cu dânsul, şi el i-a dat jumătatea de inimă, spunându-i şi cum s-o pună la loc. Voinicul Florilor a pus-o după zisa lui în vin şi a înghiţit-o, şi iată că îndatamare s-a pus la loc cum a fost. Acum a răcnit Voinicul Florilor încă mai hain decât atuncea când i-a rupt-o, şi a zis:

— Acuma de aş avea eu cu cine mă bate!

Atuncea Petrea Piperiul i-a spus că cutari trei zmei i-au furat surorile. Auzind aceasta, Voinicul Florilor a luat un bici şi a dat peste curte şi s-a făcut pe loc o nucă şi a luat-o şi a pus-o în buzunar. Aşijderea a dat o dată cu biciul în pământ, de unde, cât clipeşti a ieşit o căruţă cu patru cai, înhămaţi gata. Acuma zise Voinicul Florilor luând pe soră-sa lângă sine:

— Sui în căruţă, cumnate, să mergem la zmei să scoatem surorile tale de la dânşii!

Atuncea a cerut Petrea Piperiul de la cumnatu-său să-i deie trei semne; „căci, zise el, eu am făgăduit zmeilor că le-oi aduce câte un sămn de la tine!“

După ce i-a dat Voinicul Florilor trei semne, i-a zis Petrea Piperiul:

— Tu te-aşază cu soţia mea şi sora ta în fundul căruţii şi te ascunde acolo bine ca să nu te vadă că vii cu mine, că eu oi mâna caii şi, ajungând la zmei, oi căuta să mă lupt cu ei şi să le fac capătul!

Şi aşa au purces la drum. Apropiindu-se ei, după o călătorie lungă, de curtea zmăului celui mai mic, le ieşi zmăul înăinte şi întrebă pe Petrea Piperiul, că pe ceilalţi nu-i vede el, ori de-a fost la Voinicul Florilor, şi dacă a fost ce i-a adus spre sămn?

Petrea Piperiul scoate atuncea un măr de aur din buzunar, şi voind să i-l deie, se face că-l scapă jos. Zmăul se pleacă şi vrea să-l rădice. Atuncea Petrea Piperiul: harşti! capul cu sabia; Voinicul Florilor se scoboară din căruţă, dă cu biciul peste curte, de-o priface într-un măr şi-l pune-n buzunar, iar pe sora cumnatului său o ia şi o suie în căruţă, şi-au purces mai departe.

Aşa au făcut şi cu zmăul al doilea şi cu al treilea dimpreună cu curţile şi cu femeile lor şi s-au dus tot mai departe. Cătră sară abia au ajuns la curtea maicii lui Petrea Piperiul, care abia se zărea din dudău şi mărăcini; numai o cărăruşă micuţă mai era până la uşă. Aice s-au scoborât cu toţii şi au mers înlăuntru şi au aflat pe biata împărătească bătrână şezând răzimată în două cârji dinăintea focului, şi i-au dat pe rând: „bună sara!“ spunându-i totdeodată şi numele, căci biata bătrână nu-i mai putea cunoaşte acuma nici pe unul, atât de tare se schimbaseră ei de când plecaseră de-acasă! Auzind şi văzând sărmana babă împărătească acestea, a încremenit numai şi n-a ştiut deodată ce să facă de bucurie. Bucuria şi îndestularea ei au fost aşa de mari, cât pe loc a întinerit şi a stat drept ca atunci când a fost tânără, şi se făcuse şi tare frumoasă.

După aceea a luat Voinicul Florilor biciul în mână şi a prins, după ce-a curăţit tot dudăul acela dimprejurul curţii, a întreba pe fiecare cumnată, unde să-i pună curtea? Arătându-i fiecare locul plăcut, a scos Voinicul Florilor acele trei mere, în cari prifăcuse el mai înăinte curţile, şi plesnindu-le cu biciul, s-a aşăzat fiecare curte la locul său încă şi mai frumoasă decât a fost. Pe urmă şi-a aşăzat el şi curtea sa lângă celealalte. Sculându-se a doua zi locuitorii locului aceluia şi văzând atâtea curţi măreţe pe lângă curtea împărătesei, care abia se zărea mai năinte din mărăcini şi buruiene, s-au mirat, neputându-şi tâlcui de unde să vie această prifacere.

Curtenii însă, au trăit de-acuma înăinte cu toţii împreună, şi împreună au şi stăpânit moşiile împărătesei bătrâne, şi le-au făcut şi mai roditoare şi mai grijite de cum erau; parcă erau nişte grădini, atât de bine le lucraseră Petrea Piperiul şi Voinicul Florilor!

Aceste moşii şi cu stăpânii lor se află încă şi astăzi, numai cine ştie unde sunt, că povestea nu ne spune unde au fost şi de aceea trebuie să le cauţi, de voieşti să le vezi şi să te întâlneşti cu Petrea Piperiul şi cu Voinicul Florilor!

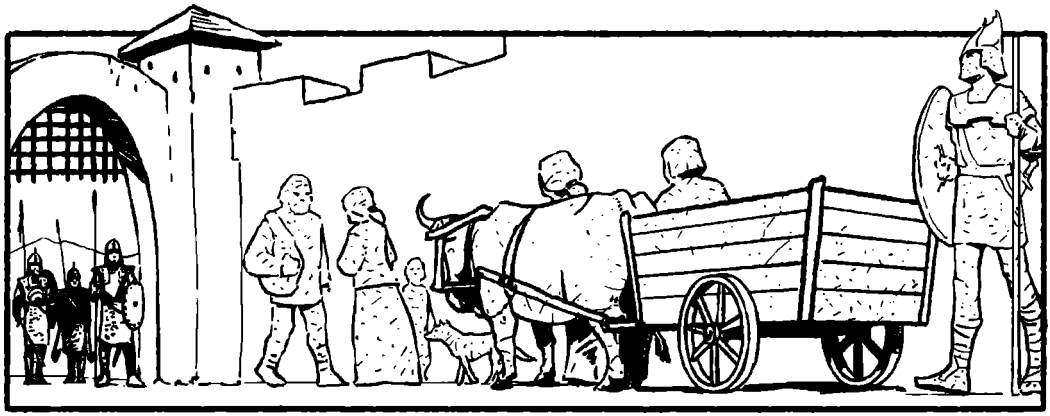

ÎMPĂRATUL ÎMPIETRIT

Erau odată într-o oaste trei cătane. Ele erau bătute şi chinuite în toate zilele, pentru că nu puteau face mustrul. Un căprar mai milos le-a chemat într-o parte şi le zise:

— Ştiţi ce? Nu-ţi fugi voi cu mine? Nu pentru mine, că mie mi-i bine aice, dară pentru voi, că iată cum vă chinuiesc şi vă stropşesc în toate zilele, şi tot nu puteţi deprinde mustrul, şi are să fie vai de capul vostru de veţi rămâne încă mult aice în oaste!

— Foarte bucuroşi! răspunseră cătanele, Dumnezeu să-ţi deie sănătate, pentru că tot se mai află câte-un suflet de om în oaste, care să se îndure de patimile şi de suferinţile noastre!

Cum erau îmbrăcaţi de mustru, aşa au şters-o pe nevăzute şi s-au cam mai dus prin lume. Mergând ei amu cât au mers, au ajuns la o apă neagră, foarte mare, şi văzând un pod de ceea parte, s-au rugat lui Dumnezeu să vie acel pod la dânşii, şi a venit. Îndată s-au suit pe dânsul şi au trecut de cealaltă parte, şi apoi s-au dus şi s-au tot dus peste nişte câmpuri mari şi au dat de o cetate împrejurată cu zid de piatră şi cu

porţile de piatră, şi au venit la poarta cea mai mare şi s-au rugat lui Dumnezeu să li se descuie poarta şi li s-a descuiat. Cum au intrat înlăuntru, îndată li s-a încuiat poarta îndărăpt şi au rămas aşa închişi. Mergând ei prin cetate şi-ncolo şi-ncoace, au aflat toate împietrite, şi curţi şi oameni şi dobitoace şi ierburi şi toate câte numai se aflau în cetatea aceea. Văzând ei această minunăţie şi poarta încuiată după dânşii, au zis cu jale:

— Hei!, vai de noi! Aice o să perim, că încotro te uiţi, nu-i nimica viu, toate-s de piatră! Ei se mirară foarte, pentru că nu ştiau ce să fie aceasta şi cum de sunt toate împietrite.

Îmblând ei în toate părţile prin cetate, au dat peste o casă cu douăsprezece chei în uşă, dară şi acestea de piatră. Ei au privit mult la dânsele şi după aceea au şi descuiat uşa. Intrând înlăuntru, au aflat toate foarte împodobite şi mândre, dară ce folos, că erau toate de piatră. S-au dus dintr-o cămară în alta, până ce-au venit într-o sală foarte mândră şi frumoasă. Aice erau nişte mese întinse cu fel de fel de bucate pe ele. Ei s-au aşăzat la una şi dau să mănânce din bucatele cele gustoase, dară vai!, că şi ele erau împietrite, măcar că-ţi păreau acuma aduse de pe vatră. Ce să facă ei, că-i curmase foamea de flămânzi ce erau? Au prins să se roage lui Dumnezeu ca să-i scoată şi din nevoia aceasta şi să le deie ceva de mâncare. Dumnezeu le-a ascultat ruga şi a grijit de dânşii. După ce-au ospătat bine, s-au sfătuit să străjuiască fiecarele câte-o noapte să vadă ce-i aice.

În noaptea dintâi s-a pus o cătană de acelea de strajă şi a rămas până spre miezul nopţii. Atunci a venit la dânsul o măgueaţă neagră şi foarte fioroasă şi se tot vâria la el. El se fereşte, se mai dă într-o parte; dară măgueaţa cea neagră tot la dânsul, tot la dânsul. Atunci l-a împlut frica şi a fugit la ceialalţi în casă şi le-a spus ce-a văzut. Ceialalţi s-au cam spăriat deodată şi s-au mirat, ce să fie aceasta?! A doua noapte s-a aşăzat altă cătană de strajă şi când s-a arătat acea măgueaţă neagră pe la miezul nopţii şi se tot băga la dânsul, s-a înfricoşat foarte şi a fugit şi el la ceialalţi abia apucându-şi sufletul de spaimă. Tot aşa a păţit şi a treia cătană.

A patra noapte a sosit rândul căprariului. El s-a pus de strajă şi când era amu spre miezul nopţii, iarăşi a venit acea măgueaţă neagră şi se apropia spre dânsul. Căprariul a prins a striga:

— Cine-i?

Măgueaţa însă n-a răspuns nimică. El mai strigă, dar măgueaţa tace; el strigă la dânsa, ea tot tace. Atunci a răcnit căprariul deodată:

— Stăi tu, măgueaţă neagră, ori duh necurat ce eşti, că de nu mi-i răspunde-ndată, te-mpuşc pe loc!

Acuma i-au răspuns măgueaţa zicînd:

— Mă rog să nu mă împuşti, că ţi-oi spune ceva!

El însă i-a zis:

— Stai pe loc şi-mi spune de departe ce-mi ai de spus, că de nu, pe loc îţi dau foc!

Măgueaţa s-a mai rugat să vie la dânsul ca să-i spuie de-aproape, pentru că-s lucruri tainice, dară el nu s-a învoit nicidecât. Pe urmă i-a spus ea de departe:

— Pe locurile acestea a fost o împărăţie foarte mare. Împăratul era tare puternic şi toate popoarele se temeau de dânsul şi i se închinau lui. Văzându-se el temut şi mărit de toţi, a socotit că nu este altul mai mare şi mai puternic decât dânsul în toată lumea şi a început a nu ţine samă nici de oameni, nici de Dumnezeu, şi se împrotivea lui. Atunci şi Dumnezeu l-a pedepsit pentru mândria lui şi l-a prefăcut pe dânsul şi toată ţara lui în piatră. Noi însă suntem patru fete de împărat, pe cari ne-au luat patru draci, cruce de aur în casă!, şi acuma trebuie să le facem în toată luna câte doi copii, şi vai de noi bietele!, ce muncă şi chin mai tragem noi de la dânşii! Ferească Dumnezeu şi pe puiul de şarpe! Dară la voi, precum sunteţi patru, de veţi vrea, ne-ţi scoate din mâna lor şi veţi învia şi sufletele acestea împietrite, numai de-ţi fi cu credinţă tare.

— Da cum să putem noi face un lucru ca acesta? întrebă căprariul.

— Ascultă numai, zise măgueaţa cea neagră, noi om veni în patru nopţi la voi şi-om şăgui cu voi, vă vom hărăţi*, vă vom vorbi şi vă vom ademeni, dară voi să nu ne faceţi nimica, nici să nu grăiţi nimică cu noi, căci, cum îţi călca sfatul acesta, îndată vă veţi priface şi voi în piatră!

După ce-a vorbit ea aceasta, s-a făcut nevăzută dinaintea căprariului.

Căprariul, cam înfierbântat cum era, a mers în casă şi le-a spus şi celorlalţi soţi ce-a văzut el şi ce i-a vorbit acea măgueaţă neagră. Cu toţii şi-au propus să urmeze sfatul ei. A doua zi când a înnoptat, a ieşit căprariul afară de strajă şi cele trei cătane au rămas înlăuntru. Aşa au aşteptat ei până spre miezul nopţii, când atunci au venit acele patru fete. Ele erau negre ca şi dracii. Trei din ele au intrat în casă la cele trei

* **a hărăţi** – a întărâta

cătane, iară una a rămas la căprar afară. După ce s-au aşazat ele câte pe lângă unul dintr-înşii, au început a-i zădărî, a-i hărăţi, a-i momi să vorbească şi să se apuce de dânsele, dară ei au răbdat toate, nici nu le-au grăit, nici nu le-au făcut nimică. Şăzând ele până într-un timp de noapte tot nedându-le pace, văzură că nu isprăvesc nimică şi s-au dus toate de la dânşii.

A doua noapte au venit ele iarăşi, dară acuma nu mai erau de tot negre, ca mai năinte, ci faţa li se făcuse albă şi frumoasă cât tot de-a dragul să te fi uitat la ea! Şi acuma au şăguit şi i-au cosorât ele şi mai tare, dară ei nu le-au răspuns nimică. Când le-a sosit timpul, numai ce s-au făcut toate nevăzute deodată.

A treia noapte au venit ele albe şi frumoase pân' la brâu, şi s-au pus pe lângă dânşii, încă mai cu tărie, ca să-i înduplece să grăiască cu ele, sau să le facă ceva, dară ei au rămas statornici; niciunul nu s-a lăsat ademenit de vorbele lor cele dulci şi de şăgile lor cele poznaşe.

A patra noapte a ieşit iarăşi căprariul afară de strajă, iar pe ceialalţi trei i-a lăsat înlăuntru. Aşteptând aceste trei cătane sosirea fetelor, s-au sfătuit între sine, ca în astă noapte să rumpă tăcerea şi să vorbească cu dânsele, fiind ele acuma aşa de frumoase şi de drăgălaşe, că ţi se ducea inima după dânsele, când le vedeai. N-au întârziat mult şi au venit şi ele. Acuma erau albe până la genunchi; mai trebuia încă noaptea aceasta, şi atuncea le-ar fi fost scăpat din mâna dracilor şi ar fi înviat şi ţara. Şi acuma a rămas o fată la căprar afară şi celealalte trei au intrat înlăuntru la cătane. Ele au început iarăşi să şăguiască şi să se hărăţească, ca şi mai nainte. Dară cătanele, pătrunse de frumuseaţa lor, au vrut să se culce cu dânsele, şi au grăit. Atunci îndată au împietrit ei pe pat, iar ele s-au făcut toate negre. Ca fulgerul au ieşit ele la căprar şi i-au zis:

— Vezi, aşa v-aţi ţinut cuvântul? Acuma nu numai că iarăşi ne-aţi dat pe mâna dracilor, de la cari începurăţi a ne scoate, ci încă s-au împietrit şi soţii tăi!

— Eu nu-s de vină! răspunse căprariul, eu mi-am ţinut cuvântul, şi încă l-oi ţine şi mai alte patru nopţi ca să vă scot!

— Hei! ziseră ele, acuma-i pace de toţi! Tu nu ne-i mai scoate! Dară de un ficior al tău om avea noroc. Deci dară, ieşi din cetatea aceasta pustie şi mergi la apa cea neagră; acolo îi afla un pod şi îi trece pe dânsul. De ceea parte îi întâlni un om, şi te cere la dânsul peste noapte; el te-a primi bucuros. La acesta să te năimeşti pe un an; el are o fată, şi ea a şăgui cu tine, a vorbi, s-a hărăţi, dară tu să nu-i zici nimică de rău,

nici să nu te anini de dânsa, că la anul te-i însura cu ea şi-i face un ficior, şi acela ne-a izbăvi pe noi!

După ce-au vorbit ele acestea, au pierit dinaintea lui şi nu s-au mai arătat!

Căprariul a ieşit afară din cetatea aceea şi s-a tot dus până ce-au ajuns la apa cea neagră. Aice a aflat podul acela şi a trecut pe dânsul. Mergând aşa pe lângă apă într-o parte, iată că a dat peste un om şi i-a zis:

— Bună calea!

— Mulţămesc dumitale! îi răspunse omul; da' de unde eşti dragul meu?

— la din lume, de la ţara Neagră! zise căprariul, şi îmblu şi eu numai izbindu-mă în toate părţile, ia ca un biet sărman!

— Ai tată? îl întrebă omul mai departe.

— Zău, nu ştiu, căci aşa m-am trezit de mic sângur sângurel, străin şi fără de nime! îi răspunse căprariul.

Omului i s-a făcut milă de dânsul şi l-a îmbiat la sine peste noapte.

— Foarte bucuros! Dumnezeu să-ţi deie sănătate! zise căprariul, că tot n-am unde să mân aiurea!

După ce-au venit acasă, a ospătat omul bine pe căprari şi pe urmă s-au mai dat la vorbă ba despre una, ba despre alta. În toate i-a plăcut omului căprariul foarte şi l-a întrebat pe urmă, ori de nu s-ar năimi la dânsul? Căprariul, bucuros, a luat şi s-a năimit pe un an de zile. El era foarte harnic şi cuminte şi se pricepea tare bine la orice lucru.

În anul acesta s-a întâmplat că omul a făcut mai multă strânsoare, decât avea în toţi anii de mai nainte, şi-i mergea ales de bine. Când a fost la sfârşitul anului, s-a sfătuit omul cu femeia să deie fata după dânsul, una că-i foarte harnic şi cuminte, şi alta că şi fata se cam trage după dânsul: „Căci tot anul, zise omul, i-am văzut unul pe lângă altul şi n-am auzit niciun cuvânt rău din gura lui, măcar că uneori îl zădăra ea prea tare; se vede dară, că se lovesc amândoi şi s-or învoi tare bine în viaţa lor! Noa, ce socoţi şi tu, femeie, s-o dăm oare după dânsul?"

Ea s-a învoit prea bucuroasă, pentru că nu o dată a fost privit şi ea şăgile lor şi a văzut că se au tare dragi.

După aceea a întrebat omul pe căprari, cum îi place în sat la dânşii şi ori de nu s-ar şi căsători acolo. Căprariul i-a răspuns că toate-i plac foarte şi că s-ar căsători şi aice,

că tot n-are ce să facă şi încotro să mai meargă, numai dacă ar putea găsi undeva vreo fată care să voiască a merge după dânsul, că el n-are nimică, nici moşie, nici bani.

Atuncea-i zise omul:

— Hei, dragul meu! Nu moşia, nici banul nu fac pe om, ci mintea şi hărnicia lui! Şi pe tine te văd şi harnic şi cuminte! De aceea ştii una? De-ţi place şi de voieşti, eu îţi dau fata mea, şi te-nsoară aice şi te fă moşinaş în locul meu, că precum văd eu, te pricepi foarte bine în trebile casei şi-i putea trăi în bine!

Căprariul n-a aşteptat să-l mai îmbie şi a doua oară, ci s-a învoit îndatamare, una că-i plăcea fata, şi alta pentru că ştia că ea îi ursita lui.

După aceea au adus părinţii şi pe fată de faţă s-o asculte ce va zice şi ea. Fata a primit măritişul acesta foarte bucuroasă, că prin aceasta îşi vedea împlinite numai dorinţele sale.

Acum au început să se gătească de nuntă. Când au auzit oamenii din sat că cutare om îşi dă fata după un venetic, n-au vrut nicidecât să-l lese, ci-i ziceau s-o deie după un moşinaş din sat, că doară se află şi la dânşii flăcăi buni, după cari şi-ar putea mărita fata.

Văzînd căprariul atâta împrotivitură, s-a dat deocamdată îndărăpt, dară nevrând părinţii, nici fata altmintrelea, s-au învoit şi oamenii, mai ales după ce s-au încredinţat şi ei că acest flăcău, măcar că-i venetic, dară ţine cu dânşii ca şi cel mai bun flăcău din sat, şi că şi de altmintrelea îi foarte de treabă. Deci cu învoirea tuturora s-au cununat căprariul cu fata omului şi au făcut o nuntă frumoasă. La anul, nevasta căprariului i-a făcut un ficior cu părul de aur şi cu picioarele de mărgăritari, pe la cântatul cucoşilor; în zori de ziuă l-au botezat. El a crescut aşa de tare, încât pe la prânz a zis către tată-său:

— Tată! Cumpără-mi carte, că eu m-oi duce la şcoală la învăţătură!

Tată-său i-a cumpărat carte şi l-a grijit de toate câte-i trebuiau. Ficiorul a luat cartea şi s-a dus la şcoală. Într-o zi a ştiut toate câte sunt la şcoală, numai rugăciunile Sfântului Vasile încă nu le ştia, dară în două zile le-a învăţat şi pe acestea. Nici nu era de-o săptămână şi el ştia toate, era învăţat cumsecade. Îndată a întrebat pe tată-său:

— Tătuţă! Ce fel de cetate este ia acolo, pe dealul acela, peste apa cea mare?

Tată-său ştia despre dânsul toate, pentru că-i împărtăşiseră fetele cele patru, dară n-a vrut să-i spuie acuma şi lui, socotind că nu le-a putea ajuta nimică, fiind încă crud

la trup şi brudiu* la minte, şi a prins a cârni şi-ncolo şi-ncoace. Dară ficiorul n-a încetat, ci a tot zbătut în tată-său ca să-i spuie: ce cetate este aceea? Tată-său n-a avut, de la un timp, încotro, şi i-a spus toate câte a ştiut el despre acea cetate.

Auzind ficiorul aceasta, şi-a luat cărticica subsuoară şi s-a cam mai dus. După ce-a ajuns la apă, a văzut un pod de cealaltă parte şi a strigat pe dânsul să vie încoace şi podul l-a ascultat. Ficiorul s-a suit pe el şi i-a zis:

— Să nu se afle, podule, că te clatini cu mine, că te tai îndatamare!

Podul i-a răspuns să nu aibă grijă, că nu s-a clătina, ci l-a trece lin de ceea parte.

El a ieşit bine la ţărm şi a venit până la poarta cetăţii. Cum a pus mâna pe poartă, îndată s-a şi descuiat, şi intrând în cetate, s-a dus până-n curtea aceea, unde fusese mai nainte tată-său cu cele trei cătane. Aice a îngenunchiat lângă o masă jos şi a prins a citi, şi citeşte şi citeşte, până ce afară s-a făcut întuneric; apoi a aprins o lumânărică şi a citit mai departe. Într-un timp de noapte iată că au sosit o mulţime de draci, cruce de aur în casă!, cu zicători feli de feli şi au început împrejurul lui a zice şi a cânta şi a face un vuiet şi nişte grozăvii ca acelea, că doară l-or abate de la citit, dară n-au putut nici într-un modru; el nu se uita nici într-o parte, ci şedea acolo şi tot citea necurmat. A doua noapte au venit încă mai mulţi draci, Dumnezeu cu noi!, cu cuptioare de foc şi cu o mulţime de lemne şi tot îl înfricoşau că l-or arde, c-or turna jăratec peste dânsul, ba că l-or azvârli în cuptiorul cel de foc, ca să-l frigă acolo; ba că or face aşa, ba pe dincolo cu dânsul. Dară el a rămas statornic şi a citit tot într-una fără ca să-şi ieie ochii de pe carte!

A treia noapte au venit ucigă-i-crucea cu iadul întreg înaintea lui şi cu înfricoşări şi mai cumplite decât înainte, dar toate acestea n-au îngrozit pe voinic, nici nu l-au stingherit din citire; el a rămas totuna lipit cu ochii pe carte. Deodată se fac ucigă-i-crucea nevăzuţi. Voinicul rădică ochii de pe carte şi se uită împrejurul său. Şi ce minune! Toate s-au fost despietrit, toată cetatea şi tot ţinutul ei, şi toţi oamenii şi toate dobitoacele şi toate ierburile au fost înviat! Şi acele patru fete încă au scăpat curate şi foarte frumoase din mâna dracilor.

Dimineaţa când a ieşit voinicul afară, a găsit toate vii. Toată cetatea foia de viaţă, ca şi cum cetăţenii nici n-ar mai fi fost împietriţi, unii mergeau într-o parte, alţii în alta, fiecare după trebile şi trebuinţele sale. De o parte de cetate băteau dobele să se

* brudiu – necopt

strângă ostaşii la mustru, şi cum au auzit cătanele cele trei, cari înviaseră acum, sunetul dobelor, au socotit că le strigă şi pe dânsele la mustru şi, îmbrăcate cum erau, au alergat îndatamare într-acolo, pentru că uitaseră acuma ce s-a fost întâmplat cu dânsele. După ce-a înviat împăratul, a venit iute şi a îngenunchiat înaintea ficiorului, şi a început a-i mulţămi pentru binele ce a făcut el cu ţara lui şi cu dânsul. Atunci ficiorul i-a răspuns aspru:

— Scoală de dinaintea mea, afurisitule şi blăstămătule, şi-mi spune cum de-ai putut tu, în orbia ta, să nu bagi în samă dorinţile şi trebuinţile oamenilor şi încă să te pui cu Dumnezeu în ceartă şi aşa să stârneşti urgia lui asupra unei ţări întregi şi să osândeşti atâta lume şi atâta amar de suflete! Rădică-te acuma de dinaintea mea şi această pedeapsă să-ţi fie învăţătură pentru tine şi pentru toţi urmaşii tăi din sânge în sânge!

Împăratul s-a sculat ruşinat de jos şi, luând coroana de pe capul său, a pus-o pe al ficiorului şi i-a zis:

— Văd că eşti mai cuminte şi mai înţălept decât mine şi că te pricepi mai bine ce se cuvine lui Dumnezeu şi oamenilor, de aceea să-mi fii urmaş şi să împărăţeşti tu în locul meu!

Apoi l-a însurat cu fata sa cea mai mare şi i-a dat toate în stăpânire. Pe celelalte trei surori le-au luat cele trei cătane, cari veniseră de la mustru acasă, şi pentru că ele ştiau cum merg trebile în lume, s-au făcut de-acuma sfetnici la împăratul cest nou.

După ce s-a însurat ficiorul şi a pus toate în rânduiala cea mai bună, a trimes soli după tată-său ca să-l aducă la curtea sa. Dar el n-a vrut. Ficiorul a mai trimes de vro două-trei ori alţi soli şi mai mari, dar văzând că tot nu vine, a poruncit să facă un pod de aur de la curte până acasă la tată-său. După ce-a fost podul gata, s-au luat împăratul şi împărăteasa şi toţi sfetnicii şi curtenii săi şi s-au dus cu toţii la tată-său ca să-l roage să vie la dânşii şi să petreacă apoi împreună. Abia acuma s-au înduplicat părinţii împăratului ca să se strămute la curtea lui, pentru că s-au încredinţat că-i pofteşte cu tot adinsul şi din toată inima şi că şi curtenii şi sfetnicii lui îl doresc.

De aici înainte au trăit cu toţii necurmat împreună, înţălegându-se foarte bine întreolaltă şi lucrând cu toţii, pe întrecute, pentru binele oamenilor din acea împărăţie. Aşa de bine trăiau împreună, cât le ieşise vestea în lume, că împărăţie mai bine întocmită şi mai fericită nu se află alta!

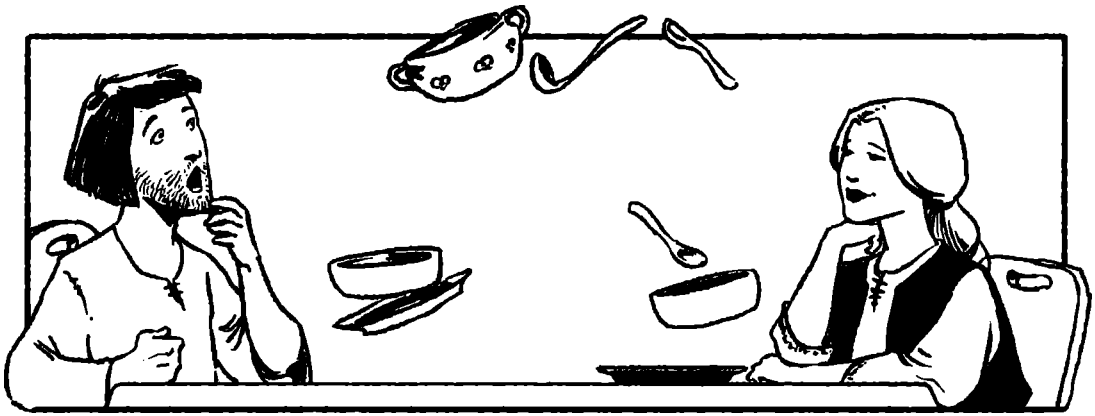

ION SĂRACUL

Era odată un om sărac, sărac şi avea un băiat, anume Ion. Acesta s-a numit după moartea tătâni-său, pentru nespusa lui sărăcie, Ion Săracul. Acest biet băiat, fără tată şi fără mamă, n-avea nici pe-un neam, nici pe nimeni ca să-l ajute cât de puţintel. Văzându-se aşa de lipsit, cât numai moartea putea să-l scape din gura sărăciei, s-a hotărât să părăsească căsuţa tătâni-său şi să meargă-n lume ca să slujească şi aşa să-şi agonisească hrana. Cum şi-a propus, aşa a şi făcut.

Într-una din zile a pornit Ion Săracul prin lume, şi a mers, a mers şi-a mers până ce-a dat de un sat. Sosind aice, a întrebat de unul şi de altul, ori de nu le trebuie vreun hargat. După multă întrebare a dat de un om, căruia îi trebuia un hargat, şi l-a întrebat.

— Dragul meu, da' ce mi-i cere tu pentru un an de zile?

— Eu, bădişorule, îi zise băiatul, nu-ţi cer nimică; ce-i binevoi să-mi dai, aceea oi şi primi!

— Bine, drăguţă! îi zise năimitoriul, iată eu îţi dau de mâncat, de băut, de-mbrăcat, de-ncălţat, în scurt să aibi toate câte-ţi trebuiesc, şi încă-ţi mai dau şi cutare viţea

dintre vitele mele; paşte-ţi-o, hrăneşte-ţi-o, după cum vrei; cum îi griji de dânsa, aşa-i avea-o!

— Foarte mulţămesc, bădişorule! Sunt prea îndestulat! Pune-mă dar de-acuma la lucru!

Şi aşa a slujit bietul Ion Săracul tot timpul cu cea mai mare sârguinţă şi credinţă, silindu-se totdeauna să-şi împlinească toate dorinţile sale cumsecade. Cum şi-a împlinit anul, iată că-i piere viţeluşa, care crescuse atât de mândră şi era atât de frumoasă, cât nu se mai afla alta ei asemenea în satul acela! Scârbit şi cugetând că n-are noroc, a purces acuma sărmanul departe prin lume şi, mergând aşa supărat, a dat de alt sat. Aicea a întrebat iară, ori de nu se află cineva căruia să-i trebuiască hargat la casă şi, găsind pe unul, s-a îmbiat să-l năimească. Şi acest om l-a întrebat ce ar vrea el pe-un an de zile? Ion Săracul i-a răspuns că nu cere nimică, ci lasă toate în voia lui; ce i-a da, aceea va şi primi.

Acest om i-a juruit un juncănaş pe lângă mâncare şi îmbrăcăminte, şi l-a pus la lucru.

Şi aice a slujit Ion Săracul cu credinţă şi cu sârguinţă neieşind niciodată din voia stăpânului său. Dară când s-a împlinit anul cumsecade, iată că i-a pierit şi acest juncănaş, care se făcuse mândru şi gras cât îţi era mai mare dragul să te uiţi la el! Ce să facă bietul Ion părăsit de noroc? Supărat foarte cum era, a pornit iarăşi mai departe prin lume şi, ajungând la un sat, s-a năimit şi aice. Dară ce folos! Măcar că a slujit şi acolea cu sârguinţă şi cu credinţă, ca totdeauna, tot a păţit ca şi mai nainte cu juruita lui; şi aice i-a pierit vaca ce-a fost căpătat-o. Şi tot aşa îi mergea peste tot locul, pe unde se năimea. Ce să-nceapă acum bietul Ion? A văzut că nu mai are noroc, că l-a părăsit deprăci*, şi aşa s-a cam dus prin lume. Dară mergând aşa scârbit cât a mers, a dat iarăşi de-un sat, şi intrând într-însul, a văzut un om foarte bogat, cu o casă mare, cu tacâmuri multe pe lângă casă, vite multe-n ocol şi altele. A venit la dânsul şi l-a întrebat, ori de nu-i trebuie vreun hargat? Acesta i-a răspuns:

— Da, îmi trebuie! Vrei poate să te năimeşti?

— Vreau! îi zise Ion Săracul.

— Dară ce ceri pe an?

* deprăci – complet, cu desăvârşire

— Eu, bădişorule, nu-ţi cer alta nimică, decât stânca aceea de-acolo din ogradă! îi răspunse sărmanul deznădăjduit, vrând să mai cerce că poate tot nu l-a părăsit norocul deprăci, şi cugetând în sine: „Ştiu că după aceasta nu i-a părea rău nimănui! După juncă, junc, vacă, oiţă şi celelalte, poate că le părea oamenilor rău, şi poate că de-aceea mi-au pierit toate!“

— Da cum să-ţi dau eu ţie numai piatra aceasta, pentru cât mi-i sluji tu un an întreg, îi zise bunul moşinaş, oare n-ar fi păcat de Dumnezeu?

— Eu, bădişorule! răspunse sărmanul năcăjit, îţi mulţămesc foarte pentru voia cea bună şi pentru cuvântul cel bun; dară eu nu-ţi cer alta nimică; eu mă mulţămesc cu stânca aceasta şi cu cât mi-i da de mâncare şi de-mbrăcat!

— Apoi, dacă-i aşa treaba, drăguţă, îi zise omul, eu nu ţi-s de vină, fie dară şi aşa!

Ion Săracul s-a apucat de lucru şi a slujit şi aice, după datina sa, cu sârguinţă şi cu credinţă, împlinind toate câte se cereau de la dânsul. Dară acum, când era să se împlinească anul, caută într-o dimineaţă la stâncă, şi ce minune!, stânca era scăzută, se făcuse mai mică! Într-a doua dimineaţă, când s-a mai uitat el la stâncă, a văzut-o şi mai scăzută; într-a treia dimineaţă şi mai tare. „Ce să fie aceasta? cugeta el în sine, cine să mănânce stânca?“ Într-o noapte se puse Ion Săracul la pândă, şi iată că vede cum a venit o dihanie neagră, straşnică, grozavă, de i-a gătit stânca de ros. Această încredinţare i-a rănit inima şi s-a scârbit şi mai tare, pentru că ştia acum desigur că l-a părăsit norocul de tot.

După ce şi-a împlinit anul cum se cuvine, s-a hotărât să se ducă pe pustiu, să nu mai audă de lume. Şi aşa mergând o bucată de vreme amu cât a mers, a ajuns la un pârâu şi, trecându-l pe punte, a zărit în apă o mreană cu solzi de aur. El s-a plecat cătinel şi a prins-o, cugetând în sine: „Mulţămesc lui Dumnezeu că mi-am prins şi eu un peşte! la m-oi duce şi eu până mai încolo şi, cum îs tare flămând, l-oi spinteca, l-oi frige şi mi-oi face şi eu măcar o dată zi bună!“

Mreana aceasta era năzdrăvană; a ştiut îndată ce-a cugetat el, şi i-a grăit:

— Drăguţă! Să nu mă strici, că eu ţi-s soţul şi norocul tău, ci mă dă de trei ori peste cap, şi eu mi-oi veni iarăşi în fire!

Auzind Ion Săracul zisele mrenei, s-a mirat foarte, ce să fie aceasta, şi a făcut cum i-a zis. A dat-o de trei ori peste cap. Şi ce minune! Mreana s-au făcut o femeie atât de frumoasă şi de drăgălaşă, cât nu se mai afla o frumuseaţă asemenea ei în

toată lumea! Ion Săracul s-a uimit numai la privirea ei şi nu ştia ce să facă şi ce să vorbească de bucurie! Ea atuncea i-a zis:

— Dragul meu! Hai acuma la căsuţa tătâni-tău, că nu-i departe de aice, şi-om trăi acolo în fericire!

Ion Săracul a primit cu bucurie propunerea ei şi au plecat împreună spre casă. N-au mers mult şi au ajuns acolo. Dară, ce minune şi ce mirare! Soţia lui a fost prifăcut mai dinăinte, numai cu cugetul, căsuţa cea hârbuită şi împresurată de mărăcini şi de buruiene, într-o curte mândră şi frumoasă, pe dinlăuntru poleită, cu podele strălucite, cu tacâmuri minunate de argint şi de aur, cu candile aprinse primprejur, cu lumânările de aur pe masă, cu lumini aprinse în ele, cu mesele-ntinse, cu nişte bucătării unde se fierbeau, se coceau şi se frigeau toate bucatele sângure-sângurele, şi sângure se şi învârteau şi se grijau mai bine decât le-ar fi gătit bucătarii cei mai iscusiţi din lume! Pe lângă casă mai era ocoale cu boi, cu vaci, cu oi, herghelii de cai, feli de feli de gobăi*; în scurt, ce era la căsuţa lui Ion Săracul nu se mai afla nicăiri în toate părţile pământului!

După ce-au intrat ei în curte, nu se putea destul sătura Ion Săracul de privit tot binele şi toate minunăţiile ce se aflau grămădite aice. Cum s-au pus la masă, a şi strigat soţia lui pe bucate să se aşeze pe masă după rând, nici prea fierbinţi, nici prea reci, ci tocmai după cum îs mai bune de mâncat! După ce-au ospătat bine, iarăşi porunci cuţitelor, sahanelor şi furculiţelor să se strângă, şi de îndată s-au aşezat, care-şi la locul său, în cea mai mare rânduială. Dară o pereche de furculiţi s-au ascuns în buzunarele lui Ion Săracul. Prin aceasta a voit soţioară-sa să-l ispitească, ori ce va zice şi ori de-i este el cu credinţă, şi l-a întrebat:

— Auzi drăguţă! Ne lipsesc o pereche de furculiţi, şi numai noi amândoi am fost aici! Nu cumva ştii tu de dânsele?

El începu să se jure că nu ştie nimica de dânsele.

Dar ea-i zise:

— Hm, zici că nu ştii! Dar pentru ce le-ai ascuns în buzunar?

El, uimit de vorba aceasta, caută-ndată şi iată că le şi află. Acuma începu şi mai tare să se jure şi să se dezvinuiască zicând că nu ştie nici cu spatele cum de-au venit ele în buzunar la dânsul!

---

* gobaie – orătanie, pasăre de curte

Convingându-se ea despre credinţa lui, i-a zis:

— Bine, bine, dacă nu le-ai luat tu, le spune să meargă la celealte în blidar!

După poruncă îndată s-au şi aşăzat fuculiţile la locul său. Omului sătul îi cam place somnul. Deci dară şi ei au stins luminile şi s-au culcat.

Dimineaţa s-au sculat ei şi s-au îmbrăcat. Soţia lui a ieşit în cerdac la răcoare, Peste drum locuia boieriul satului. Un ţigan, bucătariul boieriului se afla la mulsul vacilor în ocol şi zări pe mândra lui Ion Săracul şăzând în cerdac, şi s-a minunat foarte de frumuseţea ei. Uimit, a alergat cu gura căscată la boier în curte şi i-a zis:

— Aolio, cucoane, ce mai de frumoasă nevastă are Ion Săracul, cât chip asemenea ei nu mai găseşti în toată lumea!

— Da ce spui tu, măi ţigane? îi zise boieriul.

— Ba aşa, cucoane, o frumuseaţă şi o mândreaţă ca aceea nu se mai pomineşte pă pământ. Ian poftim numai afară s-o vezi!

După ce-a zărit-o şi boieriul, s-a minunat foarte de chipul ei, şi îndată i s-a şi pus la inimă, cât nu mai avea astâmpăr nicăieri. Dragostea îl înghimpase urât! Bietul boier s-a fost tulburat cumplit, cât nu mai ştia ce să facă, şi tot cugeta cum să poată el căpăta pe această frumuseaţă, că până acuma ce numai voia, toate le şi avea. Văzându-l ţiganul aşa de scârbit, l-a întrebat:

— Cucoane, ia spune-mi, de ce eşti aşa de supărat? Ştii că eu nu o dată ţi-am alungat nourii, poate că şi acum să-ţi ajut!

Boieriul i-a răspuns:

— Dragul meu! S-a sfârşit voia bună pentru mine! Eu tot supărat oi fi până n-oi căpăta frumuseaţa aceea!

— Hm! zise ţiganul, eu ştiu, cucoane, un sfat bun! Ian uită-te încolo la dealul cel mare! Cheamă îndată pe Ion Săracul şi-i porunceşte ca să facă în noaptea viitoare dealul acela tot şes, şi după ce l-a asămăna, să facă o grădină cu feli de feli de pomi, unii abia să înfrunzească, alţii abia să înflorească, alţii să fie cu poamele verzi şi alţii iară cu poamele coapte. O iarbă mândră şi verde să fie crescută pintre dânşii, cu rouă groasă pe frunzile ei şi ale pomilor. Şi viţă de vie să sădească; una să fie înflorită, alta verde şi alta coaptă! Şi un drum de aur să facă de acolo pân' la curtea dumitale. Acestea toate, socot că nu le-a putea face nici lumea-ntreagă, necum Ion Săracul, şi de nu ţi le-a face, să-i tai capul, şi atunci i-i putea lua femeia!

— Bine-ai zis, măi ţigane! răspunse boieriul, mergi dară degrabă la dânsul şi-l cheamă-ncoace, că am să-i spun că numai trei pari de primprejurul curţii mele încă n-au capete de om şi că unul din ei va fi al lui, dacă nu mi-a face lucrul acela într-astă noapte!

Ţiganul se duse într-o clipă la Ion Săracul şi-l chemă să vie numaidecât la curte, că boieriul are să-i spuie ceva. El a venit. Cum l-a zărit boieriul, îndată i-a şi grăit cu mare asprime:

— Măi Ioane! Vezi tu dealul acela de colo? De nu mi-l vei asămăna tu în astă noapte să fie tot şes, şi de nu mi-i face o grădină frumoasă pe locul lui, cu feli de feli de pomi, unii să-nfrunzească, alţii să-nflorească, iară alţii să fie cu poamele verzi şi alţii cu poamele coapte, şi dacă n-oi mai întâmpina eu acolo şi feli de feli de păsări cântătoare, şi-un drum de aur de-acolo pân' la curtea mea pe de-amândoauă părţile tot cu pomi şi viţă de vie sădită în tot locul; o samă să fie abia înflorită, alta verde şi alta coaptă, bună de mâncat; şi de n-oi afla şi feli de feli de iarbă prin pomăt şi rouă groasă pe frunze peste tot locul, apoi să ştii bine, că ţi-a sta capul în par!

Spăimântat foarte s-a întors bietul Ion acasă, plângând şi căinându-se, că ştia bine că acu-i moartea lui. Văzându-l soţia sa că vine atât de scârbit şi plângând, l-a întrebat, de ce-i el aşa de-ntristat şi de ce se vaieră aşa de cumplit?

— Da cum nu m-oi tângui şi cum nu m-oi văieta, draga mea! îi răspunse el suspinând, că iată ce mi-a poruncit boieriul să-i fac în astă-noapte, şi de nu i-oi împlini porunca, apoi a zis că mi-a sta capul în par!

— Nu te spăimânta, dragul meu! îl mângâie ea, că Dumnezeu îi mare şi puternic! Fă-ţi numai o sapă, o lopată, un hârleţ, o greblă şi apoi te culcă de te hodineşte!

Cu îndoiala în inimă şi cu spaima în spinare a făcut bietul Ion toate câte i-a apus nevasta sa, şi-apoi s-a culcat să doarmă. Femeia sa însă, după ce-a întunecat prăci*, a ieşit c-un toiag de aur afară şi a tras cu el nişte semne cruciş aşa în aer, şi iată că s-au adunat o mulţime de draci, Dumnezeu cu noi în casă şi cruce de aur, erau câtă frunză şi iarbă! Acestora le-a poruncit ca să împlinească toate după cum a zis boieriul lui Ion Săracul.

Când la revărsat de zori, vine nevasta la Ion şi-l scoală zicându-i:

— Ioane! Ioane! Ian scoală-te de-ţi ia sapa, lopata, hârleţul şi grebla şi te du acolo-n grădină, şi cum îi zări că vine boieriul, să stai dârz înaintea lui şi să te faci că tocmeşti straturile şi că îndrepţi cărările!

* prăci – foarte mult

Ion Săracul s-a sculat, şi când a văzut grădina cea minunată şi podul cel de aur gata, a încremenit numai şi nu ştia cui are să mulţămească el pentru binele acesta ce i l-a făcut. Uimit, s-a dus în grădină.

Nu mult după ce a ajuns el acolo în grădină, iată că soseşte şi boieriul într-un rădvan* cu patru cai; se primblă şi-ncolo şi-ncoace, dară Ion Săracul sta dârz şi voios înaintea lui. Boieriul s-a mirat numai văzând minunăţiile acestea toate şi, în loc să se bucure de dânsele, s-a scârbit şi mai tare. Lui nu-i era nici de grădină, nici de podul cel de aur, ci numai de femeia lui biet Ion, şi de aceea a zis către ţigan:

— Vezi, măi ţigane! Noi am cugetat că nici lumea-ntreagă n-a fi în stare să săvârşească lucrul acesta într-o noapte şi iată că tontălăul iesta de Ion l-a făcut singur! Şi iarăşi a căzut pe cugete şi a început a se scârbi şi mai tare. Boieriului nu-i părea bine că i-a împlinit Ion porunca, tocmai după voia lui, şi că stăpâneşte acuma nişte minunăţii, carile nu s-au mai pomenit cât au fost lumea şi pământul! Supărat până la moarte s-a întors boieriul iar la curtea sa. Ţiganul însă, văzându-şi stăpânul său atât de mâhnit, a intrat la dânsul şi-i zice:

— Cucoane! Ştii dumneata ce mi-a mai venit mie în cap?

— Ei ce? îl întrebă boieriul.

Ţiganul îi răspunse:

— Ia să chemi iarăşi pe Ion Săracul şi să-i porunceşti ca să îmblătească într-această noapte şârezile şi stogurile cele multe cari se află la arie, dară aşa, ca să nu le spargă, ci numai să aleagă firul pânilor ne-nvăscut**, curat, şi să le pună-n vrafuri, fiecare feli de pâne deosebi, căci nu se găseşte om pământean care să sfârşească aceasta într-o noapte!

— Bine-ai vorbit, măi ţigane! îi zise boieriul, aşa să fie! Aleargă iute numai de mi-l cheamă-ncoace!

Ţiganul s-a dus repede la Ion Săracul şi l-a chemat la boieri la curte.

Cât ce-a intrat Ion Săracul la boier în cămară, a aflat pe boieri şăzând greceşte pe divan, c-un ciubuc lung în gură. Cum l-a văzut boieriul, îndată a rostit către dânsul:

— Măi Ioane! Ştii tu la ce te-am chemat la mine?

— Ba nu, cucoane! îi zise Ion.

---

* rădvan – caleaşcă

** învăscut – care este învelit, îmbrăcat

— Apoi dacă nu ştii, ascultă că ţi-oi spune! Eu am o arie bucşită* de şârezi şi de stoguri. Într-astă noapte să mi le îmblăteşti toate, dară aşa, ca să nu-mi spargi nici şârezile, nici stogurile, ci să-mi alegi dintr-însele numai firul pânilor ne-nvăscut, curat, şi să mi le faci vrafuri, dară fiecare feli de pâne deosebi, că de nu mi-i împlini acestea toate, apoi să ştii că dimineaţă ţi-a sta capul în par! Ai auzit? Acuma te cară de-aice!

Sărmanul Ion iarăşi a început a suspina şi a plânge şi venind acasă, i-a spus soţiei sale toată pricina chemării sale la boier, din capăt şi până-n capăt, ce şi cum i-a poruncit să facă, că dacă n-a face, apoi i-a sta capul în par.

— Nu te înfricoşa, drăguţă, îi răspunse ea, fă-ţi numai un îmblăciu, o lopată, o greblă şi un măturoi, să le aibi gata pân' desară, şi apoi habar să n-ai, te poţi culca şi hodini în voia cea bună!

Bietul Ion a făcut cum l-a învăţat nevasta sa şi când s-a însărat, s-a pus la masă şi a mâncat şi, după ospăţ, s-a culcat să doarmă. Dară ea a ieşit iarăşi afară cu toiagul cel de aur în mână şi iarăşi a tras nişte semne cruciş prin aer de s-au adunat o mulţime de şoareci şi guzgani din toată lumea, câtă frunză şi iarbă, şi le-a poruncit:

— Iată, mergeţi la cutare arie şi scoateţi de prin şârezi şi stoguri firele ne-nvăscute şi curate din spice, şi le faceţi vrafuri, dară fiecare feli de pâne tot deosebi!

Şoarecii s-au dus acolo, şi erau atâta de mulţi, cât poate pe tot spicul au fost câte trei şi într-o nimică de ceas au fost toate gata! Când dimineaţa, la revărsat de zori, a sculat nevasta iarăşi pe Ion zicându-i:

— Ioane! Ian scoală-te acum, c-ai dormit destul, de-ţi ia îmblăciul, furca, lopata şi măturoiul, şi te du la arie; şi stai dârz şi voios, şi când îi vedea că vine boieriul, să te faci că tocmeşti vrafurile!

El bietul s-a sculat şi acuma numai pe gata şi, uimit de câte s-au făcut, s-a dus la arie. Aice şi-a înfipt furca într-un vraf, grebla într-altul, îmblăciul într-al treilea, lopata în al patrulea şi aşa mai departe, şi apoi şi-a luat măturoiul în mână şi a început a se face că mătură şi dincolo şi dincoace şi că strânge vrafurile mai grămadă.

Iată că soseşte şi boieriul într-un rădvan mândru, şi când a văzut toate gata, puse-n rânduială, i-a trecut numai rece prin spate, i s-a făcut rău la inimă şi galbăn şi negru pe dinaintea ochilor, încât a poruncit îndată să se-ntoarcă iarăşi la curte. Ţiganul s-a spăriat de boier, ce-i este că s-a făcut aşa de galbăn şi îngrijat, cugeta în sine: „Ce să fie oare? Ion acela e cu necuratul! Hm! Şi cuconu-meu să nu poată căpăta

* bucşit – plin, ticsit

frumuseaţa aceea? Cum se poate aceasta? Da am să-i mai fac eu una lui Ion, carea să-i pună de bună samă capul în par!“ Cu acest cuget aleargă ţiganul vesel la boier în casă şi, aflându-l mai venit ceva în fire, i-a zis:

— Cucoane! Încă mai este un mijloc carele, desigur, jur pe Dumnezeu că i-a înţăpa lui Ion capul în par!

— Da’ ce spui tu, măi ţigane, zise boieriul, ce mijloc, ce lucru să fie acela?

— Apoi ascultă, cucoane! îi răspunse cioroiul. Să chemi pe Ion şi să-i porunceşti că, dacă n-a aduce pe mâne a miazăzi pe Dumnezeu sfântul la dumneata la masă, apoi i-a sta capul în par! Aceasta n-a fi el în stare nicidecum s-o facă!

— Bine-ai vorbit, măi ţigane! zise boieriul mai învoioşat puţin; mergi dară iute la dânsul de-l cheamă-ncoace, să vină tare degrabă!

Cum a poruncit boieriul, ţiganul îndată a şi făcut, şi Ion Săracul s-a aflat, după poruncă, înaintea boieriului. Cum l-a văzut boieriul i-a şi poruncit zicând:

— Iată, măi Ioane! acuma să mergi şi să-mi chemi pe Dumnezeu pe mâne amiazăzi la masă, că, de nu li-i chema să ospăteze cu mine la masă, apoi capul tău ţi-a sta în par!

Auzind aceasta Ion s-a cam înspăimântat, dară punându-şi toată nădejdea în soţia sa, a venit acasă. Cum l-a văzut nevasta, îndată l-a întrebat, la ce l-a chemat şi acuma? El i-a spus toată pricina cum este şi ce i-a poruncit să facă, că de nu i-a face, apoi i-a sta capul în par.

Acuma s-a supărat şi biata soţie, auzind de aceasta, dară, îmbărbătându-se, i-a zis:

— Dragul meu! Eu văd că hapsânul acela vrea numaidecît să-ţi taie capul, că la mare lucru te-a pus, cât nu-ţi pot ajuta aice nimică! Dară tot ţi-oi da o învăţătură: să mergi către amiazăzi, încotro te-or duce ochii, numai să iai sama bine la toate!

Ce să facă acuma bietul Ion? Supărat, scârbit cum era, s-a pornit la drum, şi-a mers, şi-a mers, şi-a mers o bucată bună, şi-a ieşit pe-o toloacă, pe care păştea mulţime de vite, feli de feli, şi erau atât de grase şi de mândre, cât abia se mişcau, măcar că toloaca aceasta era prundoasă şi uscată şi iarbă mai că nu se afla. Trecând prin ea, s-a dus mai departe şi călătorind aşa, a intrat într-o ţarină cu nişte iarbă mândră şi mare şi mieacoşă, cât tot de-a dragul s-o paşti. Aice iarăşi se aflau o mulţime de vite, feli de feli, dară atât de uscate şi prizărite, cât abia se cărau. Mergând mai departe, dete, după o bucată de vreme, de-un om bând apă dintr-o fântână; dară când se plecă să beie, atunci apa seca în fund, şi când se rădica, fântâna iarăşi se împlea; şi tot aşa

mai departe. El s-a mirat foarte, ce să fie aceste lucruri, că el nu le putea pricepe, nici nu şi le putea tâlcui! Şi tot a călătorit mai departe şi, mergând aşa prin nişte pustiuri, a dat de un om bătrân-bătrân, şi-i zise:

— Bună ziua, moşule!

— Mulţămim dumitale, fătu-meu! îi răspunde moşneagul, da-ncotro te duci şi cine te-a adus pe-acolea?

— la păcatele mele, îi răspunse Ion Săracul, un boier din sat tot mă năcăjeşte, vrând să-mi iaie capul. Odată mi-a poruncit să-i asemenez un deal şi să-i fac o grădină acolo cu feli de feli de pomi, unii să-nfrunzască, alţii să-nflorească; la unii să fie poamele verzi, la alţii coapte, şi tot într-acest modru să fie şi o vie acolo, şi iarba cu rouă şi un pod de aur să fie pân' la curtea lui. Altă dată mi-a poruncit ca să-i îmblătesc o arie plină de şârezi şi de stoguri şi să pun firele ne-nvăscute, curate, în vrafuri, şi fiecare feli de pâne să fie deosebi, dar să nu sparg nici stogurile, nici şârezile, şi Dumnezeu tot m-a scos din toate belelele acestea. Dară acuma nu ştiu ce i-a mai dat în cap, că m-a trimes să chem pe însuşi Dumnezeu sfântul pe mâne amiazăzi să şadă cu dânsul la masă, şi nu ştiu ce să mă fac şi-ncotro s-o mai apuc, şi ce să dreg ca să pot afla pe Dumnezeu şi să-L rog ca să mă scape şi din această nevoie!

Atunci bătrînul i-a zis:

— Drăguţă, Eu-s Dumnezeu!

Când a auzit Ion că moşneagul acesta este Dumnezeu, îndată i s-a închinat, şi nu ştia ce să facă de bucurie c-a dat peste Dânsul.

Atunci Dumnezeu a voit să-i ispitească credinţa, ori de i-a spune toate cu dreptate câte-a văzut şi l-a întrebat zicându-i:

— Dragul meu, acu să-mi spui drept, ce-ai văzut şi ce-ai aflat tu venind încoace?

— Eu, Doamne, zise Ion Săracul, călătorind încoace, am ajuns pe o toloacă pietroasă c-o mulţime de feli de feli de vite păscând şi erau atât de grase şi frumoase, cât de-abia se urneau de pe loc, măcar că iarba nu se afla mai nimică acolo, şi mult m-am mirat de acest lucru!

— Să nu te minunezi de aceasta, drăguţă! îi zise Dumnezeu, aceste vite sunt acelea care le vând oamenii, sau le dau de pomană, şi nu le pare rău după dânsele! Dar mai departe ce-ai văzut?

— Mergând mai departe, Doamne, urmă Ion Săracul, am intrat într-o ţarină cu nişte iarbă mândră şi mieacoşă, cât de-a dragul s-o fi păscut. Aice se afla iarăşi mulţime

de vite, feli de feli, dară atât de uscate, cât de-abia se ţineau pe picioare. Şi de acest lucru tare m-am mirat şi n-am putut pricepe, cum de nu se îngraşă vitele acelea pe-o păşune aşa de bună!

— Vezi, drăguţă, îi zise iarăşi Dumnezeu, aceste vite sunt acelea care le vând sau le dăruiesc oamenii, dară apoi le pare rău după dânsele, şi măcar că se află într-atâta bine, ele tot tânjesc! Dară mai departe n-ai văzut nimica?

— Ba da, Doamne! îi răspunse Ion Săracul. Venind eu mai încoace, am dat de un om vrând să beie apa dintr-o fântână, dară când se pleca să beie, atunci apa se cobora în fund, şi cum se rădica, fântâna se împlea iarăşi cu apă; şi tot aşa mai departe de câte ori se pleca şi se rădica!

— Acest om, drăguţă, îi tâlcui mai departe Dumnezeu, până ce era pe ceea lume, a mers într-o zi de vară, când era arşiţa mai mare, în ţarină să cosească, luând cu sine şi-o cofă cu apă. Dară cosind el, iată că sosesc la dânsul alţi cosaşi, cari şi-au uitat să-şi iaie apă când au venit dimineaţa la cosit, şi l-au rugat să le deie şi lor apă să beie. Dară el n-a vrut nici într-un feli să le potolească setea, zicându-le că-i trebuie şi lui şi de ce nu şi-au luat şi ei apă de-acasă când au venit încoace, ştiind prea bine că le-a trebui. Sara însă, când s-a pornit acasă, a vărsat cofa pe jumătate cu apă jos, şi acuma l-ai văzut cum pătimeşte! Dar mai departe n-ai văzut nimică?

— Nu, Doamne! îi răspunse Ion Săracul.

— Ei bine, dragul meu, îi vorbi Dumnezeu mai departe, du-te acum înapoi acasă şi-i spune boieriului că eu oi fi cu bună samă mâne pe-amiazăzi la dânsul la masă, dară, dacă voieşte ca să mănânc şi Eu cu dânsul împreună, apoi să-mi facă următoarele bucate: să caute o vacă neleapcă* a făta, şi să fete o viţea şi viţeaua fătată iarăşi să fete o viţea şi viţeaua aceasta încă să fete o viţea, şi tocmai de la viţeaua aceasta să mulgă lapte şi să-l puie la foc să fiarbă; apoi să samene mălai mărunţel (mei), să răsară, să se coacă, să-l strângă-n stog, să-l îmblătească, să-l piseze şi să-l facă păsat şi după aceea să-l spele şi să-mi facă lapte cu păsat cu laptele cel muls de la a treia viţea de la o vacă neleapcă. Dacă mi-a face el mie toate acestea, atunci oi mânca şi Eu cu dânsul!

Ion şi-a luat ziua bună de la Dumnezeu şi s-a întors acasă. Ajungând acasă, a mers la boier şi l-a înştiinţat despre toate câte i-a spus Dumnezeu ca să facă, dacă

* neleapcă – vacă tânără, aflată la primul fătat

vrea să ospăteze şi Dumnezeu la dânsul la masă. Auzind boieriul de această dorinţă a lui Dumnezeu, i-a răspuns lui Ion:

— Las' să vie numai, că am eu alte bucate mai bune cu ce-l ospăta!

Şi au început a găti mereu feli de feli de bucate, câte numai le ajungea bucătarilor prin cap.

Când a doua zi, iată că au sosit Dumnezeu la timpul hotărât şi întreabă pe boier, ori de i-a gătit bucatele după cum i-a poruncit. Boieriul i-a răspuns:

— Eu, Doamne, m-am grijit cu feli de feli de bucate, unele mai iscusite şi mai alese decât altele, dar acel feli de bucate ce-ai dorit, n-am fost în stare să-l fac aşa în grabă, şi apoi nici nu s-ar prea şedea pe o masă boierească lapte cu păsat!

Atunci i-a grăit Dumnezeu:

— Dacă nu eşti în stare să împlineşti aceasta, apoi la ce porunceşti altora lucruri cu neputinţă de-mplinit, amenințându-i că li-i pune capul în par?

După aceea a scos Dumnezeu din curte afară pe ţigan înainte, căci el era mai de vină, şi pe boier după dânsul, şi le-a poruncit să se puie unul de o parte şi celălalt de altă parte de poartă şi binecuvântându-i cu mâna, s-au prifăcut amândoi în doi stâlpi de piatră. După aceea a chemat Dumnezeu pe Ion Săracul la curte şi i-a zis:

— Vezi, Ioane, stâlpii aceştia de piatră? Iată ce s-a ales din boier şi din ţigan! Tot nimică nu s-a alege din toţi aceia cari îmblă cu nedreptate şi caută să surpe pe alţii şi să le iaie ei binele lor! Pe tine însă te-am cunoscut om cu dreptate şi cu priinţă; de aceea îţi dăruiesc ţie toate moşiile, satele, curţile, avuţiile, în scurt tot binele boieriului, şi te fac pe tine stăpân în locul lui până când te-i purta cu omenie şi-i fi cu dreptate pentru toţi! Zicând acestea, a binecuvântat pe Ion Săracul şi pe nevasta sa şi apoi s-a făcut nevăzut.

Ion Săracul era acum foarte bogat şi cel mai fericit om în lumea-ntreagă şi a trăit cu omenie şi dreptate în ticnă cu nevasta sa tare mulţi ani până ce-au murit şi ei, lăsând pe copii ca moştenitori în locul lor. Iară eu

M-am încălicat pe-un pai de săcară
Şi v-am spus o poveste-n astă-sară!
— Plătiţi-mi-o!
— Să ţi-o plătească Dumnezeu!

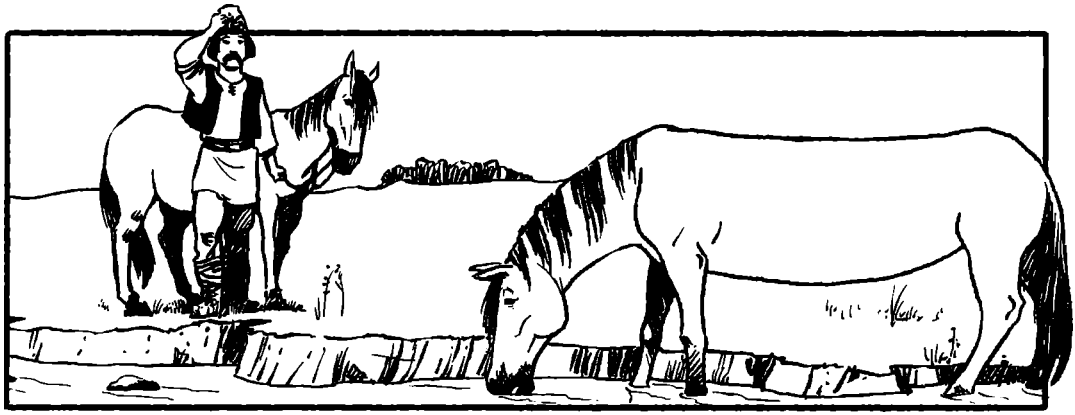

IAPA CEA DE TREI ZILE DE LUNGĂ

Era odată un om şi avea trei ficiori şi o iapă de trei zile de lungă. Iapa aceasta era pân' la prânz pintenoagă, iar pân' la amiazăzi breazăˢ. Ea era aşa de mare şi-atâta încăpea într-însa, încât nu-i mai ajungea păşunea de primprejur şi trebuia s-o ducă prin codri şi munţi ca să se sature de păscut. Când bea apă, sorbea toată apa din părăul ce curgea prin sat.

Locuitorii ţinutului aceluia sufereau foarte mult din pricina ei. Ei trebuiau totdeauna să aştepte până ce izvora şi venea altă apă pe părău, căci altfeli n-aveau de unde să beie nici ei, nici să-şi adepe vituţile. Aşa se întâmpla nu o dată, că şi mureau oamenii de sete. Deci dară se sfătuiră toţi locuitorii ţinutului ca să alunge pe omul acela, cu iapă cu totul, de pe acele locuri, că numai atunci puteau fi ei siguri că n-or mai duce nevoie de apă. Aşa şi făcură. Într-o zi se adunară o mulţime de oameni la dânsul şi-i spuseră verde-n faţă şi hotărât, că ori să se ducă încotro l-or duce ochii, să nu le mai cadă greu cu iapa lui cea mare, ori de nu, apoi l-or scoate ei cu de-a sila, sau i-or ucide iapa. Văzând bietul om că n-are-ncotro, s-a rugat să-l mai îngăduiască

ˢ breaz – animal cu o pată albă în frunte sau pe bot

până i-or aduce ficiorii nuiele de la pădure, c-apoi n-a mai adăpa-o la părăul din sat, ci a trimete pe ficiorii săi cu dânsa la mare, că acolo va avea destulă apă de băut. Locuitorii s-au îndurat şi l-au mai îngăduit, după dorinţa lui. Omul a mânat îndatamare pe ficiori la pădure, ca fiecare îndeosebi să aducă câte un car de nuiele ca să aibă cu ce mâna iapa la apă la mare.

Mânând ficiorii într-o zi foarte de dimineaţă, s-au dus după porunca tătâni-lor la pădure după nuiele, au adus fiecarele câte un car. După aceea a încălicat, ca astăzi, ficiorul cel mai mare pe iapă lângă grumaz a pus şi carul cel de nuiele lângă sine şi s-a pornit cu dânsa; ca mâne a încălicat pe dânsa, pe la mijloc, ficiorul cel mijlociu, şi s-a dat şi el a o mâna cu nuiele din carul ce-l adusese el şi le pusese toate lângă dânsul; a luat şi ficiorul cel mai mic carul său de nuiele şi a încălicat şi el a treia zi pe iapă, mai despre coadă şi au început s-o mâie la apa mării, s-o adepe acolo. Mergând ei aşa amu cât au mers, a întâlnit ficiorul cel mai mare pe un om carele mergea tot pe acel drum într-acolo, dincotro venea el şi, dându-i ziua bună, l-a rugat zicând:

— Bădişorule, fiindcă mergi tot pe-această cale, te poftesc ca să spui frăţâni-meu când l-îi întâlni mâne, să mâie iapa mai tare, că-i însătată foarte.

Omul i-a făgăduit că i-a spune. A doua zi s-a întâlnit omul cu dânsul şi i-a spus. Ficiorul i-a mulţămit şi i-a zis că el mână cât poate, că amu i s-au rupt mai toate nuielele câte le avea, dară îl roagă ca să îndemne şi pe frate-său, de la coadă, când l-a întâlni mâne, ca să grăbească şi el cu mânatul, că altfeli le-a pieri iapa de sete. Drumeţul i-a spus:

— Haide hai! Las' că i-oi spune eu, numai de l-oi întâlni!

A treia zi s-a întâlnit şi cu cel mai mic din fraţi şi s-a spus şi lui ca să mâie iapa mai tare, ca-i însătată foarte. Acuma au început acei trei fraţi să îmblătească în biata iapă, încât fiecare şi-a rupt toate nuielele până ce au ajuns la mare. Aice au dat ei iapa să beie apă, şi bând ea cam lacom, pentru că era foarte însătată, a supt apa pe jumătate din mare. După ce a băut, au dat-o la păscut pe ţărmul mării.

Păscând aşa, iată că veni un vultur aşa de mare şi de tare, cât a apucat iapa în cănci* şi s-a cam mai dus cu ea. Zburând aşa cât a zburat, i-a venit de la un timp prea grea şi au scăpat-o jos. Căzând a picat în coarnele unui ţap care păştea pe un câmp şes, foarte frumos. Când s-a izbit minunăţia de iapă în coarnele lui, ţapul nici n-a simţit nimică – atât de cumplită namilă era el –, ci a tot păscut cu dânsa în coarne

* cance/cange – gheară

şi a păscut atâta de mult, până ce a început a putrezi iapa în coarne şi a se răsipi. Zăhăindu-l muştele ce se nădiseră la hoitul iepei, a fluturat ţapul o dată din coarne şi atunci a căzut iapa jos şi a acoperit cu stârvul ei pe câmpia aceea un loc de cincizeci de fălci! La acest stârv s-au strâns o mulţime de câni, lupi, urşi, corbi şi alte dobitoace, de au ros toată carnea de pe ciolanele iepei încât rămăsese locul acela acoperit acuma numai cu ciolane.

După câtva timp au trecut pe aice nişte călători şi văzând acea mulţime de ciolane, au zis unul către altul că ar fi păcat să zacă acele ciolane aşa degeaba! Dar ce să facă ei cu dânsele? S-au sfătuit încoace şi-ncolo şi au ajuns la capăt ca să facă o cetate. Îndată s-au apucat cei ce erau meşteri şi au clădit din oasele acelea o cetate foarte frumoasă, cu faţa către amiazăzi. Ei au luat adecă spinarea iepei cum se ţinea laolaltă şi au îndreptat-o, şi apoi pe dânsa, ca pe o temelie, au zidit cetatea cu case, cu dughene, cu şcoală, cu biserică cu totul. Aice au vieţuit ei timp îndelungat în ticnă şi pace, şi se ţineau tare norociţi că şi-au putut întemeia într-un timp aşa de scurt o cetate atât de frumoasă şi trainică. Dară bucuria şi liniştea lor n-au ţinut mult căci, sculându-se într-o dimineaţă, au aflat cetatea învârtită cu faţa spre apus, încât soarele răsărea acuma în dosul caselor!

— Ce să fie acesta? strigară cu toţii, că doară nu şi-a schimbat soarele cursul, sau ceriul crângul său!

Şi au ieşit primprejurul cetăţii să caute să deie de pricina învârtiturei ei şi să afle ce-i lipseşte. Îmblând ei în toate părţile cătând, au găsit că a ros oareşicine în spinarea cea de iapă pe care era clădită cetatea. Chibzuind aşa, au dat de samă că poate dihania ceea ce a ros la temelie a învârtit cetatea rozând. Deci s-au sfătuit ca să se aşeze cu toţii la pândă, cu puşti, cu arce, cu săcuri, cu coase, cu furci, în scurt, fiecare cu ce va avea la îndămână ca doară ar prinde dihania ce roade la temelia cetăţii lor. Cum s-au sfătuit, aşa au şi făcut. Când noaptea, iată că vine o namilă de vulpe care a început a roade aşa de cumplit, cât învârtea cetatea rozând. Cum au zărit-o pândaşii, a sărit fiecare cu ce avea în mână şi au tot dat într-însa până ce au omorât-o. Acum bucuria lor că au scăpat şi de duşmanul lor cel mai mare! A doua zi s-au dat toţi cetăţenii la jupit. Vulpea a fost atâta de mare, încât toţi cetăţenii şi-au jupit câte un petic de piele, unul de o cuşmă, altul de un contăş*, altul de un feli de blană, altul de altfeli, şi abia au fost jupit-o toată pe de o parte, şi ar fi mai jupit poate şi pe de

* contăş – haină lungă

cealaltă parte, dară n-au putut-o întoarce, măcar că s-au fost apucat toţi cetăţenii s-o întoarcă şi n-au putut! Mai rămăsese un ficior al unei babe, carele încă nu şi-a fost jupit nimică, că zicea că nu i-i de niciun folos. Dar baba tot nu i-a dat pace, până ce n-a mers şi el să jupească ceva, zicându-i:

— Da' du-te şi tu, nebunule, şi jupeşte măcar cât de puţin, până ce n-o jupesc toată, ca tot ţi-a prinde vreun bine, nici nu ştii la ce şi când!

Bietul ficior n-a avut încotro, ci a luat un cuţit şi l-a ascuţit cum îi briciul, şi apoi s-a dus să jupească şi el; dară a sosit prea târziu, căci vulpea era acum jupită pe o parte. Ficiorul babei n-a căutat că toţi cetăţenii n-au putut-o întoarce, ci punând cuţitul jos, a înhăţat-o de picioare şi, cârnindu-le, a întors vulpea. După aceea s-a dat la jupit şi a jupit toată partea aceea singur într-o zi de vară, toată ziua şi înflând-o în spate, a venit cu pielea aceea acasă, a dubit-o şi şi-a făcut din ea o pungă mare, mare. Apoi s-a pornit în călătorii cu această pungă.

Îmblând ficiorul babei aşa prin lume, a întâlnit o tabără de cară, pline cu sare. El a cerut de la oamenii cei cu carăle ca să-i deie şi lui sare până ce şi-a împle punga. Ei s-au învoit ca să-i dea, dar l-au întrebat mai întâi ce sare a încăpea în punga aceea, n-ar fi oare mai bine pentru dânsul să-şi iaie aşa vrun drob, două, de sare, decât să cerce a pune în pungă? El însă le-a răspuns:

— Nu vă-ngrijiţi de punga mea, ci daţi-mi numai atâta sare până ce mi-oi împlea-o şi, dacă n-a încăpea mult într-însa, sau de n-oi putea-o duce, apoi să v-o luaţi îndărăpt!

Oamenii aceia aveau douăsprezece cară; pe acestea pe toate le-au descărcat în punga ficiorului şi ea încă tot nu se împluse. Drumeţii se uimiseră de un lucru ca acesta, dară tot se mângâiau că sarea nu le-a rămâne pierdută, ci vor căpăta-o îndărăpt, deoarece ficiorul n-a fi în stare nici s-o rădice de jos, necum s-o ducă mai departe, fiindcă pe fiecare car erau încărcate câte cincisprezece măji* de sare. Ficiorul babei însă cum a văzut carăle de sare descărcate toate, a apucat punga cu o mână, a pus-o pe spate şi s-a cam mai dus cu dânsa în drumul său.

Călătorind ficiorul babei aşa cu punga pe spate, a văzut pe un om cosind câte o sută de fălci într-o zi, dară şi mânca pe zi câte trei cară de pâne şi bea câte trei buţi de vin, încât femeia lui cocea toată ziua şi toată noaptea la pâne, şi abia-l putea giui. Biata femeie era acum atât de necăjită, încât nu mai ştia ce să facă. Dar ducând ea

* majă – veche unitate de măsură, variind între 50 kg şi 100 de ocale

într-o zi de mâncat bărbatului său, s-a întâlnit cu ficiorul babei care mergea cu punga cea cu sare pe spate. El i-a dat bună ziua şi apoi a întrebat-o:

— Da' cui duci atâtea merinde?

— Ia, bărbatului meu pe care poate l-ai văzut cum coseşte ia acolo într-o zi câte o sută de fălci de iarbă, dară şi mănâncă cât te sparii! Ian vezi numai câtă mâncare îi duc, toată o mănâncă şi încă uneori nici nu-i ajunge! Of, doamne, mult mă mai năcăjeşte el! Toată ziua şi toată noaptea trebuie numai să fierb şi să coc pentru dânsul! Ştiu că mare pomană şi-ar face acela care mi l-ar putea omorî!

Ficiorul babei îi zise:

— Eu ţi l-oi omorî, draga mea, dacă mi-i da mâna că-i merge după mine!

Femeia, tare bucuroasă, i-a dat mâna, mai ales că şi ficiorul nu era hâd, şi apoi i-a zis să meargă cu dânsa şi să se ascundă acolo aproape într-un huci* şi, când i-a face un semn, el să se răpeadă şi să omoare pe bărbatul ei. După cum s-au vorbit, aşa au şi făcut. Ascunzându-se ficiorul babei cu punga cu sare într-un dos de huci, a mers femeia la bărbatu-său şi i-a dat să mănânce. După ce a mâncat, a pus-o să-i caute în cap, că doară ar putea adormi degrabă. Cautându-i ea în cap, a adormit el. Atunci a făcut muierea sămn ficiorului ca să vie să-l omoare. El a sărit de sub huci şi a venit până lângă dânsul şi, cum dormea el cu capul pe braţele muierii sale, l-a lovit o dată cu punga cea cu o sută optzeci de măji de sare din toată răsputerea, chitind că nu s-a scula mai mult de jos! Dar a fost cugetat rău, că nu i-a stricat nimica cu aceasta! Lovitul, carele abia aţipise, s-a deşteptat repede şi, scărpinându-se în cap la ureche unde-l pălise, a zis muierii sale:

— Măi femeie hăi! Ian caută iute aice la ureche, că m-a pişcat un purice!

Atunci a încremenit ficiorul babei, înţelegând că bărbatul muierii n-a simţit mai multă durere decât de la o pişcătură de purice. După aceea s-a întors bărbatul pe cealaltă parte şi, văzând pe ficior uimit lângă dânsul, l-a întrebat ce caută pe aice. Atunci bietul, neştiind ce să zică, a rupt-o la fugă cu sarea în spate, iar omul acela după dânsul ca să-l prindă şi să-i pună crucile! Fugind ei aşa, îl mai ajungea cosaşul. Văzând bietul ficior că nu-i încotro, a sărit cu totul în poalele unui sămănător, care sămăna mazăre din poalele cămeşii, şi aşa a scăpat dinăintea cosaşului carele, pierzându-l din vedere, s-a întors îndărăpt.

---

* huci – pădure tânără şi deasă

Acel sămănător încă era om foarte mare, căci, aruncând mazărea când o sămăna, într-o parte şi-n alta, mergând tot înainte, avea pe urma lui ce grăpa câte cincizeci de grăpi, una lângă alta. Pe la noi au cel mult trei grăpi loc una lângă alta. Acest om, sămănând, tot azvârlea când şi când câte o mazăre şi în gură şi o mânca, căci aşa se îndătinase de când era mic. El nici n-a băgat de samă că a sărit acel ficior cu punga cea cu sare cu totul în poalele lui, şi l-a aruncat o dată cu o mazăre în gură. Văzându-se acuma bietul într-o primejdie şi mai mare, adecă să fie mâncat de viu de sămănător, s-a ascuns într-o măsea de-ale lui, care era bortoasă şi aşa de mare, că de-o parte de măsea lătrau câniі, iar de cealaltă parte cântau cucoşii, şi nu se auzeau unii pe alţii! Aice sta bietul tupilat într-un unghi în măsea cu pungă cu totul, neştiind ce s-a mai întîmpla cu dânsul. Sămănătoriul a sămănat cât a sămănat, dar a sâmţit că i s-a vârât ceva în măseaua cea bortoasă şi tot a dat cu limba ca să scoată gozul* afară, dară n-a putut; şi pentru că-l zăhăia foarte, a strigat pe cei ce grăpau să vie la dânsul să-i caute în gură să vadă ce i s-a băgat în măsea.

Venind grăpătorii şi căutându-i în gură, au aflat pe ficior cu pungă cu tot şăzând ascuns în măsea, şi l-au scos afară. Sămănătoriul, văzându-l, s-a mirat foarte cum de i s-a băgat în gură şi nu l-a sâmţit, şi l-a întrebat să-i spună adevărul, cum a intrat el în gura lui, că de nu i-a spune drept, apoi l-a pierde. El i-a spus toată pătărania sa, de frică, şi aşa a scăpat întreg nevătămat. Şi apoi s-a cam mai dus prin lume. Iară eu

M-am încălicat pe un pai de săcară
Şi v-am spus o minciună verde-n ast-sară!
Plătiţi-mi-o!

* goz – gunoi, rest

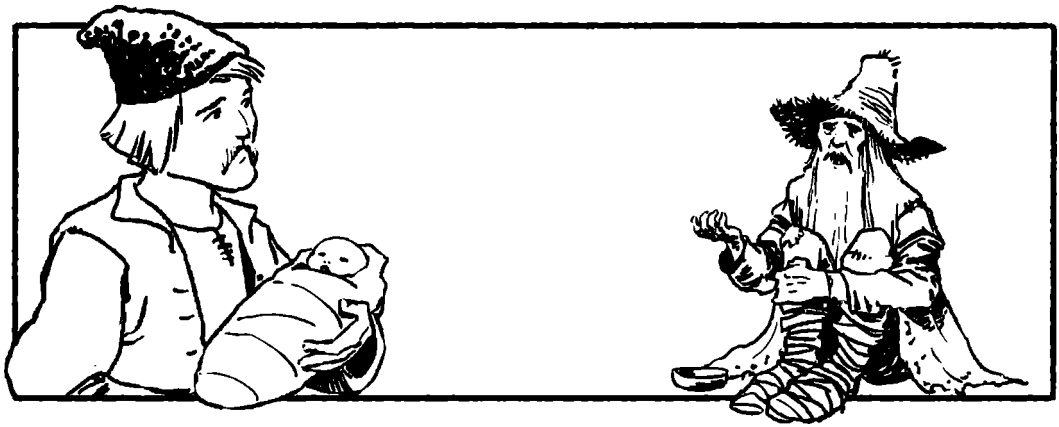

MOARTEA CA CUMĂTRĂ

Într-un sat erau mai mulţi moşinari, toţi avuţi, numai unul foarte sărac. Nu destul, sărmanul, că n-avea ce mânca singur, dar încă făcuse şi o jumătate de claie de copii. La cei patruspăzece dintâi şi-a aflat cumătri; însă când a venit să boteze şi pe cel din urmă, n-au putut găsi pe nime în sat ca să-i fie cumătru, pentru că nu dăduse la cumătri nici de băut, nici de mâncat când au botezat pe cei patruspăzece copii, fiindcă nici n-avea de unde face cumătrie. Acuma ce să facă bietul ca să nu-i rămâie copilul nebotezat? S-a sfătuit cu femeia sa ba încolo, ba încoace; pe urmă i-a zis ea:

— Bărbăţele, ştii tu una? Ian du-te în alt sat, că poate-i afla acolo un om care să ne boteze copilul, ca să nu moară aşa neîncreştinat.

A doua zi s-a pornit sărmanul des-dimineaţă la un sat peste pădure. Dară când a intrat într-însa, iată că a întâlnit pe un cerşitor, căruia-i dădu:

— Bună calea!

— Mulţămim dumitale! răspunse cerşitoriul, da' încotro ai apucat-o aşa de dimineaţă?

Omul i-a zis:

— Ia mă duc şi eu până în cutare sat, ca doară mi-aş afla acolo vreun cumătru ca să-mi boteze un copil, că la mine în sat n-a vrut niciunul să se prindă, pentru că sunt sărac şi nu-i pot ospăta cum se cuvine la cumătrie!

Atuncea i-a răspuns cerşitoriul:

— Stai, nu merge mai departe, că ţi l-oi boteza eu!

— Bine, foarte bucuros, îi zise omul, şi se înturnară amândoi spre casă.

După o bucată de cale a întrebat omul pe cerşitor, zicând:

— Mă rog, să nu fie cu bănat, dar ia spune-mi cum te cheamă şi de unde eşti dumneata, ca să ştiu unde să te cerc când oi avea trebuinţă de dumneata!

— Eu-s Dumnezeu! răspunse cerşitoriul.

Auzind omul aceasta, s-a îngrozit şi a început să strige, zicând:

— Mă rog, du-te de la mine, dacă eşti Dumnezeu, pentru că nu eşti cu dreptate!

— De ce nu-s cu dreptate? îl întrebă Dumnezeu.

— Pentru că tu dai avuţie numai celor avuţi, iar săracilor o grămadă de copii ca să nu-i poată hrăni! îi răspunse omul şi s-a cam mai dus de la dânsul.

După ce a venit acasă, a povestit femeii sale ce i s-a întâmplat. Atuncea i-a zis ea:

— Nebunule, da' cum de-ai alungat pe Dumnezeu?! Nu l-ai putut aduce cumătru, că El ne-ar fi dat toate câte am fi cerut de la Dânsul!

Bărbatul s-a dezvinuit cu aceea, că el, în rugăciunile sale, de multe ori l-a rugat ca să-i deie ba una, ba alta, şi Dumnezeu nu l-a ascultat niciodată. Ba încă îi face în ciudă, că el l-a rugat ca să nu-i deie atâţia copii, că n-are cu ce-i hrăni, şi Dumnezeu tot i-a dat.

— De aice se vede, zise bărbatul mai departe, că Dumnezeu nu-i cu dreptate, şi de bună samă că şi cumătru să fi fost, nu ne-ar fi dat nimică, măcar de l-am fi rugat noi orişicât! Lasă, dragă, nu te supăra, că mi-oi căuta eu alt cumătru mai cu dreptate!

A doua zi s-a pornit omul iarăşi după cumătru. Mergând aşa pe drum de la un sat la altul, s-a întâlnit cu o babă bătrână-bătrână.

Aceasta l-a întrebat, că unde merge? El i-a răspuns că îmblă să-şi caute un cumătru! Atunci ea i-a zis:

— Dacă-i aşa, apoi nu te osteni mai departe, ia-mă pe mine!

Omul bucuros că a dat peste un suflet bun, s-a învoit ca s-o iaie de cumătră, şi s-a întors cu dânsa spre casă.

Mergând ei însă pe drum tot sfătuind ba una ba alta, a întrebat omul pe babă, că cine-i şi de unde îi, ca s-o poată cunoaşte şi să ştie unde s-o caute când i-a trebui la ceva?

Baba i-a răspuns:

— Eu sunt moartea!

Auzind bietul om aceasta, a prins a sări în sus şi a bate-n pălmi de bucurie şi a striga:

— Ha, bine că te-am găsit! Pe tine te vreau de cumătră, pentru că tu eşti cu dreptate; tu omori pe toţi la hurtă*, fie ei săraci, sau bogaţi; tu nu-i mai alegi!

După ce-au ajuns ei acasă i-a botezat moartea copilul. După botez i-a zis cumătrul:

— Nu bănui, cumătră dragă, că n-am cu ce să te primesc şi să te ospătez, pentru că-s foarte sărac; dară te rog ca să dăruieşti ceva copilului în scălduşcă!

Atunci i-a răspuns moartea:

— Eu n-am alta nimică, decât suliţa şi sabia ieast' strâmbă; şi acestea nu ţi le pot da, că-mi trebuiesc şi mie! Şi-apoi i-a făcut sămn să iasă din casă după dânsa afară.

După ce au ieşit ei afară, i-a zis moartea:

— Ascultă, cumătră dragă! Eu, cum vezi, nu-ţi pot da niciun dar pentru finul meu; dar un lucru pot să-ţi fac ca să te-navuţeşti şi să trăieşti bine! Tu să te faci doftor şi unde îi auzi că se bolnăveşte cineva, să mergi la dânsul şi să te apuci că-l vei lecui, dacă mă-i vedea pe mine stând la picioarele lui; iar dacă-i voi sta la cap, atunci să le spui ca să nu se mai trudească cu leacuri, ci să se grijească de comândare*. Oamenii ţi-or plăti pentru aceasta bine, şi aşa îi prinde şi tu la putere şi la avere.

Aşa s-a şi întâmplat! Omul nostru s-a făcut cel mai vestit doftor în toată lumea; toţi îl chemau numai pe dânsul, până şi împăraţii, pentru că orice spunea el, aceea se şi întâmpla numaidecât. Şi aşa s-a îmbogăţit el întru atâta, încât nu numai că trăia foarte bine, ci s-au măritat toate fetele şi şi-au însurat toţi ficiorii, şi i-a făcut pe toţi bogaţi dându-le zestre îndeajuns!

După mult timp, fiind doftorul într-o zi la un bolnav, s-a întâlnit aci cu moartea şi-a întrebat-o:

— Da' oare când oi muri eu, ca să mă ştiu pregăti?

---

* la hurtă – la întâmplare, fără alegere

* comândare – pomană, praznic

Atunci moartea i-a răspuns:

— Ca să te poţi pregăti de moarte şi să-ţi pui toate trebile la cale cum se cuvine, eu ţi-oi da cu un an înainte de ştire când îi muri!

Cu aceasta s-a mulţămit doftorul foarte, fiindcă i se luase un greu de pe inimă ştiind că n-a muri fără de a i se da de ştire de cu bună vreme. Trăind el aşa în belşug, iată că după un timnp a început să-l doară capul, pieptul şi tot trupul, dar n-au ţinut mult şi i-au trecut durerile; ba încă se sâmţea şi mai tare decât înainte. După un an însă s-a bolnăvit tare şi au început să-l doară toate, cât nu mai putea suferi. „Ce să fie aceasta? zise el, că de murit tot n-am să mor, că mi-a făgăduit cumătra că mi-a da de ştire cu un an mai înăinte!“ Şi şedea aşa văietându-se în pat. Dară aruncând el nu ştiu cum ochii peste cap, iată că a zărit moartea la capul său şi-i zise:

— Aşa-ţi ţii tu cuvîntul ? Nu mi-ai făgăduit că mi-i da de ştire când oi muri, c-un an înainte?

Atuncea i-a răspuns moartea:

— Da’ nu ţi-am dat eu de ştire?

— Nu! zise el.

— Tare te-nşeli! îi răspunse moartea, nu te-au durut acum un an de zile capul, pieptul şi tot trupul?

— Ba da! îi zise cumătrul.

— Ei bine! îi grăi moartea, tocmai aceste dureri au fost solii mei cari ţi-au adus vestea că să te pregăteşti de moarte! Cine ţi-i de vină dacă nu i-ai priceput?!

Zicând moartea acestea, doftorul a şi încetat de a mai răsufla!

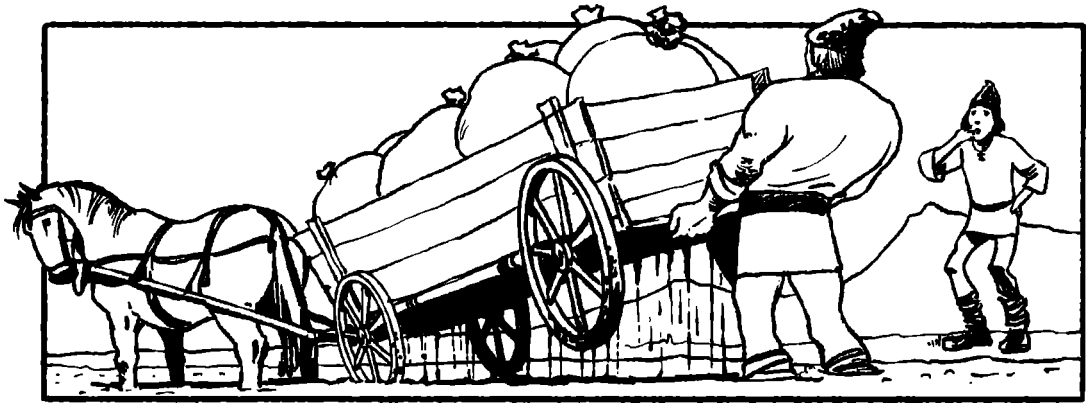

DEALUL ROŞU

Odată venea un om de la moară acasă, şi trecând printr-un loc cam gloduros, i s-a înfipt carul în imala* aceea. În car nu erau decât trei dimerlii** de făină, o greutate mai de nimică! Oricum se cerca bietul om să-şi scoată carul din imală, nu putea nici într-un feli. El se muncise într-atâta, cât îi curgeau numai sudorile de pe frunte.

Trudindu-se aşa, iată că soseşte un om la dânsul învălit într-o manta, cu pălăria apăsată pe ochi, şi-i zice:

— Bună ziua!

— Mulţămim dumitale!

— Da' ce mocoşeşti aici?

— Ia, păcatele mele! Nu pot scoate căruţul iesta din imală!

— Auzi, bădişorule! Împrumută-mi o pătrare de făină şi eu ţi-oi scoate carul din tină!

---

* dimerlie – baniţă pentru cereale

** imală – noroi

— Bucuros ţi-aş da o pătrare de făină, dară sunt sărac şi în car am numai trei dimerlii!

— Hm! Eu nu-ţi cer să-mi dăruieşti, ci numai să-mi împrumuţi!

— Bine! Eu ţi-oi împrumuta o dimerlie, numai scoate-mă din nevoia aceasta!

Căpătând străinul juruinţa, a înhăţat carul de osie cît ai bate din pălmi, l-a şi scos din imală.

Dându-i omul dimerlia de făină ca împrumut, l-a întrebat să-i spună cine este şi de unde îi el şi când i-a da făina îndărăpt?

— Cine sunt, îi răspunse străinul, nu ţi-o pot spune, dară de unde sunt, aceasta da! Eu sunt de la *Dealul Roşu*; şi pentru că mi-ai împrumutat pătrarea de făină, să ştii că ţi-oi da-o îndărăpt când îi veni după dânsa şi încă ţi-oi prinde mult bine!

Zicând acestea, s-au despărţit unul de altul, şi fiecarele a mers în treaba sa.

Nu după mult timp, au năbuşit tătarii în ţară şi au ajuns şi prin ţinuturile acelea unde locuia ţăranul acesta. Între alţii au robit tătarii şi pe ţăranul nostru şi l-au dus în Bugeac. Aice l-au închis într-o cămară şi-l hrăneau numai cu sâmburi de nucă şi coarne de mare, că doară s-ar îngrăşa mai degrabă şi apoi să-l mănânce, că aşa făceau tătarii cu toţi robii lor. Dară s-a întâmplat odată că, nefiind tătarii acasă, au trimes tătarcele pe omul robit să le pască caii pe Dealul Roşu. După ce-a ajuns acolo, a păscut caii amu cât i-a păscut, şi apoi tot cugetând la soarta sa că în curând a fi mâncat de tătari, şi-a adus aminte că numele dealului acestuia îi este cunoscut şi cugetând aşa, a venit pân' la pătrarea cea împrumutată. El acuma şi-a adus mai bine aminte că are o datorie la un om pe dealul acesta, că împrumutătoriul făinii i-a fost spus atuncea că el este de pe Dealul Roşu, şi a mers acuma încolo şi încoace, că doară ar da de vro casă, pentru că străinul acela îi mai spusese că pătrarea aceea îi va prinde odată un bine foarte mare. Cercând aşa, n-a găsit nicio casă, dară a aflat o bortă în pământ şi s-a băgat într-însa, cugetându-şi: „Fie acolo orice-ar fi, că eu tot am să mor şi mi-i totuna, ori de-oi muri aice, ori de-oi fi mâncat mai după aceea de tătari!“ A intrat dară în gaura aceea în pământ; a mers o bucată bună, şi pe urmă a dat de-o uşă; a deschis-o şi a intrat într-o căsuţă. Aice a aflat o femeie care şedea la foc.

— Bună sara, nevăstică! îi zise el.

— Bine ai venit dragu-meu! îi răspunse ea.

— Nu ţi-i bărbatul acasă?

— Nu! răspunse ea, dar aşteaptă oleacă că a sosi şi el îndată. Nu cumva eşti dumneata omul cel cu făina?

— Ba da, eu, lele! îi zise el, da' cum vii dumneata de mă întrebi de aieasta?

— Da' ia aşa mi-a plesnit şi mie pin cap să te-ntreb, pentru că noi nu i-am dat-o îndărăpt, dar nici el n-a venit s-o ceară pân-acum!

Mai vorbind ei aşa, iată că intră şi aşteptatul în casă şi, cunoscându-l, îndată l-a întrebat:

— Da cum îi omule? Cum îţi mai merge?

— O, rău, foarte rău! răspunse omul; că acuma sunt şapte ani de când sunt de-acasă plecat, şi nu mi-am văzut de-atuncea nici femeia, nici copiii!

— Lasă pe femeie de o parte! îi zise dracul, că drac era acela căruia-i împrumutase omul pătrarea cea de făină, că ea face bine acasă!

— Da' cum? îl întreabă omul.

— Ea face aceea ce fac toate femeile fără bărbat, adecă ea se mărită!

— Mare-ai mai vorbit-o dumneata!

— Ba aşa, ea se mărită şi astăzi i-i şi nunta!

— Astăzi i-i nunta?

— Aşa!

— Ia vezi, femeia! De ce nu-s eu acum acasă?!

— Dacă vrei, vei fi! Câte vrei, toate pot să ţi le-mplinesc! Spune-mi, vrei pătrarea cea de făină, ori alta ceva?

— Pătrarea nu-mi mai trebuieşte acum că, dacă ştii dumneata că femeia mea se mărită, apoi îi şti şi aceea că eu sunt rob la tătari!

— A, aceea e pără veche! Eu ştiu şi când şi cum te-au adus pe-aice!

— De poţi face câte voiesc eu, apoi doresc să mă duci încă astăzi acasă pentru pătrarea cea de făină!

— Prea uşor lucru! Iată acuma a însărat! Eu m-oi face cal şi tu îi încălica pe mine şi-ţi pune numai mâna la ochi şi, când îi lua-o, te-i vedea în ogradă acasă la tine!

După cum a zis, a şi făcut, şi ţăranul s-a trezit deodată în ogradă acasă.

— Hai, intră degrabă înlăuntru! îi zise dracul.

— Baiu, nu vreau, ca să nu mă vadă!

— Nu te teme, nu te-or mai vedea, că eu oi face ca să nu te vadă nime când îi intra!

Ei au intrat în casă. Aice au aflat toţi oaspeţii la masă, şi pe femeia omului şăzând în capul mesei cu mirele, cu vornicul şi cu preotul.

— Ce să fac eu acuma? îi zise omul, ian sfătuieşte-mă!

— Nimica! răspunse dracul; stai numai aice şi nu trebuie să zici niciun cuvânt, şi nunta-i stricată, numai dacă vrei!

— Bine, bine, tare bine!

— Stăi dară numai pe loc şi priveşte!

Numai ce vezi că-ncepe vornicul a se sfădi cu popa şi a-i da palme! Peste un ceascuţ s-au încăierat toţi nuntaşii şi au început a se bate cu linguri, cu străchini, cu talgere, cu ciolane; mireasa, mirele, nunii cei mari, cumătrii, toţi stau ca cucoşii unul cătră altul şi-şi scoteau ochii, îşi spărgeau capetele, îşi struncinau mânile, şi îndată au început fiecare a se căra pe-acasă, unul c-o mână frântă, altul cu ochii scoşi, mai altul cu capul spart, şi aşa mai departe, şi în scurt timp a rămas toată casa deşartă de oaspeţi, şi numai mireasa într-însa cu hobotul* rupt.

— Iat-o! Ţi-o vezi? îi zise dracul.

— Foarte-ţi mulţămesc, străine, oricine ai fi, din toată inima, că nu numai că m-ai scos de la tătari, ci încă m-ai adus şi acasă şi mi-ai scăpat şi femeia din mânile unui mire străin!

— Acuma poţi fi văzut, că e timpul să te desfătezi cu femeia ta! îi zise dracul şi apoi se făcu nevăzut.

Omul a trăit de acum înăinte în pace cu muierea sa şi nesupărat de tătari.

* hobot – văl de mireasă

FATA PE CARE N-O ÎNTRECEA NIME ÎN VORBĂ

Era odată o fată isteaţă şi harnică. Ei îi mersese vestea că face din cânepa cea picată sub meliţoi sute de coţi de pânză. Nu era dară mirare că mulţi flăcai cugetau la dânsa ca s-o iaie de nevastă, căci dă!, cine nu se lăcomeşte la o fată isteaţă şi harnică, mai ales când îi şi frumuşică pe lângă aceasta!

S-a întâmplat odată că au venit oameni la dânsa în peţite şi au aflat-o desprejurată. Cum i-a văzut ea intrând pe uşă, a sărit ca friptă pe cuptor şi, împrejurându-se iute, le zise:

— Nu bănuiţi, oameni buni, că m-aţi aflat aşa negrijită, că mi-i casa fără urechi!

Peţitorii au căutat numai unul la altul şi s-au mirat foarte de vorba fetei, neputând înţălege ce va să zică aceasta că îi fără de urechi casa ei. După aceea a întrebat-o cel mai bătrân dintre peţitori:

— Da' unde ţi-i tătucu-tău, drăguţă?

— Că ia s-a dus şi el în sat să schimbe numele grăunţelor! îi răspunse ea, punând cu răspunsul său pe oaspeţi iar în mirare.

— Dar mă-ta unde-i? o întrebă altul din peţitori.

— A mers la o vecină să facă din două babe o nevastă!

— Dară tătucu-tău, veni-va el degrabă?

— De-a veni primprejur, a sosi mai degrabă, dar de s-a porni pe de-a dreptul, apoi s-a mai întârzia.

— Dar soră-ta cea mai mare unde-i?

— Soră-mea şede în cămară şi-şi plânge râsul cel de astă-vară! răspunse fata, tot în şimilituri.

— Apoi drăguţă! ziseră peţitorii, când a veni tătucu-tău, să-i spui c-am fost noi aice, adecă: Gârlă, Loză* şi Boz!

— Da, vă ştiu eu, vă ştiu, şi tată-meu încă vă cunoaşte; că în gârlă te pui, de loză te ţii şi cu bozul îţi ştergi dosul!

— Rămâi sănătoasă, drăguţă!

— Mergeţi cu sănătate!

Cum mergeau peţitorii pe drum, nu le mai ieşeau din cap cuvintele cele minunate şi întoarse ale fetei şi, neputând pricepe niciunul din răspunsurile ei, s-au întors iarăşi la dânsa şi-o mai întrebară:

— Drăguţă, te rugăm să ne spui, ce vorbă a fost aceea ce ne-ai dat-o când te-am aflat desprejurată?

— Hm! zise ea, lucru foarte uşor! Am zis că mi-i casa fără urechi, pentru că n-am câni la casă, şi aşa nu ştiu când vine cineva!

— Ai dreptate! răspunseră ei, dar ce însemnează aceea când ai zis că tătucu-tău a mers să schimbe numele grăunţelor? Aceasta nu se poate decât doară cu un păpuşoi!

— A, ba nu! zise ea; tătuca a mers la moară să facă din grăunţe făină!

— Da' ce să însemne aceea, întrebară ei mai departe, când ai zis că de-a veni tată-tău pe de-a dreptul, s-a întârzia, iar de-a veni primprejur, a sosi mai curând?

— De bună samă! răspunse ea; că de s-a porni primprejur, a veni pe drum bătut şi neîmpiedicat, iar de-a veni pe de-a dreptul, a trebui să dezgrădească şi să-ngrădească, apoi să se mai apere şi de câni şi aşa s-a întârzia!

— Aşa-i, drept! ziseră, ei, dară cum înţălegi aceea când ai zis că s-a dus mă-ta la o vecină să facă din două babe o nevastă?

— Tocmai aşa! răspunse ea; ea s-au dus la o vecină să facă din două rufe o cămeaşă bună!

---

* loză – salcie

— Acuma te rugăm să ne mai spui şi aceea, ce însămnează, că soră-ta îşi plânge în cămară râsul cel de astă-vară?

— Foarte firesc lucru! răspunse ea, astă-vară se iubea, iară acuma sâmţeşte că-i îngreunată!

— Tare bine! Foarte-ţi mulţămim, drăguţă! Rămâi sănătoasă!

— Mergeţi cu sănătate!

Acuma s-au dus oamenii cu nasurile lungi. Pe drum au prins ei să se sfătuiască, ce să dreagă ei ca să facă fetei acesteia o şotie bună? După chibzuiri au aflat de bine să meargă la boieriul din sat şi să-l întrebe de sfat. Când au ajuns la dânsul, au început a-i spune că este în sat o fată, pe care n-o întrece nime din vorbă, măcar să fie cât de cuminte!

— Ce, măi? strigă boieriul vătămat; de m-a întrece ea pe mine din cuvinte, să ştiţi că eu oi lua-o de soţie! Dar voi ce mi-ţi da mie, de-oi întrece-o eu?

— Ce să-ţi dăm noi? ziseră oamenii aceia. Noi, boierule, de-i întrece-o dumneata din cuvinte, ţi-om da toate câte avem la casă, loc şi vite şi toate, şi ţi-om fi podani!

— Mă învoiesc! zise boieriul, şi chemă îndatamare un hargat şi-i porunci: Mergi, măi Toadere, la cutare fată în sat şi-i du fuiorul acesta şi-i spune să-mi facă dintr-însul o sută de coţi de pânză!

Hargatul a luat fuiorul acela şi s-a dus la fata de i-a spus porunca boieriului. Ea atunci a început a râde şi a zice:

— Bine, eu i-oi face o sută de coţi de pânză din fuiorul acesta, numai de mi-a face şi boieriul din lemnul acesta, carele nu-i nici mai mare, nici mai mic decât fuiorul, toate lucrurile câte-mi trebuiesc la ţăsut: stative, vătale, sule, tălpigi, iţe, vergele, şi toate celelalte!

Hargatul s-a întors la boier şi i-a spus răspunsul fetei. Atuncea a prins boieriul a râde şi a zice:

— Unde s-a văzut să se poată face dintr-o bucăţită de lemn aşa de mică ca aceasta, toate ciniile* ţăsutului? Mergi, măi Toadere, şi-i spune aceasta fetei!

Hargatul s-a dus şi i-a împărtăşit fetei zisa boieriului. Fata însă i-a răspuns:

— Da' boieriul pe cine a văzut să facă dintr-un fuior o sută de coţi de pânză? Mergi de-i spune şi lui aceasta!

---

* cinie – instrument, unealtă

Văzând boieriul că a rămas acuma pe jos, şi-a bătut mult timp capul, cu ce-ar putea-o prinde? Pe urmă a venit la şaga aceea ca să fiarbă o căldare de ouă şi să le trimeată fetei ca să scoată pui. Când i le-a adus hargatul, a apucat fata un ou şi, nu ştiu ce-a făcut, că l-a scăpat jos; când a căutat ea, a văzut că oul este fiert. A stricat şi pe-al doilea şi pe-al treilea, şi pe-al patrulea, şi aşa mai departe, şi le-a aflat pe toate fierte. „Nu-i nimică!“ şi-a cugetat ea; „Lasă, că i-oi face şi eu boieriului alta!“ Şi, chemând toţi căsenii, le-a pus ouăle de le-au mâncat toate. Când a venit duminica, s-a sculat în zori de ziuă şi-a făcut un foc în cărarea aceea pe unde trecea totdeauna boieriul la biserică şi, punând într-o căldare grâu, a aşăzat-o pe cujbă la foc ca să fiarbă. Cam pe la prânz a mers boieriul la biserică şi-a dat peste dânsa acolo, cum mesteca c-un polonic mare grâul acela.

— Ce lucrezi tu, fată, aice? o întrebă boieriul.

— Ia, fierb şi eu nişte grâu de sămânţă! îi fu răspunsul.

— Ce? Tu fierbi grâu de sămânţă? zise boieriul; da' nu fi toantă! Unde-ai văzut tu să fie grâul fiert, bun de sămânţă?

— Dar dumneata, boierule, răspunse fata, unde-ai văzut să iasă pui din ouă fierte?

Ruşinat a mers boieriul la biserică şi, după amiazăzi, a trimes iarăşi pe hargat la dânsa să-i spuie să vie la boier, nici dezbrăcată, nici îmbrăcată, nici călare, nici pe jos şi să-i aducă colaci-necolaci!

Cum a auzit fata porunca boieriului, a rugat pe tată-său să-i prindă o pasere şi un iepure. După aceea s-a dezbrăcat în pielea goală şi, înfăşurându-se cu un sac de peşte, s-a pus cu un picior călare pe un ţap şi cu celalalt pe jos şi, luându-şi iepurele şi paserea subsuoară, s-a dus la boier.

Când a văzut-o boieriul că vine, a dat drumul tuturor zăblăilor* ca s-o rumpă. Dar fata a slobozit atuncea iepurele dinaintea lor şi s-a curăţit aşa de câni, că ei s-au luat la fugă după iepure. După aceea a intrat în curte şi, dând păserii drumul în casă care a şi zburat afară pin o fereastră deschisă, a zis cătră boier:

— Iată-mă cucoane, ţi-am venit după cum mi-ai poruncit, şi ţi-am adus colaci-necolaci!

După aceasta s-a întors repede în tindă, s-a îmbrăcat în hainele sale cari le avea de-acasă luate cu sine, şi-apoi a intrat iarăşi în casă. Acuma n-a ştiut boieriul ce să mai facă şi, văzându-se de-atâtea ori învins de agerimea minţii ei, s-a şi însurat cu dânsa.

* zăblău – câine mare, ciobănesc

Nu peste mult timp după nuntă, s-a dus boieriul pe vro câteva zile în călătorie, şi a lăsat cucoanei sale cuvânt acasă ca nu cumva să se afle să facă vreo judecată fără dânsul că, de va face, s-a lepăda de dânsa.

Într-o zi însă au intrat la boier doi ţărani.

— Fă-ţi pomană, cucoană! strigă unul, de ne fă judecată, că-mi piere mânzul!

— Ce mânz? zise cucoana.

— Ţi-oi spune, cinstită cucoană, din capăt în capăt, cum a fost! răspunse ţăranul; eu am pus iapa mea la căruţa omului istuia şi ne-am dus la moară. Iapa mea era a făta. Pe la miezul nopţii a ieşit omul acesta afară şi-a găsit mânzul sub căruţa sa, unde se ascunsese bietul de furtuna cea de ploaie ce era atuncea. El a venit îndatamare în moară şi mi-a spus că i-ar fi fătat căruţa sa un mânz. Eu i-am zis că poate a fătat iapa mea, că unde-ai văzut să fete vro căruţă? Da' el nu şi nu, că i-a fătat căruţa şi că mânzul este al lui! Acuma îl ţine şi nu-l lasă să sugă la iapă şi mă tem că mi-a pieri bietul mânz. Deci mă rog, cucoană, fie-ţi milă de mine, şi porunceşte omului ca să-mi deie mânzul!

— Tu, cel cu căruţa! strigă cucoana, pentru ce zici tu că-i mânzul al tău?

— Pentru că mi l-a fătat căruţa mea! răspunse înşălătoriul.

— Cum poţi tu să socoţi, zise cucoana râzând, că ţi-a fătat căruţa care-i de lemn, un mânz de carne? Că, ştii tu, de-ar făta toţi copacii în pădure, n-ai mai şti unde să te întorci de-atâţia mânzi! Mergi îndată acasă şi-i dă omului mânzul îndărăpt, că de nu, îi păţi foarte rău!

— Foarte-ţi mulţămesc, cucoană! Dumnezeu să-ţi deie noroc şi sănătate că mi-ai făcut judecată! zise cel cu paguba şi, sărutându-i mîna, au ieşit amândoi afară. Când au ajuns la poartă, s-au întâlnit cu boieriul, carele sosise tocmai atunci de la drum.

— Unde-aţi fost voi? îi întrebă boieriul.

— La cucoana dumitale, răspunse păgubaşul, da-i-ar Dumnezeu numai noroc şi sănătate, că ia, am avut cu omul iesta o price şi domnia-sa ne-au făcut un pic de judecată!

După aceea i-au spus toată pricea.

— Bine, bine! răspunse boieriul depărtâdu-se de la dânşii şi, intrând în casă la cucoana sa, a întrebat-o mânios: Nu ţi-am spus eu ţie să nu-mi faci nicio judecată, până n-oi veni eu?

— Cum am putut eu să te aştept pe tine? răspunse cucoana. Ştiut-am eu când îi veni tu? N-am putut să las să piară mânzul unui om sărman!

— Ştii ce? zise boieriul neogoiat şi cu mânie; pentru că tu vrei să fii şi boier şi boieriţă, de aceea noi suntem despărţiţi de-acuma înainte. Însă, fiindcă mi-ai fost până acuma cu credinţă, îţi dau voie să-ţi iai un lucru, care ţi-i mai drag la casa mea, şi-apoi te cărăbăneşte îndatamare!

— Bine! răspunse cucoana, dacă vrei tu aşa, fie! Numai una te rog, până ne-om despărţi, să bem şi să mâncăm împreună încă o zi întreagă; după aceea m-oi duce iară la tată-meu!

Cucoană-sa a trimes îndată după băuturi şi mâncări. N-au întârziat mult, şi masa a fost aşternută şi acoperită cu feli de feli de mâncări şi băuturi. Boieriul şi cucoana s-au aşăzat la masă şi au început a se ospăta şi a se veseli. Boieriul tot bea şi bea, dar ea numai se făcea şi, când a fost boieriul cuc de beat şi s-a prăvălit ca mort într-o parte, a strigat cucoana pe un hargat de l-a dus în rădvan şi a plecat după aceea cu totul la bordeiul tătâni-său.

Când s-a sculat boieriul dimineaţa, s-a pălit cu capul de pod şi a întrebat îndată:

— Da' unde-s eu?

— La tată-meu acasă, dar la cine altul! răspunse cucoană-sa.

— Şi tu la ce m-ai adus pe mine aici? o întrebă boieriul mânios.

— Tu mă mai întrebi încă la ce te-am adus aici? Da' nu mi-ai dat tu voie ca să-mi iau de la curtea ta ce-mi este mai drag? De aceea te-am luat pe tine!

Auzind boieriul aceasta şi văzându-se şi acuma întrecut de dânsa în minte, a îmbrăţişat-o numai şi s-au întors amândoi la curte şi de aici înainte, au trăit până la moarte tot în înţelegere şi în voie bună.

OMUL CU TREI MINŢI

A fost odată un om tare nevoiaş; el îşi câştiga cele trebuincioase cu ostineală mare şi cu multă greutate. Pe lângă toată sărăcia lui, i-a fost încă şi căsătoria stearpă şi n-avea bietul de aşteptat de la nime nicio mângâiere şi niciun ajutor pentru bătrâneţele sale. Nu ştia sărmanul ce să facă şi cum să-şi îmbunătăţească soarta măcar ceva, ceva. El drept că mai avea încă trei sute de lei, dară şi trei sute de borţi de astupat cu dânşii, şi de-aiurea n-avea nicio nădejde ca să poată câştiga măcar cât de puţin. Sta sărmanul aşa supărat şi tot cugeta, ce să înceapă şi ce să mai dreagă? Pe urmă se hotărî să iaie lumea-n cap şi să se ducă încotro l-or duce ochii, socotind, că poate tot va da peste vreun mijloc prin care să poată ajunge la o stare mai bună. Cum şi-a pus în cuget, aşa a şi făcut.

Dară când era să se pornească, nuş' ce sâmţea greu la inimă. Lui, sărmanul, îi părea rău ca să-şi părăsească soţia şi să se ducă în lume după câştig, măcar că ea nu-l îmbucurase nici cu un rod! Cu toată părerea sa de rău tot era hotărât să plece numaidecât; însă cugetând că poate de azi înainte n-a mai vedea-o, că cine ştie ce-a mai păţi şi ce s-a mai întâmpla cu dânsul, a voit să mai doarmă încă o noapte cu soţia acasă, şi apoi să purceadă. Aşa au şi făcut. A doua zi, foarte de dimineaţă, şi-a luat

plângând rămas-bun de la muierea sa şi, punând şi cele trei sute de lei în sân, s-a cam mai dus prin lume.

Îmblând aşa mult timp, iată că sosi într-un oraş mare unde era zi de târg. Aice auzi bietul printre unele altele şi pe un om strigînd în gura mare:

— Cine cumpără o minte, cine cumpără o minte?!

„Ce să fie aceasta?“ îşi cugetă el şi merse la dânsul şi-l întrebă:

— Da' ce feli de minte ai dumneata de vândut?

— Eu, bădişorule, răspunse întrebatul, am de vândut mintea îngăduinţii adecă: când îi ajunge la o mare sau la un râu mare, şi-i avea să treci printr-însul, să nu treci până ce nu-i vedea trecând pe altul înăintea ta, şi numai dacă va ajunge acesta bine la ceea margine, să treci şi tu după dânsul, iar de-a păţi ceva, ori de s-a îneca, tu atuncea să mai aştepţi până ce-a mai scădea apa!

— Bună minte ai! zise sărmanul, dară ce ceri pe dânsa?

— O sută de lei, răspunse vânzătoriul.

Omul scoate şi-i dă o sută de lei din cele trei ce avea cu dânsul, şi apoi călători mai departe prin lume cu mintea aceasta. Mergând amu prin lume cât a mers, iată că intră într-o cetate mare tocmai când era târgul mai ţapăn, şi auzi şi aice pe un om strigând cât răsputea:

— Cine voieşte să cumpere o minte, cine voieşte să cumpere o minte, să vie la mine!

Dară nime nu voia să ştie de dânsul, căci îl socotea singur fără de minte, măcar că se lăuda c-ar avea una de vândut.

Bietul călător însă se duse la dânsul şi-l întrebă:

— Dragul meu, ce feli de minte ai de vândut?

— Mintea înţălepciunii, bădişorule! răspunse vânzătoriul; adecă: când te-a întreba cineva despre sine ca să-i spui cum este, tu să-l tot lauzi, iar scăderile şi neajunsurile lui să nu i le spui drept în faţă, în scurt, să vorbeşti despre dânsul aşa ca şi cum ar fi el cel dintâi!

— Bună-i şi-acestă minte, zise săracul; ce pofteşti pentru dânsa?

— O sută de lei, răspunse minteriul.

Săracul ia şi-o cumpără şi pe-aceasta şi-apoi pleacă mai departe prin lume. După un timp cam îndelungat ajunse săracul iarăşi într-o cetate mare şi frumoasă, şi se

tâmplase şi aice că tocmai acuma era zi de târg. Primblându-se prin cetate încolo şi-ncoace, iată că aude pe un om strigând câtu-i lua capul:

— Eu am o minte de vândut, cine vrea s-o cumpere, să vie la mine!

Toţi câţi îl auzeau, îl ţineau de nebun, zicând: cum poate el să vândă minte? Călătoriul nostru însă a mers la dânsul şi l-a întrebat:

— Ce feli de minte ai adus de vândut?

— Mintea răbdării! răspunse omul; adecă: când ai vro mânie, s-o laşi pe mâne şi să n-o răzbuni astăzi!

— Foarte bună minte! zise călătoriul, dar ce pofteşti pentru ea?

— O sută de lei, răspunse minteriul.

Călătoriul ia şi o cumpără şi pe-aceasta, şi apoi s-a dus mai departe în treaba sa. Acuma a rămas şi făr' de banii aceia cari-i avea, dară în locul lor şi-a câştigat trei minţi!

Călătorind, sărmanul, amu cât a călătorit, iată că soseşte la un râu mare şi apos foarte, căci plouase mai năinte, şi vru să-l treacă. Atunci mintea cea dintâi îl lumină îndată şi-l opri făcându-l să aştepte până ce n-a vedea pe altul că trece bine înaintea sa. Deci, poposind aici o zi, două, iată că vine un neguţător, călare pe un cal mândru arăpesc. Pe cal se afla o păreche de disagi, făcuţi din burduf, plini de galbini, şi nişte puşti la oblânc, iarăşi strălucite de frumoase. Acest călăreţ dă popositoriului:

— Bun popasul!

— Mulţămesc dumitale!

— Da' ce şezi aice de nu treci apa?

— Că ia mă hodinesc şi eu, că vin foarte de departe şi sunt tare trudit!

— Apoi rămâi sănătos! îi zise neguţătoriul, şi se băgă în apă să treacă.

Nu merse mult prin apă şi se cufundă până-ntr-atâta, cât abia se mai zăria capul lui şi al calului. Mai veniră nişte valuri peste dânşii şi s-au cufundat de tot de nu s-a mai zărit nimică, decât numai puţin botul calului. După o bucată de vreme s-a văzut de tot departe cum iese calul la mal, dincoace, dară fără de stăpânu-său, căci el s-a fost înecat.

Drumeţul nostru i-a ieşit calului înăinte, l-a prins de frâu, a luat de pe dânsul puştile şi disagii cu galbinii, dară numai cu mare greu; l-a destărniţat şi i-a întins

poclăzile şi tarniţa la soare să se usuce. Acum îşi cugeta el în sine: „Iată ce poate mintea îngăduinţii, căci, să mă fi băgat şi eu să trec apa, mă prăpădeam cu totul!“

A doua zi văzu el iarăşi pe doi oameni îmblând pe lângă mal să treacă şi, aflând vadul, au trecut cu bine, căci şi apa mai scăzuse cu mult de cum era ieri când a avut să treacă neguţătoriul.

Cum văzu drumeţul nostru aceasta, îndată îşi înşeuă calul, puse disagii şi puştile la locul lor, încălică pe dânsul şi trecu şi el bine apa după ceilalţi, şi-şi ţinu drumul mai departe pintr-o pustietate, unde nu se afla nimică, numai tot năsip. Mergând o zi, două, amu cât a mers, iată că i se făcu foame mare şi o sete nespusă. Pe lângă aceasta încă pălea şi soarele atât de cumplit, cât cugetai că te aprinde. Ce era de făcut? Acuma socotea el: „Aice mi-a fi sfârşitul! Măcar că am o mulţime de bani, tot oi trebui să mor cu dânşii în mâni!“

Trist aşa cum era, se mai uita în toate părţile şi văzu cam depărtişor înaintea sa ceva negrind; îşi mai încordă dară şi cele mai de pe urmă puteri ale sale şi ale calului ca să ajungă să vadă ori de nu-şi va afla aici mântuinţa. Şi într-adevăr, nu s-a înşelat, că aice era un ochi de pământ verde, ca un ostrov în mare, singurel în această pustietate. Aice drept că au aflat păşune pentru cal şi umbră de ajuns, că erau vreo câţiva pomi; dară ce folos, că ce-i trebuia mai tare, aceea n-a aflat, adecă apă şi mâncare!

Pe acest ochi de pământ verde se afla o fântână adâncă cu apă, dară apa era acoperită şi nime nu era în stare să scoată apă dintr-însa. De se băga cineva înlăuntru, nu mai ieşea afară. Nişte neguţători însă, cari ajunseseră aice mai înainte mai leşinaţi, cu cămile, ducând cu sine bani mulţi şi marfă scumpă, ştiau de fântâna aceasta dar şi de nenorocirea celuia ce voia să se vâre într-însa după apă. Văzând ei pe drumeţul nostru, s-au dus la dânsul şi i-au spus că în cutare loc se află o fântână şi, de s-a băga el într-însa ca să le scoată apă, ei i-or da câte un pumn de galbini. Drumeţul nostru nu prea vrea dintru început, dar, pentru că şi el nu mai putea de sete, le-a zis:

— De mi-ţi da fiecare câte un pumn de galbini, apoi m-oi băga şi v-oi scoate apă!

Neguţătorii s-au învoit bucuroşi la aceasta.

Bietul drumeţ, neştiind de pacostea celor ce intră în puţ, s-a scoborât într-însul pe nişte trepte, cari erau scobite în telinca fântânii până în fundul ei. Aice a aflat apa încuiată, că era podită tilinca fântânii pe deasupra apei, şi a început a cerca s-o descopere şi să scoată apa. Dară ce minune! Iată că se deschide o uşă dintr-o lature de ghizde şi iese un arap negru, urât şi pogăn, cât numai de căutătura lui ai fi picat

jos de frică şi de spaimă şi nu te-ai mai fi sculat! Cum zări arapul pe omul acesta aice vrând să scoată apă, îl înholbă grozav şi-i zise:

— Omule, da' ce faci tu aice? Cum de cutezi tu să iai apă fără de ştirea mea? Nu vezi că, spre sămn de opreală, apa este închisă şi ciutura priponită?

Bietul om a încremenit numai văzându-l şi-a vrut să răcnească de spaimă, dar arapul l-a înhăţat de mână şi l-a tras într-o căsuţă acolo în părete. În cămara cea dintâi era o femeie frumoasă, care nu-şi afla alta sieşi asemene. A mai deschis arapul şi altă uşă mai în fund; acolo se aflau numai trupuri de oameni morţi. Acuma îşi cugeta sărmanul om: „Că şi eu oi rămânea aice!" Dar arapul l-a întrebat:

— Iată, vezi ce-i aice? Să ştii că şi trupul tău are să zacă aice, dacă nu mi-i spune adevărul. Cine-i mai frumos, eu sau femeia mea?

Omului îi treceau numai fiori reci şi sloiuri de gheaţă prin spinare, dar, aducându-şi aminte de mintea a doua ce-a fost cumpărat-o, a cugetat în sine: „Pentru ce mi-am cumpărat eu minţi? Să le întrebuinţez doară când am trebuinţă de dânsele!" Şi unde nu ia şi începe a lăuda pe arap zicând că oricât a îmblat el prin lume, om mai frumos şi mai mândru decât este el, nu i-au dat ochii a vedea; căci pe dânsul nu-l întrece nime în frumuseaţă, nici chiar femeia sa, care încă este frumoasă, şi că numai el este mândreaţa mândreţelor!

Arapul s-a uimit numai de laudele acestea, căci, pe cari l-a fost întrebat el pân-atuncea, toţi i-au fost spus că mai frumos chip decât al femeii sale nu mai este altul pe lume, şi bietul arap credea că cei ce-l fac urât îl iau numai în batjocură; el nu se putea încredinţa ori de oamenii aceia îi spun adevărul sau ba, pentru că pe atuncea nu se aflau oglinzi, şi în faţa apei nu se putea vedea arapul, căci acolo era întuneric ca în corn.

Măgulirea bietului om a făcut arapului o bucurie aşa de mare, cât i-a dăruit nu numai viaţa, dar şi un săculeţ cu galbini, şi i-a încuviinţat să-şi scoată şi apă cât va vrea!

Văzându-se sărmanul om nu numai scăpat de moarte, ci încă şi dăruit domneşte, n-a ştiut ce să facă de bucurie! Îndată dădu sămn cu ciutura ca să scoată neguţătorii apă. Ce să înspăimântară ei, văzând aceasta, căci socoteau că n-a mai ieşi bietul! Luară deci şi scoaseră apă şi-şi adăpară caii. Pe urmă ieşi şi călătoriul nostru şi începu a cam înfrunta pe neguţători zicându-le:

— Voi aţi ştiut ce-i înlăuntru şi că n-oi mai ieşi! Aţi vrut numai să mă pierdeţi şi să mă prădaţi de avuţia mea; dar Dumnezeu îi mare şi m-a ferit de toate relele!

Neguţătorii începură a se dezvinui, cum că n-ar fi ştiut de aceasta şi ei i-or plăti juruita pentru facerea de bine. Toţi îi dădură câte un pumn de galbini. Omul îi luă şi-i aşează bine pe cal şi, împrospătat şi cu avere destulă cum era, a purces drept acasă.

După un timp îndelungat, iată că nimereşte într-o sară acasă. În casă era lumină pe masă. Se uită pe fereastă înlăuntru şi vede pe nevastă-sa cu un ficior mândru şi frumos la masă. El îşi socoti: Ian caută mişaua ce face! Bine că nu-s eu acasă! Ea se socoteşte acuma slobodă şi-şi aduce drăguţi! Şi plin de mânie a vrut s-o împuşte şi pe dânsa şi pe acel ficior. Întinde puşca, trage oţelele şi vrea să sloboadă, dară îşi aduce aminte de mintea a treia: „Mânia de astăzi s-o laşi pe mâne!“ şi se mai astâmpără şi strigă afară:

— Nevastă, deschide-mi uşa!

Nevasta n-a ştiut încotro să mai deie de bucurie că i-a mai sosit bărbatul şi zise către ficior:

— Iată, tată-tău, mergi fuga de-i deschide uşa!

Bărbatul intră în casă. Nevastă-sa l-a primit deodată cu sărutări şi îmbrăţişări şi-apoi începu a plânge de bucurie şi a-i zice:

— Bărbăţele iubite, cum de te-ai îndurat şi m-ai lăsat atât timp singură, singurică, că vezi, de n-aş fi născut la nouă luni după ce te-ai pornit tu acest ficioraş, care-i acuma mare, eu aş fi murit de urât şi de dorul tău. Acesta numai m-a mai ţinut în viaţă şi m-a mângâiat, făcându-se mai pe urmă sprijinul meu în nevoi şi năcazuri!

Înţelegând bărbatul că acest ficior este fiul său, s-a bucurat foarte, l-a îmbrăţişat, l-a sărutat cu dulce, cugetându-şi: Iată ce poate mintea! Of, Doamne, mare-i puterea Ta! Ce-aş fi făcut eu acuma, dacă mi-aş fi împuşcat muierea şi ficiorul?

După acestea toate, s-au pus cu toţii la masă, şi bărbatul le-a povestit toate câte a păţit de la pornitul său de acasă până acuma, şi toţi s-au mirat cum de i-a purtat Dumnezeu aşa de bine de grijă!

A doua zi tata dădu fiului său trei sute de lei ca să-şi cumpere de la târg ce va vrea. Ficiorul luă banii cu mulţămită şi se duse cu ei la târg. Aice apucară creditorii pe un minciunos de dătornic să le plătească datoriile! Neputând el, îl judecară să-l poarte pe-o uliţă de-atâtea şi de-atâtea ori în stroiu* şi, de n-a muri, să-l ierte; dară

* Stroiu au fost o pedeapsă ostăşească care se executa astfel: Se făceau două şire lungi de ostaşi. Acestora li se da în mână câte un băţ, sau câte o vargă bună. Prin mijlocul acestor două şire de ostaşi trebuia să treacă, în pielea goală, cel osândit la stroiu. Ostaşii aveau poruncă să-l lovească cu beţele sau vergile de câte ori trecea pe dinăintea lor. El îmbla încolo şi-ncoace de mai multe ori, după mărimea pedepsii (*nota culegătorului*).

de-a muri, apoi şi-a răsplăti datoriile cu moartea. Acest biet nenorocit a îmblat numai o dată prin stroi şi a şi murit, dară creditorii îl tot purtau chiar şi mort.

Văzând ficiorul această grozăvie, a strigat să steie şi să nu-l mai bată, că acuma e mort!

Ei răcniră cu toţii, că i-i dător să le plătească! Ficiorul a mai strigat o dată să înceteze! Ei l-au ascultat. După aceea i-a întrebat ficiorul să-i spuie cu cât li-i dător?

Unul a răspuns că cu atâta!

Ficiorul scoate banii şi-i plăteşte.

Altul a zis că cu atâta!

Ficiorul i-a plătit şi aceluia, şi aşa i-a mulţămit pe toţi. Pe urmă a îngropat încă şi pe mortul şi numai bine i-au ajuns cele trei sute de lei pentru toate acestea. Acuma nu mai avea cu ce să târguiască, şi s-a pornit acasă cam scârbit că se temea ca să nu-l cârtească tată-sau că a întrebuinţat aşa banii! Cum a sosit acasă, l-a şi întrebat tată-său:

— Da' ce ţi-ai cumpărat dragul meu?

Ficiorul i-a spus toate câte s-au întâmplat, însă cam cu sfială.

— Bine ai făcut, fătul meu! i-a răspuns tată-său.

Când a doua zi l-a trimes iarăşi la târg şi i-a dat acuma şase sute de lei ca să-şi cumpere ce va vrea. Ficiorul s-a pornit la târg şi mergând aşa, s-a întâlnit cu un neguţător. Dându-se ei în vorbe, au înţeles că încotro merge fiecarele şi cu ce feli de scop şi se învoiră să neguţătorească la un loc şi pe urmă să împărţească câştigul. Apoi s-au întrebat unul pe altul că câţi bani are fiecarele. Ficiorul a zis că are şase sute de lei. Atunci neguţătoriul i-a răspuns că şi el are pe atâţia.

— Bine! ziseră ei; amândoi avem douăsprezece sute; dară ce să cumpărăm cu dânşii?

Cugetând aşa, au ajuns în târg. Uitându-se-ncolo şi-ncoace, iată că văd o cireadă de vite; merg la ea şi întreabă pe vânzător:

— Ai de vândut vitele şi cu cât?

Vânzătoriul le-a răspuns că nu le vinde cu bucata, ci numai cu hurta!

— Bine! Dară ce ceri pentru cireada întreagă?

După mai multă târguială s-au învoit s-o cumpere cu o mie două sute de lei întocma. După ce-au cumpărat-o, s-au mai dat cu ea într-o parte ceva, şi iată că vin alţi neguţători să o cumpere şi dau aşa dintr-un cuvânt două mii patru sute de lei. Ei au vândut cireada socotindu-şi că au câştigat destul, banii în jumătate. Apoi au

mers la locul unde s-au fost întâlnit ca să împărţească acolo banii. Când dă aice ficiorul ca să împărţească banii, celălalt n-a vrut să primească nimică.

— Cum să nu primeşti nimică? îi zice ficiorul; nu sunt aici oare şi banii tăi şi n-am târguit noi împreună? Nu se cuvine ca să mă folosesc numai eu singur! Şi voia numaidecât să împărţească banii, că aşa au avut vorba.

Iar celalalt i-a zis:

— Ian ascultă, dragu-meu! Eu nu sunt neguţător adevărat, ci numai un înger trimis de la Dumnezeu ca să-ţi răsplătesc binele ce-ai făcut mai dăunăzi cu omul acela, pe care-l băteau creditorii şi mort! Şi s-a făcut îndată nevăzut.

Ficiorul s-a uimit numai şi a venit acasă. Tată-său l-a întrebat iarăşi:

— Ce-ai târguit?

Ficiorul i-a povestit toate câte s-au întâmplat. Tată-său atuncea i-a zis:

— Bine ai făcut, fătul meu! Vezi, aşa îi putea trăi şi tu pe lume!

OMUL CU TREI TALANŢI

Era un boier care avea o fată. Aceasta era logodită după alt boier foarte mare. Boieriul acesta i-a fost făcut ca dar de logodnă un tulpan tare frumos şi de mare preţ.

S-a întâmplat odată că a venit la boieriul cu fata un om foarte sărac, care se hrănea numai cu amar din lucrul mânilor sale şi zise către dânsul:

— Cucoane, oare ce să fie că, de când lucrez eu, nu pot să fiu avut nici într-un feli?

Dară boieriul s-a mâniat foc. Cum de cutează un ţăran să-l întrebe aşa? Aşa că a strigat la el:

— Afară, mişelule, de lucră, că pentru aceasta eşti făcut! Năimeşte-te şi te-i ţine şi tu! Să-mi pieri de aice îndată!

Bietul om s-a dus plângând şi, ieşind din curte, l-a întâlnit fata boieriului şi i se făcu milă văzându-l plângând şi l-a întrebat:

— Da' de ce plângi omule?

El i-a spus toate câte i s-au întâmplat.

Atunci fata boieriului i-a zis iară:

— Omule, ia şi te-nsoară, că poate femeia ta va avea noroc şi aşa te-i hrăni şi tu pe lângă dânsa şi, dacă n-a avea nici ea noroc, poate îi avea fiu cu noroc, şi atuncea te vei hrăni după norocul fiului, şi aşa te-i ajuta!

Auzind boieriul sfatul fiicei sale, s-a înfuriat numai de mânie, că se face ea mai mare şi mai cuminte decât dânsul şi dă sfat cui vrea, şi, ca să-i facă în ciudă, a luat-o şi a măritat-o după omul cel sărman; i-a dat zestre ca unei ţărance, i-a făcut un bordei şi a mânat-o din curte afară la bordeiul ei.

Fata s-a luat şi s-a dus la bărbatul său în bordei.

După un timp s-a sfârşit zestrea, pentru că au vândut-o toată şi şi-au cumpărat de mâncare pe ea, şi mai rămăsese numai cu tulpanul cel dăruit de boieriul cel mare, după care fusese logodită. Ea i-a dat bărbatului şi tulpanul acesta zicându-i:

— Du-te şi vinde basmaua aceasta şi cere o sută de galbini pe dânsa, că atâta i-i preţul!

El s-a dus la târg şi, punând tulpanul pe o prăjină, a îmblat pe uliţi strigând:

— Cine cumpără un tulpan de o sută de galbini, cine cumpără un tulpan de o sută de galbini, să vie la mine!

Aice în târg se întâmplase şi boieriul acela, după care fusese logodită soţia lui. Auzind el de strigătul omului, s-a dus la el să vadă ce feli de tulpan va fi acela de-o sută de galbini. Cum a zărit tulpanul, îndată l-a cunoscut şi, nevrând ca darul lui să-ncapă pe mâni străine, l-a cumpărat şi a dat omului o sută de galbini şi şi-a luat tulpanul, dară, presupunând că omul acesta este acela după care s-a fost măritat logodnica sa, s-a luat după dânsul ca să vadă ce va drege cu banii.

Omul a mers apoi prin târg şi, văzând doi boi, i-au plăcut tare şi a zis vânzătoriului:

— Bade, nu mi-i vinde mie boii ieştia cu o sută de galbini?

— De ce nu, bucuros! răspunse acela.

Omul scoate şi-i dă galbinii, îşi ia boii şi se duce.

Mergând omul mai departe, a cugetat în sine: „Amu am boi, dară n-am car!“ Cugetând aşa, se uită într-o parte şi vede un rotar care avea cară de vândut, şi s-a dus la dânsul şi l-a întrebat:

— Nu mi-i da un car pentru boii aceştia?

Vânzătoriul a văzut că-i câştig bun, i-a dat carul şi şi-a luat boii.

Omul a înhăţat carul de proţap şi a început a-l trage. Mergând aşa, zise în sine: „Hm, cucoanei mele îi place tare cafeaua şi n-am lapte, trebuie să-mi cumpăr o capră!“ Şi aruncând ochii într-o parte, iată că vede o capră de vândut. Se duce la vânzător şi-i zice:

— Bădişorule! Vinde-mi mie capra ieasta, că-ţi dau carul pentru ea!

Vânzătorul cugetă: „Bun câştig!“ Şi a dat capra pentru car.

Boieriul acela tot îmbla după dânsul pândindu-l.

Omul a mai îmblat prin târg şi, îmblând aşa, a socotit în sine: „Ce folos că am capră, dacă n-am cu ce tăia lemne să fac foc!“ Cugetând aşa, iată că vede un fierar vânzând topoară şi, ducându-se la el, i-a zis:

— Bade, hai să facem un schimb! Tu să-mi dai o săcure şi eu să-ţi dau capra mea!

Fierarul s-a învoit bucuros la aceasta.

Luându-şi omul securea, a voit să se ducă acasă, dar, uitându-se la săcure, a văzut-o că nu-i ascuţită. Îi trebuia dar o cute ca s-o ascuţască. Uitându-se într-o parte, a zărit pe un om vânzând cuţi. S-a dus îndată la dânsul şi l-a întrebat ori de nu i-ar da o cute pentru securea aceasta?

Vânzătoriul cu bucurie a făcut schimbul acesta.

Luându-şi omul nostru cutea, s-a pornit cu ea spre casă. Pe drum însă a zărit nişte raţe pe un heleşteu şi zise în sine: „Hei!, că tare-i place cucoanei mele friptura de raţă sălbatică!“ Şi face sfârrrrr!, cu cutea după raţe ca să lovească vreuna!

Cutea s-a cufundat în apă, iar raţele au zburat şi omul nostru a rămas fără galbini şi fără cute!

Boieriul acela nu l-a pierdut nici până aicea din ochi şi, ajungându-l, i-a zis:

— Bade, vezi ce om prost eşti tu?! Acuma ai rămas fără nimică!

— Nu-i mare lucru! îi răspunse omul, de aş trăi eu numai şi soţia mea, tot n-om pieri de foame!

— Omule îi zise boieriul mai departe, nu te temi tu de nevasta ta? Nu ţi-a zice ea nimica acasă pentru aceasta?

— Nu! răspunse omul.

— Bine dară! vorbi boieriul mai departe; hai în rămăşag! De ţi-a zice ţie femeia ceva acasă, tu să-mi dai pe nevastă-ta mie, iar de nu ţi-a zice ea nimică, atunci eu ţi-oi da un sat întreg cu curte cu tot. Bine-i aşa?

— Prea bine! răspunse omul.

După aceea s-au luat amândoi şi au făcut scrisoare au întărit rămăşagul cu martori, şi după aceea s-au dus cu martori cu tot la bordeiul omului unde era şi femeia lui. Când au ajuns aice, a fost şi noaptea cumsecade. Aice au intrat cu toţii în casă şi s-au aşezat într-un ungher şi, fiindcă era foarte întuneric, n-a văzut femeia câţi au intrat în bordei şi, socotind că-i numai bărbatul ei, i-a zis:

— Venit-ai?

— Am venit! răspunse el.

— Da' cum ţi-a mers la târg? Vândut-ai tulpanul şi ce mi-ai cumpărat?

— Tulpanul ţi l-am vândut, răspunse el, şi tare multe am cumpărat cu banii lui. Ascultă cum e treaba: am vândut tulpanul cu o sută de galbini; galbinii i-am dat pe doi boi; boii i-am dat pentru un car; carul l-am dat pentru o capră, capra pentru o săcure, săcurea am dat-o pentru o cute şi cutea, pentru că am vrut să-ţi aduc ţie friptură, am azvârlit-o după nişte raţe sălbatice într-o apă şi raţele au zburat, iară cutea a căzut în apă, şi eu am rămas cu nimică nimicuţă.

— Nu strică nimică, zise ea, de-am trăi noi, om mai câştiga.

— Vezi! zise acuma omul către boier, aşa-i că ea nu mă cârteşte nimică, nu mă suduie! Eu am câştigat dară rămăşagul, şi satul cu totul este acuma al meu!

— A câştigat! A câştigat! răspunseră martorii, satul e de-acuma al omului acestuia!

Boieriul n-au mai avut acum încotro, că martorii erau de faţă. El a trebuit să deie omului juruita, satul cu curtea în care a intrat omul cu cucoană-sa aşaş* a doua zi.

Acuma avea bietul om de toate, dară ce să facă, că nu putea gospodări! Deci şi-a propus să meargă-n lume să înveţe minte şi, luându-şi ziua bună de la nevastă-sa, s-a cam mai dus.

Ea a rămas acasă îngreunată de dânsul şi a trăit boiereşte, nu într-un bordei în foamete şi în frig, ci într-o curte mândră, în belşug, în căldură şi în tot binele.

Bărbatul ei însă, mergând prin lume, s-a năimit la un ţăran ca să-i slujească un an de zile. Când la sfârşitul anului, voia omul să meargă acasă; dară ţăranul l-a oprit zicîndu-i:

— Aşteaptă să-ţi plătesc, că mi-ai slujit foarte cu priinţă!

— Nu vreau plată, zise omul, ci vreau numai un talant ca să pot trăi şi eu în lume!

— Bine, dragul meu! îi zise ţăranul; ascultă dară ce ţi-oi spune eu. Când călătoreşti, să nu te însoţeşti nici cu acela pe care-l ajungi, nici cu acela care te ajunge.

---

* aşaş/aşaşi – chiar, îndată, numaidecât, imediat

Omul i-a mulţămit şi a mers mai departe, s-a năimit la alt gospodar pe alt an. Când voi acuma la sfârşit să meargă, l-a oprit gospodariul ca să-i plătească. El însă i-a zis:

— Eu nu vreau nimică decât să-mi dai vreun talant ca să pot trăi în lume!

— Bine! zise ţăranul; ascultă-mă dară ce te-oi învăţa. Unde-i crâşmariul bătrân şi crâşmăriţa tânără, acolo să nu mâi!

De aice s-a năimit omul la alt gospodar şi i-a slujit iară un an întreg. Când să se ducă, l-a întrebat gospodariul ce să-i plătească. El i-a răspuns:

— Cinstite bădişorule, decât mi-i plăti cu bani sau cu altceva, mai bine învaţă-mă un talant cum să pot trăi în lume!

— Bine, dragul meu! îi zise gospodariul, ascultă-mă dară şi ţine bine în minte. Mânia de sară s-o laşi pe dimineaţă şi cea de dimineaţă s-o laşi pe desară!

El şi-a luat ziua bună şi de la acesta şi a purces spre casă.

Mergând pe drum, iată că l-a întâlnit un om călare care ducea alt cal de căpăstru după sine şi l-a strigat:

— Omule, vină de te pune pe calul iesta la mine, nu merge pe jos, că te-or durea picioarele! Vezi că el tot merge degeaba!

— Mulţămesc, bădişorule, pentru îmbială! îi răspunse el. Eu m-oi duce şi pe jos, că mie-mi place aşa! El n-a primit îmbiala călăreţului, pentru că îşi adusese aminte de talantul care îi spunea: să nu te însoţeşti cu acela cu care te întâlneşti.

Călăreţul însă l-a cam suduit puţin şi-apoi s-a dus singur mai departe.

După un cescuţ numai iată că vede omul o toalpă* de oameni înăintea sa alergând şi strigând:

— Tâlhariul, nu lăsaţi tâlhariul! şi ajungându-l l-au întrebat: N-ai văzut pe aice trecând un om cu doi cai, ia aşa, şi aşa, cari i-a furat de la noi?

— Ba da, l-am văzut, răspunse el, iată-l acuma acolo cum se bagă-n păduricea aceea!

Oamenii i-au mulţămit frumos şi, alergând după dânsul, l-au prins şi l-au dus ca pe un hoţ, ferecat, la închisoare. Omul s-a bucurat foarte că i s-a împlinit un talant şi că nu l-a călcat, şi s-a tot dus mai departe.

Nu după mult timp l-a ajuns o butcă cu patru cai. Boieriul dintr-însa sămăna să fie foarte avut, dară i s-a fost bolnăvit mânaşul şi a fost rămas într-un sat la o casă şi pentru aceea trebuia acuma să hăţuiască singur caii, că trebuia să fie în târg

* toalpă – ceată, grămadă, mulţime

numaidecât la un timp anumit. Ajungând boieriul pe omul nostru, l-a rugat să vie să-i hăţuiască caii, că i-a plăti foarte bine. Dar omul i-a zis:

— Domnule, bucuros m-aş sui în butcă şi ţi-aş mâna caii, dară mă tem să mă însoţesc cu un om care m-ajunge, că eu am slujit un an întreg pentru un talant care mă învaţă ca să nu mă însoţesc nici cu acela care mă întâlneşte, nici cu acela care mă ajunge!

Atunci boieriul i-a zis:

— Foarte bine, fătul meu, bun talant ai, şi te laud că-l ţii aşa de bine; dar eu îţi mărturisesc că nu sunt nici tâlhar, nici altfeli de om rău, ci ia cutare boier de la cutare moşie, şi ia-ncotro mă duc şi ia ce mi s-a întâmplat şi pentru ce te rog să-mi mâi caii!

Văzând omul că acesta este un boier de treabă, căruia i s-a tâmplat o nenorocire, s-a înduplicat şi i-a hăţuit caii până în târg. Când au sosit aice, i-a spus boieriul să tragă la o crâşmă. Omul însă a oprit butca în drum şi mai întâi a intrat în casă ca să caute cum îi crâşmariul şi crâşmăriţa. Cum a văzut că crâşmăriţa-i mai tânără decât crâşmariul, s-a întors la boier la butcă şi a început a-l sfătui să nu tragă aice în gazdă zicându-i:

— Domnule, domnule, nu mâna acolea, căci nu-i bine de mas!

— De ce nu-i bine? îl întrebă boieriul.

— Pentru că eu am un talant, îi răspunse el, pentru care am slujit un an de zile, şi care îmi spune: să nu mâi acolo unde-i crâşmariul bătrân şi crâşmăriţa tânără, că mare primejdie te paşte!

— Nu fi prost, omule! îi zise boieriul, eu am mas aice mai de multe ori şi nu mi s-a întâmplat nimică! Trage numai înlăuntru şi du-mi lucrurile şi banii în cutare cămară! Omul a început din nou să-l sfătuiască şi să-l îmbie să nu rămâie aice, dară boieriul n-a vrut nicidecât să meargă de-acolo şi pace!

După ce-a înnoptat bine, s-a culcat omul nostru în crâşmă şi s-a făcut că doarme, însă cu urechile asculta toate câte se vorbeau pe-acolo.

Peste un cescuţ, după ce s-au fost culcat cu toţii şi dormeau acuma bine, iată că a venit drăguţul crâşmăriţei şi, drăgostindu-se cu ea, s-au sfătuit amândoi ce să facă să se curăţească de bătrânul ei bărbat. Atuncea i-a zis el:

— Ce să ne tot steie în cale? Hai să-l omorâm îndată şi-om spune că l-a ucis boieriul acesta care a tras astăzi aice, şi aşa om scăpa de dânsul, nu ne-a zăhăi mai mult!

— Foarte bine! răspunse crâşmăriţa, dară cum să facem noi aceasta ca să nu ne descoapără?

— Tare uşor! zise el. Eu oi lua cuţitul boieriului celui din cămara aceea şi m-oi duce de-oi tăia capul crâşmariului, şi după aceea oi face cu cuţitul încruntat o cărare de sânge de la bătrân până la cămara boieriului, şi încă i-oi stropi şi hainele oleacă cu sânge şi, dacă s-a vesti moartea bărbatului tău, noi om zice că boieriul acela l-a omorât, şi atuncea şi banii lui ne-or rămânea nouă. Nu zic bine?

— Ba mai bine nici că se poate! zise ea, parcă eşti un zodier, de le spui toate aşa ca de pe apă!

După cum s-au sfătuit, aşa au şi făcut. Pe bătrân l-au omorât şi pe boier l-au băgat la belea, şi cu o moarte de om era să facă două deodată. Dară omul nostru n-a dormit, ci a pândit toate câte s-au făcut, a văzut că şi talantul acesta s-a împlinit.

Cum s-a făcut dimineaţă, îndată s-a despletit crâşmăriţa şi a început a plânge şi a boci şi a striga în gura mare:

— Săriţi oameni buni, săriţi, că mi-au omorât astă-noapte bărbatul!

Atunci îndată au venit o mulţime de oameni de-au prins pe boieriul nevinovat şi l-au legat, pentru că la dânsul au aflat toate semnele omorului, şi pentru că şi crâşmăriţa da vina pe dânsul.

A treia zi i-au şi rădicat spânzurătoarea şi era acuma numai să-l anine, să nu-şi fi tras omul nostru pe samă ca să scoată o viaţă de la moarte, şi să nu fi strigat:

— Oameni buni, îngăduiţi o ţâră, că omul acesta pe care vreţi să-l spânzuraţi nu-i de vină nici cât îi negru sub unghie!

Călăii s-au mirat de omul acela, ce să fie aceasta că strigă aşa, şi au îngăduit. Atunci a spus el toată jitia sa începând de la boier, cum s-a însurat şi cum a slujit el şi cum a învăţat trei talanţi şi cum a venit el la crâşma aceea. Ajungând povestea aici a zis către oamenii cei de faţă:

— Legaţi mai întâi pe omul acesta (arătând pe drăguţul crâşmăriţii), ca să nu fugă, că el este de vină, şi apoi voi spune mai departe porogania*!

Drăguţul fu cătuşit în clipă, şi după aceea a înşirat omul toate câte a văzut şi a auzit în noaptea aceea, şi cu ce sfat l-au omorât pe crâşmar.

Atuncea au luat oamenii pe drăguţ la briptă** de l-au bătut până ce-a mărturisit toate drept cum au fost, şi după aceea l-au spânzurat pe dânsul în locul boieriului.

---

* poroganie – păţanie

** a lua pe cineva la briptă – a bate pe cineva

Boieriul n-a ştiut atuncea ce să facă de bucurie că i-a scăpat viaţa, şi a venit cu dânsul acasă, şi i-a dat butca cu caii şi cu toate pistoalele câte le avea şi galbenii toţi, zicându-i:

— Primeşte acestea ca dar de la mine pentru binele ce mi l-ai făcut, şi cutări opt sate, căci văd că ştii trăi în lume, dar eu încă nu ştiu!

Apoi a luat boieriul un băţ în mână şi s-a pornit acasă numai singurel cu băţul în mână, şi s-a îndestulat cu celelalte opt sate ce i-au mai rămas.

Omul însă şi-a luat toate darurile, şi năimindu-şi un mânaş, s-a pus în butca cu patru cai şi s-a cam mai dus acasă la cucoană-sa. Aici a ajuns noaptea, dar în casă încă era lumină. El s-a scoborât iute din butcă şi a mers la fereastă să vadă ce-i face cucoană-sa în casă. Cum a zărit-o jucându-se cu un copil mic, s-a făcut foc de mânie, cugetându-şi: „Iată mişarca! Eu îmblu prin lume şi slujesc, numai să ştiu cum să trăiesc în lume, să ni fie la amândoi bine, dară ea îmi stă acasă şi-mi face copii! Apoi să nu-ţi fie ciudă? Am s-o împuşc!“ Şi aşaş scoate un pistol, de cari avea el acuma destule, şi a vrut să-i deie foc, dar îndată şi-a adus aminte de cuvintele stăpânului celui al treilea: „Mânia de sară s-o laşi pe dimineaţă!“ şi zise în sine: „În astă sară n-oi împuşca-o, dară mâne dimineaţă nu mi-a scăpa ea!“ După aceea a intrat în casă la ea.

Ce bucurie şi ce strigăt când şi-a văzut ea bărbatul, de care nu mai ştia ori de-i viu sau mort! Îndată a pus copilul de o parte de i-a sărit înainte şi l-a sărutat şi încă l-a prea sărutat, cât socotea bietul om că n-a mai scăpa din mânile ei. După aceea a început a plânge şi a-i arunca, că de ce a stat atâta prin lume şi de ce nu s-au mai întors mai degrabă la dânsa acasă, că ea nu mai putea acuma de atâta urât!

Lui însă încă tot nu-i trecuse mânia şi începu s-o mustre, că ea se iubeşte cu altul când el nu-i acasă şi că face copii şi câte de acestea! Dară ea i-a răspuns suspinând:

— Da' nu ştii tu că atuncea când te-ai dus de-acasă, m-ai lăsat îngreunată cu un copil, şi că acesta-i copilul acela! Nu vezi că-i numai de doi ani şi jumătate, şi ian caută cum îţi seamănă de bine, pare că-i bucăţică ruptă din tine! Nu mă crezi nici acuma că-i copil din sângele tău?

El a îmbrăţişat-o numai şi i-a zis sărutând-o:

— Îţi cred şi-ţi răscred, draga mea! Iartă-mă că nu mi-am luat sama mai bine!

După acestea i-a povestit şi el toate pătăraniile sale şi cum de-a venit că acuma-i şi el boier ca şi alţii, cu nouă sate chiar! Ea s-a bucurat foarte şi de-aici au trăit amândoi, nemaidespărţindu-se unul de altul, tot în bine şi în belşug până ce-au murit!

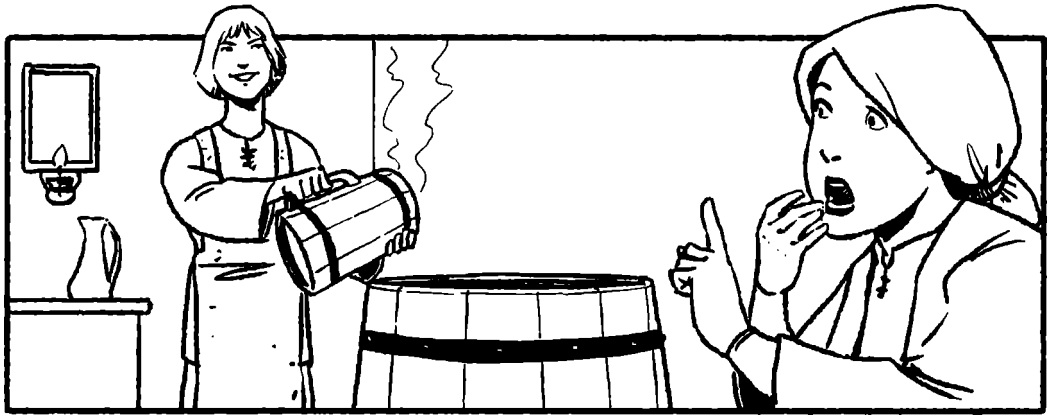

HARGATUL NĂZDRĂVAN

Mai năinte nu erau preoţii precum sunt acuma domni mari, ci ei erau ca şi ţăranii; ei lucrau la câmp împreună cu dânşii; ei erau şi stăpâni şi hargaţi.

Aşa călătorind odată un preot la târg, îşi mâna singur caii. Pe drum a întâlnit pe un om. Acela l-a întrebat, ori de l-a năimi ca mânaş*? Preotul i-a răspuns:

— Eu te-aş năimi pe un an, dară spune-mi ce feli de sâmbrie mi-ai cere?

— Eu, domnule părinte, zise omul, nu mă năimesc pe an; eu aş voi să-ţi slujesc atâta până ţi-or urla lupii pe cuptor, şi atuncea să-mi dai un car cu patru boi; şi-apoi încă mai un lucru îţi cer, adecă să am voie să străchiu la amiazăzi un ceas, cel mult două!

Preotul, care nici nu socotea că i-or urla cândva lupii pe cuptor, i-a răspuns:

— Mă învoiesc, să rămâie dară tocmeala aşa între noi! Sui-te dară în căruţă şi-mi mână caii!

---

* mânaş – vizitiu

Hargatul s-a suit în căruţă şi i-a mânat caii la târg, şi sara s-a întors iarăşi acasă. A doua zi s-a dus preotul la arat cu dânsul, pentru că era timp de primăvară. Arând ei într-o poiană până acuma subt amiazăzi, zise hargatul cătră preot:

— Părinte, acum lasă-mă, că mi-a sosit timpul de străchiat! Şi îndată a şi apucat-o în fuga mare cătră casă.

Aice avea preoteasa drăguţ pe morariul din sat, carele-i era şi cumătru, şi se drăgostea cu dânsul. Când a văzut ea pe hargat că vine, a ascuns iute pe morar într-un poloboc cu lână, şi şi-a făcut după aceea treabă prin casă. Cum a intrat hargatul, ostenit de fugă, în casă, a zis cătră preotească gâfâind:

— Lele preotească! Pe mine m-a trimes părintele să opăresc îndatamare lâna cea din poloboc, pentru că a dat boală între oi şi acuma-i cercare prin sat, şi la cine s-ar afla lână neopărită, acela a fi foarte aspru pedepsit!

— Du-te înapoi! răspunse preoteasa, c-oi opări eu lâna singură!

— Ba nu, zise el, părintele mi-a spus că aşaş eu, cu mâna mea, s-o opăresc!

Şi aflând o oală cu uncrop* la foc, a apucat-o repede şi, până a apucat să mai zică preoteasa ceva, el a şi turnat-o în polobocul cu lână. Morariul a dat numai un ţâpăt, pentru că-l opărise bine şi, sărind fript din poloboc, a tulit-o la fugă.

— Vezi, lele preotească, zise hargatul, cum ţi-am alungat eu boala din lâna de oi? Acuma de bună samă nu s-a mai ascunde ea într-însa!

Văzând preoteasa ce s-a întâmplat, a încremenit numai şi n-a putut vorbi niciun cuvânt mai mult.

Hargatul însă s-a întors la plug şi a arat mai departe până sara, nespunând preotului niciun cuvânt nimică despre celea ce s-au fost întâmplat acasă.

A doua zi a venit iarăşi morariul la preotească, pentru că preotul şi hargatul erau la arat, şi s-au dat a se iubi încă mai cu duioşie, după nenorocirea cea de ieri. Dară hargatul, când a fost pe la prânzul cel mare, a început iarăşi a străchia şi a ţinut tot o fugă până acasă. Văzându-l preoteasa alergând aşa de înfocat, s-a îngrozit şi, în pripa asta mare, a ascuns pe morar sub vatră unde se afla o bortă.

Intrând hargatul în casă, a zis abia trăgându-şi sufletul:

— Fiindcă face acum pădurariul cercetare prin sat pe la case pentru nişte pari, cari i-am furat cu părintele astă-noapte din pădure, m-a trimes în fuga mare ca să-i

* uncrop – apă clocotită

ascund sub vatră şi aceasta trebuie cât mai degrabă să se întâmple, pentru că sosesc revizorii şi la noi!

— Dar de ce sub vatră? întreabă preoteasa, în alt loc n-ai unde?

— Aşa mi-a poruncit părintele, zise el cam repede, şi aşa trebuie să fie! Şi înhăţând parii, a început să-i ticsească peste bietul morar, cât i-au zdruncinat mai toate oasele, şi după aceea s-a întors iarăşi la plug.

Şi acuma n-a spus nimică preotului.

Pe bietul morar abia l-a scos preoteasa de sub vatră numai cu oleacă de suflet. După ce şi-a mai venit ceva în fire, zise morariul cătră preotească:

— Cumătră dragă, aceasta nu-i a bună! Ieri m-a opărit, astăzi m-a mădulărit cu totul, încât singur mă mir că se mai ţine sufletu-n mine! Decât să mai păţesc unele ca acestea, mai bine te-oi părăsi pe vro câteva zile până ce m-oi mai întrăma ceva, ca să nu pier deodată; dară tu să-mi tai pe mâne un cucoş şi să-mi faci friptură şi vro strachină de plăcinte cu brânză şi cu unt, şi să mi le aduci la plug la lanul meu de pe coasta dealului!

— Foarte bine! zise ea compătimindu-l, dară cum oi putea eu nimeri la tine, ca să nu mă vadă nime, că acuma ară mai toţi oamenii?

— Să te duci, zise el, unde îi vedea un bou priean*, pentru că numai la mine se află unul aşa! După aceasta şi-a luat morariul ziua bună de la drăguţa sa şi s-a dus acasă, nădăjduind că mâne va ospăta plăcinte şi friptură de cucoş.

A doua zi s-au sculat cu toţii încă de noapte. Preotul s-a dus cu hargatul său iarăşi la arat ca şi mai năinte. Dar preoteasa acasă, unde n-a început a coace la plăcinte şi a frige cucoşul, cât numai de-a dragul îţi era să priveşti cât de harnică era! După ce-au fost toate gata, după zisa şi placul morariului, s-a pornit preoteasa ca să i le ducă.

Hargatul însă, carele ştia toate bine ce se întâmplaseră acasă, pentru că era năzdrăvan, s-a tot uitat spre casă şi, când a zărit de departe că vine preoteasa cu plăcintele, a zis cam spăriat cătră preot:

— Părinte, părinte, leapădă-ţi izmenele (bracii), că crapă Bocean, ca să-l legăm mai degrabă!

— Ce zici tu? răspunse preotul, ai nebunit ori ce-ţi este de cap că glumeşti?

* priean – bălţat

— Hei, nu vorbi multe! zise hargatul, ci dă mai degrabă bracii încoace de vrei ca să nu te căieşti!

Văzând preotul că nu-i şagă îşi lepădă izmenele şi le dete hargatului. Acesta a legat repede boul de-a curmezişul aşa că de departe se părea că este priean.

Uitându-se preoteasa prin ţarină pe la plugari, a zărit pe o coastă de deal boul acesta la plug şi, socotind că este al morariului, a venit drept la dânsul. Cât de mare a fost uimirea ei, când a dat aici de preot şi de hargat!

Cum a văzut-o preotul cu nişte tăvale în mâni, a crezut că le-a adus lor de mâncat şi, ieşindu-i înăinte, a sărutat-o şi i-a zis cu bucurie:

— Preoteasă dragă, la ce te-ai mai trudit tu a ne face atâtea bucate, ba încă să ni le şi aduci singură atâta loc?

Dară ea, văzându-se rătăcită, ca să nu se vădească şi-a ţinut firea şi a răspuns cu prifăcătorie:

— Dragă părinte, da' cum să nu-mi fie grijă de dumneata, când am văzut că astă dimineaţă te-ai pornit prea cu mânecate şi că nu ţi-ai luat mai nimica de mâncare şi mi-a fost oarecum să te las flămând!

Mâncând preotul de astă-dată bucate alese dimpreună cu hargatul său, i-au mai rămas încă nişte plăcinte. Pe când ospătau plugarii, s-a uitat preoteasa în toate părţile să vadă ori de n-a zări undeva plugul morariului cu boul cel priean şi, dând cu ochii preste dânsul, s-a făcut a întreba:

— Oare al cui să fie plugul cu boul cel priean?

— Al cumătrului nostru! răspunse preotul, care-şi curăţa barba de fărmături.

— Auzi dragul meu! îi zise preoteasa; fiindcă v-au mai rămas nişte plăcinte şi oleacă de friptură, oare n-ar fi bine să i le duc eu lui?

— Ba da, de ce nu? răspunse preotul; trimite-i-le cu hargatul!

Ca să nu cadă într-un prepus* înaintea lui, a luat preoteasa plăcintele şi bucăţile de friptură şi le-a dat hargatului ca să le ducă cumătrului. Mergând hargatul la morar a înşirat toate plăcintele pe cărare şi, ajungând la dânsul, i-a zis:

— Bădică, m-a trimes preoteasa să-ţi spun că preotul are să vină îndată la dumneata cu barda ca să te taie, dar dumneata, când îl vei zări că vine, să fugi încotro îi vedea cu ochii!

---

* prepus – bănuială, suspiciune

După aceea s-a întors iarăşi la plug şi a zis către preot:

— Părinte, cumătrul ţi-a mulţămit foarte tare pentru plăcinte şi te-a poftit ca să fii aşa de bun şi să mergi oleacă cu barda până la dânsul, ca să-i ajuţi a tocmi plugul.

Preotul a luat îndată barda şi s-a dus la morar uitându-se încolo şi-ncoace pe câmp să vadă cum ară parohienii săi. Deci când a fost preotul acuma aproape, unde n-a şters-o cumătrul la fugă, de nu-l ajungea nici umbra! Văzându-l preotul că fuge rumpând pământul şi că nu voieşte să steie, cu toate că-l striga neîncetat, s-a întors îndărăpt neştiind ce sa fie aceasta. Venind aşa pe cărare, cufundat în cugete şi uitându-se în pământ, a zărit tot ici-colea câte o plăcintă şi, plecându-se, le-a cules toate.

Văzându-l preoteasa cum se tot pleacă, a întrebat pe hargat, oare ce tot strânge preotul? El i-a răspuns:

— El culege bolovani ca să te ucidă, pentru că te iubeşti cu morariul!

Ea s-a spăriat, şi unde n-a apucat-o la fugă de-şi prăpădea călcâiele!

După ce-a ajuns preotul la plug, a întrebat pe hargat că de ce aleargă preoteasa aşa de tare?

— Ea aleargă pentru că-ţi arde casa! răspunse hargatul, cam spăriat.

Auzind preotul aceasta, se dete şi el la fugă după dânsa şi alerga aşa de repede încât aproape de casă mai o ajungea. Iar ea, văzând acuma că nu-i încotro scăpa, s-a oprit îndată şi a îngenunchiat înaintea lui şi, frângându-şi mânile, a început a boci şi a-l ruga:

— Of, părinte, îndură-te de mine şi mă iartă cu astă dată, că îţi jur că mai mult nu m-oi mai iubi cu morariul şi ţi-oi fi cu credinţă până la moarte!

Această descoperire neaşteptată a fost pentru bietul preot ca un trăsnet din senin. El se uimise până într-atâta cât nu ştia ori de-s toate acestea aievea, ori poate că numai visează; pe urmă, mai venindu-şi în fire, i-a zis:

— Te iert cu astă dată, dară a fi vai de capul tău de-oi mai înţelege eu ceva despre tine! Şi după aceea s-a întors iarăşi la plug, tot mirându-se, cum de s-a dat ea singură de gol şi, neştiind pricepe una ca aceasta, a povestit şi hargatului său toată întâmplarea. Hargatul însă a tăcut deocamdată molcum şi nu i-a descoperit că toate acestea nu sunt alta decât numai faptele sale.

Preoteasa însă, văzând că a scăpat aşa de cu uşorul, îndată ce s-a întors bărbatu-său la plug, s-a şi dus îndatamare la morar şi l-a aflat galbăn la faţă şi tremurând încă de frica preotului. Ea a început a-l gogoli, a-l mângâia cu cuvinte dulci şi pe urmă a-i zice:

— Dragul meu, vezi, toate aceste câte le-am suferit noi, nu ni le-a făcut altul decât mişelul de hargat, şi să ştii că, până când va călca el şi preotul meu iarba verde, până atuncea noi n-om fi siguri şi în ticnă, şi tot de acestea o să păţim. Deci, dacă vrei să nu mai avem frica lor, haidem să-i omorâm!

— Bine zici tu, răspunse morariul, tocmai acesta a fost şi cugetul meu!

— Ei bine, îi zise preoteasa, dacă eşti şi tu înţeles cu aceasta, apoi nici să nu mai îndelungăm treaba, ci aşaş mâne dimineaţă să te duci la târg, să cumperi otravă şi să mi-o dai mie ca să le-o dau în mâncare, ca să nu ne tot roadă grija lor!

După cum s-au înţeles, aşa au şi urmat.

Dară hargatul, ca năzdrăvan ce era, a şi ştiut toate câte au pus ei la cale şi sara a şi destăinuit preotului toate cugetele lor, şi apoi i-a zis:

— Părinte, dacă vrei să te scot de la moarte, apoi să lăsăm mâne aratul de o parte, şi dumneata să faci aşa cum te-oi povăţui eu. Mâne dimineaţă m-oi îmbrăca eu femeieşte; m-oi duce la târg şi m-oi face că vând otravă şi, cumpărând morariul de la mine, eu i-oi da altceva, şi aşa ne-om mântui! Dară încă mai una! Când a găti preoteasa bucatele şi ne-a chema la masă, noi să ne punem mai întâi câte un bostan la cap şi apoi, mâncând din bucatele gătite de dânsa, să ne facem că ni-i rău, şi pe urmă să ne prăvălim ca morţi jos. Ce va urma după aceea mai departe, vei vedea singur!

Preotul s-a învoit la toate.

A doua zi a cumpărat morariul otravă de la hargat din târg, fără să-l cunoască şi, sosind acasă, a dat-o pe furiş preotesei. Aceasta a gătit nişte bucate alese, de carile bietul preot n-a mai fost mâncat niciodată în viaţa sa de la dânsa, doară cândva la vro nuntă în sat şi, puind otrava cumpărată într-însele, le-a dat lor să mănânce.

Ospătând ei tare cu gust, zise hargatul:

— Părinte, mie mi-i tare rău!

— Şi mie pe aceea urmă! răspunse preotul.

— Da nu v-a mai fi nimică! zise preoteasa, bucurându-se de isprava ce credea că o face; poate c-aţi mâncat prea lacom şi v-a trece îndată!

— Ba nu! răspunseră ei, şi sculându-se de la masă, s-au împiedicat unul în altul şi, picând jos, s-au făcut ca morţi.

Preoteasa atuncea, în loc să caute de bieţii nenorociţi, a apucat o sulă de-a înfierbântat-o în foc şi, ca să se încredinţeze mai bine despre moartea lor, le-a băgat-o în cap. Ei erau cu bostanul pe cap şi, în loc să le vâre sula-n cap, le-a băgat-o în bostan. Văzând preoteasa că sfârşeşte sula şi că ei nu zic nimică, a socotit că-s morţi.

Îndatamare a alergat la morar de i-a adus această veste plăcută şi l-a chemat la dânsa. El nu s-au dat îmbiat mult. Ajungând acasă şi intrând într-însa, a aflat pe preot şi pe hargat jos ca morţi, precum îi lăsase preoteasa. Atunci i-a zis morariul:

— Ştii tu ce, cumătră dragă? Noi ne-am iubit până acuma în tot feliul, dară ca lupii încă nu ne-am iubit! Aşadară, tu să te sui pe mâni şi pe picioare de pe vatră pe cuptor, şi eu m-oi trage printre horn şi, urlând ca lupii, ne-om iubi.

Ei au făcut aşa! Când au început ei să tot urle mereu, atuncea iată că învie hargatul şi, aruncându-şi bostanul de pe cap, a strigat:

— Părinte, părinte, scoală că urlă lupii pe cuptor! Până acuma numai am fost tocmit să şăd la dumneata!

Preotul sări îndatamare şi unde nu mi-l înhaţă pe lupul de morar cu un par de pe cuptor, şi mi-l freacă aşa de tare încât abia a scăpat numai cu un pic de suflet din mânile morţilor, şi de-acu înainte, ca mai ba să se iubească el cu cumătră-sa. Dară şi biata preoteasă, numai să-i fie de bine câte plăcinte a mâncat şi ea din mâna preotului, că a ţinut minte pentru totdeauna, cum îi dragostea afară de căsătorie, şi cât de bună îi friptura de cucoş şi iubirea ca lupii! De acu înăinte i-a fost cea mai credincioasă muiere.

Hargatul acela însă, carele a slujit stăpânului sau cu dreptate şi l-a şi scos de la lupi, şi-a căpătat toată sâmbria după năimeală; ba încă preotul i-a mulţămit şi mai pe deasupra pentru că i-a adus femeia la căi bune.

Hargatul s-a dus după aceea cu agonisita în pace. Dară eu, care am fost martor la toate acestea, văzând răpăiala cea din casă, m-am spăriat şi, ca să nu capăt şi eu vro prescure de-ale lor, am rupt-o la fugă de mi-am pierdut şi călcâiele de la ciubote şi, ajungând aice:

Am intrat pe uşi colea
De v-am spus povestea aşa!

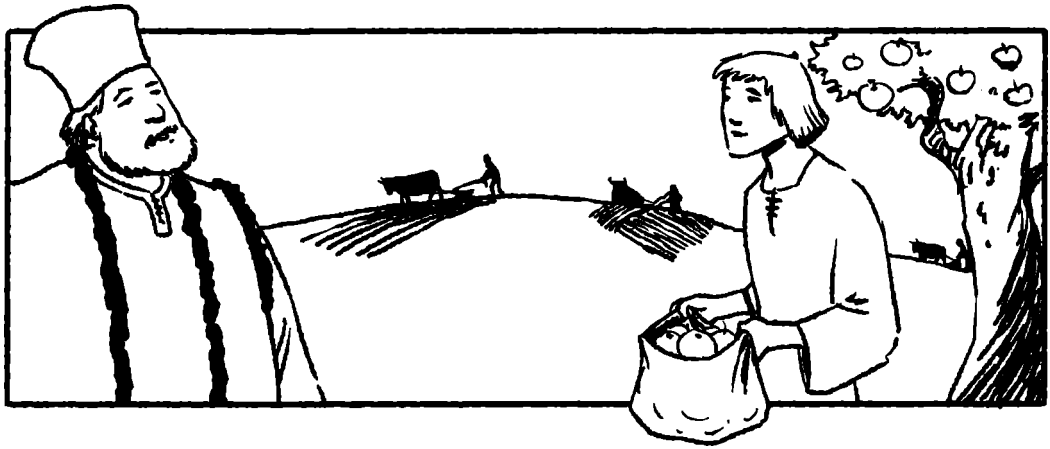

TÂLHARIUL CEL VESTIT

Era odată un om sărac, sărac, şi avea o casă de copii, şi cât lucra el zi şi noapte, tot nu-şi putea hrăni copiii şi pe dânsul. Deci, văzându-se într-o nevoie aşa de mare, a socotit să înveţe tâlhăria, că poate i-a merge cu aceasta mai bine. Dară cum să înceapă el aceasta? Nu după multă cugetare a luat un suman şi l-a pus pe-o rădăcină de copaci, şi tot îl fura aşa ca să nu-l vadă nime. Însă un boier, trecând pe drum, l-a văzut ce tot face el acolo, şi l-a întrebat:

— Da' ce dregi tu măi acolo?

— Mă învăţ a fura, răspunse el.

— Ei, şi cum îţi merge cu învăţătura? Ştii acuma ceva?

— la tot pricep şi eu câte-oleacă!

— Apoi dacă ştii fura, ia să-mi furi tu plugurile acelea ce ară, ia, acolo pe deal; că, de mi le-i fura, ţi-oi da o mână de galbini!

— Tare bine, cucoane, răspunse omul, şi a luat şi a cumpărat un sac de mere şi a mers cu el până-n vale sub deal, şi a lăsat aice sacul jos şi, luându-i vro două mere dintr-însul, a apucat-o cătră plugari la deal.

Era o zi foarte frumoasă, tocmai pe la amiazăzi când păleşte soarele mai tare şi te frige. Plugarii nu aveau apă cu sine. Deci, cum numai au văzut pe om mâncând mere, l-au rugat ca să li deie sau să le vândă şi lor ca să-şi stingă setea cu dânsele. El le-a zis:

— Mergeţi, ia, acolo-n vale, că-i un sac plin de mere, şi vă luaţi cât vă trebuie.

Ei atuncea au alergat droaie cu toţii la mere. El însă a apucat plugurile pe dinapoi şi le-a mânat toate acasă. Când au venit oamenii pe deal n-au mai aflat plugurile acolo. Tâlhariul a trimes plugurile la boier ca să-i deie juruita. Boieriul însă l-a chemat la dânsul şi i-a zis:

— Eu ţi-oi mai da încă un pumn de galbini, numai de mi-i fura tu calul din grajd!

— Bine, răspunse el, ţi-oi fura şi calul!

Boieriul a luat şi a pus strajă la uşa grajdului şi pe un hargat călare pe cal, iar pe altul să-l ţie de coadă, iar pe al treilea să-l ţie de căpăstru. Dar omul şi-a cumpărat nişte răchiu foarte tare şi, când a însărat, a băgat răchiul pe fereastă în grajd şi l-a lăsat în iesle. Noaptea le-a mirosit păzitorilor a răchiu şi, căutând, l-au aflat în iesle şi s-au dat la băut cu toţii. Răchiul însă era dres cum e mai bine şi ei s-au îmbătat cuc şi pe urmă au şi adormit. Omul acela s-a fost grijit de mai înainte cu un meliţoi şi, când a văzut că horăiesc străjerii, a intrat pe-ncetul în grajd, a luat calul şi a pus acel meliţoi în locul lui şi pe călăreţ pe dânsul, şi celuia ce-l ţinea de coadă i-a dat acuma un fuior în mână, iar celuia ce-l ţinea de căpăstru, alt fuior şi, lăsându-i aşa ca morţi, a mers cu calul acasă.

A doua zi a venit boieriul în grajd să vadă calul şi-i află pe aceia, unul călare pe meliţoi şi pe ceialalţi doi ţinând fuioarele celea în mână, şi toţi dormind. Atuncea le-a tras boieriul câte-un bici. Ei s-au trezit, dară, fiind încă ameţiţi, au socotit că a venit tâlhariul să fure calul, şi au început a striga şi a ţâne mai strâns în mână. Dar când caută mai bine, văd că au în mâni numai nişte fuioare, şi că unul îi călare pe meliţoi.

Boieriul s-a mirat foarte de vicleşugul omului aceluia, cum de i-a putut el înşăla aşa de tare.

Curând după aceasta a sosit şi tâlhariul la boier cu calul şi şi-a primit juruita.

După aceea i-a zis boieriul:

— Auzi, bade, dacă eşti tu un tâlhar aşa de mare, ian să-mi furi şi o pătrare de săcară de la arie.

El i-a răspuns:

— Bine!

Boieriul a pus acum peste noapte o mulţime de păzitori primprejurul şurii, toţi cu puşti în mână şi cu poruncă de cum l-or vedea că vine, să-i şi deie foc.

Omul însă a mers la un ovreu şi i-a zis:

— Eu am cumpărat de la cutare boier o pătrare de săcară şi ţi-o dăruiesc ţie, dacă-i lua-o în astă sară! Ea-i pusă în cutare loc în şura boieriului.

Ovreul s-a prins bucuros de darul acesta şi, când a mers la şura boieriului, l-au şi împuşcat păzitorii, cugetând că-i tâlhariul de om şi după aceea s-au dus cu toţii la culcat.

Acuma a venit şi tâlhariul şi a luat şi acea pătrare de săcară. Când a venit a doua zi cu acea pătrare de săcară la boier, l-a băgat numai în boale, pentru că îl ţinea de împuşcat, şi l-a întrebat:

— Da cum îi măi? Furat-ai săcara?

— Am furat-o, cucoane! răspunse el.

Şi când a căutat boieriul pe cine au împuşcat păzitorii astă noapte, a aflat că pe un ovreu.

Minunându-se boieriul de iscusinţa tâlhariului nostru, i-a mai zis:

— Ascultă-mă încă una! Dacă mi-i fura tu şi punga cu galbini de sub căpătâi, apoi ştiu că-i fi un bun tâlhar!

El s-a prins şi de aceasta.

Sara a pus boieriul în cămara unde dormea, la fiecare fereastă câte doi păzitori, iar la una s-a aşăzat chiar el însuşi. Tâlhariul însă a mers în ţinterim şi a dezgropat un mort de curând îngropat şi a venit noaptea cu dânsul la fereastă şi l-a vârât cu capul într-însa. Boieriul atuncea îi face harşti capul cu sabia şi s-a bucurat foarte că, în astă noapte, n-a scăpat tâlhariul viu şi a zis celorlalţi păzitori ca să se culce, pentru că el a omorât pe tâlhar.

După ce-au adormit cu toţii, a intrat încetişor omul pe fereastă în cămară şi a şters boieriului punga cu galbini de sub căpătâi şi s-a cam mai dus cu dânsa. Când a văzut boieriul a doua zi pe cine a tăiat şi că tâlhariul tot a furat banii, n-a ştiut ce să facă de ciudă şi a chemat pe tâlhar la sine. Când a venit el i-a zis boieriul:

— Măi tâlhare, văd că te cam pricepi pe furate! Dar încă mai una! De mi-i fura şi pe cucoana mea de lângă mine, apoi ţi-oi da o pătrare de galbini!

— Mă prind şi de aceasta, cucoane! îi răspunse tâlhariul.

Boierul iarăşi au pus păzitori peste tot locul şi singur s-a culcat lângă soţia sa. Tâlhariul însă s-a dus în pădure şi a tăiat un butuc după statura cucoanei boieriului, şi după aceea a mers cu dânsul la draci şi le-a zis:

— Cui trebuie o femeie, să meargă la cutare boier şi s-o iaie, dară să puie în locul ei pe acest butuc.

Dracii se pricep la toate mai bine decât oricine şi de aceea au fost cu toţii gata îndată şi, mergând la boier, i-au furat muierea noaptea, fără să fi simţit el măcar cât de puţin, şi i-au pus butucul acela în locul ei.

A doua zi a venit tâlhariul şi a zis boieriului ca să-i deie pătrarea de galbini. Dar boieriul i-a zis:

— Da' cum, mi-ai furat femeia?

— Furat! răspunse el.

Atuncea-i zise boieriul:

— Cu astă dată minţi! N-o vezi, ia, acolo pe pat încă dormind? Socoţi că mă-i înşăla? Doară am dormit eu toată noaptea lângă dânsa!

Iar tâlhariul i-a zis:

— Ian mergi, cucoane, şi caută de vezi, cine doarme acolo pe pat!

Când a descoperit boieriul patul şi a văzut butucul acela, a încremenit numai şi n-a ştiut ce să mai zică şi l-a întrebat că unde i-i acuma cucoana.

El i-a răspuns:

— Pe mâna dracilor.

Auzind boieriul aceasta, s-a îngrozit foarte şi i-a zis:

— Te rog adu-mi-o acuma îndărăpt, că ţi-oi mai da o pătrare de galbini.

A cam clătinat omul din cap oleacă, dar tot s-a prins şi de aceasta şi a mers în iad la draci. Cum a sosit aici, îndată l-au şi întrebat la ce-a venit, pentru că socoteau că poate vrea să le mai deie încă vreun suflet de om. Dar el le-a răspuns că a venit să-i deie cucoana boieriului! Ei însă n-au vrut să i-o deie, zicând că degeaba nu se poate. Tâlhariul a început să-i amăgească ba cu una, ba cu alta; dar ei tot nu s-au înduplecat ca să i-o deie, până ce n-a zis mai-marele lor:

— Ascultaţi! De va duce el un cal împrejurul iadului mai degrabă decât unul din voi, apoi să i-o daţi!

Atunci a înşfăcat cel mai tare dintr-înşii un cal în spate şi a rupt-o la fugă; tâlhariul însă n-a luat pe cal în spate, ci s-a încălicat pe el şi aşa a înconjurat mai iute

iadul. Văzându-se dracii întrecuţi, au fost nevoiţi să-i deie cucoana boieriului, pe care i-a şi dus-o tâlhariul înapoi şi şi-a căpătat juruita.

Într-o zi a mers boieriul la primblare în pădure. Primblându-se aşa o bucată de vreme şi-ncolo şi-ncoace, s-a prea afundat în pădure şi s-a rătăcit. Când dă să vie acasă, nu nimereşte calea.

A îmblat tot orbecăind prin pădure până ce-a fost însărat acuma, şi tot nu da de drumul cel adevărat. Dară iată că a venit un om la dânsul şi i-a zis:

— Boieriule, eu te-oi scoate din pădure, dacă mi-i da ce-i afla mai drag acasă!

Boieriul, în nevoia şi în spaima sa, n-a mai cugetat ce poate să fie acasă, şi i-a făgăduit cu jurământ că i-a da, numai să-l scoată.

Acest om era dracul. Cum l-a adus pe boier la curtea lui, a aflat că boieriţa născuse un copil, unicul odor care-l aveau ei pe lumea aceasta, că până atunci nu avuseseră copii. Acuma a cerut dracul să-i deie copilul după juruită. Dară boieriul a început a se tângui şi a se ruga să-l ierte, că i-a da şi toată avuţia, numai pe copil să i-l lese! Dracul însă nu s-a învoit nicidecum, şi boieriul a trebuit să-i deie odorul său cel mai scump. Diavolul s-a cam mai dus cu dânsul în treaba sa.

Boieriul, supărat, nu-şi afla acuma loc de scârbă! Aceasta-l mânca pe dânsul că n-avea pe cine altul care să-i fie moştean. Cugetând aşa în tristeţele sale, iată că şi-a adus aminte de tâlhariul cel vestit şi a poruncit ca să-l cheme la dânsul. După ce-a venit, i-a spus boieriul pătărănia sa şi i-a juruit două pătrări de galbini, numai de i-a scăpa copilul din mâna dracului. Tâlhariul s-au prins bucuros şi de aceasta şi a întrebat apoi pe boier, ori de are el multe oi?

— Am cinci sute, răspunse boieriul.

— Bine! zise tâlhariul, să spui numai ciobanilor să despărţească mieii de oi şi apoi să vie cu dânsele pe-ncet ia-n cutare loc la vale!

Boieriul a dat poruncă ciobanilor ca să facă aşa. Iar tâlhariul şi-a luat nişte cuie şi-un ciocan şi s-a dus la borta dracilor şi a început acolo, deasupra, a bontăni şi a bate cuie. Auzind dracii vuietul acesta, au trimes pe unul afară să vadă ce este. Acesta a aflat pe tâlhar meşterind acolo şi l-a întrebat ce face. El i-a răspuns că vrea să facă o mănăstire!

— Da' la ce?

— Da' ia, pentru călugării aceia ce vin pe coastă, ia, acolo la vale!

Uitându-se dracul într-acolo a văzut mulţimea cea de oi negre şi s-a îngrozit şi a alergat îndată la mai-marele lor şi i-a spus:

— Afară e un meşter, care lucră la o mănăstire, tocmai pe trecătoarea noastră şi lucră mereu din răsputeri ca să fie gata, că mi-a arătat că o mulţime de călugări vin încoace ca să se aşeze aici!

Dracilor li s-a cam băgat frica-n oase şi au trimes pe altul la dânsul să-i spuie că i-or da un coreţ de galbini, numai dacă n-a face el mănăstirea acolo pe trecătoarea lor. Acesta i-a împărtăşit voinţa dracilor, dară tâlhariul i-a zis:

— Dacă mi-ţi da copilul cutărui boier, apoi m-oi lăsa de a face aice mănăstire!

Dracul s-a dus repede la mai-marele lor şi i-a împărtăşit dorinţa tâlhariului. Mai-marele dracilor însă a luat în grabă un pui de drac şi i l-a dat ca să i-l ducă în locul copilului, cugetând că, de nu l-a cunoaşte tâlhariul şi de l-a lua pe acesta puiul de drac va fugi pe urmă de la boier, şi ei or scăpa de mănăstire şi or fi şi cu copilul. Dară tâlhariul, cum numai l-a văzut, l-a şi cunoscut că nu-i acesta copilul boieriului, şi i-a trântit o dată cu ciocanul între ochi cât i-au sărit ochii zicându-le:

— Aşa! Voi vreţi să mă înşălaţi pe mine! Piei dinaintea mea şi daţi-mi pace ca să-mi gătesc mănăstirea, că iată mi se apropie călugării, şi ea încă nu mi-i gata!

Văzând dracii că nu-i şagă, au poruncit să-i scoată iute copilul boieriului ca să înceteze de făcut mănăstirea. Cum a primit tâlhariul copilul la mână, a lăsat toate şi a şters-o cu copilul la boieri acasă.

Dracii s-au sfătuit, cum să lese ei copilul, că abia l-au fost câştigat şi acuma să-l şi deie îndărăpt, şi a trimes mai-marele dracilor pe dracul cel ce fugea mai tare ca să ajungă pe tâlhar şi să-i spuie că numai atuncea i-a lăsa copilul, dacă l-a întrece în fugă; iar de nu l-a întrece, apoi are să-i iaie copilul îndărăpt!

Cât clipeşti a şi ajuns dracul pe tâlhar şi i-a zis să se iaie amândoi la fugă, şi care a fugi mai tare, aceluia să fie copilul.

Dar tâlhariul i-a răspuns:

— Măi drace, da' tu cu mine vrei să te întreci în fugă? Hm!, tu nu poţi să ţii nici cu frate-meu cel de ţâţă, da' nu tocmai cu mine!

Dracul mânios pentru fala lui, i-a zis:

— Da' ian să-ţi văd eu pe frate-tău!

Tâlhariul i-a răspuns:

— Mergi numai, ia, acolo sub huciul acela şi strigă: tiohaha!, tiohaha!, că el ţi-a sări îndată înainte, şi-apoi să te văd, ori de l-ăi întrece, măcar că-i numai de ţâţă!

Dracul s-a dus până lângă huciul acela şi a strigat: „Tiohaha, tiohaha!“ Atuncea a ieşit un iepure spăriat şi a rupt-o la fugă, cât abia-l zăreai, şi tot făcând şovăituri. Dracul să ia după dânsul, şi a alergat, a alergat, până ce s-a ostenit bine, şi tot nu l-a putut prinde. După aceea s-a întors la mai-marele lor şi i-a spus că el nu-i în stare să-l prindă, că fuge ca fulgerul de iute. El nici n-a pomenit de către dânsul că s-a întrecut numai cu fratele lui cel de ţâţă, pentru că atunci l-ar fi râs toţi dracii.

Ce să facă acuma căpitanul dracilor, pentru că tot nu vrea să lese copilul pierdut? A mai cercat un mijloc. A trimes acuma pe cel mai tare dintre toţi dracii ca să se lupte cu tâlhariul şi, de l-a învinge, să-i iaie copilul! Îndată a ajuns dracul pe tâlhar şi i-a zis:

— Ascultă! Dacă vrei să nu-ţi iau copilul, hai cu mine la luptă! De mă-i învinge, copilul a fi al tău, iar de te-oi învinge eu, copilul a fi al meu!

Tâlhariul i-a răspuns râzând:

— Ce? Un pipiric ca tine vrea să se lupte cu mine? Ha, ha, ha! Măi drace, du-te mai întâi şi te încearcă la luptă cu moşu-meu care zace ia acolo în vizunia aceea şi care abia se cară de bătrân, şi numai dacă l-ăi învinge tu pe dânsul, apoi să vii şi să te încerci la luptă şi cu un voinic ca mine!

Ştiindu-şi dracul puterea şi simţindu-se batjocurit de cuvintele tâlhariului, l-a întrebat mânios:

— Da' cum să încep eu cu dânsul?

— Dă-i numai o palmă, îi zise tâlhariul, şi-apoi îi vedea!

Dracul s-a dus la vizunia aceea şi a aflat acolo un urs dormind şi, ţinându-l de moşul tâlhariului, i-a ars o palmă bună! Atunci ursul unde nu mi se rădică înfuriat şi când mi l-a apucat pe drac cu labele sale, a fost să-l scoată din viaţă, şi numai lăsându-şi pielea de pe spate în labele ursului, a scăpat dracul de dânsul. Ţipând şi văietându-se a sosit dracul la mai-marele lor şi i-a spus că nu-i de făcut nimica cu omul acela, că are o putere nespus de mare. Şi acest drac n-a spus nimică cu cine s-a luptat, pentru că se temea să nu-l râdă cu toţii şi să nu-i spună că nu-i el cel mai tare dintre dânşii.

Mai-marele dracilor n-a voit să se lase de copilul boieriului, că tare-i părea rău de dânsul. El a zis către draci:

— Încă vreau să mai cerc un mijloc şi, de nu mi-oi scoate nici cu acesta copilul, apoi să vede că nu l-oi mai căpăta, de m-aş încerca eu măcar orişicum!

Apoi a strigat pe dracul cel ce şuiera mai tare şi l-a trimes ca să se întreacă cu tâlhariul în şuierat, şi care va fi învingător, aceluia să-i rămâie copilul!

Dracul s-a pornit îndatamare şi a ajuns pe tâlhar cu copilul încă pe drum şi i-a zis:

— Ascultă-mă! Sunt trimes ca să te chem la şuierat pe întrecute cu mine! Şi de mă-i învinge, eu să-ţi las copilul, iar de te-oi învinge, să ţi-l iau!

Ce să facă acuma tâlhariul? De două ori a scăpat amu cum a scăpat, dară acuma a treia oară? Acuma nu mai era cine să şuiere pentru dânsul. Dar s-a îmbărbătat şi s-a prins şi de aceasta.

Când a şuierat dracul o dată, văile au răsunat, munţii s-au cutremurat şi frunza de pe copaci jos a picat!

Văzând tâlhariul aceasta s-a îngrozit numai, dară tot nu şi-a pierdut bărbăţia, şi a zis dracului:

— Hm!, da' ce şuierat îi acesta? Eu când oi şuiera, au să-ţi plesnească şi ochii de cutremur! Deci, dacă-ţi voieşti binele, măi drăcuşoare, apoi leagă-ţi ochii căci altmintrelea îi rămâne fără de ei!

Dracul, cunoscând pătărania celorlalţi, s-a cam pus pe cugete şi a început a zice în sine: „Hei, cine mai ştie? Poate să fie şi aşa cum spune el. Deci, de-o întâmplare, n-a strica, dacă i-oi urma sfatul!" Şi aşa s-a apucat de şi-a legat strâns ochii.

Atunci a înhăţat tâlhariul un druc şi când l-a plesnit peste ochi, i s-au dus numai vederile scăpărând. Dracul a început a ţipa şi la fugă, de se cutremura pământul! Tâlhariul atuncea a strigat numai după dânsul:

— Vezi, măi drace, nu ţi-am spus eu să nu te prinzi tu cu mine la şuierat! Aşa-ţi trebuie, dacă n-ai vrut să mă asculţi şi să nu te pui cu mine!

Acuma s-au astâmpărat dracii şi omul a venit cu copilul la curtea boieriului. Ce bucurie a fost aice, când a văzut boieriul pe unicul său fiu scos din mâna dracilor! Jocuri şi mese întinse nu mai voiau să înceteze!

Pe urmă, după ce s-a mai domolit bucuria aceasta, a căpătat tâlhariul cele două pătrari de galbini şi de-acum înainte a avut şi el de unde trăi şi de unde să-şi hrănească şi să-şi şi înzestreze copiii! Iar eu

M-am suit pe o prăjină
Şi v-am spus chiar o minciună!
Şi am încălicat pe-o şea
Şi v-am spus-o toat' aşa!
Plătiţi-mi-o!
Să ţi-o plătească Dumnezeu
Din prea mare darul Său!

TÂLHARIUL ŞI FRÂNTUL

Era odată un tâlhar şi un Frânt*. Ei îmblau prin lume, fiecare după treaba sa. Trecând odată şi unul şi altul printr-o pădure, s-au întâlnit amândoi la un loc şi au început a se ispiti unul pe altul, ce feli de lucruri poate fiecarele. Frântul a făcut dintr-un copaci ciobote; iară tâlhariul a furat un ou de subt o ţarcă aşa încât nici n-a simţit ea. Văzând ei ce poate fiecarele, au zis unul cătră altul, să fim amândoi de-acuma fraţi de cruce, că pentru noi sunt destule lucrurile câte le ştim şi ne-om putea hrăni bine în lume cu ele.

Prinzându-se ei fărtaţi, s-au dus să fure ceva, fiindcă-i apăsa foarte nevoia, şi au intrat într-o cetate. Aice a început a arăta Frântul feli de feli de nebunii, adecă îmbla pe mâni şi pe cap şi cu picioarele sta în sus; se crăcia aşa de tare că ajungea cu coşul până la pământ; se lăsa pe spate cu capul până jos; se făcea ghem; se da de-a roata

* Frânt îl numea povestitorul, poate de aceea pentru că îşi îndoia corpul în toate părţile, ca cum ar fi fost frânt şi fără de ciolane. Frânt poate să însămneze şi frânc, adecă franţuz sau italian, pentru că printre români, francii arătau mai întâi comedii de acelea ca frântul nostru din povestea aceasta (*nota culegătorului*).

peste cap; învârtea talgere pe vârf de băţ, le arunca în sus şi le prindea iarăşi cu vârful degetului; se suia pe o mulţime de scaune, puse unul peste altul până deasupra, acolo sta pe cap şi cu picioarele în sus şi după aceea se cobora aşa până jos; se făcea broască şi sărea pe pământ, şi câte mai multe de acestea. Văzând acestea cetăţenii, au lăsat şi casele şi dughenele deschise şi au alergat la dânsul numai ca să privească nebuniile lui. Aşa s-a fost strâns o mulţime de oameni împrejurul lui şi înholbau ochii numai la dânsul. Acest prilej l-a întrebuinţat tâlhariul foarte bine şi, băgându-se într-o dugheană, a încărcat la lucruri cât numai a putut duce şi, ieşind afară, a şters-o într-o parte şi s-a cam mai dus. Atuncea a încetat şi Frîntul cu nebuniile sale şi-a mers şi el după tâlhar. După ce s-au crezut ei siguri, au împărţit lucrurile între sine şi au trăit aşa o bucată de vreme.

După ce au mătrăşit ei toate acestea, nu mai aveau cu ce să trăiască şi au vrut să fure altceva, ca să aibă ce să mănânce. Pe atuncea trăia într-o cetate un boier foarte bogat, care n-avea pe nimene altul la casa sa, decât numai pe un şcoler, carele şedea la dânsul. Acest boier avea obiceiul ca totdeauna, când mergea la dormit, să-i spuie şcoleriul acela câte o poveste. Dară în noaptea trecută avu boieriul oaspeţi şi n-a fost dormit nimica; nici ziua nu putuse aţipi pentru că avea ba o treabă, ba alta de făcut, şi aşa de cu sară s-a fost culcat oleacă pentru că-l prea fura somnul, şi a adormit şi el şi şcoleriul ca morţi, până cam târziu noaptea. Acest prilej l-a pândit tâlhariul şi Frântul. După ce-a întunecat, a rămas Frântul afară la pândă, iar tâlhariul a intrat înlăuntru şi a prădat pe boier, cât n-a rămas cu nimica, fără numai cu ce-a avut pe lângă sine. După aceea a ieşit afară şi a împărţit lucrurile cu Frântul; numai un băţ de aur le mai rămăsese şi nu ştiau cum să-l împărţească. Atunci Frântul i-a zis:

— Stăi, măi fărtate, vină la fereastă şi ascultă, că eu oi întreba pe boier singur, şi al cui a zice el să rămână băţul, al aceluia va rămâne!

— Foarte bine! răspunse tâlhariul.

Frântul s-a luat şi-a intrat în curte de s-a băgat în sobă tocmai unde dormea boieriul, şi a fosăit* puţintel. La vuietul acesta s-a trezit boieriul, socotind că s-a deşteptat şi şcoleriul şi, fiindcă-i cam trecuse somnul, a strigat pe şcoler să-i spuie o poveste, că doară ar putea adormi iarăşi. Atuncea Frântul, pentru că şcoleriul dormea dus, a prins a-i îngâna glasul şi a povesti boieriului de un tâlhar şi de un Frânt,

* a fosăi – a respira din greu, cu zgomot

cum s-au întâlnit ei, şi ce-au făcut Frântul şi tâlhariul; cum au prădat dughenile într-o cetate, cum au venit după aceea şi la un boier bogat de l-au prădat şi cum au împărţit ei lucrurile.

— Numai cu un băţ de aur, zise el, nu ştiau ce să facă, ian spune dumneata, boierule, oare căruia din amândoi se cuvine băţul acela mai cu dreptate?

Boieriul nu cunoştea că acela nu-i şcoleriul, că Frântul îi îngâna graiul cu o măiestrie aşa de mare că ai fi jurat că grăieşte şcoleriul; pe lângă aceea mai era încă şi noapte şi nu se vedea, ori de-i treaz sau nu şcoleriul, şi de aceea îi răspunse boieriul:

— Eu socot că băţul s-ar cădea Frântului, pentru că el a fost afară de pază, până ce-a prădat tâlhariul pe boier! După aceea s-a învârtit boieriul în pat şi a adormit, dară Frântul a ieşit din sobă afară şi a zis tâlhariului:

— Noa, ai auzit al cui a zis boieriul să rămână băţul?

— Am auzit! răspunse tâlhariul, să fie dară şi al tău!

Acuma se zărea de ziuă şi îndată s-a şi făcut ziua, încât n-au putut Frântul şi tâlhariul să meargă de aici. Ce să facă ei acuma? Chibzuiesc una, chibzuiesc alta, se mai uită într-o parte şi-n alta, dar toate nu le prea veneau la socoteală. Pe urmă zăresc în ogradă o ladă foarte mare cu gura-n jos.

— Haidem să ne ascundem sub ea, zise unul cătră altul, şi-n noaptea viitoare om fugi şi aşa om scăpa cu câte ne-a dat Dumnezeu!

Zicând acestea, s-au ascuns amândoi sub acea ladă cu toate lucrurile furate.

Dimineaţa s-a sculat boieriul şi şi-a pus numai mânile-n cap când s-a văzut prădat de toate. Acuma i-a picat în minte şi povestea cea de astă noapte şi i-a fost ciuda mai mare, auzind de la şcoler că n-a fost el acela care i-a spus-o, şi că el singur şi-a împărţit încă lucrurile între furi. Ce să facă el acuma, cum să prindă tâlharii şi cum să-şi găsească lucrurile? A ieşit afară cufundat în gânduri, şi căuta semnele pe unde au intrat oare furii la dânsul şi, primblându-se aşa prin ogradă, s-a pus pe lada ceea unde erau Frântul şi tâlhariul, ca să se hodinească oleacă. Cum şedea el aşa pe ladă, a zărit Frântul la păpucii boieriului o tăsma* foarte frumoasă de mătasă şi a şoptit cătră tâlhar:

— Ian vezi tu, ce tăsma mândră are boieriul la papuci! De ce n-ai furat-o şi pe aceea?

---

* tăsma – fir sau panglică de mătase sau de piele

Atunci tâlhariul i-a răspuns:

— Încă nu-i târziu! Eu i-oi lua-o şi acuma.

Şi furişându-se cu mâna pe sub ladă, i-a şters-o şi pe aceasta aşa de frumuşel, încât n-a simţit boieriul nimica. Când s-a dus boieriul în curte, a căutat la papuci şi, neaflând tăsmaua la dânşii, s-a mirat unde s-o fi pierdut! A cercat-o peste tot locul, dară în zădar, că era acuma strânsă bine, şi n-a mai găsit-o.

Tâlhariul şi Frântul au rămas sub lada aceea până ce s-a făcut bine noapte şi s-au liniştit cu toţii la curte, şi după aceea au ieşit amândoi şi s-au cam mai dus cu lucrurile. A doua zi au venit ei îmbrăcaţi în hainele boieriului într-o ospătărie şi trăiau acolo boiereşte. Iată că a sosit acolo şi şcoleriul cel de la boier şi, văzând pe acei doi oameni acolo, a cunoscut hainele boieriului şi a alergat îndată la curte de a dat boieriului de ştire că în cutare loc şi în cutare ospătărie a văzut el doi oameni îmbrăcaţi cu hainele boieriului. Boieriul, bucuria lui că va da peste prădători, a trimes îndatamare pe şcoler acolo ca să cheme pe acei doi oameni la dânsul, socotind că aceia i-or spune de unde şi de la cine au cumpărat ei hainele şi, printr-înşii, a putea urmări şi furii.

Şcoleriul a ascultat porunca şi a chemat pe acei doi oameni la boier acasă. Dară ei i-au răspuns:

— Dacă vrea boieriul să mergem la dânsul apoi să trimeată căruţă după noi, că noi n-om merge atâta loc pe jos!

Şcoleriul a împărtăşit boieriului dorinţa oamenilor. Boieriul a găsit dorinţa lor îndreptăţită şi a poruncit de-au pus patru cai la un rădvan frumos şi a trimes după dânşii. După ce-au sosit ei la curtea boieriului, îndată i-a pus la masă şi s-au dat la vorbă. Dară de faţă mai era şi fratele boieriului, carele era preot şi venise la dânsul spre mângâiare. Între altele a ţesut boieriul vorba şi despre haine şi zise pe urmă:

— Eu parcă cunosc hainele acestea de pe dumneavoastră?

— Da' cum să nu le cunoşti, răspunseră Frântul şi tâlhariul, pentru că au fost ale dumitale odată; dară acuma n-ai să ne zici nimica, pentru că dumneata singur ai aflat bună furătura aceasta şi singur ne-ai împărţit toate lucrurile! Îţi aduci aminte atuncea în noaptea aceea când te-am întrebat şi despre băţul cel de aur?

Boieriul n-a avut ce mai răspunde alta şi a zis că aşa este. Dar preotul, fratele boieriului, a început atunci a râde şi a-şi bate joc de boier, că a fost atât de nebun că singur le-a împărţit hainele furate. Boieriului îi era mai mare ciuda că-l râdea frate-său

aşa de tare şi-şi bătea joc de dânsul, şi zise către Frânt şi către tâlhar, după ce s-a fost dus preotul acasă:

— Ştiţi voi una? Eu vă las toate vouă de mi le-aţi furat, şi atuncea îţi fi furi cumsecade, dacă mi-ţi fura şi pe frate-meu!

Ei i-au răspuns că-i bine şi se prind de aceasta şi, ieşind afară, s-au dus să-şi arete iscusinţa.

Mergând ei pe drum, a zis tâlhariul către Frânt:

— Tu du-te şi prinde raci, iar eu m-oi duce la târg şi-oi fura lumini şi pânză, şi apoi să ne întâlnim în cutare loc amândoi!

După ce-a venit Frântul cu racii şi tâlhariul cu pânza şi cu luminile, au mers în biserica aceea unde liturgisia fratele boieriului, şi au aşăzat în uşa altarului şi prin biserică racii, punându-le câte-o lumină între foarfece. După aceea şi-au făcut un sac larg şi lung, s-au îmbrăcat în veşminte albe şi unul s-a aşăzat cu acel sac în uşa altariului, ţinându-l cu gura căscată înspre partea oamenilor, iar celălalt a alergat noaptea până la popa acasă şi a strigat la fereastă:

— Părinte, părinte, acuma a sosit timpul ca să mergi la ceri! Să te grijeşti îndatamare şi să vii la biserică, că de-acolo au să te ducă îngerii şi sufletele drepţilor înaintea lui Dumnezeu, căruia i-ai slujit până acuma!

Spunându-i acestea, s-a întors în grabă iarăşi la biserică. Dar preotul, foarte bucuros şi voios că merge încă de viu în rai, s-a grijit frumuşel şi a mers la biserică. Când a intrat înlăuntru şi a văzut atâta mulţime de raci prin biserică, tot cu lumini între foarfece, a socotit că aceştia-s sufletele drepţilor şi îmblau aşa în rai, şi a prins a se ruga şi a se închina în toate părţile până ce-a ajuns la uşa cea mare a altariului, unde stau acei doi ca nişte îngeri ţinând sacul de gură, şi s-a băgat într-însul tot făcându-şi cruce. Atunci au legat Frântul şi tâlhariul sacul pe la gură bine şi, înhăţându-l pe spate, au mers cu dânsul pe la boier de i l-au arătat că şi-au împlinit juruita, şi după aceea s-au dus cu dânsul pe o câmpie şi l-au aninat cu sac cu tot de un copaci lângă un drum şi-apoi s-au cam mai dus în treabă-şi.

Stând preotul în sac, spânzurat de o cracă a copaciului aceluia se huţina în toate părţile şi cugeta în sine că numai în legănări petrec drepţii în rai, dar oamenii cari treceau pe acolo spăriindu-se de namila ieast' spânzurată, apucau câte o piatră de pe drum şi azvârleau într-însul.

S-a întâmplat că a trecut pe-acolo şi hargatul popii carele venea de la moară acasă şi carele nu ştia încă nimica că stăpânu-său e în rai acuma. Când a ajuns în dreptul copaciului şi a zărit matahala aceea aninată acolo, s-a spăriat şi el şi-a apucat repede o botă şi a trântit cu ea, cât a răsputut în sac. Atunci popa a răcnit aşa de tare, ca şi cum l-ar fi fost pus cineva pe frigare. Auzind hargatul ţipătul acesta, a cunoscut îndată că acolo trebuie să fie stăpânu-său şi a alergat repede de a desprins sacul şi, dezlegându-l la gură, a dat popii drumul. Când a zărit preotul pe hargatul său lângă sine, a început a-l cârti şi a sări cu gura la dânsul zicându-i că de ce nu i-a dat pace, că pe dânsul îl luaseră nişte îngeri şi-l duceau la rai, şi că numai de popas au stătut aice pe copaciul acesta, că el i-a spăriat şi a rămas acuma singur singurel.

Mânia aceasta asupra hargatului nu ţinu însă mult, pentru că popa se mângâia cu aceea că în noaptea viitoare iar or veni îngerii după dânsul ca să-l ducă în rai, şi aşa voios şi plin de bucurie a alergat, harţuna, la frate-său, la boieriul, ca să-i spună cât de plăcut este el lui Dumnezeu, şi că la noapte au să vie iar îngerii după dânsul ca să-l ducă de viu în rai! Cum a ajuns la frate-său, îndată a şi început a-i povesti cum au venit noaptea la dânsul doi îngeri îmbrăcaţi în veşminte albe şi strălucite, cum l-au poftit să meargă la biserică, ca de aici, împreună cu sufletele drepţilor, să se ducă de viu la rai; cum era acuma pe drum şi a fost mers o bucată; cum a fost poposit la un copaci, şi că tocmai atuncea, întorcându-se păcătosul său de hargat de la moară acasă şi trecând pe-acolo, a spăriat îngerii, dară că el are bună nădejde că la noapte iar or veni după dânsul.

Frate-său, boieriul, îl asculta cu mare luare-aminte şi se tot silea ca să nu pufnească de râs, dar când acuma la urmă nu s-a mai putut ţine şi a început a râde cu hohot şi a-i spune că acei doi îmbrăcaţi în veşminte albe n-au fost îngeri, ci Frântul şi cu tâlhariul acela, pre cari el i-a pus în adins ca să-l fure pe dânsul cu trup cu suflet cu tot, ca să nu mai aibă pricină de a-l tot râde, şi-apoi i-a zis:

— Ia aşa, vezi, mai râde-mă şi acuma! Mie, dormind, mi-au furat hainele, ceea ce se poate întâmpla orişicui, dară pe tine deştept şi treaz te-au furat, ba încă te-au şi amăgit că te duc de viu la rai! Care dintre noi doi îi cel mai păcălit? Hm?

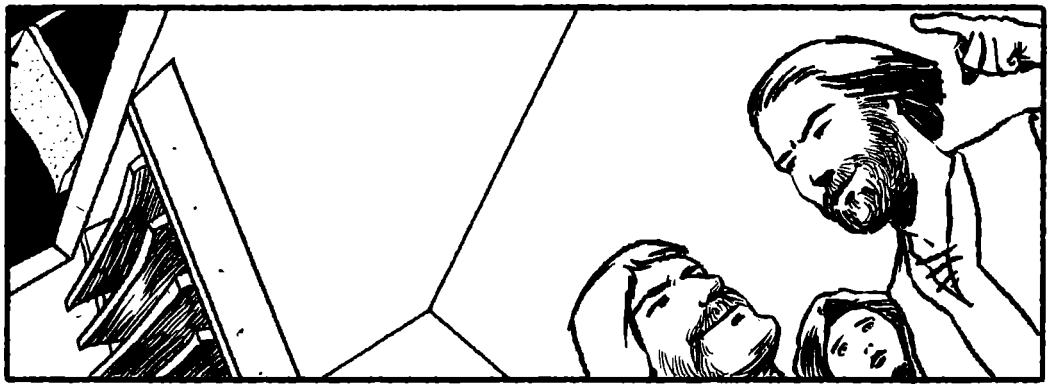

CEI TREI TÂLHARI

Erau odată trei tâlhari. Ei din copilărie se prinseseră fraţi de cruce şi toată viaţa lor nu făceau alta decât furau şi prădau. Le ieşise amu vestea în toate părţile şi toţi se îngrozeau numai auzind de numele lor. Mai că nu era om bogat sau neguţător mai vestit carele să nu fi fost călcat şi prădat de dânşii. Hoţind ei amu cât au hoţit, li se urâse şi hoţia de la un timp. Şi aşa într-o zi, fiind trustrei la un loc, a zis unul dintr-înşii:

— Fărtaţi, iată cât am furat noi până acuma şi am prădat, şi câte morţi de om am făcut şi tot ne-a ferit Dumnezeu de toate relele şi greutăţile; n-am fost nici prinşi, nici bătuţi, nici închişi în criminari! Aceasta-i o minune de la Dumnezeu! Deci, eu v-aş sfătui ca să nu cercăm răbdarea lui Dumnezeu până în sfârşit, ci să ne lăsăm de tâlhărit! Dumnezeu ne-a dat de toate, avem ce ne trebuie, avem bani destui, odoară de prisos, o avuţie cât nu-i mai ştim sama; de-am fi numai sănătoşi să le putem stăpâni pe toate! Deci dară să părăsim tâlhăria şi să ne gospodărim, că avem de toate câte ne-ar trebui la starea aceasta! Dară încă una, să nu ne gospodărim toţi la un loc, ci, ca să nu mai avem prilej de a ne prinde cândva iarăşi la furături, tu să te duci la Cernăuţi şi să te căsătoreşti acolo, iar tu la Suceava şi eu oi rămânea aice!

Acest sfat plăcu bine şi celorlalţi doi, şi s-au învoit ca să se lese de tâlhărie. Când la despărţire s-au îmbrăţişat, s-au sărutat frăţeşte şi, luându-şi ziua bună unul de la altul s-au dus care-şi în partea sa. Aicea şi-au ales fiecarele câte o soţie şi s-au căsătorit. Trăind aşa despărţiţi timp mai îndelungat, i-a venit celui ce s-a aşăzat la Cernăuţi dor mare ca să se-ntâlnească cu fărtaţii săi de mai năinte şi să vadă cum mai trăiesc şi cum să mulţămesc cu starea lor ieast' nouă, şi au purces la cel ce s-a fost căsătorit la Suceava ca să-l vadă. După ce-a sosit la dânsul acasă, strigă afară:

— Pe-acasă-s oamenii?

— Pe-acasă! Poftim mai aproape! răspunse oarecine dinlăuntru.

El ia şi se bagă-nlăuntru. Dară ce bucurie! Aice locuia fărtatul său! Cum numai s-au zărit, îndată s-au îmbrăţişat şi au început a se săruta. După ce s-au întrebat de sănătate, de trai şi de multe altele, s-au aşăzat la ospăţ, au mâncat, au băut cum se cade şi mai pe urmă s-au culcat. Dimineaţa se scoală şi se dau iarăşi la vorbe. După ce-au bodrogănit multe, a zis unul din ei:

— Hei, frate, de mult nu ne-am văzut noi cu soţul nostru, cu Petrea, că aşa-l chema pe cel al treilea; să mergem şi până la dânsul ca să-l vedem ce mai face, ce mai drege şi cum mai trăieşte şi el, că nu ştiu nici n-am auzit nimică despre dânsul!

— Bine zici, fărtate! răspunse celălalt; haide şi până la dânsul, că de mult îi de atuncea de când nu ne-am văzut!

Vorbind ei aşa, s-au pornit să meargă la Petrea. După ce-au sosit ei în satul acela, au întrebat pe unul şi pe altul, că unde locuieşte cutare om cu numele Petrea? S-au aflat unii de i-au îndreptat la casa lui Petrea. Aice au strigat:

— Acasă-s oamenii?

— Cam pe-acasă! Poftim în casă! le răspunse cineva dinlăuntru.

Intrând pe uşă în casă, a aruncat unul din ei ochii în pod şi, zărind o slănină mândră şi groasă aninată-n pod, a zis către celălalt:

— Fărtate, mă mănâncă barba!

— Lasă c-om rade-o! răspunse celălalt şi, intrând în casă, a dat bună sara.

— Mulţămim domniilor voastre! le răspunde o fimeie.

— Da unde-i badea Petrea?

— Că-i dus în ţarină, dară nu s-a zăbăvi mult şi-a veni şi el îndată, că s-a dus cam de multişor! Dară poftim, şedeţi dumneavoastră!

— Foarte mulţămim! îi ziseră ei şi se aşăzară.

Fimeia se dete pe lângă foc ca să gătească cina. Nu mult timp şi iată că sosi şi Petrea acasă. Cum numai deschise uşa, zise îndată:

— Hei, bine-aţi venit, fărtaţii mei! Şi alergând spre dânşii s-au îmbrăţişat şi s-au sărutat. Bucuria lor era nespusă. După ce s-au întrebat ei de una şi de alta şi cum au trăit până acuma, a ieşit Petrea în tindă şi-i face muierii sale cu ochiul ca să vie după dânsul afară. Ea s-a făcut că se duce după ceva şi ieşi afară. Atunci Petrea o întreabă:

— Ascultă-mă, draga mea, n-au vorbit oamenii ieştia nimica, când au intrat pe uşă în casă?

— Ba da! îi zise nevasta, unul a spus „Mă mănâncă barba!“, iar celălalt i-a răspuns „Las' c-om rade-o!“

— Aşa, zise Petrea, ei cugetă dară, cum văd eu, să-mi fure slănina din pod! Trebuie să ne păzim bine!

După aceea a intrat iară în casă, a trimes după băutură, a gătit bucatele, a aşternut masa, apoi s-au pus la masă, au mâncat, au băut şi s-au veselit ia cum se veselesc nişte prietini când se întâlnesc după o lungă despărţire. Când se sculară de la ospăţ, le zise Petrea:

— Fărtaţi, acum veniţi de vă culcaţi aici pe pat în fundul casei, că noi ne-om culca şi pe laiţă sau jos!

— Da' cum să ne culcăm noi pe pat?! Doamne fereşte, să vă stricăm noi odihna domniilor voastre, să vă facem atâtea supărări! Cât pentru noi, a fi bine şi ia, aice, în cotruţă sau şi pe pământ lângă vatră sau lângă prag!

Dară Petrea n-a voit nicidecât să-i lase să se culce aiurea, decât pe pat în fundul casei şi, văzând că se dau îmbiaţi aşa de tare, le-a zis:

— Fărtaţi, aice în casa mea sunt eu domn mai mare şi voi, ca oaspeţi, trebuie să faceţi ce voiesc eu! Şi alţii, în casele voastre, trebuie să facă aceea ce li-ţi porunci voi, că fiecare-i în casa sa cel mai mare şi ceilalţi trebuie să asculte de dânsul; aşa şi voi, la mine trebuie să mă ascultaţi pe mine.

Neavând ei încotro, s-au culcat unde le-a poruncit. Petrea însă a stins lumina, a ieşit pe nesimţite afară în tindă, s-a suit în pod şi-a pogorât slănina jos şi-a pus-o în mijlocul casei pe pământ şi s-a culcat pe ea aice împreună cu soţia sa.

Oaspeţii lui Petrea se cam pricepură ce făcu el şi de aceea zise unul din ei către celălalt:

— Nici mai ba!

— Ba cam da! Tot om păpa-o! îi şopti fărtatu-său.

Când după o bucată de noapte, se scoală unul de pe pat şi merge afară; şi fiind acuma cam către toamnă, erau păpuşoii cam copţi în livadă. El a luat şi a deschis o plasă de gard şi a dat drumul la vite din ocol în păpuşoi şi, intrând iarăşi în casă, a strigat pe Petrea:

— Petre, Petre, dormi?

— Da' ce este? răspunse el.

— Poate ai vite stricătoare, că livada ta cu păpuşoi e plină de nişte haramuri*!

Cum a auzit Petrea acestea, îndată ghionti pe femeia sa:

— Măi muiere, măi muiere, ian scoală, ca toate vitele-s în păpuşoi!

Ei ies amândoi afară să scoată vitele, dară oaspeţii de pe pat se scoală şi înhaţă slănina şi o tulesc la fugă către pădure, unde se afla un bordei de răpaos, rămas încă din vremea tâlhăriilor lor şi înzestrat cu toate acareturile câte numai trebuiau la o gospodărie cât de mare, fiindcă n-a avut cine să-l fi stricat, că pe atuncea nu erau atâţia oameni câţi sunt acuma, şi câţi erau, se temeau să îmble prin păduri ca să nu fie sfâşiaţi de fiare sălbatice sau prădaţi de lotri.

După ce-au scos Petrea cu muierea sa toate vitele din păpuşoi, au venit în casă şi, dând să se culce, caută slănina, dar slănina nu-i!

— Mi-au furat-o tâlharii! zise Petrea, şi se luă la fugă după dânşii să-i ajungă.

Cei doi cu slănina, după ce s-au cam depărtat de casă, au rămas unul mai înapoi pentru treaba sa, iar celălalt s-a dus fără grijă înainte cu slănina, mai ales fiindcă era tare întuneric şi nu se vedea nimica. Petrea însă l-a ajuns fugind, dară rămânând înapoia lui, i-a zis îngânând vorba soţului lui:

— Fărtate, mai dă-mi şi mie slănina s-o mai duc şi eu o bucată, că te-o durea spatele!

Acesta, cugetând că l-a ajuns soţul său cel rămas înapoi pentru treaba sa, a lăsat să-i iaie slănina de pe spate nemaiuitându-se la dânsul, şi s-a tot dus mai departe. Dară Petrea cu slănina a făcut-o într-o lături şi s-a întors acasă cu dânsa. Nu zăbavă şi ajunge cel rămas înapoi pe soţul său şi-l întreabă:

— Fărtate, da' unde ţi-i dobânda?

— Da' nu ţi-am dat-o ţie mai năinte s-o duci şi tu?

— Ce vorbeşti! Da' când mi-ai dat-o?

— Nu m-ai ajuns tu mai înăinte şi n-ai cerut-o de la mine?

* haram – vită slabă, prăpădită

— Fă-ţi cruce, fărtate! Tu cu bună samă ai dat-o a cui a fost ea!

Văzându-se înşelat şi ruşinat înaintea soţului său, i-a zis:

— Tâlhar de la tâlhar nu poate să fure! Şi a prins-o la fugă după Petrea şi, făcând pe de o parte, l-a întrecut şi, sosind mai năinte acasă, şi-a tras, să iertaţi, izmenele de pe picioare şi s-a îmbrobodit cu ele pe cap şi s-a culcat pe prispă dinaintea casei. Nu trecu mult timp şi iată că sosi şi Petrea cu slănina pe spate la poartă şi strigă pe femeia sa de pe prispă, că el cugeta că ea s-a culcat acolo:

— Măi femeie, măi femeie!

— Ce-i? răspunde el cu grai prifăcut!

— Vină şi ia slănina de la poartă, că eu mă duc în livadă să văd, ori de n-au intrat vite-n păpuşoi!

El se scoală şi înhaţă slănina pe spinare şi se cam duce după soţu-său la bordei. Când se întoarce Petrea din livadă, nu mai văzu pe femeia sa pe prispă şi a cugetat că ea a strâns slănina şi, intrând în casă, a strigat pe dânsa:

— Femeie, unde ai pus slănina?

— Ce slănină ceri tu de la mine? Da' nu ştii tu că au furat-o oaspeţii tăi cei de treabă?

— Cum aşa? Da' n-ai fost tu, ia, mai năinte culcată pe prispă afară?

— Nu! Eu de-atuncea dorm aice în casă!

— Apoi cu bună samă am dat-o eu iarăşi în mâna tâlharului! îi zise Petrea, şi a apucat-o iar la fugă după dânsul ca să-l poată prinde, dară nu i-a fost cu putinţă, că acel tâlhar s-a fost prea îndepărtat de dânsul şi ajunsese amu la bordei.

Aice au scăpărat cei doi tâlhari, au făcut foc, au pus o căldare la foc ca să topească slănina, zicând că numai dacă a fi ea topită, nu le-a putea-o fura mai mult Petrea. Apoi s-au apucat s-o dumice mărunţel; unul ţinea slănina în mâini, iar celălalt tot tăia cu un cuţit bucăţele dintr-însa, fără grijă, numai cu ochii la slănină, şi le tot punea în căldare pe vatră, la foc. Dară şi Petrea sosi îndată aice la bordei. Se sui iute pe acoperiş şi se uită pe cahlă* înlăuntru să vadă ce fac ei. Zărind căldarea cu slănina la foc, a mai prins la inimă. El ştia pe aice toate ungherele unde se afla ascuns câte ceva. A căutat dară în grabă o ţiglă lungă şi, aflând-o, a început a înţăpa din căldare tot câte o bucăţică şi a o scoate repede pe cahlă afară. Cum tăia hâlhariul câte o bucăţică şi o tot azvârlea în căldare, nemaiuitându-se la ea, Petrea o tot înţăpa

* cahlă – coşul sobei

şi o scotea afară şi o punea în poale. După ce a avut el toată slănina la dânsul, a prins-o la fugă acasă, câtu-l luau picioarele şi, aflând pe femeia sa încă dormind, a stârnit-o din somn ca să ascundă undeva slănina. Femeia însă, văzându-l cu bucăţelele cele de slănină în poale, s-a mirat foarte de aceasta şi l-a întrebat, cum de-au venit la dânsele? El i-a povestit toată întâmplarea cum a fost şi, punând toate la cale, s-a culcat să mai doarmă ceva, că nu era mult acu până-n ziuă.

Cum a gătit tâlhariul acela de bucăţit slănina, a zis celuialalt:

— Ian uită-te-n căldare şi vezi, ori de nu-i plină?

Căutând acesta în căldare, a încremenit numai şi a zis:

— Fărtate, nu-i nicio bucăţică-n căldare!

— Da' cum nu! Să ne-o fi furat Petrea şi de-aice?

— D-apoi vină de vezi!

Încredinţându-se el de minunea aceasta, a strigat:

— Tâlhar de la tâlhar nu-i harnic să fure! Pentru aceea, fărtate, haidem înapoi la Petrea şi l-om ruga de iertare, că poate tot ne-a ierta dauna ce-am vrut să i-o facem!

— La ce să mergi tu acuma, până încă nu s-a făcut ziuă, că el a cugeta că noi vrem să-i furăm şi alte celea, şi-apoi iată c-a fi între noi mânie vecinică! Dară să rămânem aice până mâne dimineaţă şi-apoi ne-om duce!

Hodinindu-se aice până ce-a răsărit soarele, s-au dus dimineaţa la Petrea acasă să-l roage de iertare. Sosind la dânsul, au aflat pe Petrea afară grijind pe lângă casă şi, dându-i bună dimineaţa, l-a întrebat:

— Eşti poate mânios pe noi, Petre!

— Da' cum să nu fiu mânios, că de-aceasta şi dracul, ucigă-l crucea!, încă s-ar mânia! Eu v-am primit ca pe nişte prieteni buni, cum se cade, şi v-am ospătat bine, v-am dat de băut ca la nişte oaspeţi scumpi, şi v-am deşărtat şi patul meu, numai din dragoste către voi! Cum vedeţi, câte mi-au fost în putere toate am căutat să le fac, numai ca să vă mulţumesc ca pe nişte prietini buni, şi voi îmi răsplătiţi mie aşa cu furături şi daune! Oare frumos îi aceasta? Aşa am câştigat eu să faceţi voi cu mine? Nu vi-i ruşine feţei voastre?

— Noi vedem c-am greşit foarte tare, îi ziseră ei, ne pare rău pentru faptele noastre şi tocmai pentru aceea am şi venit aice ca să te rugăm de iertare, şi noi suntem încredinţaţi că tu nu ni-i da cu piciorul, mai ales aducându-ţi aminte de prieteşugul nostru cel mare şi de traiul nostru de mai năinte, şi mai cu seamă de vorba românului, că „lupu-şi schimbă părul, dar năravul ba!"

FATA POPII ŞI CĂPITANUL FĂRĂ NAS

Era un popă foarte avut şi avea trei fete. Cea mai mică era mai isteaţă, mai voinică şi mai cuminte. Într-o zi merseră părinţii lor de-acasă şi aveau să fie pe sară înapoi, dar nu ştiu prin ce piedici nu au sosit la timp. Nişte tâlhari prinseră veste de avuţia cea mare a popii şi, înţălegând că-n astă-noapte n-a fi acasă, a venit să-l prede. Căpitanul hoţilor a mers şi s-a suit pe nesimţite în podul casei şi s-a ascuns acolo după un poloboc cu făină şi a început să privească toate câte fac fetele prin casă. Când sara să facă mămăligă, a mers fata cea mai mică în pod după făină şi, luând făina, a zărit pe cineva ascuns acolo. Spăriată s-a scoborât jos şi a spus surorilor sale ce-a văzut ea în pod, dar ele n-au vrut să-i creadă.

După ce-a văzut căpitanul că-i linişte peste tot locul şi că s-au culcat fetele, s-a scoborât din pod şi a mers în casă unde au fost culcate fetele şi, scoţând o mână de om mort, a început să încunjure fetele cu dânsa şi să le descânte ca să doarmă adânc şi să nu simţească nimică. Însă el descânta aşa de cu glas că putea fata cea mai mică să audă toate şi, ca să nu se prindă descântecul şi de dânsa, ea tot spunea împotrivă de ceea ce zicea el, şi aşa a scăpat nefărmecată şi trează. După aceasta a pus căpitanul mâna cea de om mort pe masă şi, ieşind în pragul uşii tinzii, a şuierat după

ceilalţi lotri. Dară fata cea mai mică, pentru că scăpase nefărmecată de dânsul, s-a sculat tiptil şi a mers pe nesimţite de a repezit iute pe căpitan de pe pragul uşii tinzii în afară şi-a încuiat repede uşa după dânsul. Căpitanul, surprins de această împinsătură neaşteptată, s-a repezit ca fulgerul, îndărăpt la uşă şi dă s-o deschidă, dară nu mai putu că era bine încuiată, şi-apoi zise:

— Hei, cuminte mi-ai mai fost, dar te-oi griji eu!

La şuieratul căpitanului s-au strâns tâlharii la un loc şi s-au sfătuit ca să sape o bortă pe sub talpa casei în pivniţă şi aşa să prade pe popa. Dar fata a auzit şi acuma tot sfatul lor şi, înarmându-se cu sabia tătâni-său, s-a băgat în pivniţă şi s-a pus de strajă la borta cea făcută de hoţi. De lotri erau aice douăzeci şi patru. După ce-au săpat ei borta aceea, s-a vârât unul într-însa să intre. Dar fetiţa cea vitează dinlăuntru i-a rătizat capul şi l-a tras înlăuntru. Hoţii cugetau că el s-a băgat viu în pivniţă şi-l întrebară:

— Măi fărtate, e mult bine acolo?

Dar fata, ca să-i capete pe toţi, le răspunse:

— Măi, tare mult! Veniţi şi voi, căci eu singur nu-s în stare să scot toate odoarăle!

Aşa s-au băgat ei toţi, tot unul câte unul, dar fata tot le tăia capul şi-i trăgea înlăuntru. Acuma rămăsese numai căpitanul singur afară. Aşteptând el amu cât a aşteptat şi văzând că nu iese nime din ei afară şi că nici nu-i aruncă bani sau alte odoară afară, a vârât şi el capul în borta aceea ca să întrebe ce fac de nu ies mai curând. Atunci fata, socotind că se bagă şi el, făcu odată ceah!, cu sabia spre capul lui şi, pentru că el nu-l vârâse tare, i-a ras numai nasul. Atunci căpitanul, pricepând ce soartă or fi avut soţii săi, s-a tras repede îndărăpt şi s-a cam mai dus, foc de mânie, la ceilalţi fărtaţi ai săi ce-i mai avea, şi de cari mai erau încă douăzeci şi patru, ca să se sfătuiască cu ei, cum ar putea ei pune mâna pe fata aceea. După multă chibzuială s-au învoit ca să aştepte vro câteva zile şi-apoi să meargă la popa în peţite şi să-i ceară fata cea mai mică, că el de bună samă le-a da-o, pentru că şi aşa mai are două mai mari, pe cari nu le cere nime.

Dar fata, după ce-a văzut că s-a depărtat hoţul de căpitan, a ieşit din pivniţă şi mergând în casă, a luat mâna cea de om mort de pe masă şi a descunjurat cu dânsa tot de atâtea ori pe surorile sale, descântându-le, şi aşa abia le-a deşteptat. Apoi le-a povestit toate, bob numărat, după cum s-au fost întâmplat.

A doua zi a sosit şi popa acasă şi, când a auzit el ce s-a întâmplat, i-au trecut numai fiori reci pin spate, cugetându-şi că ia „o singură noapte numai n-am fost acasă şi ian căutaţi că era să mă şi prade!“

După o lună de zile a venit şi căpitanul în peţite şi, ca să nu-l cunoască, şi-a fost făcut alt nas de ceară, şi ceru fata cea mai mică de la popa ca să i-o deie de nevastă. Popa, foarte bucuros de peţitori, nu i s-a prea uitat în faţă, ca să vadă cum este el şi ce feli de om îi, ci l-a întrebat numai de zestre ori de cere mult. Căpitanul însă, că doară ar înduplica pe popa ca să-şi mărite fata după dânsul, i-a răspuns că lui nu-i trebuie nicio zestre, că el are de toate de ajuns, şi că lui nu-i trebuie alta decât fata singură singurică. Auzind popa acest cuvânt bun, s-a bucurat foarte, a dat mâna cu dânsul şi i-a încredinţat fata.

Fata însă, cum a zărit pe peţitor, îndată l-a cunoscut că-i căpitanul fără nas, şi ca săgeata s-a dus repede la maică-sa şi i-a spus că acesta-i căpitanul fără nas care a cercat să-i prade, şi a început a se ruga şi a plânge şi a suspina că să nu o deie după dânsul, că el o va pierde. Dar toate plânsetele ei au fost în zădar! Maică-sa încă a suduit-o bine şi i-a zis să fie bucuroasă că s-a aflat cineva care s-o ceară, şi-apoi s-a învoit şi ea şi au dat-o căpitanului. El a luat-o şi a plecat cu dânsa.

Mergând ei aşa, grăiau ba de una, ba de alta, până ce i-a venit căpitanului un somn aşa de năprasnic, cât a trebuit să se culce pe iarbă şi să doarmă. Culcându-se el, a rugat-o pe dânsa să-i caute în cap. Ea l-a ascultat şi a început să-i caute în cap. El îndată a şi adormit dus, iar pe dânsa a pălit-o o jale cumplită şi a prins a plânge cu amar şi a vărsa şiroaie de lacrimi. „Vai de mine!“ zicea ea în sine, „cum de s-au îndurat părinţii mei de mine de m-au dat pe mâna unui călău ca acesta? El are să mă piardă tocmai când aş trăi mai cu drag pe lume.“ Plângând ea aşa, căzu o lacrimă pe faţa căpitanului şi l-a fript aşa de tare, cât a sărit drept în picioare şi a întrebat-o cam aspru de ce plânge ea. Ea i-a răspuns că de jale, fiindcă s-a despărţit de casa părinţască, de surori şi de părinţi! El şi-a cugetat numai: „Lasă, că nu ţi-a fi prea mult jale!“ şi au purces mai departe. După ce-au intrat într-o pădure şi-au mai mers o bucată bună, a văzut fata un foc cumplit de mare şi s-a mirat foarte şi a întrebat pe căpitan ce să fie aceasta. El i-a răspuns că nimică, pentru că focuri de acestea se fac mai adesea prin pădure, fiindcă pe-aice nu-i lipsă de lemne! Au mai mers ei ceva şi au ajuns şi la focul cel mare.

Aice stau împrejurul lui douăzeci şi patru de hoţi cari, cum o văzură, au şi sărit în sus de bucurie, că socotiau că acuma or răzbuna ei omorul fărtaţilor săi. Căpitanul le-a arătat nevasta sa şi i-a întrebat ori de le-i şi lor pe plac cum îi este lui. Fărtaţii i-au răspuns că le place şi că le prea place şi că se bucură tare că o văd în mijlocul lor, pentru că au aşteptat-o acu de mult, numai un lucru nu ştiu, ori de-i ea şi harnică? Căpitanul i-a priceput că ei voiesc să vorbească ceva cu dânsul, fără ca să fie ea de faţă, şi de aceea le-a zis:

— la s-o cercăm!

Şi au trimes-o aşaş îndată să le aducă apă cu cofa.

Fata însă, neştiind unde-i fântâna, a cerut să-i deie pe cineva care să i-o arete. Ei au trimes cu dânsa pe mama căpitanului, care era o babă bătrână. Ajungând la fântână, dă fata să iaie apă şi sloboade unul dintre inelele ce le avea pe degete, în fântână, şi-apoi cheamă pe babă să-i arete ceva strălucind în fântână. Baba, lacomă să vadă ce-i acolo, a venit îndatamare şi s-a plecat peste ghizdele şi a început a se uita în fundul fântânii la inelul cel strălucind. Atunci fata o apucă repede de picioare şi o hăti în fântână. Babei nu i-au trebuit mult şi îndată s-au înecat. Atunci fata s-a dezbrăcat repede, a îmbrăcat iute cu hainele sale un stâlp ce sta lângă fântână, şi-apoi o rase la fugă. Alergând ea aşa, iată că s-a făcut întuneric mare în pădure. Ce să facă ea acuma să n-o sfâşie fiarele şi să n-o afle lotrii? Sta sărmana şi cugeta şi, negăsind alt mijloc de scăpare, s-a suit într-un copaci şi se aşază acolo, aşteptând dimineaţa.

Hoţii la foc au tot aşteptat fata să vie cu apa şi n-a mai venit. Văzând ei că prea se întârzia cu apa, au trimes pe unul dintre dânşii ca s-o strige. Acesta a mers o bucată de loc şi, văzând stâlpul acela îmbrăcat lângă fântână, a cugetat că-i ea şi a strigat pe dânsa ca să aducă mai degrabă apa, şi-apoi s-a întors îndărăpt, socotind că va veni şi ea în urma lui. Aşteaptă ei să vie, nu-i!, aşteaptă să vie, nu-i!, mai aşteaptă, tot nu-i! Ce să fie aceasta? S-a rădicat lotrul cel de căpitan şi a alergat la fântână şi, turbat de mânie şi fără să zică un cuvânt, a tras fetei celei de lemn un băţ peste spinare. Dar ce minune, că fata nici nu se mişcă! Se apropie de dânsa şi o pipăie şi, încredinţându-se că-i numai un ciung îmbrăcat, zise cu mânie: „He, he, he!, curvuliţă de fată, vai!, că rău m-ai înşălat!“ Apoi se întoarse repede la ceilalţi hoţi de-şi mai luă doi cu sine, şi-apoi plecară iute în urma ei. Urmărind-o aşa, au ajuns în partea aceea de pădure unde era fata ascunsă. Aice li se făcu şi lor noaptea. Ce să facă acuma ca să nu-i piardă urma? Au tras subt un copaci ca să mâie acolo. Acest copaci

se întâmplă ca să fie chiar acela în care se suise fata. Vrând să se culce, a luat căpitanul o secure şi a început să taie la crengi din copaciul acela ca să-şi facă culcuş; tot a tăiat, tot a tăiat, până ce a dat şi de picioarele fetei cu securea şi i-a ras un deget de cele mici. Atuncea începu a-i curge sânge din picior. Dar Dumnezeu dădu în clipa aceasta şi o ploiţă, şi aşa nu se-nţălegea că curge sânge, căci de văzut nu se vedea nimica pentru că era întuneric ca-n corn. Văzând lotrii că plouă cam tare, s-au întors acasă lăsând urmăritul ei pe a doua zi.

Cum numai s-a revărsat de ziuă, s-a şi scoborât fata de pe copaci şi a apucat-o repede la talpă mai departe. Mergând ea aşa repede cât a mers, iată că întâlneşte pe un om cu carul. Acestuia i-a povestit toată pătărania sa din capăt în capăt şi-apoi, cu lacrămi în ochi, l-a rugat ca să-i fie milă de dânsa şi s-o lege subt inima carului că aşa a scăpa-o de la moarte şi ea i-a mulţămi foarte. Omul însă îi zise:

— Eu, draga mea, te-aş lega bucuros, dară nu vezi că-ţi curge sânge dintr-un deget de la picior şi pe sămnul acesta tot te-or afla lotrii.

Văzînd fata aceasta, l-a rugat să nu cruţe nimica pentru scăparea ei şi să rumpă un corn de la un bou şi să zică, dacă va fi întrebat, că sângele acela e de la bou, că de va scăpa, ea i-a înturna boul îndoit înapoi.

Omul a şi făcut aşa. A legat-o cum a zis de inima carului dedesubt; a rupt şi un corn la un bou şi s-au pornit mai departe.

Lotrii, cum numai s-a zărit de ziuă, s-au sculat şi s-au luat după urma fetei şi îndată au şi ajuns la copaciul acela unde dormise fata şi se aciuaseră ei. Văzând ei pe copaci sânge şi jos tot sânge şi de aice tot mai departe prin pădure, au presupus că fata a fost acolo în copaci şi că ei n-au dat de dânsa. Ciudându-se tare de aceasta, s-au pornit repede înăinte pe urma cea de sânge. Nu după tare mult timp au ajuns pe omul acela cu carul şi l-au întrebat, ori de n-a văzut el o fată aşa şi aşa trecând pe drumul acesta? El le răspunse că nu! Dar ei îl întrebară:

— Da' de unde-i sângele acesta după car?

Omul le zise:

— Da' ia am avut şi eu o nenorocire! Jucându-se boii unul cu altul, şi-a frânt unul un corn şi, neavând cu ce-l lega, tot curge sânge dintr-însul!

Lotrii nu prea vrură să-l creadă şi începură a căuta fata prin car şi, neaflând-o, s-au dus tot înăinte după dânsa. Neputând-o întâlni nicăiri, au abătut pe la popa ca să vadă ori de nu cumva a venit ea acasă la părinţi.

Cum s-au îndepărtat bine lotrii, a strigat biata fată pe om ca s-o dezlege de acolo. Omul a dezlegat-o îndată. Fata i-a mulţămit tare frumos pentru facerea de bine şi a dat să-i plătească boul, dar omul n-a primit niciun ban, zicând că acest bine l-a făcut aşa de la sine.

Fata atuncea l-a binecuvântat şi a apucat-o repede spre casă la părinţi. Aice ajunse mai degrabă decât lotrii şi a spus părinţilor toate câte s-au petrecut ca şi ce-au vrut lotrii să facă cu dânsa şi cum numai ca prin urechea acului a scăpat ea de moarte. Povestind ea aşa, iată că sâmţeşte că vin şi lotrii şi că mai intră în casă. Fata se ascunde îndată.

Căpitanul lotrilor, intrând în casă şi dând ziua bună socrului său, a început îndată a i se plânge că i-a fugit mireasa, că a căutat-o pretutindinea şi n-au găsit-o şi acuma au venit şi la dânsul ca să vadă ori de nu cumva a venit aice la părinţi? Popa le-a spus că încă n-a sosit, dară poate c-a veni, dac-a fugit de la dânşii, şi de aceea ar face bine dacă ar mai aştepa puţin. Lotrii s-au învoit la aceasta. Atunci popa le zise ca să vie cu dânsul în pivniţă şi să beie câte un păhar de vin până ce-a sosi fata. Lotrii, osteniţi cum erau, au fost bucuroşi de câteva pahare de vin şi s-au dus cu popa în pivniţă. Cum numai au intrat aice cu toţii, popa i-a şi închis îndată şi a trimes după vornicul din sat ca să vie să-i prindă. Vornicul a venit cu o mulţime de ostaşi de i-au prins pe toţi şi i-au spânzurat; numai căpitanul fără nas a pierit de sabie. Şi aşa a scăpat biata fată de la toate nevoile cu vitejia ei cea mare!

ŢIGANUL CU DOR DE A FI SFÂNT

Era odată un ţigan burcaş, ia ca mai taţi ţiganii, cari îmbla tot de ici colea cu burca-n spate şi nu se mai aşează nici într-un loc cu statornicie. El cutriera cu burcuşoara sa pe spate din sat în sat şi îmbla pe la casele oamenilor de cerşea de-ale gurii. Altă grijă nu avea sărmanul, decât cum să-şi treacă viaţa dintr-o zi în alta.

Într-o zi mare de sărbătoare au început oamenii de dimineaţă a se strânge, îmbrăcaţi frumos, la biserică. Văzându-i ţiganul cum se duc cu toţii tot în aceeaşi parte, s-a pornit şi el după dânşii. Ajungând la biserică, a intrat după ceialalţi oameni în ţinterim. Când a văzut biserica, mult s-a mirat, ce casă să fie aceasta şi cine să şadă într-însa, de se strâng atâţia oameni, mici şi mari, tot cu plinul şi îmbrăcaţi în haine alese, şi tot intră necontenit în ea?! Bietul ţigan nu mai văzuse până atunci biserică în viaţa sa şi nici nu ştia ce-i aceea sărbătoare! Dintru început se cam sfia să se bage înlăuntru, dară, mai pe urmă, văzând că şi cei mai mici copii nu se tem, şi-a luat inima-n dinţi şi a intrat şi el în biserică. Când a văzut aice pe o masă o mulţime de colaci frumoşi, feli de feli de poame, caş şi brânză, l-a cuprins o poftă de mâncare de-i curgeau balele din gură nu alta! Dar când a zărit icoanele de pe păreţi, tot cu

lumânări aprinse dinainte, şi pe oameni închinându-se la ele şi bătând metane înaintea lor, mult s-a mai mirat de aceasta, că nu ştia ce oameni mari sunt aceia de li se închină cu toţii, aprind lumini înăinte şi încă le şi pun, ca daruri, de mâncare pe masă! Tot mirându-se aşa de toate, numai ce vede pe unul, îmbrăcat ca aceia de pe păreţi, că iese dintr-o chiliuţă, adecă din altar, cu nişte zurgăleie în mână cu foc şi fum, şi pe oameni tot dând cu mâna pe dinaintea ochilor şi plecându-se înaintea lui, s-a spăriat cumplit şi temându-se ca să nu-i facă ceva, pentru că tare se uita la dânsul, a şi şters-o îndată din biserică şi s-a cam mai dus. Mergând aşa o bucată de loc tot cu frica în spate, s-a oprit de la un timp şi a început a cugeta în sine: ce să fie şi să însemne toate acelea câte le-a văzut el în casa aceea?

Stând bietul ţigan cufundat în cugete în mijlocul drumului, iată că au început şi oamenii a ieşi din biserică. Întâlnind pe unul, l-a întrebat ţiganul:

— Bădişorule, mă rog, ian să-mi spui şi mie, ce casă este aceea de unde vin acuma oamenii şi unde am fost şi eu, şi cine şede într-însa?

Omul, cam uimit de o întrebare ca aceasta, îi zise:

— Măi ţigane, da' tu nu ştii ce casă îi aceea şi cine şede în ea?

— Da' de unde să ştiu, mânca-ţi-aş ochii, că de aş şti nu te-aş întreba!

— Vezi, măi ţigane! Casa aceea se cheamă biserică şi într-însa locuiesc oamenii cei sfinţi, că poate i-ai văzut acolo pe păreţi, dacă zici că ai fost înlăuntru, şi noi oamenii ieştilalţi mergem acolo câte o dată în săptămână de aducem daruri din câte ne-a dat Dumnezeu şi-apoi ne rugăm la sfinţi şi ne închinăm lui Dumnezeu, ca să ne dăruiască sănătate, viaţă îndelungată şi spor în toate trebile noastre!

Ţiganul i-a mulţămit pentru acest cuvânt bun şi s-a dus mai departe, tot cugetând la vorbele omului. Mergând aşa pe drum, i-a venit mare chef şi poftă ca să se facă şi el sfânt, că doară i-ar face şi lui o casă ca aceea, şi el să şadă într-însa, iar oamenii să vie tot în fiecare săptămână la dânsul cu daruri şi să i se închine şi lui ca la ceilalţi sfinţi. Chef şi poftă avea bietul ţigan, dar nu ştia, nici nu se pricepea, cum s-ar putea face şi el sfânt. Chibzuind ba într-un feli, ba într-altul, tot n-o putea scoate la cale şi, întâlnindu-se cu un alt om, l-a întrebat, zicîndu-i:

— Bădişorule, fii aşa de bun şi-mi spune cum ar fi cu putinţă să mă fac eu sfânt?

— Hm! îi răspunse omul, grea întrebare îmi dai! Eu nu-s în stare să te povăţuiesc la aceasta, dar dacă vrei numaidecât, apoi te pot îndrepta la altul!

— Da' cum să nu vreau! Te rog spune-mi numai, cine să fie acela?

— Ia du-te numai la popa din sat, îi răspunse omul, că el ţi-a spune ce să faci ca să fii sfânt ca alţi sfinţi!

— Da' cine-i popa ăla? întrebă mai departe ţiganul, că el bietul nu ştia nici ce-i popa într-un sat!

— Apoi, dragul meu, îi zise omul, popa-i om ca toţi oamenii, dară mai cu minte, că a învăţat carte şi citeşte prin cărţi şi ştie tare multe; el te-a povăţui şi la cele sfinte; mergi numai la el, că şede ia acolo, vezi, în casa aceea de pe deluţul acela.

Ţiganul i-a mulţămit foarte pentru îndreptare, şi s-a dus îndatamare la popa, căci pofta de a fi sfânt nu-i da niciun astâmpăr. Cum a ajuns la popa, i-a spus îndatamare dorinţa, fără de nicio sfială, pentru că acuma nu mai era îmbrăcat ca în biserică, ci ca toţi oamenii de rând. Popa l-a primit cu bine şi a început a-l povăţui cu blândeţe cum ar putea trăi bine şi cum şi-ar putea mântui şi sufletul.

Auzind ţiganul pe popă că-i vorbeşte de post, de rugăciuni, de daruri pe la biserici şi pe la săraci, şi că să nu fure, să nu vorbească de rău pe alţii, nici să nu-i bată sau să-i ucidă, să fie cumpătat în mâncări şi băuturi, blând şi supus cătră toţi, şi câte mai multe de acestea, a început a cam clătina din cap şi a zice:

— D-apoi bine, popă, mă rog să nu fie cu bănat, că aşa mi-au spus oamenii că te cheamă, d-apoi bine, dac-oi face lucruri de acestea, oi fi mâne, poimâne sfânt?

— Hei, că nu-i aşa, dragul meu, îi zise popa. Cine voieşte să fie sfânt, nu trebuie să facă numai o zi, două, lucruri bune, ci toată viaţa sa, şi abia după ce-a murit, i se arată sfinţia; mai înăinte tare cu greu!

Acest răspuns nu i-a venit ţiganului la socoteală şi, crezând că popa voieşte numai să-l înşele sau să-şi bată joc de dânsul, i-a zis cam cu acrime:

— D-apoi şi aieste lucruri ce spui dumneata or fi poate bune pentru cine or fi, dar pentru mine nu se potrivesc! Că vezi, şi eu am îmblat prin lume, am fost chiar la biserică şi am văzut acolo o grămadă de sfinţi, vii-viuţi, cum stau în toate părţile pe lângă păreţi şi cum oamenii le aduceau daruri, le aprindeau lumini înăinte şi li se tot închinau lor. Aşa un sfânt aş voi să fiu şi eu! De ştii cum, apoi învaţă-mă, că eu n-oi fi zgârcit, ca alţi sfinţi, ci ţi-oi da şi dumitale din colaci, din poame, din caş şi brânză, chiar şi din lumânări!

Înţelegând popa că ţiganului nu i-i de sfinţie, ci numai de fudulie şi de agonisită, s-a dat după dânsul şi i-a zis:

— Ei bine, măi ţigane, dacă voieşti să fii sfânt chiar în viaţă şi încă tare degrabă, apoi te-i prinde ca să faci şi tu numai trei zile aceea ce fac sfinţii din biserică? De te-i prinde, apoi în trei zile îi fi şi tu sfânt ca şi ceilalţi!

Această vorbă îi mai plăcu ţiganului şi zise popii:

— Da' cum să nu mă prind? Chiar cu amândouă mânile mă apuc de-aieasta!

— Apoi bine! îi răspunse popa; vină dară cu mine la biserică şi, dacă voieşti să fii numaidecât sfânt, să te aşezi acolo ca şi ceialalţi sfinţi, lângă părete, să întinzi mânile una într-o parte şi alta în cealaltă parte şi să stai aşa, ca răstignit, trei zile întregi, să nu te clinteşti nicio ţâră din loc, căci, de te-i clinti măcar cât de puţin, apoi ţi-a fi munca toată în zădar!

Ţiganul s-a prins bucuros că va face aşa, numai să fie sfânt.

Popa l-a dus la biserică, i-a arătat unde să steie ca răstignit lângă părete, a încuiat biserica şi s-a cam mai dus acasă.

Ţiganul s-a aşăzat lângă părete, precum i-a spus popa, şi a şăzut acolea neclintit până a doua zi cam pe la prânzul cel mare. Acuma îl cam răzbătuse foamea şi mânile îi înţepeniseră. A mai stat însă aşa până după amiazăzi. Dar ce folos! Nu mai era în stare să ţină mânile întinse; maţele îi chiorăiau cumplit şi foamea şi oboseala îl doborau, nu alta. Ce să facă ţiganul? Nu voia în ruptul capului să piardă sfinţia din mâni, aşa că se mai îmbărbătează cum se îmbărbătează, apoi aruncă ochii în dreapta şi întreabă pe un sfânt de pe o icoană de lângă dânsul:

— Auzi tu mă? Auzi? Mă! Eşti flămând?... Ha!... N-ai flămânzit încă?

Sfinţii stau toţi ca muţii.

— Hm! zise ţiganul; bată-l crucea să-l bată! El îi fudul, dacă-i sătul, nici nu vrea să vorbească cu mine! Şi-apoi a aruncat ochii în cealaltă parte şi a întrebat şi de aici pe un sfânt, zicându-i: Buna ziua, verişcane! Ian spune-mi, mă rog, n-ai flămânzit aici de ieri? Hm!... Cum?... Nu ţi-i foame?... Ha?... Bată-te Dumnezeu să te bată! Da' şi tu nu vrei să vorbeşti cu mine?... Ian vezi numai! Cine-i sătul îi şi fudul; nu vrea să ştie de mine!... Apoi sfinţi îs aieştia? Cu dânşii să am eu de-acuma de lucru?... Doară n-am căpchiat! Muţi şi fudui şi cari nici nu vor să se uite măcar la mine, de-aieştia sfinţi nu-mi trebuiesc!

Zicând acestea, a sărit ţiganul de la părete şi, blăstămând şi afurisind pe toţi sfinţii şi pe cel ce l-a adus între dânşii, a tulit-o din biserică şi s-a cam mai dus prin lume.

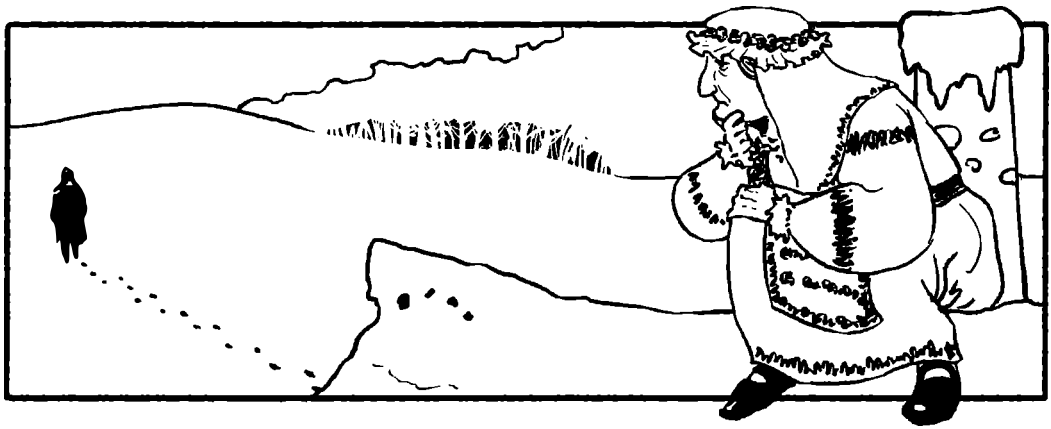

BABA MIREASĂ

Au fost odată o babă şi un moşneag. Ei erau foarte bogaţi. Toţi ficiorii ce-i aveau i-au fost însurat tare bine.

Într-o vreme a murit moşneagul şi-a lăsat babei toată avuţia sa, că ficiorii lui căpătaseră de ajuns. Baba însă nu era mulţămită cu văduvia, ci voia numaidecât să se mărite, şi încă aşa ca să n-o iaie altul nime decât un holtei tânăr. Nicăieri nu se găsea nime carele să se fi răspuns că ar vrea să iaie de nevastă o babă hârcă, dar un pezevenghi, care ştia că baba are la gălbinaşi hăt multişori, a venit la dânsa şi i-a zis:

— Bună ziua mătuşică!

— Mulţămim dumitale, dragul meu!

— Eu am auzit că dumneata vrei să te măriţi! Nu-i merge cumva după mine?

— Ba da, bucuroasă! răspunse baba; chiar mâne poate să ni fie nunta, voinicele!

— Tare bine! zise el. Dă-mi dară parale să mă duc la popa să-i plătesc ca să ne cunune!

Ea a mers de i-a adus un ulcior cu galbini şi i l-a dat zicând:

— Numai să vii degrabă, să dăm mâna până ce nu-mi vin ficiorii de la pădure, că ei poate nu s-or învoi la aceasta şi-or căuta să ni strice norocul!

— Oi veni, oi veni! răspunse el; numai o rugăminte mai am la dumneata mătuşică, adecă mergând eu la popa, dumneata să ţii ochii tot la mine, şi pentru aceea să te sui pe vârful casei şi să mă tot pândeşti cu ochii şi să nu te scobori până n-oi veni eu! Auzi mătuşică? Tare de poftesc să faci aşa, că doară ar fi ochii mei tot la dumneata şi ai dumitale tot la mine, ca să ne vedem necurmat, măcar că ne-ndepărtăm, pentru că-mi eşti foarte dragă şi eu tare te iubesc! Eu am nădejde, mătuşică, că dumneata îi face cum zic eu! Nu-i aşa? Şi când îi vedea că vin nuntaşii mei, să-mi ieşi înăinte, că am să mă fălesc cu dumneata înaintea lor!

— N-avea frică de aceea, fătu-meu, că eu voi şedea tot pe vârtul casei, până ce-i veni şi ochii mei or fi tot la tine, drăguţule, puişorul meu!

— Mulţămim dară, mătuşică dragă; să ne vedem sănătoşi!

— Mergi sănătos! Numai caută să-mi vii degrabă, auzi? îi zise baba bucuroasă că se va mărita.

Dar pezevenghiul de mire s-a cam mai dus cu gălbinaşii ca să nu se mai întoarcă!

Biata babă s-a îmbrăcat în hainele cele mai alese ce le avea, şi s-a suit acuma în miezul iernei, când crăpau lemnele de ger, în vârful casei şi a început a pândi pe mire încotro merge. Tot uitându-se la dânsul, de la un timp l-a pierdut din ochi şi nu l-a văzut mai mult. Dar ea a rămas tot pe casă. Acuma a fost şi înnoptat şi ea biata tot pe casă şedea şi aştepta cu bucurie clipa aceea, în care i-a veni mirele. Afară era un ger, un ger ca acela cât crăpau lemnele nu alta, şi baba, sărmana, şedea tupilată şi zgribulită pe vârful casei şi, când auzia pocnind de ger şindrila pe casă şi lemnele jos, socotia că-i împuşcă la nuntă şi striga biata cât răsputea:

— Vivat, vivat! Să trăiască săracii nuntaşi, că ştiu că dârdâie de ger!

Când o răzbătea gerul, atuncea începea să strige:

— Ger, ger, azi cu inima de fier, dar mâne cu-un voinicel! Totuna striga şi cânta biata babă nimicuri de-acestea, până ce a început s-o străbată gerul bine, bine şi să îngheţe cum se cade. Atuncea s-a dat ea la cântat:

Dinţii-n gură-mi dârdâiesc,
Dar flăcăii mă-ndrăgesc!
Lasă dinţii, dârdâiască!
Flăcăii să mă-ndrăgească!
Fetele să mă urască!
Că voinicii trag la mine

Unde au atâta bine:
Braţe largi, braţe deschise,
Să li treacă traiu-n vise!

Cântând ea tot aşa, iată că a auzit de departe urlând lupii în pădure! Dară ea cugeta că aceia-s nuntaşii şi mirele şi a vrut numaidecât să li iasă înainte, că doară i-ar face mirelui o bucurie mai mare şi să-i arete că-l iubeşte aşa de tare. Deci s-a scoborât de pe casă şi s-a dat la drum într-acolo, dincotro auzia urletele acelea de lupi şi tot cânta şi striga: „Vivat, vivat! Să trăiască bieţii nuntaşi!“ pentru că credea că ei se ostenesc pentru dânsa şi pentru bucuria ei, pe un ger aşa de mare.

Auzind lupii acel glas de om, s-au tot apropiat şi ei de dânsa şi, întâlnindu-o, au început a o muşca, unul pe de-o parte, altul pe de alta; dară, fiind foarte întuneric, ea-i ţinea de nuntaşi şi li zise:

— Hei, bată-vă norocul să vă bată, dragii mei! Da' nu mă pişcaţi aşa de tare că mă doare! Ea cugeta că ibovnicii râldesc* cu ea, dară lupii nu glumiau, ci au tot muşcat-o până ce nu i-au rămas altă decât ciolanele şi nişte petece din cojocul cu care a fost îmbrăcată.

La cântători au sosit şi ficiorii ei acasă şi au întrebat pe băiaţii lor:

— Unde vi-i moşica?

Ei atuncea li-au spus toate câte-au văzut, cum a venit un om, cum ea i-a dat un ulcior cu galbini, cum ea, după ce s-a dus el, s-a suit pe casă şi a stătut acolo până nu de mult tot cântând; cum apoi s-a scoborât şi s-a dus către pădure.

Acuma ştiură ei ce a păţit maica lor, pentru că se întâlniseră cu acei nuntaşi şi abia au fost scăpat de danţul lor; şi când au mers a doua zi în pădure, i-au aflat numai ciolanele roase şi nişte petece de cojoc!

Şi aşa a nuntit biata babă!

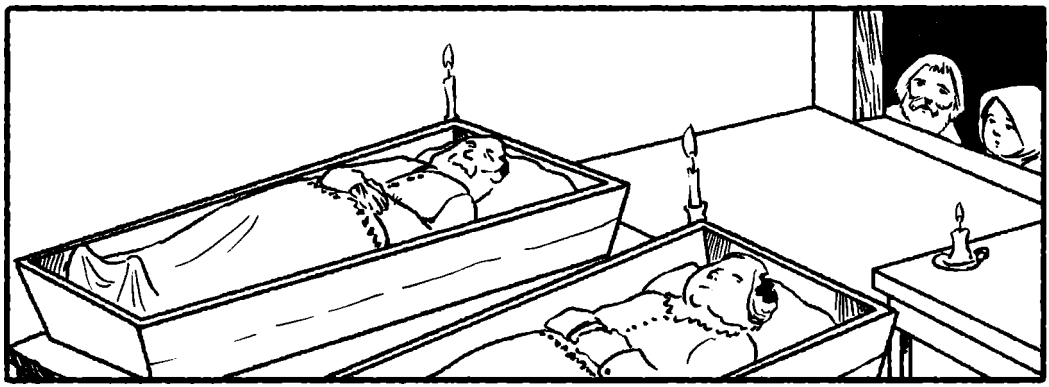

BABELE ŞI MOŞNEGII SCĂPAŢI DE OMOR

Era odată o împărăţie mare, mare cu o mulţime de oameni în ea. Toţi erau deştepţi şi harnici. Unii erau ţărani şi cultivau pământul, alţii târgoveţi, adecă neguţători, meseriaşi şi industriaşi, mai alţii învăţători, preoţi şi înţălepţi; erau şi dregători, păzitori ai bunei rânduieli, judecători drepţi, fără părtinire, erau şi ostaşi inimoşi, cari apărau împărăţia de duşmani; nu le lipsea nimică, cu toţii trăiau împreună cât se poate de plăcut şi de bine, şi ar fi ajuns ca să trăiască ca îngerii în rai dacă nu s-ar fi încuibat printre dânşii feli de feli de slăbiciuni omeneşti, boalele trupului şi bătrâneţele neputincioase şi grele. În contra boalelor trupeşti găsiseră prin chibzuială şi cugetare feliurite leacuri vindicătoare, numai în contra bătrâneţei nu. Oamenii vindecaţi se întorceau, fiecare cu drag, la lucrul său; pe cei fără leac îi înghiţea curând pământul; şi aşa erau în toată împărăţia numai oameni sănătoşi, sârguincioşi şi muncitori, pe lângă nişte moşnegi neputincioşi, babe hârcoase. Pretutindenea aflai numai viaţă, mişcare, prifacere, schimbare, îmbunătăţire şi năzuinţă necontenită spre a se tot îndeplini. Oamenii din această împărăţie întrecuseră în bine şi în înaintare pe oamenii din celealalte împărăţii, fiindcă ei introduceau la sine

acasă tot ce vedeau pe la alţii că este bun, plăcut şi folositor. Nu găseai pe aiurea niciun bine ce n-ar fi fost sau ce n-ar fi căutat îndată să fie şi la ei.

Petrecură în această vieţuire plină de bună înţelegere şi de lucrare rodnică timp foarte îndelungat. Mulţi oameni de prin alte împărăţii veneau la ei ca să le vadă aşezămintele şi să le admire traiul; mulţi din aceşti călători plecau de la ei cu dorul în suflet, ca să trăiască şi ei la sine acasă, precum vieţuiesc aceşti oameni, porniţi cu stăruinţă necurmată pe calea nesfârşită a îmbunătăţirilor şi a binelui comun.

Petrecând oamenii din această împărăţie numai în lucrări şi plăceri folositoare, se învigoroşară foarte tare trupeşte şi sufleteşte. Boalele se împuţinară. Moartea nu prea găsea mulţi de secerat sau de cosit printre ei. De aceea numărul lor creştea din an în an şi viaţa fiecăruia pare că nu mai voia să înceteze, se tot îndelunga lin. Un cusur însă avea această îndelungare: acela că toate mădulările trupeşti îşi puteau păstra vigoarea şi puterea ce se dezvoltase în ele! Sosea un timp când vigoarea şi puterea înceta a se tot mări, şi începea a scădea şi a se tot pierde câte puţin, din unele mai curând, din altele mai târziu, până ce în fine abia se mai puteau mişca bietele mădulări şi purta trupul dintr-un loc în altul. Trebuiau alţii să vină într-ajutat şi să întregească, prin sprijinul lor, aceea ce viaţa îndelungată şi rodnică supsese din vigoroşia şi puterea trupului.

Acest sprijin îl dădeau cu grăbire şi cu plăcere urmaşii şi încunjuraţii celor ajunşi la bătrâneţe dăbălăzate* şi grele, măcar că fiecare din ei găsea că grija lor nu aduce niciun folos vederat, că ea nu delătură dăbălăzile bătrâneţelor, ci doară numai le uşurează întrucâtva, şi că tot trebuie să sosească timpul când moşneagul trebuie să-şi iaie rămas-bun de la viaţă.

Printre îngrijitorii celor moşnegi se aflau mulţi cărora le părea rău de timpul ce îl pierdeau fără folos şi fără câştiguri. Mulţi din aceştia ziceau că nu este plăcut să te ocupi cu nişte lucruri despre cari ştii bine că n-are să se aleagă nimica din ele; că au să se nimicească şi să dispară cât mai curând. Mai alţii dintre aceşti cârtitori asemănau pe moşnegi şi babe cu nişte unelte sau cu nişte maşini vechi şi tocite pe cari nu le mai poţi întrebuinţa la nimica; cari ocupă numai loc degeaba şi te stingheresc în mişcările şi comodităţile tale.

Trecând timp mai îndelungat cu astfel de observări şi cârtele asupra netrebniciei moşnegilor şi babelor, ajunsese vestea despre ele la împăratul şi la dregătorii mai

* a dăbălăza – a slăbi

mari ai împărăţiei. Şi printre ei se aflau babe şi moşnegi slăbănogi, ba poate încă mai mulţi decât printre celelalte pături de cetăţeni. Prinseră dară şi ei a cugeta şi a medita asupra trebniciei şi netrebniciei babelor şi a moşnegilor. Slăbiciunea tot slăbiciune rămâne, şi neputinţa tot neputinţă. Locul social al omului nu schimbă nimica întru aceasta. Era dară lucru prea firesc, ca şi împăratul cu sfetnicii săi să găsească la urma urmelor că babele şi moşnegii nu-s buni de nicio treabă; că nu aduc niciun folos; că sunt numai un năcaz pe lume atât pentru sine cât şi pentru cei ce sunt primprejurul lor. Deci hotărâră cu toţii ca să vestească în întreaga împărăţie ca, de acuma înainte, babele şi moşnegii să nu mai fie suferiţi prin familiile şi casele lor ci să fie omorâţi şi înmormântaţi cu onoare, ca unii cari şi-au tocit şi stors puterile printr-o muncă îndelungată trupească şi mintească, şi au rămas acum numai spre greul propriu şi spre chinul şi năcazul altora!

Preoţii numai, şi mai ales episcopii, mitropoliţii şi patriarhii se mai opuseră cât se opuseră, aducând înainte învăţăturile morale şi de respect către părinţi, moşi, strămoşi, şi către bătrâni îndeobşte, dar, în fine, văzînd că cu toţii judecă lucrurile şi pe oameni numai după folosul ce-l aduc, se înduplecară şi ei de primiră hotărârea şi socotinţa rostită de sfetnicii împărăţiei.

Această schimbare în moravurile şi datinile de până acum fu vestită prin anume trimişi în toata împărăţia. Vestea nu surprinse pe nime. Oamenii erau pregătiţi prin cârtelele de mai înainte, şi mulţi din ei se aşteptau acuma de mult la o lege ca aceasta. Se suspuseră mai toţi cu voia bună şi cu împăcarea că stârpesc din mijlocul lor pe cei ce nu le mai sunt buni la nimica, fiindcă nu-i mai pot întrebuinţa la ceva cu vreun folos mai acătărilea.

În curând nu mai găseai în toata împărăţia nici ţipenie de moşneag şi de babă, ci numai oameni plini de vigoare şi de viaţă, căutându-şi toată ziulica de trebile casei şi ale traiului comod, bun şi plăcut. Cine se codea şi se ferea ca să-şi omoare moşnegii şi babele de bună voie, veniau gâzii puşi de împărăţie şi împlineau această însărcinare în locul căsenilor.

Într-o singură familie din întreaga împărăţie se găsiră nişte feciori şi fete cari îşi iubeau gârboviţii şi neputincioşii părinţi până întru atâta încât în ruptul capului nu voiră să-i omoare. Ei preferară să calce o lege împărătească şi să se expună la urgia şi pedeapsa aspră a împăratului, decât să nesocotească acea lege pe care natura, Dumnezeu însuşi, a sădit-o în inima omului. Ei luară refugiul la o tactică şireată.

Făcură adecă nişte chipuri de moşnegi cu capetele sparte şi pline de sânge, le puseră în nişte săcrie, deteră de ştire la preoţi şi la dregători că şi-au făcut şi ei datoria impusă de legea împărătească, că şi-au omorât părinţii moşnegi, şi cerură ca să fie înmormântaţi cu toată onoarea cuvenită. Pe adevăraţii părinţi însă îi dosiră şi-i ascunseră în nişte subterane largi, înalte şi luminate ca ziua, şi grijau acolo de ei ca de ochii din cap.

Trecură aşa ani şi zeci de ani, copiii mângâindu-se cu binecuvântările şi poveţile părinteşti, iar părinţii cu înflorirea şi sporirea urmaşilor atât de drăgălaşi.

Dară ce să vezi! După un timp oarecare se iscară printre copiii mici feliurite boale, unele mai crâncene decât altele; se stingeau bietele fiinţi fragede, fără de scăpare, cu toate grijile alese ale maicelor duioase şi cu toată iscusinţa cea mare şi lăudată a medicilor. Chiar curtea împăratului şi familiile sfetnicilor lui nu rămaseră scutite de acest flagel înspăimântător.

Nu rămase însă numai cu atâta. Cătră această groază şi înfiorare se mai alătura încă şi foametea. Pământul prinse a nu mai produce sămânţuri de pâne spre îndestularea tuturora. Mănositatea holdelor scădea din an în an, aşa încât rămânea tot din ce în ce mai puţină sămânţă pentru arături. Într-un an se mâncaseră toate grăunţele pânilor şi când veni semănătura, samănă dacă ai de unde! Nu se găsea în toată împărăţia şi primprejurul ei niciun grăunte de leac măcar. Se pierduse toată sămânţa pânilor! Oamenii se hrăneau acuma numai cu carne şi cu poame. Dar şi acestea nu erau ajungătoare.

Spaima şi cutremurul cuprinseseră pe toţi oamenii. Copiii cei mici mureau fără încetare şi tot din ce în ce mai mulţi pe an, iar ceilalţi oameni n-aveau pâne. Cu toţii credeau că se apropie sfârşitul lumii, stângerea şi nimicirea tuturora.

La curtea împăratului se înmorboşase cel din urmă prunc şi se mâncase cea din urmă pâne. Groaza şi deznădejdea împluseră inimile tuturora. Se chemară toţi învăţaţii, înţelepţii şi cunoştinţarii împărăţiei. Se ţinură sfaturi peste sfaturi, cum să scape de aceste nenorociri şi de stingere totală. Se vestise în toate părţile că acela care va veni cu sfat bun şi priincios la aceste nevoi atât de grele şi de înspăimântătoare, va căpăta de la împărăţie mare răsplată şi mult bine.

Se înfăţişară feli de feli de oameni, cărturari şi necărturari, înţălepţi şi proşti. Fiecare da câte un sfat binevoitor, şi-şi cerca norocul, dară nime nu nimerea! Toate frământările lor rămâneau deşerte!

Acum fiecare îşi pierduse nădejdea de scăpare. Împăratul şi împărăteasa aşteptau cu lumina aprinsă ca să li se stingă şi progenitura cea de pe urmă, şi mai apoi să piară cu toţii de foame.

Când deznădejdea ajunsese la culme şi simţul de mântuire se tâmpise aproape de tot, iată că intrară la împăratul un bărbat şi o femeie, amândoi îmbrăcaţi foarte simplu, dară rumeni la faţă şi cu voie bună. Numai cu greu străbătură acolea, fiindcă erau opriţi la fiecare strajă şi ghiontiţi îndărăpt de curteni şi de străinii adunaţi. Toţi le ziceau să se întoarcă şi să nu mai amărească zilele din urmă ale împăratului şi ale lor.

Ajunşi în faţa împăratului şi a împărătesei cari boceau ţinând câte o lumină aprinsă în mâni, păşi mai întâi femeia înainte, întinse mânile către împărăteasă, având în una o alifie, iar în cealaltă un şipuşor* de băutură şi îi zise:

— Într-un noroc şi ceas bun, luminată împărătească! Primeşte aceste leacuri de la mine! Unge cu alifia aceasta pe prunc şi-i dă de băut câte puţin din şipuşorul acesta, şi de nu se va însănătoşi, să-mi tăiaţi capul!

Bărbatul femeii însă se întoarse către împăratul şi-i zise:

— Noroc şi voie bună, luminate împărate! Nu te îngriji de foamete printre supuşii măriei tale! Încă n-a pierit deprăci sămânţa pânilor. Eu am arat drumurile de pe moşia părintească şi a mea, şi iată, Dumnezeu a dat că s-au făcut pe de toate felurile de pâni ce le sămănam mai înainte pe moşie. Dă şi măria-ta poruncă ca să se are toate drumurile din împărăţie, făcînd în locul lor altele pe lângă ele, şi de nu vor răsări din ele toate feliurile de pâni câte fuseseră mai înainte în împărăţie, atunci să-mi steie capul unde-mi stau tălpile!

Toţi stătură uimiţi precum de cutezarea, aşa şi de sfaturile acestei părechi de oameni. Unii din doftorii şi din sfetnicii fruntaşi ai împăratului începură a-şi bate joc de sfaturile acestor oameni ordinari, şi socotiră că ar fi mai bine şi că s-ar scuti cu toţi de râsul lumii dacă chiar îndată li s-ar aplica pedeapsa nereuşitei. Împăratul încă înclina spre vederile fruntaşilor săi sfetnici, numai împărăteasa, mai moale la inimă şi mai încrezătoare, vorbi în contra şi zise:

— Ce ne strică să facem o încercare, mai întâi chiar cu pruncuşorul acesta, care acuşi se stinge, şi, de nu-i va ajuta nimica, atunci să li se întâmple la amândoi după menirea ce au rostit-o!

---

* şipuşor – sticluţă

Dorinţa împărătesei fu băgată în samă. Femeia primi alifia îndărapt din mâna împărătesei şi unse, precum ştia ea, pe bietul prunc mai mult mort decât viu, şi-i dete şi câteva picuşuri din acea băutură.

Încă nu se dezmeteciră bine cei de faţă din visul ce păreau că-l visează aievea, şi iată că pruncuşorul prinse a asuda şi a căpăta în faţă o rumeneală ca zorile zilei, rumeneala care vestea că dintr-însa va răsări în copil viaţa, precum răsare din zori soarele zilei.

Uimit de această schimbare, opri împăratul pe femeie la curte pentru grija mai departe a copilului, iar pe bărbat îl trimise la moşia sa împreună cu mai mulţi sfetnici, cari să cerceteze şi să se încredinţeze la faţa locului, ori de este sau nu adevărat, că drumurile arate pe moşia lui sunt acoperite cu pâni felurite.

O surprindere şi bucurie nemaipomenită cuprinse pe toţi curtenii când solii întorşi vestiră tuturora că adevărate sunt toate câte le spusese acel om ţăran.

Fiul împăratului încă se vindecase şi era voios. O piatră grea căzuse de pe inima tuturora. Nădejdea reapăru în sufletele curtenilor şi feţele lor străluceau a viaţă şi voie bună. O nedumerire numai rămase în capetele marilor sfetnici şi în cugetele mintoşilor cărturari şi înţălepţi. Ei nu se puteau lămuri cum de o muiere de rând şi un bărbat neînvăţat să pătrundă mai uşor decât ei în legătura lucrurilor şi să judece împrejurările cu mai mare agerime decât dânşii. După sfătuiri îndelungate începuseră cu toţii a crede că nici vindecarea copilului, nici regăsirea sămânţii pânilor n-au putut ieşi din mintea şi din chibzuinţa acestor oameni fără de cultură, ci că alţii trebuie să fi fost aceia cari i-au povăţuit şi pus la cale. Chemară deci pe bărbat şi pe femeie înaintea marelui sfat împărătesc şi-i întrebară cum de au venit ei pe aceea că din ierburi şi din alte lucruri să facă alifii şi băuturi vindicătoare, şi că cine i-a pus la cale ca să are drumurile, spre a face să crească din ele sămânţa pânilor cea scuturată pe dânsele cu prilejul strânsului lor acasă, sau al căratului lor la târguri?

Amândoi răspunseră că aşa din sănin le-a scăpărat prin minte să facă astfel, că cercând, au găsit că-i bine, şi că auzind de porunca împăratului că cine ştie leacuri pentru vindecatul copiilor, sau sfaturi bune la nevoi grele, să vină la curtea împărătească şi să le spună, şi că numai în urma acestei porunci s-au înfăţişat şi ei.

Nime dintre sfetnici şi nici împăratul însuşi nu voia să le deie crezare. Stăruiră deci din nou cu toţii pe lângă ei ca să le spună adevărul; făcură aceasta mai întâi cu binele, dar văzând că nici bărbatul, nici femeia nu dau alte răspunsuri, îi ameninţară cu pedepse, dacă nu vor descoperi pe acela care i-a învăţat şi i-a povăţuit.

Amândoi rămaseră statornici la răspunsurile de mai înainte şi declarară că primesc orice pedeapsă, măcar că ei se aşteptară la vro răsplată după făgăduiala împărătească.

Sâmţindu-se împăratul atins de această împunsătură, se mânie foarte şi zise:

— Răsplata făgăduită nu o iau îndărăpt; vor căpăta-o copiii voştri, iar pe voi amândoi am să vă pedepsesc cu moartea pentru împotrivire şi neascultare! Rostind aceste cuvinte, porunci unor gâzi ca să-i lege şi să le taie capetele.

Văzând bărbatul şi femeia că nu-i de şagă, că mai pot vâşca şi că nu-i alt modru de scăpare, cerură păsuială de trei ore şi voia să fie singuri, ca să se mai răscugete şi să se sfătuiască împreună, şi apoi împăratul să facă cu ei, cum va judeca mai bine.

Li se îngădui cererea.

În chilia de recugetare începu femeia a plânge şi a se tângui cu amar, zicând bărbatului:

— Vezi, bărbate, nu ţi-am spus eu să nu mai umblăm după nume bun şi după răsplăţi; să nu venim la împărăţie că, iată, în loc de binefacere şi de vro procopseală, ne-am ales cu moartea. Of, of, of, vai şi amar de ai noştri copilaşi!... Şi prinse a boci cu jale.

Pe bărbat încă îl cuprinse jalea şi îl podidi plânsul, dară mai pe urmă se reculese şi zise către femeie:

— Prinde inimă! Nu deznădăjdui, că bun este Dumnezeu!... Iată, m-a luminat!... Încă este chip de scăpare! Dacă va primi împăratul ca să nu facă nimăruia niciun rău, noi să-i spunem tot adevărul; iar de nu se va prinde la aceasta cu jurământ, noi tăcem mai departe; să primim moartea şi să nu descoperim pe aceia cari ne-au dat viaţa, îngrijirile şi poveţele de până acum! Aceştia, prin mintea lor luminoasă şi prin poveţe înţelepte, vor griji mai bine decât noi de bieţii noştri copilaşi! Sunt doară nepoţii lor!

Cu acest sfat se învoi femeia. Scoşi din chilie, ei se înfăţişară înaintea împăratului şi a sfetnicilor lui cu linişte şi cu voie bună, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic neplăcut, şi ca şi cum n-ar avea să-i aştepte niciun rău.

— Cum v-aţi răscugetat? îi întreabă împăratul cu blândeţă, fiindcă şi lui îi părea cam rău de judecata cea aspră de mai înainte şi fiindcă n-ar fi voit să pedepsească cu moarte pe nişte binefăcători ai săi şi ai împărăţiei.

— Ne-am hotărât să primim moartea, luminate împărate, zise bărbatul cu seninătate. Însă, dacă te vei prinde cu jurământ ca să nu faci nimăruia niciun rău, suntem gata să îţi descoperim de unde ştim noi câte vi le-am spus şi vi le-am arătat!

Se făcu o tăcere de auzeai zburând musca. Ochii tuturora erau aţintiţi spre împăratul.

Împăratul se sculă, ridică mâna dreaptă în sus şi zise cu voce gravă şi sonoră:

— Vă făgăduiesc că nici vouă, nici altora nu vi se întâmplă niciun rău. Spuneţi-mi numai adevărul curat!

Strălucind la faţă de bucurie, zise bărbatul:

— Luminate împărate! Ştii că demult s-a vestit în toată împărăţia aspra poruncă nefirească, ca fiecare să-şi omoare părinţii când nu mai pot lucra de bătrâneţe sau de boale nevindecabile. Această poruncă noi am îndeplinit-o numai pentru ochii oamenilor, dar în faptă am călcat-o. Nu ne-au lăsat inima şi cugetul să ne omorâm părinţii. I-am ţinut şi-i ţinem încă ascunşi în nişte subterane frumoase şi luminate. Mama a învăţat pe soţia mea cum sa îngrijească mai bine de copii şi cu ce leacuri să-i vindece, de câte ori se bolnăveau; de aceea nu mi-a murit niciunul din câţi îi am, deşi pe la vecini au murit mulţi. Tată-meu iarăşi îmi da învăţături luminoase şi poveţe înţălepte, de câte ori nu mă pricepeam eu la una-alta şi îi ceream sfatul. Tot ei ne-au povăţuit şi acuma în aceste timpuri grele şi ne-au învăţat ce să facem şi ce să dregem, ca să scăpăm pe oameni de foamete şi pe fătul măriei-tale de la moarte! Nu ţi-am spus mai înainte despre dânşii, fiindcă ne-am temut ca să nu fie omorâţi. Am preferat să murim noi în locul lor, căci ei vor povăţui mai bine decât noi pe copiii noştri, cari grijesc de ei pe ascuns ca şi noi. Acuma, având cuvântul măriei-tale că nu li se va face niciun rău, nici lor, nici nouă, ţi-am spus tot adevărul!

Uimiţi de această descoperire, abia acuma înţeleseră cu toţii, cât de rău însufleţiţi au fost atuncea când decretaseră acea lege nefirească. Îndată făcură altă poruncă şi o vestiră în toată împărăţia, ca de-acum înainte, toţi de la mic la mare să-şi onoreze părinţii, oricât de gârbovi şi neputincioşi ar fi, şi să grijească de ei ca de ochii capului, şi cine ar cuteza să le facă cât de mic rău, să fie pedepsiţi cu asprime, chiar şi cu moartea dacă i-ar ucide.

De atuncea a rămas această lege până astăzi în toate împărăţiile din lume.

Această poveste am auzit-o de la un locuitor din Crasna şi de la altul din Vicovul de Sus şi am scris-o în 28 noemvre 1896.

CUPRINS

Petrea Voinicul şi Ileana Cosânţana 5
Pepelea 19
Petrea Făt-Frumos şi Zânele 44
Fata Ciudei, Vântul, Brumă şi Gerul 61
Voinicul Florilor 81
Sucnă-Murgă 97
Mintă-Creaţă, Busuioc şi Sucnă-Murgă 108
Petrea Piperiul, Voinicul Florilor şi Ciuda Lumii 118
Împăratul împietrit 129
Ion Săracul 137
Iapa cea de trei zile de lungă 149
Moartea ca cumătră 155
Dealul Roşu 159
Fata pe care n-o întrecea nime în vorbă 163
Omul cu trei minţi 169
Omul cu trei talanţi 177

Hargatul năzdrăvan 185
Tâlhariul cel vestit 192
Tâlhariul şi Frântul 200
Cei trei tâlhari 206
Fata popii şi căpitanul fără nas 212
Ţiganul cu dor de a fi sfânt 218
Baba mireasă 222
Babele şi moşnegii scăpaţi de omor 225

JURNALUL NAȚIONAL

Curtea veche

ISBN vol. I-X: 978-606-588-004-7
ISBN vol. VII: 978-606-588-055-9